
PlanMER bestemmingsplan Landelijk gebied Nieuwkoop

Gemeente Nieuwkoop

22 december 2015

Verantwoording

Titel	PlanMER bestemmingsplan Landelijk gebied Nieuwkoop
Opdrachtgever	Gemeente Nieuwkoop
Projectleider	Martijn Gerritsen
Auteur(s)	Lennaart Lamers en Mark Huuskes
Tweede lezer	Niels Bronsgeest
Projectnummer	1224067
Aantal pagina's	136 (exclusief bijlagen)
Datum	22 december 2015
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

Tauw bv
BU Ruimtelijke Kwaliteit
Australiëlaan 5
Postbus 3015
3502 GA Utrecht
Telefoon +31 30 28 24 82 4
Fax +31 30 28 89 48 4

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem worden gebruikt voor het doel waarvoor het is vervaardigd met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van het intellectuele eigendom.

De auteursrechten van dit document blijven berusten bij Tauw. Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001

Inhoud

Verantwoording en colofon	3
0 Samenvatting	9
0.1 Onderzochte mogelijkheden / alternatieven	13
0.2 Uitkomsten scenario's: Effecten op Natura 2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten (stikstofbeoordeling)	15
1 Inleiding	21
1.1 Een nieuw bestemmingplan buitengebied	21
1.2 Waarom dit MER?	22
1.1 Doel van de milieueffectrapportage	23
1.2 Stappen in de m.e.r.-procedure	24
1.3 Initiatiefnemer en bevoegd gezag	26
1.4 Opbouw van dit milieueffectrapport	26
2 Kader van dit MER	27
2.1 Noodzaak actualisatie huidige bestemmingsplannen	27
2.2 Plangebied	27
2.3 Gebiedsbeschrijving	29
2.4 Kenschets veehouderij landelijk gebied in de huidige situatie	30
2.5 Beleids- en wettelijke kaders	33
2.5.1 Beleid rondom stikstofdepositie	33
2.5.2 Overige relevante wet- en regelgeving en beleidskaders	36
3 Het bestemmingsplan Landelijk gebied Nieuwkoop	39
3.1 Het bestemmingsplan Landelijk gebied Nieuwkoop	39
3.1.1 Agrarische doeleinden	40
3.1.2 Overige doeleinden	40
3.2 Ontwikkelingsmogelijkheden	40
4 Onderzoek stikstofemissies	42
4.1 Gebiedsgerichte benadering	42
4.1.1 Toelichting op de methodiek	42
4.1.2 Gebruikte emissiekentallen	43
4.1.3 Kenmerken van de bouwvlakken	43
4.2 Te onderzoeken alternatieven	45

4.3	Referentiesituatie	46
4.3.1	Referentie vanuit de Natuurbeschermingswet (Nbw)	46
4.3.2	Referentie vanuit de Wet milieubeheer (Wm)	47
4.4	Worstcase alternatief: maximale ontwikkelmogelijkheden landbouwsector	49
4.5	Planalternatief	50
4.5.1	Planologisch slot op de muur	51
4.5.2	Fixeren van de harde muren	51
4.5.3	Fixeren van het aantal dierplaatsen, ook in de melkveehouderij	51
4.5.4	Fixeren van de emissie / depositie	52
4.6	Mogelijkheden en effecten van het fixeren van de emissie/depositie	52
4.6.1	Mogelijke maatregelen die de effecten kunnen voorkomen	52
4.6.2	Neveneffecten van de voorgestelde gebruiksbeperkingen	53
4.6.3	Mogelijkheden om af te wijken van de generieke gebruiksregel	53
4.6.4	Conclusies	54
5	Milieueffecten op de natuur	56
5.1	Inleiding	56
5.2	Huidige natuurwaarden en autonome ontwikkeling	58
5.2.1	Algemeen	58
5.2.2	Autonome ontwikkeling biodiversiteit	58
5.2.3	Natura 2000-gebieden	59
5.2.4	Provinciale natuurbescherming	69
5.2.5	Flora- en faunawet	72
5.3	Ecologische effectbeoordeling	77
5.3.1	Effecten Natura 2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten (Passende Beoordeling)	77
5.3.2	Effecten op de Ecologische hoofdstructuur en belangrijke weidevogelgebieden	80
5.3.3	Effecten Beschermde soorten Flora- en Faunawet	82
5.4	Samenvatting	86
6	Milieueffecten overige thema's	88
6.1	Methodiek effectenonderzoek	88
6.2	Landschap	89
6.2.1	Beoordelingskader	89
6.2.2	Referentiesituatie	89
6.2.3	Landschap in het bestemmingsplan	94
6.2.4	Effecten	95
6.3	Cultuurhistorie en archeologie	99
6.3.1	Cultuurhistorie	99

6.3.2	Archeologie	102
6.4	Bodem en water	104
6.4.1	Beoordelingskader	104
6.4.2	Referentiesituatie	105
6.4.3	Effecten op bodem en water	108
6.5	Verkeer	109
6.5.1	Beoordelingskader	109
6.5.2	Referentiesituatie	109
6.5.3	Effecten	112
6.6	Woon- en leefmilieu	112
6.6.1	Geur	113
6.6.2	Externe veiligheid	117
6.6.3	Effecten	118
6.6.4	Luchtkwaliteit	120
6.6.5	Geluid	123
6.6.6	Gezondheid	128
6.6.7	Lichthinder	129
6.7	Recreatieve ontwikkelingen	131
6.7.1	Huidige situatie en autonome ontwikkeling	131
6.7.2	Effecten	132
7	De effecten op een rij	133
7.1	Conclusies	133
7.2	Uitvoerbaarheid bestemmingsplan	134
8	Leemten in kennis	136

Bijlage(n)

0 Samenvatting

De gemeente Nieuwkoop wil een drietal verouderde bestemmingsplannen actualiseren. De actualisering van de bestemmingsplannen is opgezet om het aantal plannen te verkleinen, maar ook om een meer eenduidige regeling te bewerkstelligen. Daartoe wordt een nieuw Bestemmingsplan Landelijk gebied opgesteld. De gemeente heeft besloten voor het opstellen van het Bestemmingsplan een milieueffectprocedure te doorlopen (planm.e.r.) uitmondend in een planMER (het milieueffectrapport). Voor het nieuwe bestemmingsplan is het voorliggende milieueffectrapport opgesteld.

Waarom dit planMER

Het nieuwe bestemmingsplan landelijk gebied vormt het kader voor eventuele Besluitm.e.r.(beoordelings)plichtige activiteiten. Het is niet ondenkbeeldig dat voor bepaalde activiteiten te zijner tijd Besluitm.e.r.'s¹ doorlopen moeten worden. Het gaat specifiek om het bieden van ontwikkelruimte voor agrarische bedrijven zoals de oprichting, wijziging of uitbreiding van een inrichting voor het fokken, mesten of houden van pluimvee, varkens (besluitm.e.r., onderdeel C, categorie 14) en overige diersoorten² (besluitm.e.r., onderdeel D, categorie 14). Daarnaast zijn significant negatieve effecten op de deels in het plangebied en deels in de directe omgeving liggende Natura 2000-gebieden niet op voorhand uit te sluiten. De Passende beoordeling, die tevens integraal onderdeel uitmaakt van deze PlanMER, zal uitsluitend geven of daadwerkelijk sprake is van significant negatieve effecten als gevolg van de ontwikkelmogelijkheden die het nieuwe bestemmingsplan biedt.

Vanwege het feit dat het bestemmingsplan mogelijk kader stellend is voor Besluitm.e.r.(beoordelings)plichtige activiteiten en omdat een passende beoordeling moet worden opgesteld is het doorlopen van de planm.e.r. verplicht.

¹ Binnen de m.e.r.-procedure worden de volgende afkortingen gebruikt: de m.e.r. en het MER. De m.e.r. duidt de procedure van milieueffectrapportage aan, zoals het onderzoek, de inspraak en alle bijkomende adviezen en dergelijke. De afkorting MER staat voor het eindproduct, het milieueffectrapport. Er wordt verder onderscheid gemaakt tussen de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's (planm.e.r.) en projecten (projectm.e.r., ook wel bekend als besluitm.e.r.). Dit planMER kan niet gebruikt worden ter vervanging van een besluitMER. Zie hoofdstuk 3.4, M.e.r. plicht

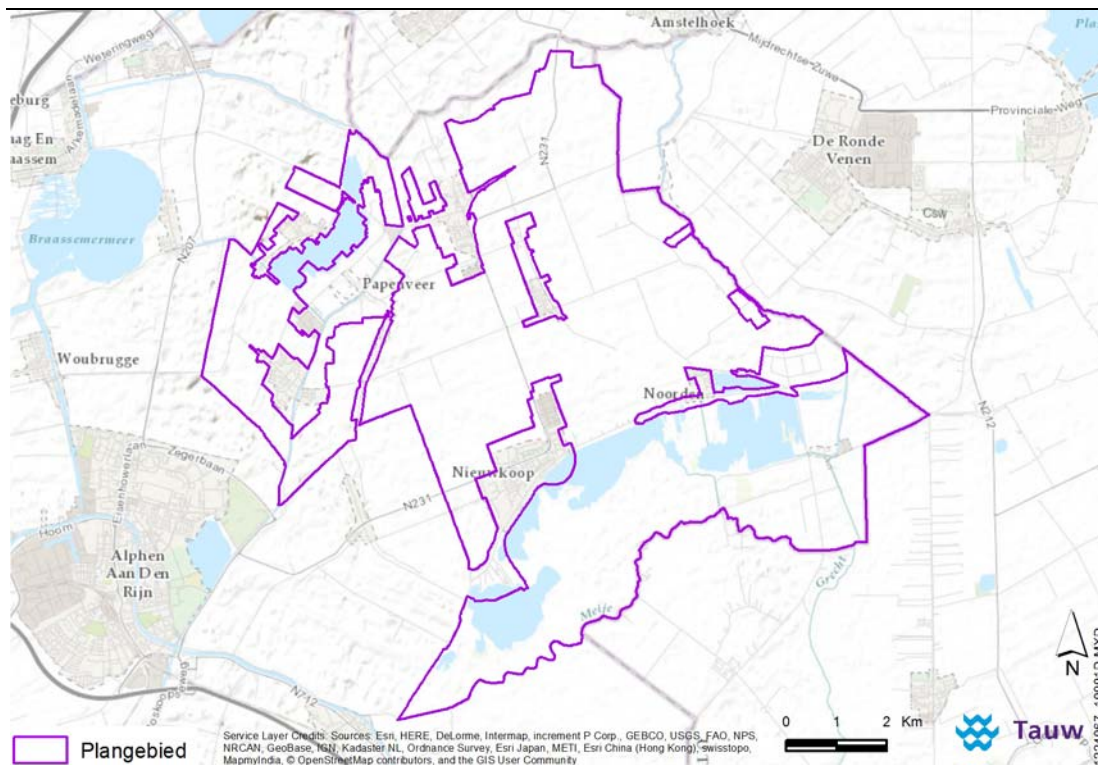
² Pluimvee, mestvarkens, zeugen, gespeende biggen, pelsdieren, voedsters, vlees- en opfokkonijnen, melk-, kalf- of zoogkoeien, vrouwelijk jongvee, vleesrunderen, schapen, geiten, paarden, pony's en struisvogels

Wat staat er in dit MER

Het hoofddoel van dit milieueffectrapport (MER) is het in beeld brengen van de milieugevolgen van de ontwikkelruimte die het voorliggende plan biedt, in het bijzonder de gevolgen van de emissie van stikstof op Natura 2000-gebieden en de Beschermende natuurmonumenten. In dit kader wordt aandacht besteed aan:

- Onderbouwing van de ontwikkelingsruimte voor de landbouwsector binnen het plangebied
- Kwantificering van de mogelijke effecten op stikstofdepositie (primaire effecten)
- Op stikstofdepositie herleidbare scenario's om de ontwikkelingsmogelijkheden binnen het plangebied te onderzoeken
- Inzicht in de secundaire effecten (zoals landschap, bodem en water en verkeer) die voorkomen uit het voorliggende plan

Hoewel de ontwikkelruimte van de agrarische bedrijven de directe aanleiding vormt voor dit milieueffectrapport worden daarnaast ook de overige functies binnen het plangebied beschouwd. Dat is kwalitatief, beschrijvend gedaan. Het gaat dan om de functies landschap, cultuurhistorie, bodem en water, verkeer en het fysieke leefmilieu. Het onderzoek strekt zich in principe uit over het hele plangebied zoals dat in de onderstaande figuur wordt weergegeven.

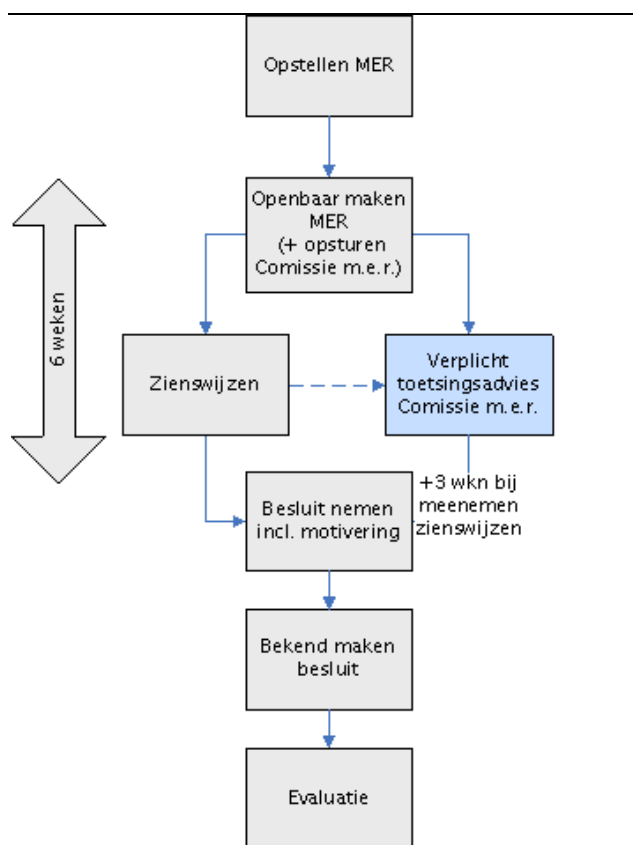

Figuur 0.1 Plangebied bestemmingsplan Nieuwkoop

Het studiegebied bestaat uit het plangebied met bijvoorbeeld de EHS, het Natura 2000-gebied 'Nieuwkoopse Plassen en de Haack', aangevuld met gebieden buiten het plangebied waarop effecten te verwachten zijn, zoals andere Natura 2000-gebieden in de omgeving.

De m.e.r.-procedure

Het MER bevat het onderzoek naar de milieueffecten die voortkomen uit het bestemmingsplan. De Uitgebreide m.e.r.-procedure is van toepassing (art. 7.9 Wet milieubeheer). In onderstaande figuur staat die schematisch weergegeven.

Figuur 0.2 Milieueffectprocedure

Wat beoogt het nieuwe bestemmingsplan

Met het bestemmingsplan landelijk gebied wordt het drietal verouderde bestemmingsplannen geactualiseerd in één nieuw plan met een eenduidige regeling. Hoewel conserverend van aard is het plan op perceel niveau flexibel waar nodig en mogelijk, om zoveel mogelijk aan te sluiten bij de hedendaagse behoeften.

Gebiedstypering

Het plangebied is bestemd voor diverse gebruiksvormen en functies. De bestemmingen die het meest in het oog springen zijn landbouw en natuur. Daarnaast bevat het gebied de functies bedrijvigheid, wonen, verblijfs- en dagrecreatie en maatschappelijke voorzieningen. In totaal zijn er bijna 100 agrarische bedrijven gevestigd in het plangebied. Het meest voorkomende bedrijfstype, gerelateerd aan de emissie, is de melkveehouderij. Van de agrarische bedrijven zijn er ongeveer 10 aan te merken als intensieve veehouderij. Deze veehouderijen stoten stikstof uit (stikstofemissie). In onderstaande tabel is de relatieve bijdrage aan de stikstofemissies per bedrijfstype weergegeven, inclusief het aantal beesten.

Tabel 0.1 Het emissieprofiel van het plangebied, peildatum 2015

Diergroep	Relatieve bijdrage aan de emissies	Aantal beesten	Opmerkingen
Melkvee	75%	10.000	
Varkens	9%	15.500	
Vleesvee	4%	1.700	
Overig	12%		Paarden, schapen, geiten maar ook kippen in gemengde bedrijven
Totaal	100 %	57.000	

0.1 Onderzochte mogelijkheden / alternatieven

Volgens de natuurbeschermingswet moet voor plannen die een significant effect kunnen hebben op Natura2000-gebieden een toetsing plaatsvinden zoals bedoeld in artikel 19J van de Natuurbeschermingswet. Dit significante effect wordt in het kader van dit bestemmingsplan vooral gevormd door de depositie van stikstof op nabijgelegen Natura2000-gebieden en natuurbeschermingsgebieden. De effecten van de landbouw zijn aan de hand van verschillende alternatieven in beeld gebracht. Dit wordt navolgend toegelicht.

Referentiesituatie

Gestart is met het in beeld brengen van de referentiesituatie. In het MER wordt, vanuit de eisen die de Wet Milieubeheer (Wm) stelt aan een MER, daar een vergelijking met de autonome ontwikkeling aan toegevoegd. Daarbij gaat het om ontwikkelingen die voortkomen uit autonoom (reeds vastgesteld) beleid: zo zijn de (stal-)maatregelen die moeten worden uitgevoerd op basis van het Besluit huisvesting³ verdisconteerd in de referentiesituatie.

Alternatief 1 Worstcase

Vervolgens is vastgesteld wat er gebeurt als alle ontwikkelruimte die in het nieuwe bestemmingsplan plan zit ook daadwerkelijk wordt ingevuld. Dat is inclusief de ruimte die via de wijzigingsbevoegdheid gecreëerd kan worden. Hiermee wordt het maximaal mogelijke effect vanuit het plangebied vastgesteld, oftewel de zogenaamde 'worstcase'. Deze stap is een verplicht onderdeel. De uitgangspunten van dit worstcase scenario zijn:

- Geen verdergaande inzet van emissiebeperkende maatregelen ten opzichte van autonome ontwikkelingen, dus daarnaast geen extra stalmaatregelen
- Voor melkveehouderijen een vulgraad van 50 %⁴

Uit de berekeningen blijkt dat voor de Natura 2000-gebieden geldt dat het uitbreiden van de veehouderijbedrijven in het plangebied alleen mogelijk is door gebruik te maken van de mogelijkheden die door de techniek worden geboden.

Zonder stalmaatregelen neemt de depositie toe in alle kwalificerende habitats. In bijna het volledige areaal met kwalificerende habitats zou er dan sprake kunnen zijn van een toename van de depositie met 3 mol N/ha/jaar. Vanuit de Natuurbeschermingswet zou het plan zonder stalmaatregelen daarmee niet uitvoerbaar zijn.

Naast het worstcase alternatief is het planalternatief ontwikkeld en is hiervoor een groot aantal scenario's doorgerekend in het gebiedsmodel. De uitgevoerde gebiedsgerichte modellering heeft ook tot doel om de emissies van landbouwbedrijven uit het plangebied te kwantificeren. Het doel is om inzichtelijk te maken, gebruik makend van het mechanisme van interne saldering, hoeveel groeiruimte er beschikbaar is door emissie-reducerende technieken in te zetten op bestaande (en nieuwe) stallen, zonder dat de emissie uit het plangebied toeneemt.

³ Het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij is op 1 april 2008 in werking getreden. Met dit besluit wordt invulling gegeven aan het algemene emissiebeleid voor heel Nederland. Het besluit bepaalt dat dierenverblijven, waar emissie-arme huisvestingssystemen voor beschikbaar zijn, op den duur emissie-arm moeten zijn uitgevoerd. Hiertoe bevat het besluit zogenaamde maximale emissiewaarden. Op grond van het besluit mogen alleen nog huisvestingssystemen met een emissiefactor die lager is dan of gelijk is aan de maximale emissiewaarde, toegepast worden

⁴ Vulgraad van 50%: d.w.z. 50% van het bouwvlak wordt benut voor dierenverblijven

Omdat het gebruik van een extern salderingsmechanisme in de context van een passende beoordeling voor een plan (cf Nb-wet art 19j) in juridische zin niet gebruikt kan worden om de uitvoerbaarheid van bestemmingsplannen aan te tonen⁵, is onderzocht hoeveel ontwikkelruimte er beschikbaar is op basis van een volledig interne saldering. Alle nu operationele percelen zouden kunnen uitbreiden tot 2 hectare door gebruik te maken van de mogelijkheden die worden geboden door emissiebeperkende maatregelen door te voeren op de gebouwen op het eigen perceel.

0.2 Uitkomsten scenario's: Effecten op Natura 2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten (stikstofbeoordeling)

Als er aan de bestaande stallen maatregelen worden aangebracht (met de zogenaamde Best Beschikbare Technieken, BBT) die de emissies terug brengen, zal de totale emissie afnemen. Daardoor ontstaat ruimte op elk van de percelen om te groeien. De mate waarin de beschikbare bouwpercelen kunnen worden benut voor het houden van dieren hangt af van de landschappelijke aard van de bouwvlakken. In een grootschalig landschap kan de beschikbare ruimte veel rationeler worden benut dan het geval is in het meest kleinschalige landschap binnen het plangebied. En omdat er bij melkveehouderijen ook silo's voor mest en kuilvoer binnen het bouwvlak gerealiseerd moeten kunnen worden, is het deel van een bouwvlak van een melkveehouderij waar dierverblijven gerealiseerd kunnen worden - de vulgraad - (veel) kleiner dan het deel dat op een intensieve veehouderij beschikbaar is.

Gebiedsberekeningen hebben aangetoond dat alle nu in gebruik zijnde percelen zich zouden kunnen ontwikkelen tot een omvang van ongeveer 2 hectare, zonder dat de totale emissie vanuit het gebied toe zal nemen mits bij uitbreiding technische maatregelen worden ingezet op bestaande en nieuwe stallen. Zonder de inzet van technische maatregelen op bestaande en nieuwe stallen zullen significant negatieve effecten op de kwalificerende habitats van Natura 2000-gebieden optreden. Door in het bestemmingsplan een integrale set gebruiksregels (met nauw omschreven afwijkingsbevoegdheden) op te nemen kunnen deze negatieve effecten worden voorkomen.

⁵ Bij extern salderen worden er buiten het bedrijf maatregelen getroffen waardoor er per saldo geen sprake is van een toename van de stikstofdepositie. Uit de recente jurisprudentie blijkt dat een aantal voorwaarden verbonden zijn aan externe saldering:

- Er moet sprake zijn van een directe samenhang tussen een stoppend en uitbreidend/nieuw bedrijf;
- De vergunning van het stoppend bedrijf moet worden ingetrokken
- Het stoppend bedrijf moet daadwerkelijk worden beëindigend
- Er moet sprake zijn van een stikstofdepositie op hetzelfde Natura 2000-gebied
- Het stoppend bedrijf moet ten tijde van de intrekking feitelijk nog aanwezig zijn; niet is vereist dat het vee nog aanwezig was

Daarom is in het ontwerpbestemmingsplan de keuze gemaakt dat bij recht geen toename van van stikstofemissie vanuit de betreffende inrichting plaats mag vinden, maar alleen door middel van een afwijkingsprocedure waarbij moet worden aangetoond dat er geen negatieve effecten optreden in omliggende Natura 2000-gebieden, met name ten aanzien van de ammoniakdepositie. Daarmee is de huidige situatie vastgelegd en uitbreiding zodanig aan voorwaarden verbonden dat er geen negatieve effecten kunnen optreden.

Dat wil echter niet zeggen dat voor individuele bedrijven er geen uitbreidingsruimte geboden kan worden. Dit vergt evenwel maatwerk per geval.

Daarmee is aangetoond dat, als wordt uitgaan van een groei op alle percelen, er ruimte is voor een generieke groei van het bouwvlak tot 2 hectare, zonder dat de depositie toe zal nemen.

Overige effecten

Ecologische Hoofdstructuur en belangrijke weidevogelgebieden.

In het plangebied zijn gebieden aangewezen als Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en agrarisch natuurbeheergebied aanwezig. Het bestemmingsplan heeft de bescherming van de EHS voldoende ingepast in de planregels. De ontwikkelingsmogelijkheden leiden niet tot aantasting van de EHS. Ook zijn lokale effecten op belangrijke weidevogelgebieden geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan. Het effect is dus als 'neutraal' beoordeeld.

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet regelt de bescherming van plant- en diersoorten en vogelnesten in Nederland. Het bestemmingsplan heeft een conserverend karakter, en maakt geen ontwikkelingen mogelijk waarvan op voorhand een negatief effect op beschermde soorten wordt verwacht. Incidenteel kunnen ruimtelijke ontwikkelingen die voortvloeien uit het nieuwe bestemmingsplan, een effect hebben op zwaardere beschermde soorten of vogelnesten. In dit geval kan in de planning- en uitvoeringsfase overtreding van de wet worden voorkomen. Afhankelijk van de soort(en) en het project, kan dit door te werken met een ecologische gedragscode, het treffen van mitigerende of compenserende maatregelen, of het aanvragen van een ontheffing. Daarom is het effect op dit onderdeel als 'neutraal' beoordeeld.

Landschap

Ten aanzien van de uitbreiding van bestaande bedrijven is er een kleine kans op aantasting van de landschappelijke kernkwaliteiten in de verschillende deelgebieden. Ondanks de borging van landschappelijke kernkwaliteiten in het bestemmingsplan door middel van aanduidingen voor waardevolle landschappen en bijbehorend omgevingsvergunningstelsel, kan een beperkte aantasting van landschappelijke kernkwaliteiten niet worden uitgesloten. De effecten op het aspect landschap worden zodoende als licht negatief beoordeeld (-).

Cultuurhistorie en archeologie

Door de verschillende sectorale kaders van cultuurhistorie en archeologie zijn geen effecten te verwachten op de voorgenomen agrarische ontwikkelingen. Daarnaast zorgt de dubbelbestemming archeologie voor een adequate bescherming. Het effect is neutraal (0).

Water en bodem

De ontwikkelingen in het bestemmingsplan zullen verder geen verslechtering van de bodemkwaliteit tot gevolg hebben. Het effect is neutraal (0). Wat betreft water worden in het plangebied geen maatregelen voorzien die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de waterkwaliteit. De ontwikkelingsmogelijkheden die het bestemmingsplan biedt, hebben geen invloed op de waterkwantiteit, doordat middels de watertoets wordt geborgd dat in geval van een toename aan verharding afdoende compensatie plaatsvindt. Er vindt geen emissie plaats van (mest-)stoffen naar het oppervlakte- en grondwater door het gebruik van vloestofdichte vloeren. Het effect is neutraal (0).

Thema Verkeer

De uitbreiding van veehouderij bedrijven hangt samen met het aantal bedrijven wat zal stoppen in het gebied. In het kader van het bestemmingsplan nemen de verkeersintensiteiten in het plangebied mogelijk (zeer) beperkt toe maar gezien de (zeer) beperkte omvang van de toename zal de hinderbeleving naar verwachting nagenoeg gelijk blijven. De verkeersveiligheid blijft gelijk ten opzichte van de referentiesituatie. Het effect op verkeer is als neutraal (0) beoordeeld.

Woon- en leefmilieu

Onder het thema woon- en leefmilieu worden achtereenvolgens de aspecten geluid, luchtkwaliteit, geur, gezondheid en recreatie beschouwd.

Geluid

Geluid direct afkomstig van de agrarische bedrijven is gereguleerd in de Wet milieubeheer (Wm) en valt onder de noemer industrielawaai. Omdat er geen bedrijfsverplaatsingen zijn voorzien, zijn er dus geen effecten te verwachten voor het aspect geluid. Geluid als gevolg van wegverkeer, waaronder het verkeer van en naar de agrarische bedrijven, valt onder het regiem van de Wet geluidhinder (Wgh). Uit de verkeersparagraaf blijkt dat de toename van het aantal verkeersbewegingen door toedoen van het nieuwe bestemmingsplan naar verwachting niet merkbaar zal zijn met betrekking tot de hinderbeleving vanuit het wegverkeerslawaai. Het effect voor geluid is neutraal (0).

Luchtkwaliteit

Overschrijdingen van grenswaarden door uitbreidingen van stallen in de toekomst kunnen niet plaatsvinden aangezien er geen vergunning in het kader van de Wet milieubeheer (Wm) wordt afgegeven als de norm voor fijn stof wordt overschreden. Een aanvraag voor een uitbreiding van een bestaande stal moet dus altijd voldoen aan de grenswaarden. Het transport van en naar de agrarische bedrijven heeft geen relevant effect op de luchtkwaliteit. Zowel voor bestaande als voor nieuwe situaties (na uitbreidingen) geldt dat de normen voor luchtkwaliteit niet mogen overschrijden. Op het onderdeel lucht worden geen negatieve effecten verwacht. De beoordeling is neutraal (0).

Geur Indien agrarische bedrijven volledig gebruik zouden maken van de bouw mogelijkheden die de wijzigingsbevoegdheid hen biedt dan leidt dit tot een merkbare toename van de omvang van het gebied waar de achtergrond geur belasting boven de $2 \text{ OU}_e/\text{m}^3$ uit komt. In het buitengebied is geen groot effect te zien op de gebieden waar de geur van alle bedrijven samen boven de $8 \text{ OU}_e/\text{m}^3$ uit zal komen.

Opgemerkt wordt dat er geen normstelling bestaat voor de achtergrond belasting. Daarnaast geldt dat de berekende achtergrond belasting het resultaat is van het implementeren van de worst case, waarbij geen rekening wordt gehouden met de planvoorschriften die – vanuit een stikstof perspectief – er voor zullen zorgen dat een uitbreiding van de diervverblijven tegelijkertijd gepaard zal gaan met een (vergaande) set maatregelen die de emissies (ook van geur) zullen beperken. Een zekere toename van de geurhinder kan echter, binnen de normen voor de voorgrondbelasting, niet worden uitgesloten. Daarom wordt er aan geur vanuit de intensieve veehouderij een licht negatief effect (-) toegerekend.

Gezondheid

Het is de verwachting dat door de dynamiek in de sector het aantal bronnen af zal nemen, er weliswaar sprake zal zijn van een zekere schaalvergroting op de groeiende bedrijven, maar dat de moderne bedrijfsvoering er zoveel mogelijk op gericht is om het risico van uitbraken te voorkomen. Netto wordt het effect als neutraal (0) beoordeeld.

Recreatie

Een groot deel van het plangebied is door de aanwezigheid van natuur, cultuurhistorie, rust en ruimte uitermate geschikt voor (extensieve) recreatieve activiteiten. Het nieuwe bestemmingsplan voorziet niet in nieuwe grootschalige recreatieve ontwikkelingen. Het plan is gericht op behoud en versterken van de bestaande recreatief-toeristische functie binnen de gemeente en het op beperkte schaal bieden van ontwikkelmogelijkheden (zoals bed&breakfast of kamperen bij de boer). Het gebied behoudt ten minste zijn functie voor recreatief medegebruik, waardoor het effect neutraal (0) is beoordeeld.

Uitvoerbaarheid bestemmingsplan

Gezien de huidige achtergronddepositie, die vrijwel overal en voor alle Natura 2000-gebieden hoger is dan de kritische depositiewaarde van tenminste de meest gevoelige habitattypen, is alleen een bestemmingsplan dat de huidige situatie van veehouderijen vastlegt uitvoerbaar. Dat betekent dat er planologische middelen moeten worden ingezet om de huidige situatie vast te leggen. Immers als alle ontwikkelingsmogelijkheden worden gebruikt, zijn negatieve effecten niet uit te sluiten. Dat is in het voorliggende planMER gebleken bij de beoordeling van het alternatief worst case bestemmingsplan.

Daarom is in het ontwerpbestemmingsplan de keuze gemaakt dat bij recht geen toename van van stikstofemissie vanuit de betreffende inrichting plaats mag vinden, maar alleen door middel van een afwijkingsprocedure waarbij moet worden aangetoond dat er geen negatieve effecten optreden in omliggende Natura 2000-gebieden, met name ten aanzien van de ammoniakdepositie. Daarmee is de huidige situatie vastgelegd en uitbreiding zodanig aan voorwaarden verbonden dat er geen negatieve effecten kunnen optreden. Dat wil echter niet zeggen dat voor individuele bedrijven er geen uitbreidingsruimte geboden kan worden. Dit vergt evenwel maatwerk per geval.

Doordat het ontwerpbestemmingsplan op deze manier is ingericht, kan worden geconcludeerd dat het voorkeursalternatief geen significant negatieve effecten kan veroorzaken op de nabijgelegen Natura 2000-gebieden.

Ten gevolge van de autonome ontwikkeling (reeds vergunde, maar nog niet gerealiseerde veehouderijen) kan er in enkele Natura2000-gebieden sprake zijn van een licht negatief effect. Dit is een effect dat niet door het bestemmingsplan wordt beïnvloed.

Het voorkeursalternatief (het bestemmingsplan) is daarmee uitvoerbaar conform artikel 19 lid j van de Natuurbeschermingswet 1998 en de gemeenteraad kan dit overwegen bij de vaststelling van het bestemmingsplan buitengebied.

1 Inleiding

Voor u ligt het milieueffectrapport (planMER)⁶ over het nieuwe ontwerp bestemmingsplan landelijk gebied Nieuwkoop. Dit hoofdstuk beschrijft de aanleiding voor de m.e.r.-procedure, de belangrijkste betrokken partijen en de stappen die in de m.e.r.-procedure worden gezet.

1.1 Een nieuw bestemmingplan buitengebied

De gemeente Nieuwkoop is bezig met het opstellen van het bestemmingsplan Landelijk gebied Nieuwkoop. De geldende bestemmingsplannen voor het buitengebied zijn verouderd en aan herziening toe. Op grond van de Wet ruimtelijke ordening mogen bestemmingsplannen Buitengebied niet ouder zijn dan tien jaar.

Hieronder is een overzicht opgenomen van de vigerende bestemmingsplannen in het plangebied van het nieuwe bestemmingsplan Landelijk gebied.

Vigerende bestemmingsplannen in het landelijk gebied van Nieuwkoop:

- Landelijk gebied Ter Aar (vastgesteld 25 augustus 2005)
- Landelijk gebied, gemeente Nieuwkoop (vastgesteld 29 september 2005)
- Landelijk gebied Liemeer (vastgesteld 12 december 2006)

Er wordt nu één nieuw bestemmingsplan Landelijk gebied Nieuwkoop opgesteld, dat de drie hierboven genoemde bestemmingsplannen vervangt. Het nieuwe bestemmingsplan zal de bestaande omgevingswaarden moeten beschermen, maar tegelijkertijd ook over voldoende flexibiliteit moeten beschikken om in te kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen.

Het bestemmingsplan is grotendeels conserverend van aard. Ook zijn er enkele ontwikkelingsmogelijkheden opgenomen. Zo voorziet het plan onder meer in agrarische ontwikkelingsmogelijkheden, bijvoorbeeld in vergroting van het bouwvlak, verschillende kleinschalige recreatieve ontwikkelingen en verbreding van de landbouw (onder andere kamperen bij de boer met maximaal 30 standplaatsen). In paragraaf 3.4 zijn de belangrijkste onderdelen van het voornemen die in dit milieueffectrapport worden beschouwd op een rij gezet.

⁶ MER (met hoofdletters) betreft het milieueffectrapport, terwijl m.e.r. (met kleine letters) de milieueffectprocedure betreft

1.2 Waarom dit MER?

Kaderstelling

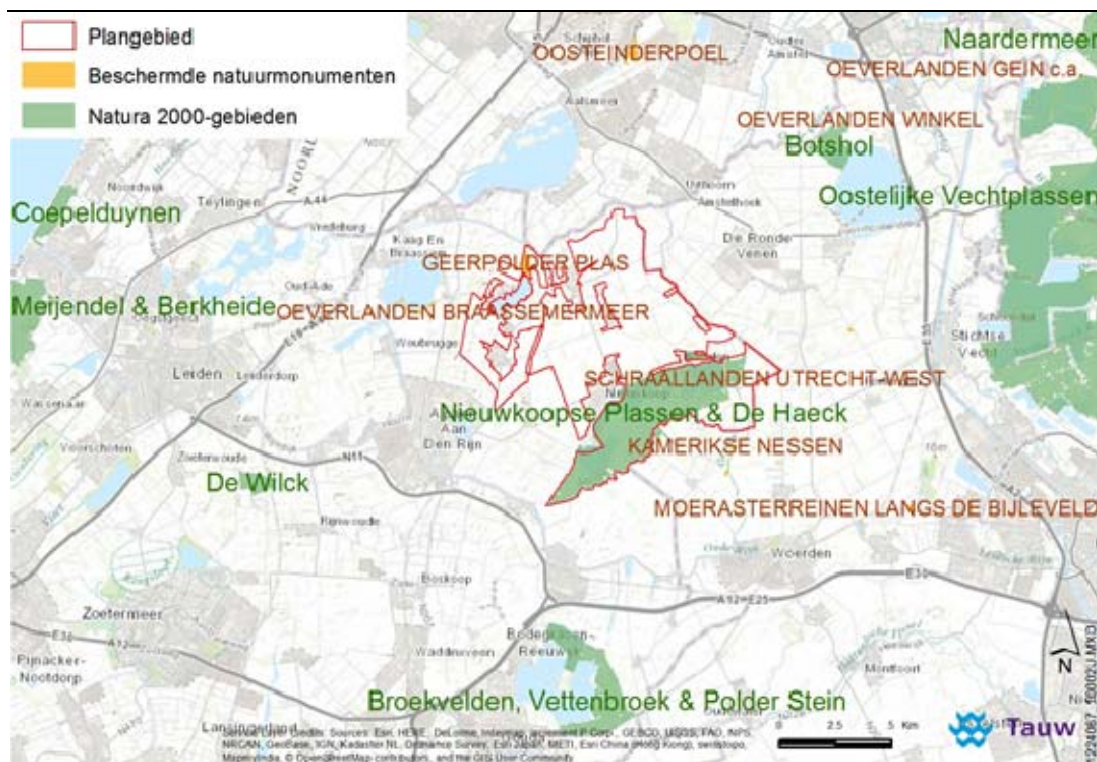
Het nieuwe bestemmingsplan landelijk gebied is planm.e.r.-plichtig omdat het nieuwe bestemmingsplan het kader biedt voor eventuele Besluitm.e.r.(beoordelings)-plichtige activiteiten (kaderstelling). Het gaat in dit geval specifiek om het bieden van ontwikkelruimte (uitbreiding) voor agrarische bedrijven zoals de oprichting, wijziging of uitbreiding van een installatie voor het fokken, mesten of houden van dieren⁷ (Besluit m.e.r., onderdeel D, categorie 14).

Passende beoordeling

Integraal onderdeel van dit planMER is een Passende beoordeling. Die is opgesteld omdat op voorhand niet uitgesloten kan worden dat het nieuwe bestemmingsplan significant negatieve effecten op de deels in het plangebied en deels in de directe omgeving liggende Natura 2000-gebieden veroorzaakt. Zie voor de ligging van de Natura 2000-gebieden en beschermde natuurmonumenten figuur 1.1.

Zowel de kaderstelling als de Passende beoordeling zorgen ervoor dat voor dit plan een milieueffectrapport (PlanMER) moet worden opgesteld. Het milieueffectrapport vormt een bijlage bij het bestemmingsplan. Als in een later stadium over vergunningverlening voor bijvoorbeeld veehouderijbedrijven wordt besloten, moet daarvoor mogelijk een aparte m.e.r.(beoordelings)procedure voor doorlopen worden.

⁷ Pluimvee, mestvarkens, zeugen, gespeende biggen, pelsdieren, voedsters, vlees- en opfokkonijnen, melk-, kalf- of zoogkoeien, vrouwelijk jongvee, vleesrunderen, schapen, geiten, paarden, pony's en struisvogels

Figuur 1.1 Ligging Natura 2000-gebieden en beschermde natuurmonumenten rondom plangebied bestemmingsplan landelijk gebied Nieuwkoop

Het onderhavige rapport is niet bedoeld voor individuele toetsingen. De insteek is een geclusterde (theoretische) benadering om de mogelijke effecten op bijvoorbeeld verzuring en eutrofiëring van de ontwikkelingen binnen met name de veehouderijsector in het in plangebied in de tijd zo reëel mogelijk te illustreren.

1.1 Doel van de milieueffectrapportage

Het 'overall' doel van dit milieueffectrapport is het in beeld brengen van de maximale gevolgen van de geboden ontwikkelingsmogelijkheden die het bestemmingsplan landelijk gebied op verschillende terreinen biedt, inclusief ontwikkelruimte die via flexibiliteitsbepalingen geboden wordt (= worst case). De belangrijkste zijn de milieugevolgen van agrarische en recreatieve ontwikkelingen. Het gaat vooral om effecten op natuur, landschap/cultuurhistorie/archeologie, water, lucht en geurniveaus. Op basis van het MER kan het bevoegd gezag vervolgens een verantwoord besluit nemen over het nieuwe bestemmingsplan.

Op basis van gebiedsgerichte emissieberekeningen wordt de opbouw van de landbouwsector inzichtelijk. Onderzocht wordt tot hoe ver de bouwvlakken nog kunnen groeien vanuit het perspectief van interne saldering. In hoofdstuk 4 wordt uitgebreid stilgestaan bij de onderbouwing van deze gebiedsgerichte aanpak. De volgende subdoelen zijn aan de orde:

- Inzichtelijk maken van de gevolgen van uitbreidingen van veehouderijbedrijven en de salderingsruimte binnen het plangebied op basis van emissieberekeningen binnen het planalternatief
- Kwantificeren van de mogelijke effecten van stikstofdepositie op beschermde habitats (Natura2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten) (primaire effecten)
- Inzicht geven in de secundaire effecten (onder andere landschap, bodem en water, cultuurhistorie, verkeer, geur en geluid)

Effectvergelijking vindt m.e.r.-technisch (spoor Wet milieubeheer) plaats door het planalternatief (= het nieuwe bestemmingsplan landelijk gebied) te vergelijken met de referentiesituatie (= de huidige situatie ten tijde van de ter visielegging van het ontwerp-bestemmingsplan landelijk gebied + autonome ontwikkelingen)⁸. De autonome ontwikkeling wordt inzichtelijk gemaakt door aan te haken bij vigerende bestemmingsplannen, trends en vastgestelde wet- en regelgeving, zoals het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij ('AMvB Huisvesting').

1.2 Stappen in de m.e.r.-procedure

Op deze milieueffectprocedure is de uitgebreide m.e.r.-procedure van toepassing (art. 7.9 Wet Milieubeheer). Deze uitgebreide procedure is in acht genomen.

Het MER is voorafgegaan door de notitie reikwijdte en detailniveau (vanaf hier: het startdocument). Dit document lag van 3 augustus 2015 tot 14 september 2015 tezamen met het voorontwerp-bestemmingsplan ter inzage en is naar de betrokken bestuursorganen en adviseurs verstuurd.

Er 122 inspraakreacties binnengekomen. Het gemeentebestuur heeft ervoor gekozen de Commissie voor de m.e.r. geen advies uit te laten brengen over het startdocument.

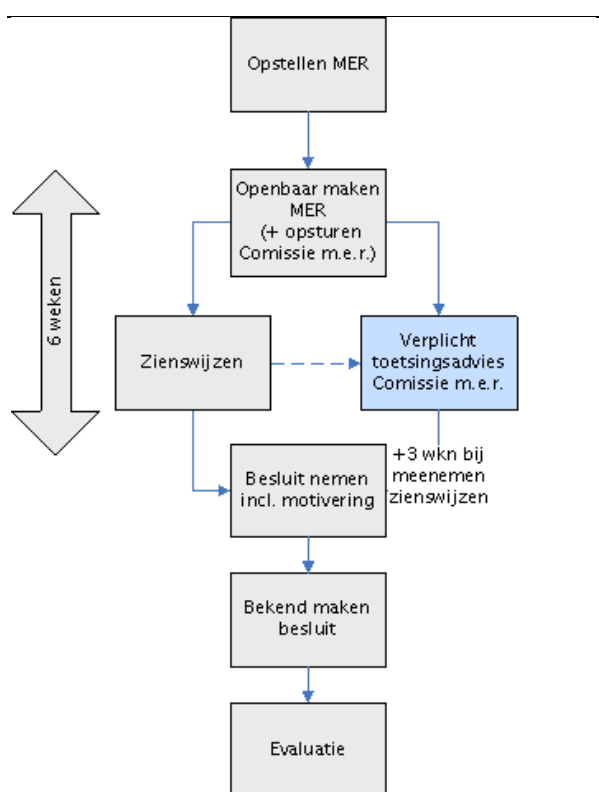
De gemeenteraad zal het bestemmingsplan landelijk gebied Nieuwkoop uiteindelijk vaststellen met rekenschap van de uitgebrachte adviezen en zienswijzen.

De m.e.r.-procedure is gekoppeld aan de procedure van het bestemmingsplan Landelijk gebied 2016. Het MER wordt samen met het ontwerpbestemmingsplan ter visie gelegd.

⁸ E.e.a. conform de factsheet "Referentiesituatie in MER voor bestemmingsplannen", Commissie m.e.r. / factsheet nr. 29, versie 29 mei 2012

Vervolgens geeft de Commissie voor de m.e.r een (verplicht) toetsingsadvies (zo mogelijk binnen de zienswijzentermijn). De gemeenteraad neemt vervolgens een besluit op basis van het MER, de zienswijzen en overige adviezen. Het besluit wordt bekend gemaakt. De procesgang wordt in figuur 1.2 geïllustreerd.

Na afronding van deze plan-m.e.r.-procedure ten behoeve van het bestemmingsplan kan sprake zijn van Besluitm.e.r.-plicht voor activiteiten die dit bestemmingsplan landelijk gebied mogelijk maakt zoals uitbreidingen van veehouderijbedrijven. Dit is afhankelijk van de omvang van de bedrijven. De Besluitm.e.r. dient uitgevoerd te worden op individueel bedrijfsniveau in het kader van de vergunningverlening. Deze uitbreidingen zullen ook steeds getoetst moeten worden aan de Natuurbeschermingswet en Flora- en faunawet. Niet uitgesloten is dat voor dergelijke uitbreidingen passende beoordelingen (op vergunningsniveau, artikel 19d Nbw) opgesteld moeten worden.

Figuur 1.2 Milieueffectprocedure (m.e.r.) vanaf ter inzage ligging met het ontwerp bestemmingsplan.

Bron: Commissie voor de m.e.r.

1.3 Initiatiefnemer en bevoegd gezag

Initiatiefnemer van het nieuwe bestemmingsplan landelijk gebied is de gemeenteraad van de gemeente Nieuwkoop, de gemeenteraad is tevens bevoegd gezag. Zij stellen het ontwerp-bestemmingsplan inclusief dit planMER uiteindelijk vast.

1.4 Opbouw van dit milieueffectrapport

Hoofdstuk 1 bevat de inleiding (o.a. doel bestemmingsplan, aanleiding m.e.r.). De uitgangspunten en het kader van dit milieueffectrapport worden behandeld in hoofdstuk 2. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op het plan en de alternatieven. De onderzoeksanpak stikstof wordt beschreven in hoofdstuk 4. Hoofdstuk 5 bevat de milieueffecten voor natuur. De overige milieueffecten zijn terug te vinden in hoofdstuk 6 (steeds voorafgegaan door de referentiesituatie). De vergelijking van de alternatieven en leemten in kennis staan in hoofdstuk 7 en 8.

2 Kader van dit MER

In dit hoofdstuk staan we stil bij het kader van het MER. Wij gaan hierbij in op het plan- en studiegebied alsmede op de ontwikkelingen rondom het thema stikstof. Relevant beleid staat in bijlage 3 opgenomen.

2.1 Noodzaak actualisatie huidige bestemmingsplannen

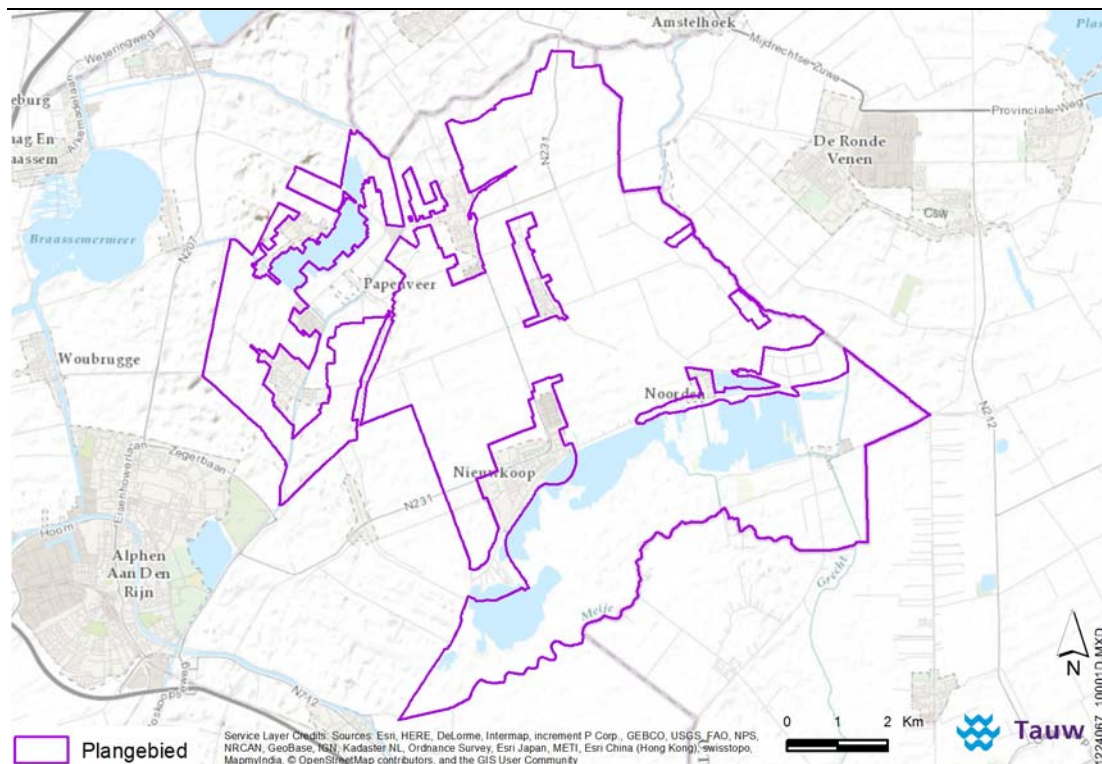
De gemeente Nieuwkoop is een gemeente met een groot buitengebied. De geldende bestemmingsplannen voor het buitengebied zijn verouderd en aan herziening toe. Op grond van de Wet ruimtelijke ordening mogen bestemmingsplannen Buitengebied niet ouder zijn dan tien jaar. Er geldt momenteel een wettelijke actualiseringplicht. Daarom maakt de gemeente één nieuw bestemmingsplan landelijk gebied Nieuwkoop.

Als belangrijkste doelstelling voor het plangebied geldt dat in het nieuwe bestemmingsplan zoveel mogelijk aangesloten moet worden op de geldende bestemmingsplanregelingen. Waar nodig en mogelijk worden de bestemmingen toegespitst op het actuele, feitelijke gebruik. Tijdens de looptijd van het bestemmingsplan verleende vrijstellingen of afwijkingen worden in het nieuwe plan meegenomen. De bestemmingsplannen waarin de juridische basis voor het plangebied is vastgelegd vormen een belangrijke informatiebron voor het bestemmingsplan Landelijk gebied Nieuwkoop. Bij het bestemmen van de bestaande situatie van het buitengebied is tevens nagedacht over de uniformiteit van de juridische regeling versus eventuele beperking óf verruiming van bestaande rechten. Uitgangspunt daarbij is het 'regelen wat geregeld moet worden'.

2.2 Plangebied

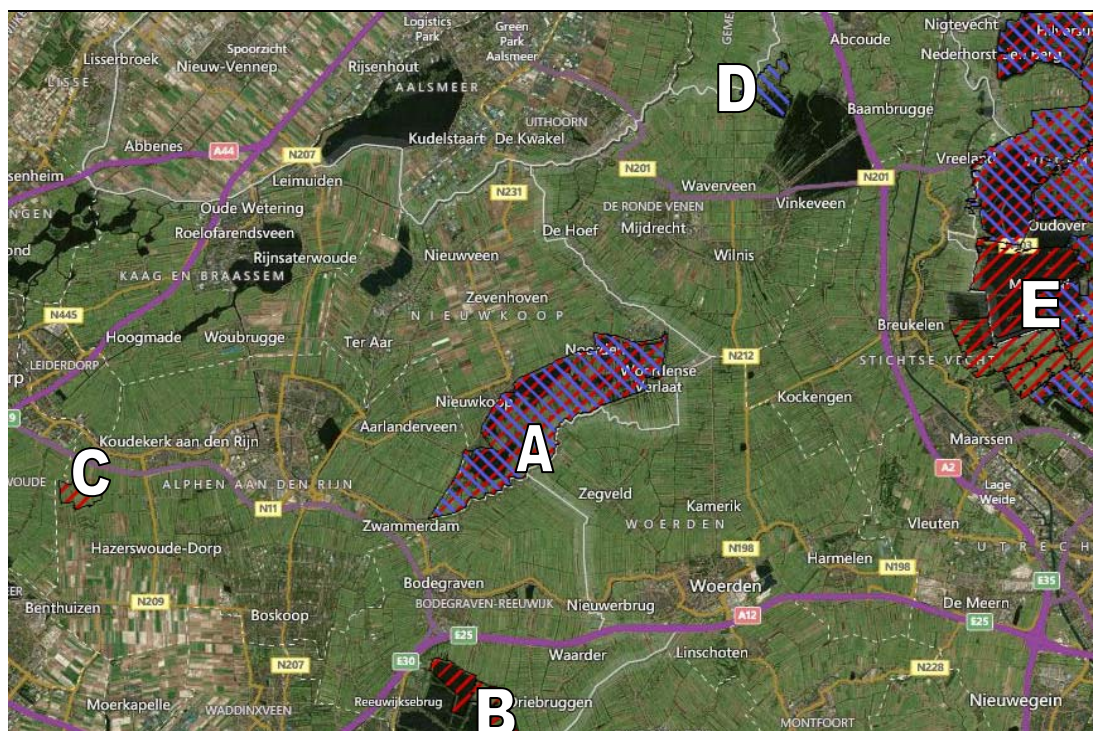
De gemeente Nieuwkoop ligt in het noordoosten van de provincie Zuid-Holland. In het noorden grenst zij aan de provincie Noord-Holland en aan de oostkant ligt de provincie Utrecht.

Het nieuwe bestemmingsplan geldt voor het gehele landelijk gebied van de gemeente Nieuwkoop, met uitzondering van de dorpskernen, bedrijventerreinen, glastuinbouwgebieden en zomerparken.

Figuur 2.1 Plangebied bestemmingsplan Nieuwkoop

In het plangebied ligt het Natura 2000-gebied 'Nieuwkoopse Plassen en de Haek'. In de omgeving liggen de gebieden 'Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein' (zuid), 'De Wilck' (west), 'Botshol' (noord) en 'Oostelijke Vechtplassen' (oost). In en in de nabijheid van het plangebied zijn ook beschermde natuurmonumenten gelegen (zoals de Geerpolderplas en de Schraallanden Utrecht West). Zie voor de ligging van de Natura 2000-gebieden het onderstaande figuur 2.2.

Figuur 2.2 Ligging Natura2000-gebieden rondom plangebied bestemmingsplan landelijk gebied Nieuwkoop

A = Nieuwkoopse Plassen en de Haack 0 km afstand ten opzichte van plangebied

B = Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein circa 5 km afstand ten opzichte van plangebied

C = De Wilck circa 10 km afstand ten opzichte van plangebied

D = Botshol circa 8 km afstand ten opzichte van plangebied

E = Oostelijke Vechtplassen circa 9 km afstand ten opzichte van plangebied

2.3 Gebiedsbeschrijving

De huidige gemeente Nieuwkoop is in 2007 ontstaan door een herindeling van de gemeenten:

- Nieuwkoop met de kernen Nieuwkoop, Noorden, Woerdense Verlaat en De Meije
- Liemeer met de kernen Nieuwveen, Vrouwenakker, Zevenhoven, Noordeinde en Noordse Dorp
- Ter Aar met de kernen Ter Aar, Langeraar, Korteraar en Papenveer

In de gemeente liggen dertien kernen, met een totaal aantal inwoners van ruim 27.000. Naast de kernen is sprake van verspreid liggende lintbebouwing.

De gemeente heeft een oppervlakte van 90,19 km², waarvan 16,05 km² water. De Nieuwkoopse Plassen kennen een belangrijkste toeristische en ecologische functie. In de verkaveling is nog de vroegere geschiedenis nog goed afleesbaar. In het gebied zijn de veengronden afgegraven resulterend in een grillig verkavelingspatroon met veelal langgerekte percelen.

De gemeente zich door het landelijke karakter en de verspreid liggende agrarische (met name grondgebonden) bedrijven. In de gemeente zijn ook enkele concentraties van glastuinbouw gelegen. Deze concentraties vallen buiten het plangebied van dit bestemmingsplan. Wel liggen er binnen het plangebied enkele solitaire glastuinbouwbedrijven.

Een aanzienlijk deel van het plangebied kent een ecologische functie. Het gaat onder andere om het Nieuwkoopse plassengebied, De Groene Jonker, Ruygeborch 1^e fase, de Bovenlanden en een deel van de Langeraaarsche Plassen. Deze gebieden maken veelal onderdeel uit van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en voor de Nieuwkoopse plassen geldt tevens dat het is aangewezen als Natura2000-gebied.

Door de gemeente lopen enkele provinciale wegen (N463, N231, N461).

2.4 Kenschets veehouderij landelijk gebied in de huidige situatie

In het bestemmingsplan Landelijk gebied Nieuwkoop zijn ongeveer 100 agrarische bouwvlakken opgenomen. Zie figuur 3.1 voor de ligging van deze bouwvlakken. Op ongeveer 10 locaties is een intensieve veehouderij gevestigd. Tabel 2.1 geeft een overzicht weer van de veehouderijsector in het plangebied.

Tabel 2.1 Agrarische bestemmingen (2015, bron Web bvb en gegevens gemeente Nieuwkoop + omgevingsdienst West-Holland)

Diercategorie	Aantal bedrijven
Melkvee	61
Varkens	5
Vleesvee	5
Schapen	4
Paarden	7
Gemengd	14

Vergelijking mei-telling Centraal Bureau voor de Statistiek

Een vergelijking met de gecombineerde opgave (mei-telling, CBS) laat zien dat er geen sprake is van grote verschillen in de dieren aantallen. De verschillen blijven (ver) onder de 10%. Daarom is er geen reden om de resultaten vanuit de uitgevoerde inventarisatie aan te passen of te corrigeren.

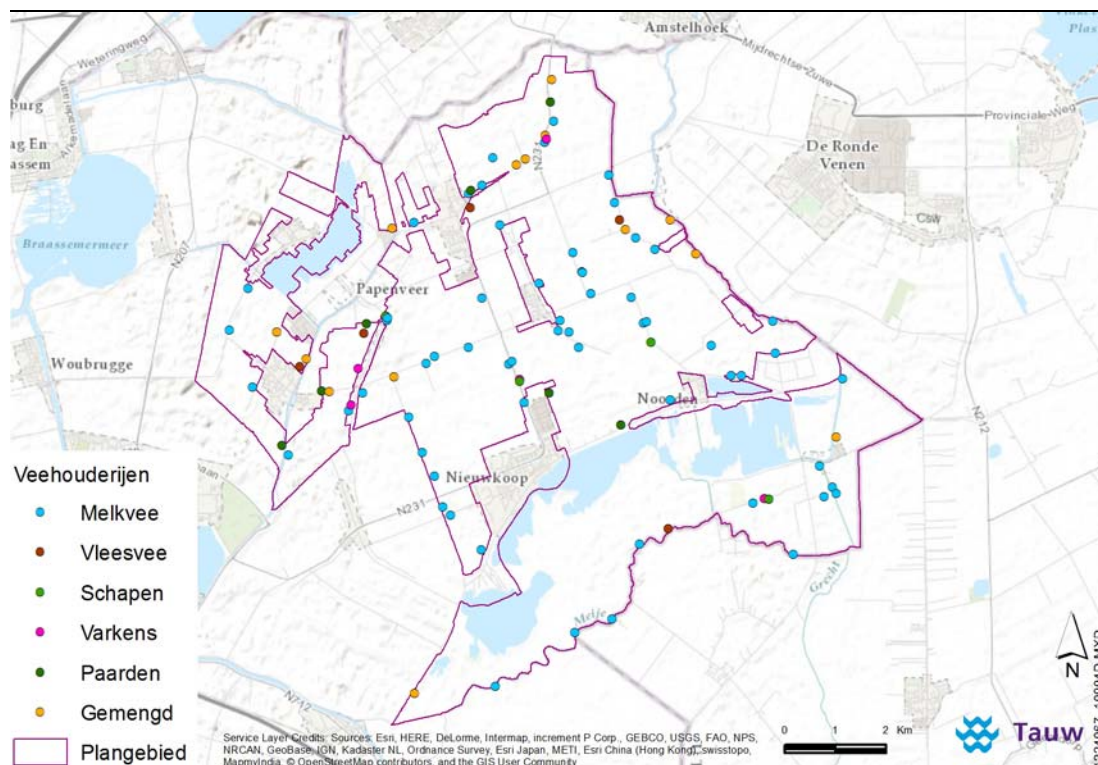
De gemeente heeft via de Omgevingsdienst West Holland een eigen inventarisatie gedaan van de percelen in het plangebied, om zo goed mogelijk vast te kunnen stellen wat, in het kader van deze planprocedure, de huidige feitelijke situatie is waarvan in dit planMER vanuit is gegaan. Deze is weergegeven in de onderstaande tabel.

Tabel 2.2 Karakterisering van de (emissie vanuit de) landbouwsector in het plangebied

Hoofd categorie RAV	Omschrijving stalsysteem	Aantal dierplaatsen huidige situatie	Relatieve bijdrage aan emissie	minimum emissiefactor	gemiddelde emissiefactor	maximum emissiefactor
Hoofdcategorie RAV	Omschrijving stalsysteem	Aantal dierplaatsen huidige situatie	Relatieve bijdrage aan emissie	minimum emissiefactor	gemiddelde emissiefactor	maximum emissiefactor
A1	diercategorie melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar	5468	58.8%	5.700	12.672	13.000
A2	diercategorie zoogkoeien ouder dan 2 jaar	486	1.7%	4.100	4.100	4.100
A3	diercategorie vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	3659	13.7%	4.400	4.400	4.400
A4	diercategorie vleeskalveren tot 8 maanden	1700	3.5%	0.350	2.410	3.500
B1	diercategorie schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg1, 2	3606	2.1%	0.700	0.700	0.700
D1.1	diercategorie biggenopfok (gespeende biggen)	4768	1.3%	0.150	0.323	0.690

Hoofd categorie RAV	Omschrijving stalsysteem	Aantal dierplaatsen huidige situatie	Relatieve bijdrage aan emissie	minimum emissiefactor	gemiddelde emissiefactor	maximum emissiefactor
D1.2	diercategorie kraamzeugen (incl. biggen tot spenen)	274	1.0%	2.500	4.368	8.300
D1.3	diercategorie guste en dragende zeugen	1347	2.9%	1.300	2.569	4.200
D3	diercategorie vleesvarkens, opfokberen van ca. 25 kg tot 7 maanden, opfokzeugen van ca. 25 kg tot eerste dekking	9183	12.1%	0.150	1.549	4.500
E5	diercategorie vleeskuikens (in gemengd bedrijf)	25000	0.1%	0.005	0.005	0.005

In figuur 2.3 is weergegeven hoe de agrarische bedrijven geografisch over het plangebied zijn verspreid en wat de dominante diersoort is van de bedrijven.

Figuur 2.3 Ligging veehouderijen plangebied bestemmingsplan landelijk gebied Nieuwkoop

2.5 Beleids- en wettelijke kaders

Het bestemmingsplan staat niet op zichzelf. De voorgenomen ontwikkelingen hebben een relatie met diverse beleidskaders van de overheid. In deze paragraaf worden de belangrijkste beleidsstukken weergegeven. In paragraaf 2.5.1 worden de ontwikkelingen die spelen rondom (het beleid voor) stikstofdepositie uitgelegd (bijvoorbeeld het PAS, het Programma Aanpak Stikstof). Het overige beleid komt in paragraaf 2.5.2 aan bod.

2.5.1 Beleid rondom stikstofdepositie

Probleemschets stikstofdepositie

In natuurgebieden (onder andere Natura 2000-gebieden) is er een overschot aan stikstof (ammoniak en stikstofoxiden). Verkeer, industrie en het houden van vee zorgen ervoor dat er extra stikstof in de lucht komt (stikstofemissie). De stikstof komt daarna in de natuur terecht (stikstofdepositie). Dit is schadelijk voor de natuur (verzuring en eutrofiëring). Het belemmert ook vergunningverlening voor activiteiten van onder meer veehouders en ondernemers in de land- en tuinbouwsector.

Daarom heeft het Rijk het initiatief genomen om deze stikstofproblemen aan te pakken. In het Programma Aanpak Stikstof (PAS) werken overheden en maatschappelijke partners samen om de stikstofuitstoot te verminderen en economische ontwikkelingen mogelijk te maken. Het PAS is op 1 juli 2015 in werking getreden. Op de volgende pagina is een tekstkader opgenomen met een toelichting op het PAS.

De provincie Utrecht heeft op 9 juni 2015 de “Beleidsregel toedeling segment 2 ontwikkelingsruimte Programmatische Aanpak Stikstof” vastgesteld. Met deze regels sluit de provincie aan bij het landelijk beleid. In de beleidsregels staat onder meer dat een initiatiefnemer maximaal 3 mol/ha/jr ontwikkelingsruimte voor een vergunningplichtige activiteit kan aanvragen. Dit maximum geldt voor een periode van zes jaar. De provincie Zuid Holland heeft de zelfde beleidsregel voor haar grondgebied vastgesteld op 14 april 2015.

Programma Aanpak Stikstof (PAS)

Met de aanwijzing van ruim 160 Natura 2000-gebieden draagt Nederland bij aan het netwerk van natuurgebieden in Europa. Dit netwerk van natuurgebieden moet ervoor zorgen dat de achteruitgang van de natuur wordt gestopt. De bescherming van deze gebieden is vastgelegd in de Natuurbeschermingswet 1998.

In Nederland, en specifiek in 117 Nederlandse Natura 2000-gebieden, is de zogeheten depositie van stikstof een van de belangrijkste oorzaken van de achteruitgang van de natuur. De bijzondere planten die in deze gebieden groeien dreigen te verdwijnen omdat ze het overschot aan stikstof niet kunnen verdragen.

Het PAS combineert twee manieren om de natuur in de Natura 2000-gebieden te beschermen:

- Maatregelen om stikstofgevoelige natuur te herstellen.
- Maatregelen aan de bron om de stikstofdepositie blijvend omlaag te brengen.

Natuur herstellen

Rijk, provincies en natuurorganisaties nemen maatregelen om de natuur te herstellen, door bijvoorbeeld de waterstand te verhogen.

Maatregelen aan de bron

De industrie en het verkeer worden schoner door strengere regels. Door deze combinatie van maatregelen komt er minder stikstof in de lucht waardoor de natuur minder schade ondervindt. Agrarische ondernemers nemen maatregelen in hun bedrijfsvoering om de uitstoot van stikstof te verminderen. Bijvoorbeeld stalsystemen (BBT-maatregelen) die de uitstoot van schadelijke stoffen beperken of het gebruik van aangepast voer. Binnen melkrundveehouderijen is via deze lijnen tussen de 20 en 40 % emissiereductie haalbaar. Dit is het percentage waar de sector van uitgaat in het kader van het PAS. Binnen de intensieve veehouderij wordt al uitgegaan van technische maatregelen die een reductie van 70 % tot 85 % bewerkstellingen. In de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav) is 70 % reductie vooralsnog de minst vergaande nageschakelde techniek.

Het PAS bepaalt dat een deel van de daling van de stikstofdepositie ten goede komt aan de natuur en een deel wordt ingezet voor economische ontwikkeling via activiteiten die stikstof veroorzaken. Dit deel noemen we de ontwikkelingsruimte. De ontwikkelingsruimte wordt verdeeld middels het verlenen van vergunningen. Door het PAS kunnen er weer vergunningen worden verleend voor nieuwe activiteiten of voor een wijziging of uitbreiding van activiteiten die stikstof veroorzaken.

Bronnen: de website over het PAS van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (<http://pas.natura2000.nl/pages/home.aspx>).

2.5.2 Overige relevante wet- en regelgeving en beleidskaders

Natuurbeschermingswetgeving

De huidige natuurbeschermingswetgeving kan worden onderverdeeld in soortenbescherming en gebiedsbescherming.

- Gebiedsbescherming wordt gewaarborgd door de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw). Deze wet beschermt Natura2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten. Voor activiteiten met een mogelijk effect op deze gebieden is toetsing aan de Nbw noodzakelijk
- Soortbescherming wordt gewaarborgd door de Flora- en faunawet. Deze wet beschermt inheemse dier- en plantensoorten waarbij onderscheidt wordt gemaakt in verschillende beschermingscategorieën. Voor alle activiteiten met een mogelijk effect op beschermde dier- en plantensoorten is toetsing aan de Flora- en faunawet noodzakelijk
- De planologische bescherming van gebieden aangemerkt als Nationaal Natuur Netwerk (of in dit geval Gelders Natuur Netwerk, GNN) vindt primair plaats bij ruimtelijke procedures en andere vergunningaanvragen

Om de biodiversiteit binnen de Europese Unie te behouden en te herstellen is het Natura 2000-beleid opgesteld. Dit is een samenhangend netwerk van Beschermde natuurgebieden op het grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie. Het netwerk is nog in ontwikkeling en omvat alle gebieden die beschermd zijn op grond van de Vogelrichtlijn (1979) en de Habitatrichtlijn (1992).

Naar verwachting gaat op 1 maart 2016 de nieuwe wet Natuurbescherming in. De nieuwe Wet Natuurbescherming voegt drie bestaande natuurwetten samen: Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet, Boswet.

In de nieuwe Wet Natuurbescherming worden de regels eenvoudiger en duidelijker voor: de bescherming van in het wild levende dieren en planten, Natura 2000-gebieden en bossen. Voor eenvoudige activiteiten (bijvoorbeeld reguliere onderhoudswerkzaamheden) komt er een meldplicht. Voor activiteiten waar een omgevingsvergunning nodig blijft, moet die binnen 13 weken worden gegeven. Wordt er niet binnen die termijn besloten? Dan is de vergunning automatisch verleend (lex silencio positivo).

Beleidskader landschap

Het beleidskader voor het landschap bestaat uit de provinciale Visie Ruimte en Mobiliteit, de provinciale Verordening, de Regionale Structuurvisie Holland Rijnland, het Landschapsonwikkelingsplan Rijn- en Veenstreek en de Structuurvisie Nieuwkoop 2040 (deel 1).

In de provinciale Visie Ruimte en Mobiliteit staat behoud en versterking van het waterrijke en open karakter van het veenlandschap centraal. In het veenlandschap zet de provincie in op behoud en versterking van het waterrijke en open karakter. Daarnaast is behoud van de kenmerkende afwisseling van veenweidelandschap, rivieren, boezems, plassen en droogmakerijen van groot belang. Belangrijke opgaven zijn de aanpak van bodemdaling, behoud van de karakteristieken van het veenweidelandschap, verbetering van de waterkwaliteit en instandhouding en ontwikkeling van de bijzondere natuurwaarden.

In de Regionale Structuurvisie Holland Rijnland is met betrekking tot het landschap de kernbeslissing groen-blauwe kwaliteit van belang. Deze kernbeslissing houdt in dat bij alle toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen in de regio het groen-blauwe raamwerk centraal staat. Er zal rekening moeten worden gehouden met de gebruiks- en belevingswaarde van de verschillende landschappen die de regio rijk is. Om bestaande landschappelijke kwaliteiten te behouden hebben de gemeenten Alphen aan den Rijn, Kaag en Braassem, Nieuwkoop en Rijnwoude in 2009 gezamenlijk een Regionaal Landschaps Ontwikkelings Plan (LOP) opgesteld. In het LOP is de kwaliteit en samenhang van het landschap in de Rijn- en Veenstreek onderzocht. Die kwaliteit en samenhang zit vooral in de grote landschappelijke eenheden. Droogmakerijen en aaneengesloten veenweidegebied vormen met elkaar een heldere hoofdstructuur. Openheid en vergezichten maken die hoofdstructuur zichtbaar. Akkerbouw en melkveehouderij kunnen in deze grote eenheden goed uit de voeten. Versnippering is niet gewenst. Zichtlijnen moeten zoveel mogelijk intact blijven. Dit betekent dat toevoegingen aan het landschap, bijvoorbeeld ten behoeve van recreatie en natuur, bij voorkeur aan de randen van deze landschappelijke eenheden plaatsvinden en zoveel mogelijk worden gebundeld.

In het LOP zijn inrichtingsprincipes en bijbehorende voorbeelden opgenomen voor de gewenste beeldkwaliteit van bebouwing. De randen van nieuwbouwwijken, bedrijventerreinen, boerderijen en kassen vallen in het open landschap van de Rijn- en Veenstreek extra op. In het verleden is vaak geen rekening gehouden met het verkavelingspatroon of met de richting van het landschap. Ook de aankleding laat te wensen over. Harde overgangen zijn het gevolg. Het LOP benoemt deze gevallen en laat zien dat een betere landschappelijke inpassing mogelijk is. (Streekeigen) beplanting speelt daarbij vaak een rol. De inrichtingsprincipes zijn ook toepasbaar op nieuwe bebouwing.

Overige relevante wet- en regelgeving en beleidskaders

In het MER wordt gebruik gemaakt van diverse integrale en sectorale beleidskaders, deels worden deze inhoudelijk behandeld in de betreffende hoofdstukken. Het gaat om:

- Natuurbeschermingswet 1998
- Programma Aanpak Stikstof (PAS)
- Wet milieubeheer
- Besluit m.e.r.
- Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (WABO)
- Besluit omgevingsrecht (Bor)
- Besluit ammoniakemissie huisvesting en veehouderij (AMvB huisvesting)
- Dierenwelzijnswetgeving
- Wet en regeling ammoniak en veehouderij (Wav en Rav)
- Wet en regeling geurhinder en veehouderij
- Wet Luchtkwaliteit
- Wet Ruimtelijke Ordening (Wro)
- Besluit Ruimtelijke Ordening (Bro)
- Flora- en Faunawet
- Nationaal samenwerkingsprogramma luchtkwaliteit (NSL)
- Wet inrichting Landelijk Gebied
- Wet op archeologische monumentenzorg (Wamz)
- Provinciale Visie Ruimte en Mobiliteit
- Provinciale Verordening Ruimte
- Regionale Structuurvisie Holland Rijnland 2020
- Structuurvisie Nieuwkoop 2040 (deel 1)
- Structuurvisie Nieuwkoop 2040 (deel 2)
- Landschapsontwikkelingsplan Rijn- en Veenstreek
- Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan
- Geurgebiedsvisie en Verordening geurhinder en veehouderij Nieuwkoop

In bijlage 3 is een toelichting gegeven op de belangrijkste wet- en regelgeving en beleidskaders.

3 Het bestemmingsplan Landelijk gebied Nieuwkoop

Dit hoofdstuk beschrijft de voorgenomen activiteit: het bestemmingsplan landelijk gebied Nieuwkoop. Eerst volgt een gebiedsbeschrijving. Vervolgens worden de belangrijkste kenmerken van het bestemmingsplan langsgelopen en daarmee de ontwikkelingsruimte die het bestemmingsplan biedt. Daarna volgen de scenario's waar de effecten van worden onderzocht.

3.1 Het bestemmingsplan Landelijk gebied Nieuwkoop

Doelstelling bestemmingsplan

Met het bestemmingsplan Landelijk gebied Nieuwkoop wordt een drietal bestemmingsplannen samengebracht en komt er een eenduidige regeling. Hoewel conserverend van aard is het plan flexibel waar nodig en mogelijk, om zoveel mogelijk aan te sluiten bij de hedendaagse behoeften. Waar nodig en mogelijk worden de bestemmingen toegespitst op het actuele, feitelijke gebruik. Tijdens de looptijd van het bestemmingsplan verleende vrijstellingen of afwijkingen worden in het nieuwe plan meegenomen.

Als belangrijkste doelstelling voor het plangebied geldt dat in het nieuwe bestemmingsplan zoveel mogelijk aangesloten moet worden op de geldende bestemmingsplanregelingen. De bestemmingsplannen waarin de juridische basis voor het plangebied is vastgelegd vormen een belangrijke informatiebron voor het bestemmingsplan Landelijk gebied Nieuwkoop. Bij het bestemmen van de bestaande situatie van het buitengebied is tevens nagedacht over de uniformiteit van de juridische regeling versus eventuele beperking óf verruiming van bestaande rechten. Uitgangspunt daarbij is het 'regelen wat geregeld moet worden'.

Uitgangspunten bestemmingsplan

In de uitgangspuntennotitie voor het bestemmingsplan landelijk gebied Nieuwkoop is een aantal uitgangspunten geformuleerd. Deze uitgangspuntennotitie is op 25 september 2014 door de gemeenteraad vastgesteld, waarbij ook een nog een (beperkt) aantal wijzigingen is aangebracht. Van 3 augustus 2015 tot 14 september 2015 heeft het voorontwerp-bestemmingsplan ter inzage gelegen en is naar de betrokken bestuursorganen en adviseurs verstuurd. Naar aanleiding van de ingebrachte verzoeken en reacties zijn nog een aantal wijzigingen doorgevoerd.

Doordat het opstellen van het nieuwe bestemmingsplan landelijk gebied en de m.e.r. goeddeels parallel lopen, kan de milieu-informatie die beschikbaar komt gedurende de m.e.r. optimaal worden ingezet voor de ruimtelijke planvorming.

3.1.1 Agrarische doeleinden

Landbouw is een van de belangrijkste sociale en economische dragers voor het buitengebied van Nieuwkoop. Er wordt onderscheid gemaakt in verschillende bedrijfssoorten. Een van de doelstellingen is het behouden en daar waar mogelijk versterken van de agrarische bedrijvigheid.

In het nieuwe bestemmingsplan krijgen ongeveer 100 locaties een agrarische bestemming. Van deze agrarische bestemmingen zijn ongeveer 90 veehouderijen grondgebonden en ongeveer 10 locaties betreffen intensieve veehouderijen.

3.1.2 Overige doeleinden

Behoudens de agrarische doelen hanteert de gemeente Nieuwkoop de doelstelling om bos / natuur, landschap, archeologie / cultuurhistorie en recreatie te behouden en waar mogelijk te versterken. Ook het behoud, herstel en ontwikkeling van het watersysteem is een belangrijk doel.

3.2 Ontwikkelingsmogelijkheden

De belangrijkste agrarische en overige ontwikkelingen die het bestemmingsplan mogelijk maakt staan hieronder puntsgewijs vermeld:

- Het feitelijk gebruik wordt bestemd in zijn huidige aard en omvang.
- Middels een wijzigingsbevoegdheid is uitbreiding van bouwvlakken tot maximaal 2 ha. mogelijk
- Er wordt onderscheid gemaakt in intensieve en extensieve vormen van agrarische bedrijvigheid
- Bestaande intensieve neventakken bij een grondgebonden bedrijf mogen maximaal 40% van de oppervlakte van het bouwvlak beslaan, tot een maximum van 2.000 m². Nieuwe intensieve neventakken zijn niet toegestaan.
- Nevenactiviteiten (zoals dagreactie, kamperen bij de boer, et cetera) worden toegestaan bij agrarische bedrijven, zolang de hoofdzaak agrarisch blijft
- Er worden geen grootschalige bouwlocaties of (project)ontwikkelingen mogelijk gemaakt
- Per bouwvlak is één woning toegestaan
- Een bedrijf aan huis is mogelijk tot maximaal milieucategorie 2
- Voormalig agrarische bedrijfscomplexen mogen herontwikkeld worden tot zorgboerderijen of woon-zorgfuncties
- Na beëindiging van agrarisch bedrijf, is ter plaatse wijziging naar functie Bedrijf mogelijk, maar alleen agrarische aanverwante en anderszins in het buitengebied passende bedrijven tot ten hoogste categorie 3.1. Andere bedrijvigheid is niet toegestaan in vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen
- Er mogen geen nieuwe verblijfsrecreatieobjecten gerealiseerd worden en aan bestaande objecten wordt geen uitbreidingsruimte geboden

Expliciet is het volgende niet mogelijk:

- Nieuwvestiging van in hoofdzaak niet-agrarische bedrijven
- Nieuwvestiging van in hoofdzaak intensieve veehouderij
- Nieuwvestiging van intensieve neventakken

In de agrarische bestemming en andere bestemmingen die activiteiten mogelijk maken die kunnen leiden tot een toename van de stikstofemissie, zijn volgende regels opgenomen in het ontwerp bestemmingsplan:

1. Strijdig gebruik

Tot een met de bestemming strijdig gebruik van gronden en bouwwerken wordt in ieder geval verstaan het gebruik of laten gebruiken van:

- a. Gronden en bouwwerken ten behoeve van de wijziging en/of uitbreiding van de bestaande veestapel (of wijziging van het bestaande stalsysteem) en/of ten behoeve van de oprichting en/of wijziging en/of uitbreiding van mestplaten, mestsilos en mest- en/of organische (bij)productvergisting, waarbij een toename van stikstofemissie plaatsvindt vanuit de betreffende inrichting

2. Afwijken van de gebruiksregels

Burgemeester en wethouders kunnen met een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in artikel 1, wanneer het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van de wijziging en/of uitbreiding van de bestaande veestapel (of wijziging van het bestaande stalsysteem) en/of ten behoeve van de oprichting en/of wijziging en/of uitbreiding van mestplaten, mestsilos en mest- en/of organische (bij)productvestiging, een stikstofdepositie veroorzaakt op voor stikstof gevoelige habitats in een Natura 2000-gebied die afzonderlijk en, in geval het project of de handeling betrekking heeft op een inrichting als bedoeld in artikel 1.1, derde lid van de Wet milieubeheer, in cumulatie met andere projecten of handelingen met betrekking tot dezelfde inrichting in de periode waarvoor het Programma Aanpak Stikstof geldt, op grond van artikel 19km, eerste lid Natuurbeschermingswet 1998 mogelijk is.

Voordat burgemeester en wethouders de afwijking verlenen vragen zij het bevoegd gezag Nb-wet om advies, tenzij de aanvrager zelf deze afstemming reeds vooraf heeft verzorgd. De adviesaanvraag c.q. afstemming zal in ieder geval betrekking hebben op de vraag of de handeling die het betreft past binnen de beleidskaders die het betrokken bevoegd gezag hiertoe heeft vastgesteld binnen het Programma Aanpak Stikstof en op de vraag of er nog voldoende ontwikkelruimte beschikbaar is binnen het Programma Aanpak Stikstof.

4 Onderzoek stikstofemissies

Het onderzoek naar de verzurende en eutrofiërende werking van stikstof zal zich het stadium van het ontwerp bestemmingsplan vooral richten op de emissies vanuit het gebied. Op basis van de uitkomsten van de (ruimtelijke) afwegingen die in het verschiep liggen worden bepaalde keuzes gemaakt, die ook samenhangen met de mogelijkheden die aan de veehouderij geboden worden in het kader van het Programma Aanpak Stikstof (PAS).

4.1 Gebiedsgerichte benadering

Het onderzoek wordt uitgevoerd in het kader van een ruimtelijk plan. Dit betekent dat de effecten op 'strategisch niveau' duidelijk moeten worden. Dit vraagt om een gebiedsgerichte benadering passend bij het abstractieniveau van het te nemen ruimtelijk besluit. In bijlage 5 is een uitgebreide algemene omschrijving van de gehanteerde stikstofonderzoeksmethodiek opgenomen.

4.1.1 Toelichting op de methodiek

Om een gebiedsgericht onderzoek efficiënt in te kunnen richten, is het noodzakelijk om een zekere standaardisering aan te brengen (zie ook bijlage 5). De bronsterkte voor stikstofemissies vanuit het gebied wordt bepaald door het staltype⁹ en het aantal dierplaatsen. Het aantal dierplaatsen wordt grotendeels bepaald door de beschikbare omvang van het bouwvlak. In paragraaf 3.2 staan de veesectoren en de bijdrages van die sectoren aan de totale stikstofemissie uit de veehouderijsector in het plangebied weergegeven. Ook voor een geografische kenschets van de verspreiding van de percelen die bedrijfsmatig in gebruik zijn binnen het plangebied wordt verwezen naar hoofdstuk 3.

Mestvergisting

Biogasinstallaties als nevenactiviteit zijn bij alle agrarische bedrijven toegestaan indien de installatie is gericht op het verwerken van eigen geproduceerde mest (met eventuele toevoeging van derden afkomstige cosubstraten). Het betreft daarmee het lokaal bewerken van de vrijkomende mest. Jurisprudentie¹⁰ leert dat het gebruik van dergelijke mestvergistingsinstallaties ten behoeve van het *eigen* agrarische bedrijf niet betrokken hoeven te worden in planMER's en de passende beoordelingen omdat het een ondergeschikt onderdeel van de agrarische bedrijfsvoering is dat niet afzonderlijk behoeft te worden onderzocht.

⁹ De emissies vanuit de verschillende staltypes staan vastgelegd in de Rav, alleen deze kentallen zijn gebruikt

¹⁰ RvS-uitspraak "Buitengebied" van de gemeente Oisterwijk", 14 augustus 2013 / ECLI:NL:RVS:2013:697

Ook omdat de inzet van een dergelijke installatie naar verwachting voor een afname van de bedrijfsemissies¹¹ zal zorgen is deze ontwikkeling niet meegenomen in de gebiedsgerichte modellering.

Gebruikt verspreidingsmodel

Bijlage 5 beschrijft de gevolgde methodiek waarbij gebruik is gemaakt van de meest recente versie van de computerapplicaties OPS-Pro versie 4.4.3 (Operationeel Prioritaire Stoffen model¹², ontwikkeld door PRL, RIVM en ARIS) en GIS om de individuele emissiegegevens om te zetten in algemene depositiecontouren. Dit verspreidingsmodel is hetzelfde dat wordt ingezet bij de AERIUS berekeningen. Bij de verspreidingsberekeningen voor projecten is AERIUS, met het van kracht worden van het PAS, verplicht gesteld. Voor plannen geldt deze verplichting niet.¹³

4.1.2 Gebruikte emissiekentallen

In het tweede deel van bijlage 5 is weergegeven op basis van welke emissiekentallen (gebaseerd op de Rav-systematiek) de berekeningen zijn uitgevoerd. De huidige situatie is daarbij gebaseerd op de uitkomsten van de inventarisatie (beschreven in paragraaf 1.1 van bijlage 5). Daarbij is rekening gehouden met de emissie-kentallen die zijn gaan gelden met het in werking treden van het PAS medio 2015.

De maximaal voorkomende emissie die in de inventarisatie naar voren komt, staat weergegeven (bijlage 5). Voor het berekenen van de worstcase is uitgegaan van de emissie-grenswaarden die door het nieuwe Besluit huisvesting worden voorgeschreven, zonder verdere emissie beperkende technieken in acht te nemen.

4.1.3 Kenmerken van de bouwvlakken

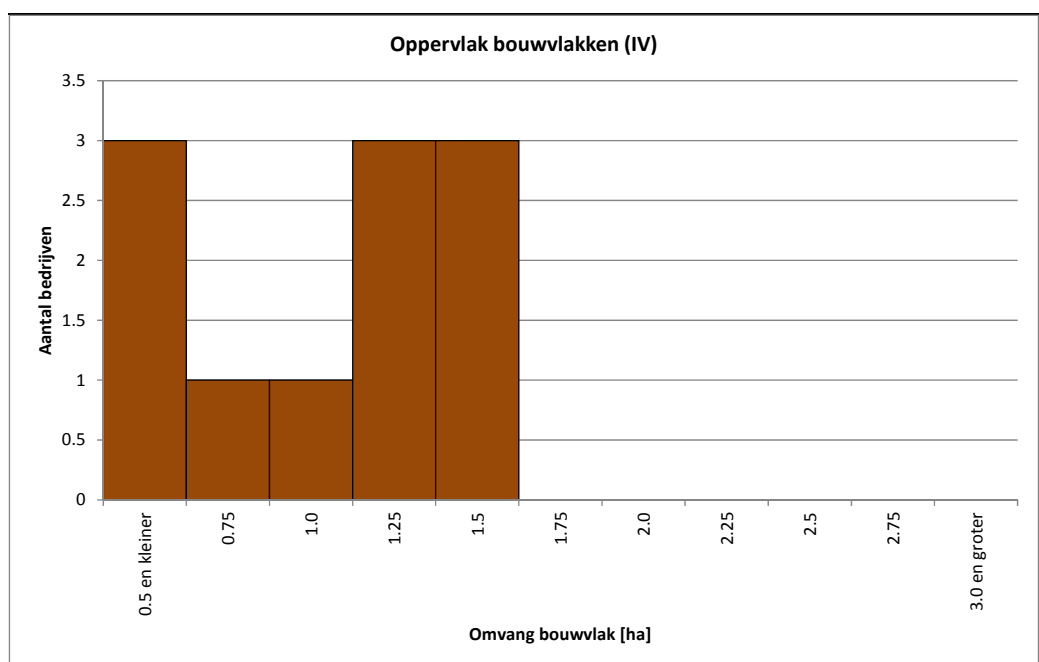
Op basis van de beschikbare informatie is een grafische analyse gemaakt van de omvang van de bouwvlakken zoals die nu bij recht bestaan. Deze is weergegeven in de onderstaande grafieken. Opgemerkt wordt dat in de huidige situatie de ruimte die beschikbaar is binnen de bouwvlakken nog niet volledig is benut. Zoals in bijlage 5 is onderbouwd is een maximaal haalbare vulgraad voor een intensieve veehouderij ongeveer 50%.

¹¹ Door de snelle verwerking van mest in een vergister wordt de emissie verlaagd; deze effecten zijn nog niet in een Rav-emissiefactor verdisconteerd. Dit betekent dat de nu berekende gebiedsemissie een overschatting is van de werkelijke situatie

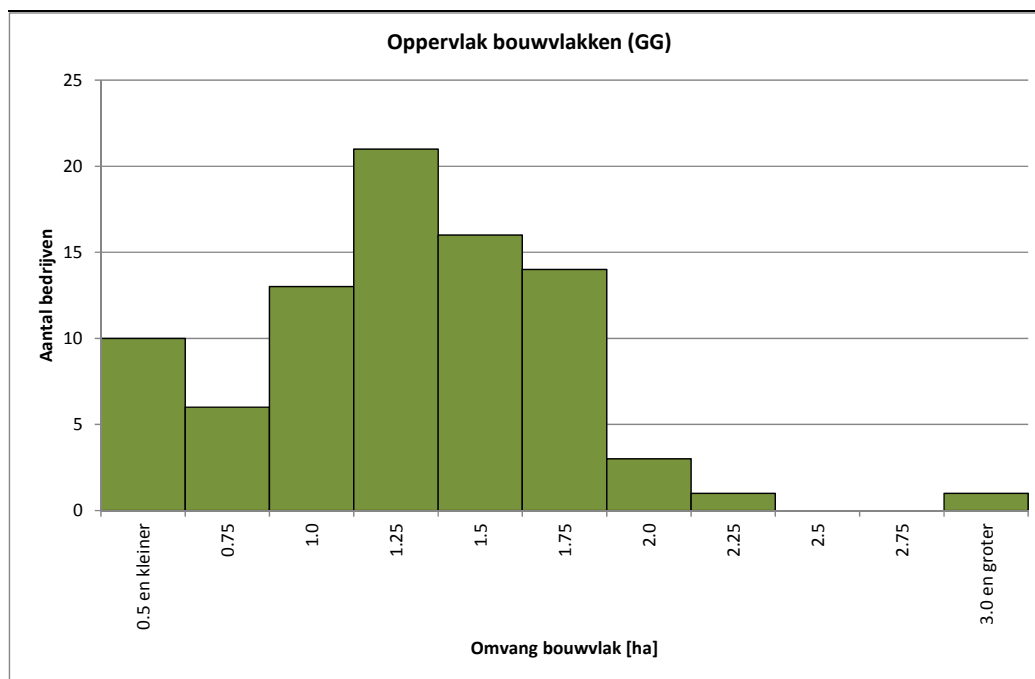
¹² OPS is een rekenprogramma om de verspreiding van verontreinigende stoffen in de lucht te simuleren. Daarnaast berekent het model hoeveel van die stoffen per hectare op bodem of gewas terecht komt (depositie). Het model wordt sinds 1989 gebruikt om de relatie tussen de uitstoot van stoffen in Europa enerzijds en de concentratie of depositie van die stoffen anderzijds op de schaal van Nederland te bepalen (Bron RIVM, 2013)

¹³ Vanwege technische problemen was het niet goed mogelijk de uitgevoerde verspreidingsberekeningen via de AERIUS interface te laten lopen. Daarom worden in dit MER de resultaten gepresenteerd zoals die rechtstreeks uit OPS zijn verkregen. Omdat dit verspreidingsmodel ook wordt ingezet in AERIUS zijn de uitkomsten aan elkaar gelijkwaardig

Vooral ook omdat silo's binnen het bouwvlak gerealiseerd moeten worden zal met name bij de grondgebonden veehouderij het deel van het bouwvlak waar diervverblijven (kunnen) staan veel minder zijn. In bijlage 5 wordt nader onderbouwd dat voor een perceel met een grondgebonden melkveehouderij de maximaal mogelijke bebouwingsgraad veel eerder uitkomt op 20%.

Figuur 4.1 Omvang van de bouwvlakken in gebruik voor Intensieve veehouderij

Figuur 4.2 Omvang van de bouwvlakken in gebruik door de grondgebonden (melk)veehouderij

4.2 Te onderzoeken alternatieven

Wettelijk onderdeel van een milieueffectrapport is de ontwikkeling van alternatieven, het bepalen van de effecten van die alternatieven en de vergelijking van de effectresultaten. In dit milieueffectrapport worden de effecten van de landbouw aan de hand van verschillende alternatieven in beeld gebracht.

Naast het in beeld brengen van de huidige situatie, wordt als eerste alternatief de worstcase-situatie in beeld gebracht. Het gaat dan om de maximale invulling van de ontwikkelmogelijkheden die het nieuwe bestemmingsplan mogelijk maakt. Het gaat om het benutten van alle ontwikkelmogelijkheden zonder dat verdergaande (technische) maatregelen worden ingezet door het bevoegd gezag of de ondernemers.

Nog los van de bestemmingsplantechnische maatregelen is eerst vastgesteld of deze worstcase binnen de milieugebruiksruimte past en of deze worstcase voldoende realiteitswaarde heeft. De overige ontwikkelingen, zoals die omtrent verbreding van de landbouw en kwaliteitsslagen binnen de recreatieve sector, zijn niet via alternatieven beschouwd. Van deze ontwikkelingen zal een inschatting van de (milieu)gevolgen worden gegeven als hier maximaal op wordt ingezet (worstcase).

Alternatieven

In deze concept-MER zijn voor de veehouderijbedrijven de volgende alternatieven onderscheiden:

- Huidige situatie; de effecten worden hier mee vergeleken; uiteindelijk zal in het MER onderscheid worden aangebracht tussen de referentie situatie vanuit de Nb-wet, en de referentie situatie vanuit de Wet milieubeheer. In dit stadium is deze nuancering nog niet aan de orde
- Worstcase alternatief: in beeld zijn gebracht de effecten die optreden als de ontwikkelmogelijkheden die er in het buitengebied worden geboden binnen de agrarische bouwvlakken maximaal worden benut, zonder de inzet van techniek; bij het berekenen van een worst case wordt in eerste instantie uitgegaan van de huidige omvang van de bouwvlakken, in tweede instantie is het effect van de maximale wijzigingsbevoegdheid daar aan toegevoegd
- Planalternatief waarbinnen een aantal scenario's zijn uitgewerkt

4.3 Referentiesituatie

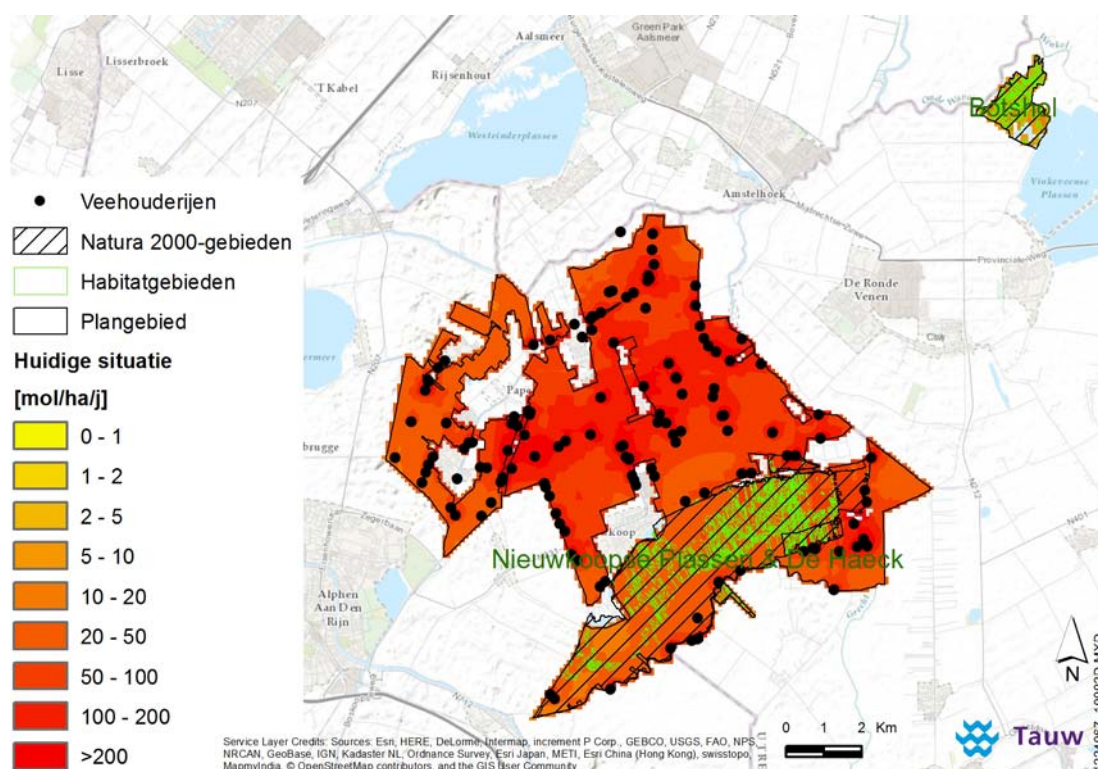
Met het uiteindelijk op te stellen MER wordt invulling gegeven aan de vereisten die voortvloeien uit de Wet milieubeheer en de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw), inclusief de wijzigingen die recent door de Eerste Kamer zijn aangenomen die betrekking hebben op het van kracht worden van het PAS. De referentiesituaties die gehanteerd worden voor de effectbeschouwingen zijn echter voor beide kaders verschillend. Hieronder wordt aangegeven op welke wijze dit onderscheid in het definitieve MER ingevuld zal worden.

4.3.1 Referentie vanuit de Natuurbeschermingswet (Nbw)

Vanuit de directe en indirecte kaders die worden gesteld vanuit de (jurisprudentie met betrekking tot de) Natuurbeschermingswet zijn de uitgevoerde inventarisaties erop gericht om de voorgenomen activiteit te kunnen vergelijken met het 'huidig gebruik'. De basis voor de bepaling van het huidige gebruik in dit MER zijn de vergunningen geweest zoals die staan geregistreerd bij de gemeente. Het betreft een interne gemeentelijke inventarisatie uit 2015. Op basis van de geregistreerde gebruiksgegevens is een eerste gebiedskaart gemaakt. Deze is vervolgens gecorrigeerd naar de feitelijke situatie, gebruik makend van de gebiedskennis zoals die bij de handhavers beschikbaar is. De depositie die uit deze situatie voortkomt, rekening houdend met de emissie kentallen zoals die medio 2015 in de Regeling ammoniak en veehouderij zijn gecorrigeerd, staat in figuur 4.3.

Daarmee is bewerkstelligd dat deze referentiesituatie zo goed als mogelijk overeenkomt met de definitie van 'huidig gebruik' zoals die voortkomt uit de Natuurbeschermingswet.

Het gaat dus om de feitelijke situatie op het moment van publicatie van het ontwerpbestemmingsplan.

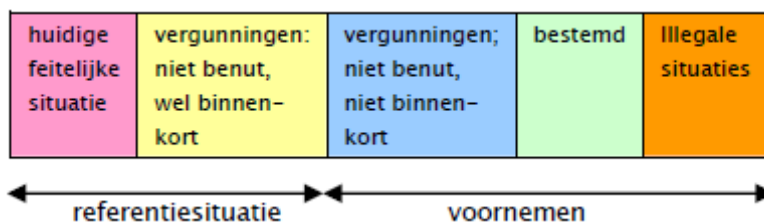
Figuur 4.3 Resultaten van de gebiedsgerichte modelleringen van het huidig gebruik met een gebieds emissie van 118.000 kg/jaar (vanuit de melkveehouderij en de intensieve veehouderij)

4.3.2 Referentie vanuit de Wet milieubeheer (Wm)

Vanuit de eisen die de Wet milieubeheer aan een MER stelt wordt de voorgenomen activiteit vergeleken met de referentiesituatie (huidige situatie + de autonome ontwikkeling). Daarvoor geldt dat in eerste instantie de huidige situatie in het referentiejaar 2015 beschreven moet worden en vervolgens de te verwachte autonome ontwikkelingen. Het gaat om de ontwikkelingen die voortkomen uit autonoom (reeds vastgesteld) beleid.

De referentiesituatie¹⁴ bestaat uit:

- De huidige feitelijke situatie (vertrekpunt is geweest alle vergunde activiteiten die zijn gerealiseerd, uitgezonderd illegale activiteiten)
- De toekomstige zekere ontwikkelingen binnen en buiten het plangebied: dit zijn bestemde en vergunde activiteiten die zeker binnenkort ingevuld worden
- Generieke, planoverstijgende ontwikkelingen, zoals normen die voortvloeien uit het strikt handhaven van het nieuwe Besluit Huisvesting (voor veehouderij) of het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit

Figuur 4.4 Referentiesituatie en voornemen schematisch weergegeven (bron Factsheet Referentiesituatie in MER voor bestemmingsplannen, Commissie voor de m.e.r., 29 mei 2012)

Vanuit het ruimtelijk spoor zijn er geen relevante autonome ontwikkelingen waar rekening mee gehouden moet worden. Vanuit de sectorale wetgeving is die er wel. Het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij schrijft namelijk voor dat de ammoniakemissies voor een aantal hoofdcategorieën dieren aan de grenswaarden uit het Besluit moeten voldoen. Voor deze diergroepen zijn daartoe een aantal emissiegrenswaarden vastgesteld, zonder dat is voorgeschreven met welke middelen deze grenswaarden gehaald dienen te worden.

Op grond van het Besluit Huisvesting mogen alleen nog huisvestingssystemen met een emissiefactor die lager is dan of gelijk is aan de maximale emissiewaarde, toegepast worden. Als op alle bestaande stallen de vanuit het Besluit huisvesting opgelegde maatregelen worden geïnstalleerd om te kunnen voldoen aan de grenswaarden zonder dat er sprake is van groei van de dierstapel, dan zal de gebiedsemissie dalen naar van 118.000 kg/jaar naar ongeveer 103.000 kg per jaar.

¹⁴ Bron van deze opsomming is de Factsheet Referentiesituatie in MER voor bestemmingsplan van de Commissie voor de m.e.r. van 29 mei 2012

De depositie op de omgeving neemt in de autonome ontwikkeling dus ook iets af ten opzichte van de huidige situatie. Dit is het resultaat van de emissiebeperkende maatregelen die vanuit het Besluit huisvesting genomen zullen moeten worden.

4.4 Worstcase alternatief: maximale ontwikkelmogelijkheden landbouwsector

Vervolgens wordt vastgesteld wat het maximaal mogelijke effect kan zijn vanuit het buitengebied van de gemeente Nieuwkoop ('worstcase'). Dat is gedaan door uit te gaan van de uitgangspunten en randvoorwaarden uit het ontwerpbestemmingsplan 2015 zoals die staan samengevat in paragraaf 3.4.

De algemene uitgangspunten in het gebiedsgerichte onderzoek naar de effecten van eutrofiëring en verzuring op de Natura 2000-gebieden zijn daarin:

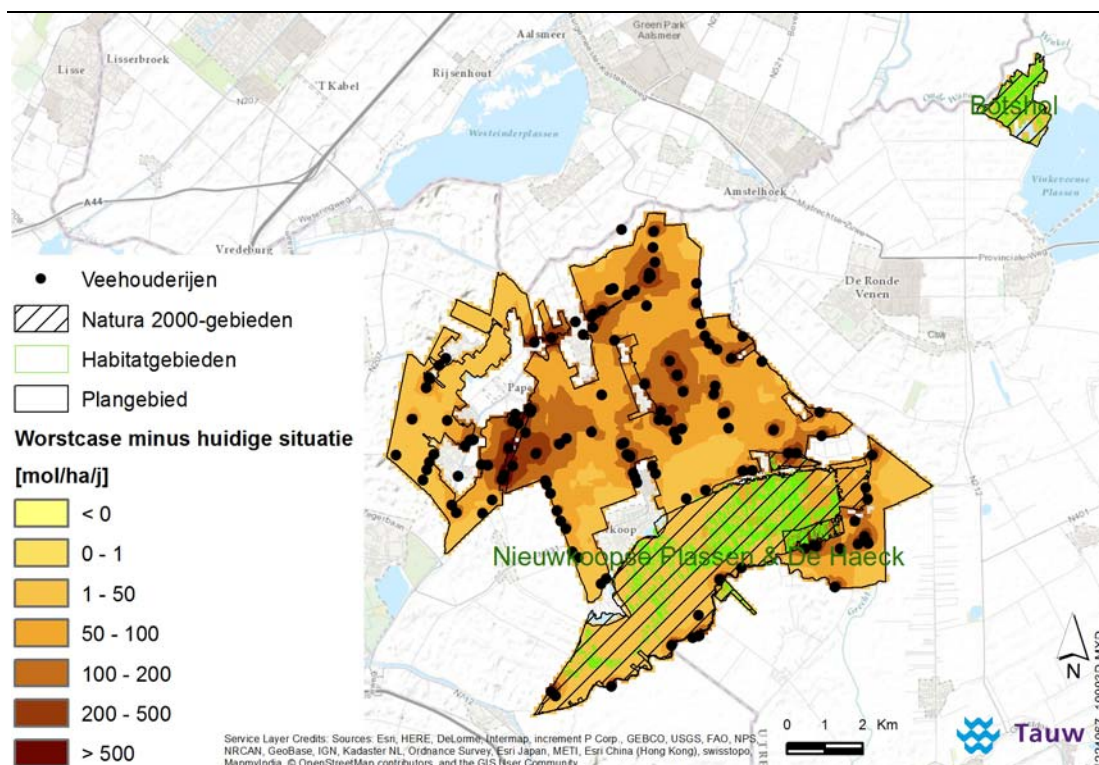
- Uitbreiding tot 2 hectare
- Geen verdergaande inzet van emissiebeperkende maatregelen ten opzichte van autonome ontwikkelingen

Voor het maximaal opvullen van elk bouwvlak is daarbij uitgegaan van de maximale toename die nog past binnen de planologische randvoorwaarden. Zo geldt bijvoorbeeld (op basis van provinciaal beleid) dat binnen gebouwen ten hoogste één bouwlaag mag worden gebruikt voor het houden van dieren.

Op basis van de ontwikkelingsmogelijkheden in het ontwerpbestemmingsplan is de maximale groei van de sector vastgesteld die binnen het plan mogelijk wordt gemaakt. Het tweede vertrekpunt is dat er geen verdergaande emissiebeperkende maatregelen zijn ingezet dan zoals die op basis van het Besluit huisvesting al zijn verwerkt. Aannee ten behoeve van de gebiedsgerichte modellering is daarom geweest dat het aantal dieren, en dus de emissies, rechtsevenredig toenemen met de toename van het bebouwd oppervlak. Het verschil met de referentiesituatie is dus het aantal dieren dat wordt gehouden. De emissie per dier is gelijk gehouden. Bijlage 5 gaat meer detail in op (de onderbouwing en toelichting) van deze methodiek.

Berekend is dat in de een dergelijke worst case de gebiedsemissie zal toenemen van 118.000 kg/jaar tot ruim 350.000 kg/jaar. Van deze worstcasescenario is ook de gebiedsdepositie berekend: de depositie op de Natura 2000-gebieden vanuit het plangebied.

Figuur 4.5 laat zien wat de maximale toename van de depositie zou kunnen zijn die op basis van het opvullen van de planologische ruimte zou kunnen worden bereikt, zonder rekening te houden met andere krachten die op de landbouwsector inwerken.

Figuur 4.5 Verschil van de depositie vanuit het worstcase (bouwvlakken van generiek 2 ha) ten opzichte van de huidige situatie

Op voorhand is duidelijk dat een dergelijke toename van de gebiedsemissie niet zonder meer zal kunnen voldoen aan de eisen die aan een plan worden gesteld vanuit Nb-wet artikel 19.j omdat significante effecten op de instandhoudingsdoelstellingen niet zullen zijn uit te sluiten.

4.5 Planalternatief

Omdat er in de worstcase sprake blijkt te zijn van significant negatieve effecten op in (de omgeving van) het plangebied aanwezige Natura 2000-gebieden, worden, als onderdeel van de Passende Beoordeling, maatregelen onderzocht die kunnen voorkomen dat er sprake zal zijn van dergelijke ongewenste effecten.

4.5.1 Planologisch slot op de muur

In eerste instantie is onderzocht wat de effecten zouden kunnen zijn van het aanbrengen van een planologisch slot-op-de-muur. Een dergelijk slot-op-de-muur heeft gevolgen voor de omgeving, maar vooral voor de bedrijfsvoering. Het eindbeeld kan langs drie sporen worden bereikt:

- Fixeren van de harde veestalmuren op de nu geldende situatie
- Fixeren van het aantal dieren dat wordt gehouden
- Fixeren van de emissie / depositie op de nu geldende situatie

Opgemerkt dat in alle drie varianten het depositieprofiel van de huidige situatie, dat is gepresenteerd in figuur 4.3, niet verandert. Deze planregels kunnen dus, na invoering, significante effecten voorkomen ten opzichte van het huidig gebruik.

4.5.2 Fixeren van de harde muren

Het is in principe mogelijk om binnen het plangebied geen uitbreiding toe te staan van de ruimte die nu wordt gebruikt door gebouwen waarin dieren gehouden kunnen worden. In dat geval zou voor elke verbouwing een (uitgebreide) planologische procedure doorlopen moeten worden, of in ieder geval een omgevingsvergunning die het toe staat om, in afwijking van de bestemming, een dergelijke uitbreiding toe te staan.

Een dergelijk planologisch slot op de muur garandeert dat het aantal dierplaatsen niet toe kan nemen op basis van het onderhavige plan. Het zorgt echter ook voor een zware procedurele last voor de ondernemers die, om gezond te kunnen blijven boeren, de mogelijkheid moeten hebben om (kleine) veranderingen / verbeteringen aan te kunnen brengen in de manier waarop de bedrijfsvoering plaats vindt.

Dit handvat biedt te weinig perspectief en zal niet worden aangegrepen.

4.5.3 Fixeren van het aantal dierplaatsen, ook in de melkveehouderij

Als het vanuit ruimtelijke overwegingen noodzakelijk is, kan worden overwogen om in het bestemmingsplan het aantal dierplaatsen vast te leggen in het bestemmingsplan (de uitspraak van 8 mei 2013 - nr. 201208118/1/R1 - bevestigt dat het vastleggen van een maximum aantal dieren in het bestemmingsplan kan). Een dergelijke invulling van een slot-op-de-muur geeft aan de ondernemers in het plangebied in ieder geval de mogelijkheid om verbeteringen aan te brengen in de bedrijfsgebouwen.

Groei van de onderneming, bijna altijd een randvoorwaarde om ontwikkelingen mogelijk te maken, is ook in dit spoor echter alleen mogelijk door (uitgebreide) planologische procedures te doorlopen, of in ieder geval een omgevingsvergunning aan te vragen die het toe staat om, in afwijking van de bestemming, een dergelijke uitbreiding toe te staan. Dit spoor levert wel meer flexibiliteit, maar zorgt toch ook voor extra procedurele verplichtingen met alle nadelen van dien.

Ook dit handvat biedt te weinig perspectief en zal niet worden aangegrepen.

4.5.4 Fixeren van de emissie / depositie

Een slot-op-de-muur kan ook langs een derde spoor worden bereikt, namelijk door in de planregels een voorwaardelijke verplichting op te nemen, ook wel aangeduid als een “verbale regeling” of een “vangnet constructie”. In materiële zin laat een dergelijke regeling alleen ontwikkelingen toe als is aangetoond dat de depositie in de nieuwe situatie niet zal toenemen ten opzichte van de huidige depositie. Het voordeel van een dergelijke regeling is dat er voor bedrijfsontwikkelingen geen aanvullende procedures doorlopen hoeven te worden.

In dit kader is in beeld gebracht dat met de inzet van emissie reducerende technieken op nieuwe en bestaande melkveestallen er vanuit de insteek van een interne saldering op gebiedsniveau sprake kan zijn van een daling van de depositie. Doel van het onderzoek in dit stadium is aan te tonen of, en zo ja hoeveel, ontwikkelruimte er voor de sector beschikbaar is vanuit een interne saldering in het gebied, zonder dat er negatieve effecten op zullen treden ter plaatse van de kwalificerende habitats in de N2000-gebieden.

4.6 Mogelijkheden en effecten van het fixeren van de emissie/depositie

Op basis van een wijzigingsbevoegdheid biedt het bestemmingsplan de mogelijkheden aan alle percelen met een agrarische bestemming om de omvang van de nu bestaande bouwvlakken te vergroten tot maximaal 2 ha. De emissie berekeningen hebben aangetoond dat een dergelijke ontwikkeling kan leiden tot een toename van de gebiedsemissie van 118.000 kg/jaar tot 350.000 kg/jaar. In de directe omgeving van het plangebied bevinden zich kwalificerende habitats waar in de huidige situatie de Kritische Depositie Waarde al wordt overschreden. Daarom kan bij een dergelijke toename van de gebiedsemissie niet worden uitgesloten dat er significant negatieve effecten op zullen treden op de desbetreffende instandhoudingsdoelstellingen.

4.6.1 Mogelijke maatregelen die de effecten kunnen voorkomen

Om deze negatieve effecten te voorkomen zijn maatregelen noodzakelijk. De emissieberekeningen hebben aangetoond dat bij de inzet van emissiebeperkende maatregelen op bestaand en nieuwe dierverblijfplaatsen, een generieke groei van de bouwvlakken tot 2 hectare mogelijk is zonder dat er sprake is van een toename van de gebiedsemissies. Het is daarom niet onredelijk om een voorwaardelijke beperking in het bestemmingsplan op te nemen: wijzigingen en/of uitbreidingen van de dierverblijfplaatsen zijn mogelijk, binnen het bestaande bouwvlak dan wel op een bouwvlak dat wordt uitgebreid tot maximaal 2 hectare, met dien verstande dat het gebruik van de bestaande en nieuwe dierverblijfplaatsen onmogelijk is als er sprake zou zijn van een toename van de emissie uit het bouwvlak ten opzichte van de referentie situatie.

4.6.2 Neveneffecten van de voorgestelde gebruiksbeperkingen

De boven genoemde generieke gebruiksbeperking is effectief in het voorkomen van negatieve effecten op de kwalificerende habitats. Op basis van deze regeling geldt dat ieder gebruik van een bouwvlak dat een toename van de emissies ten opzichte van de referentie situatie tot gevolg heeft als strijdig met de ruimtelijke ordening vanuit de Wro. Opgemerkt wordt echter dat sinds medio 2015, het PAS in werking is getreden. Dit programma heeft tot doel de natuurwaarden in de Natura2000 gebieden te versterken en tegelijk een zekere economische ontwikkeling mogelijk te maken. Om te borgen dat deze twee doelstellingen tegelijk gerealiseerd kunnen worden zijn maatregelen genomen die de natuur versterken, worden de emissies op macro-niveau teruggedrongen, is een landelijke “stikstof-administratie” opgezet en wordt elk half jaar beoordeeld of het programma bijstelling behoeft. Het totaal aan deze maatregelen maakt het mogelijk aan individuele ondernemers mogelijk om, binnen strikte randvoorwaarden, de emissies vanuit de bedrijfsvoering te doen toenemen.

Geconstateerd wordt dat een generieke gebruiksregel die tot doel heeft te voorkomen dat er sprake is van een toename van emissies, vanuit de ruimtelijke ordening strengere randvoorwaarden oplegt aan de ondernemers in het plangebied dan de sectorale natuurwetgeving van waaruit het PAS is ontwikkeld. De consequentie daarvan zou zijn dat elke ondernemer die voornemens is een projectmatige toename van de emissies te realiseren die op basis van het PAS vergunbaar zou zijn, een buitenplanse procedure zou moeten doorlopen om te voorkomen dat er een strijdigheid met de ruimtelijke ordening zou gaan ontstaan.

Een dergelijk neveneffect van de generieke gebruiksbeperking is dus op te lossen met een buitenplanse procedure voor elk bouwvlak dat het betreft. Dit heeft ten eerste als nadeel dat er een groot aantal extra planologische procedures doorlopen dient te worden. En ten tweede doet het af aan de overzichtelijkheid van de planologische randvoorwaarden in het buitengebied: elke buitenplanse procedure zal resulteren in een kleine “postzegel” met (deels) eigen regels en randvoorwaarden. Om deze neveneffecten te voorkomen is gezocht naar mogelijkheden om aan de mogelijkheden die het PAS de ondernemers rechtstreeks biedt ruimte te bieden binnen het bestemmingsplan.

4.6.3 Mogelijkheden om af te wijken van de generieke gebruiksregel

Met de komst van het PAS zijn er vanuit de Natuurbeschermingswet dus economische ontwikkelingen mogelijk die op een ecologisch verantwoorde wijze, en onder strikte randvoorwaarden, een zekere toename van de emissie zouden kunnen veroorzaken. Zolang kan worden aangetoond dat een dergelijke activiteit beneden de grenswaarde blijft is in het PAS aangetoond dat de effecten die daar uit voortkomen zeer gering zijn. Het PAS heeft aangetoond dat het zelfs niet noodzakelijk is om in dat geval een Nb-wet vergunning aan te vragen voor een dergelijke activiteit.

Mocht de grenswaarde wel worden overschreden dan kan een dergelijke activiteit vanuit de Natuurbeschermingswet desalniettemin mogelijk worden gemaakt als aan de provinciale beleidsregels voor de vergunbaarheid wordt voldaan. In deze beleidsregels is onder andere opgenomen dat een toename van de depositie van ten hoogste 3 mol/ha/jaar nog vergunbaar kan zijn.

Een generiek beroep op dit beleidsmatig vastgestelde maximum zou, als in de worst case alle ondernemers binnen het plangebied daar een beroep op gaan doen, aanleiding geven tot een onaanvaardbare toename van de depositie ter plaatse van de kwalificerende habitats vanuit het plangebied. Het plangebied omvat namelijk ongeveer 100 agrarische bouwvlakken. Als aan elk hiervan de mogelijkheid zou worden geboden de depositie met 3 mol/ha/jaar te doen toenemen dan is dat niet langer ecologisch verantwoord. Een afwijkingsbevoegdheid voor B&W om, in afwijking van de generieke gebruiksbeperking aan individuele percelen een toename van de depositie tot 3 mol/ha/jaar toe te staan zal dus tot significant negatieve effecten op de kwalificerende habitats kunnen leiden vanuit het plangebied.

Een dergelijk mechanisme kan binnen de stikstofhuishouding van het PAS zelf zich ook manifesteren. Dit is ondervangen door de vergunbaarheid van individuele projecten te koppelen aan de hoeveelheid “ontwikkelruimte” die er nog over is, rekening houdend met de eerder afgegeven vergunningen. Voor projecten geldt in het PAS dus het principe van “*wie het eerst komt het eerst maalt*”. Om B&W op een ecologisch verantwoorde manier de boven beschreven afwijkingsbevoegdheid in het plan toe te kunnen kennen is het dus noodzakelijk dat er, in elk geval dat een beroep wil doen op deze afwijkingsbevoegdheid, door B&W advies wordt aangevraagd bij het betrokken bevoegd gezag Nb-wet, tenzij de aanvrager zelf deze afstemming reeds vooraf heeft verzorgd. De vraag van B&W zal zijn of er volgens het bevoegd gezag Nb-wet nog voldoende ontwikkelruimte beschikbaar is om voor de beoogde ontwikkeling op een verantwoorde wijze gebruik te kunnen maken van de afwijkingsbevoegdheid.

4.6.4 Conclusies

Door emissieberekeningen is vastgesteld dat er maatregelen nodig zijn om de bouwvlakken in het bestemmingsplan op basis van een generieke wijzingsbevoegdheid te kunnen laten groeien tot een maximum van 2 hectare, zonder dat daar significante effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de kwalificerende habitats uit voortvloeien.

Door in een generieke gebruiksbeperking de toename van emissies uit een bouwvlak tot strijdig gebruik te verklaren kunnen significante effecten worden voorkomen. Een ongewenst neveneffect van deze gebruiksbeperking is echter dat voor ieder project dat op basis van het PAS wel vergunbaar zou zijn een buitenplanse procedure doorlopen zou moeten worden om een dergelijk project ruimtelijk inpasbaar te kunnen laten worden.

Voorkomen kan worden dat er op grote schaal buitenplanse procedures nodig zijn voor ontwikkelingen die vanuit het PAS mogelijk zijn. Dit is mogelijk om aan B&W in het plan de bevoegdheid te geven om af te wijken van de generieke gebruiksbeperking. Voor een individuele aanvraag mag B&W alleen van deze afwijkingsbevoegdheid gebruik maken nadat er advies is ingewonnen, door B&W of aanvrager zelf, bij het desbetreffende bevoegd gezag Nb-wet vergunning. In dat advies moet tenminste duidelijkheid worden gecreeerd over de generieke vergunbaarheid: een activiteit waarvan is aangetoond dat deze een depositie-toename van meer dan 3 mol/ha/jaar zou veroorzaken is beleidsmatig namelijk niet vergunbaar. Maar daarnaast dient het advies ook uitsluitel te geven over de beschikbaarheid van ontwikkelruimte omdat nu al wel duidelijk is dat niet alle percelen in het plangebied succesvol een beroep zullen kunnen doen op deze afwijkingsbevoegdheid. Daarvoor zou het gecumuleerde effect te groot zijn: dan zou er uiteindelijk wel sprake kunnen zijn (na cumulatie) van een significant negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen van de kwalificerende habitats.

Een en ander betekent dat significant negatieve effecten op de kwalificerende habitats kunnen worden voorkomen door in het plan een gebruiksbeperking op te nemen waardoor een toename van de emissie tot strijdig gebruik zal leiden, in combinatie met een afwijkingsbevoegdheid van deze gebruiksbeperking waar B&W alleen gebruik van mag maken op basis van een ingewonnen advies van het bevoegd gezag Nb-wet (meestal zal dat de provincie zijn).

5 Milieueffecten op de natuur

In dit hoofdstuk worden de effecten van het voornemen op natuurwaarden in beeld gebracht. Een belangrijk onderdeel van dit hoofdstuk is het vaststellen van de effecten van de uitbreidingsmogelijkheden van veehouderijen. Het gaat dan met name om stikstofemissies uit stallen die vervolgens neerslaan in Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied. Deze effectbeoordeling maakt onderdeel uit van een plantoets ex artikel 19j Natuurbeschermingswet (Passende beoordeling). Dit hoofdstuk geeft de Passende beoordeling integraal weer en maakt hierdoor integraal onderdeel uit van dit planMER. Daarnaast wordt in dit hoofdstuk aandacht besteed aan effecten op 'overige natuur'. Het gaat hierbij om effecten van beoogde ontwikkelingen op Beschermde natuurmonumenten, Ecologische Hoofdstructuur (wezenlijke waarden en kenmerken) en soorten (flora en fauna).

5.1 Inleiding

Het beoordelingskader bestaat uit verschillende criteria aan de hand van de te verwachten effecten in beeld worden gebracht. In onderstaande tabel wordt de wijze van beoordeling per criterium aangegeven, waarbij zoveel mogelijk is aangesloten bij natuurbeleid en -wetgeving. Daaronder worden de klassengrenzen beschreven die aangeven wanneer een effect positief of negatief scoort.

Tabel 5.1 Wijze van beoordeling Natuur

Natuur	
Onderdeel	Criterium
Natura 2000	Redelijke uitvoerbaarheid bestemmingsplan, betreft: Effecten op instandhoudingsdoelen
Beschermde natuurmonumenten	Redelijke uitvoerbaarheid bestemmingsplan, betreft: Effecten op waarden uit aanwijzingsbesluit
Ecologische Hoofdstructuur en overige provinciale gebieden	Redelijke uitvoerbaarheid bestemmingsplan, betreft: Effecten op wezenlijke waarden en kenmerken
Flora- en faunawet	Redelijke uitvoerbaarheid bestemmingsplan, betreft: Effecten op zwaarder beschermde soorten

De bovenstaande beoordelingskaders komen in dit hoofdstuk achtereenvolgens aan bod. Paragraaf 5.2 beschrijft de aanwezige natuurwaarden. In de navolgende paragrafen zijn de effecten per onderdeel (zie tabel 5.1) getoetst. Samen vormt dit een volledig beeld van de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan op het gebied van de natuurwetgeving.

Naast effectbeoordeling op basis van gekwantificeerd onderzoek, heeft effectbeoordeling plaatsgevonden op basis van deskundigenoordeel. Achtereenvolgens komen aan bod effecten op beschermde soorten en biodiversiteit, effecten op de EHS en effecten op de nabijgelegen Natura 2000-gebieden. Inzet van het planMER is een zodanige indicatie van te verwachten effecten te verschaffen dat het natuurlijk milieu een volwaardige plek krijgt in het planvormingsproces en dat voldoende zicht wordt geboden op de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

Wijze van effectwaardering

De te verwachte effecten worden uiteindelijk in tabel 7.1 samengevat. Dit gebeurt aan de hand van de vijfpuntschaal. De volgende waarderingen worden onderscheiden:

-	negatief effect
0/-	licht negatief effect
0	geen effect (neutraal)
0/+	licht positief effect
+	positief effect

Ontwikkelmogelijkheden bestemmingsplan

De ontwikkelingen die het nieuwe bestemmingsplan mogelijk maakt, en een mogelijk effect op de natuurwaarden hebben zijn:

- Het bestemmingsplan maakt uitbreidingen van agrarische bedrijven middels een wijzigingsbevoegdheid mogelijk
- Het bestemmingsplan maakt een recreatief medegebruik van agrarische bestemmingen mogelijk, zoals dagrecreatie, kamperen bij de boer, et cetera
- Het bestemmingsplan maakt extensief recreatief medegebruik mogelijk van gebieden bestemd als natuur
- Het bestemmingsplan maakt activiteiten mogelijk zoals sloop van een gebouw, kleinschalige waterhuishoudkundige ingrepen of het kappen van bomen

Voor het overige heeft het plan een sterk conserverend karakter en vormen de bestaande ruimtelijke inrichting en bestaande vormen van gebruik de basis voor het plan. Grootschalige ruimtelijke ontwikkelingen en/of wijzigingen van het grondgebruik zijn hier niet aan de orde.

Type effecten

De bovengenoemde ontwikkelmogelijkheden kunnen op de volgende manieren van invloed zijn op aanwezige natuurwaarden:

- Ruimtebeslag van beschermde gebieden
- Stikstofdepositie ten gevolge van uitbreiding van agrarische bedrijven
- Toename van recreatieve druk
- Fysieke ingrepen in beschermde gebieden of leefgebieden van beschermde soorten

5.2 Huidige natuurwaarden en autonome ontwikkeling

5.2.1 Algemeen

Het buitengebied van Nieuwkoop kenmerkt zich door openheid. Het heeft droogmakerijen met grote landbouw- en veeteeltgebieden. Het gebied wordt doorsneden door vele sloten en slootjes. In het zuiden liggen de Nieuwkoopse Plassen. Deze zijn ontstaan door de vervening van het gebied in de 16^e eeuw en hebben belangrijke natuurwaarden.

5.2.2 Autonome ontwikkeling biodiversiteit

Bij de beschrijvingen van de natuurwaarden is geen nadrukkelijk onderscheid gemaakt tussen de huidige situatie en de autonome ontwikkeling. De achtergrond daarvan wordt hieronder toegelicht.

Autonome ontwikkeling biodiversiteit

Voor veel zeldzame soorten in Nederland is sprake van een aanhoudende teruggang. Met name soorten die hoge eisen stellen aan de kwaliteit van het leefgebied en soorten die kenmerkend zijn voor het agrarisch landschap nemen in veel gevallen nog steeds sterk af. Deze negatieve trend valt ondermeer te verklaren doordat milieucondities onvoldoende verbeteren. Door aanhoudende verdroging, vermesting, verzuring en een gebrek aan ruimtelijke samenhang blijft sprake van een 'vervlakking' van de biodiversiteit. (Planbureau voor de Leefomgeving, 2014)

Wetgeving

Er mag van worden uitgegaan dat de gebieds- en soortenbescherming in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 en Flora- en faunawet, behoud en ontwikkeling van de EHS c.q. NNN en andere ruimtelijke beschermingsregimes een belangrijke bijdrage leveren aan het remmen van de achteruitgang van biodiversiteit. Dat er desondanks toch nog steeds sprake is van een vervlakking van de biodiversiteit hangt, zoals hiervoor omschreven, dus vooral samen met een onvoldoende verbetering van duurzame milieucondities.

Hoewel de milieucondities de laatste decennia wel verbeterd zijn, is momenteel sprake van een afvlakking van de snelheid van verbetering. Op overzienbare termijn zullen daardoor de gestelde doelen voor duurzame milieucondities voor behoud van biodiversiteit nog niet gehaald worden.

Hoewel er veel onzekerheid is over de doelstellingen in de tijd, geldt wel dat de ambities voor het realiseren van de EHS grotendeels overeind blijven. In het kader van de Habitat- en Vogelrichtlijn heeft Nederland zich verder verplicht om zorg te dragen voor het behalen van de instandhoudingsdoelen voor Natura 2000-gebieden. Ook voor veel Europees en nationaal bedreigde soorten geldt dat sprake blijft van een passende bescherming via de Flora- en faunawet, waar het gaat om bijvoorbeeld ruimtelijke ingrepen zowel binnen als buiten natuurgebieden.

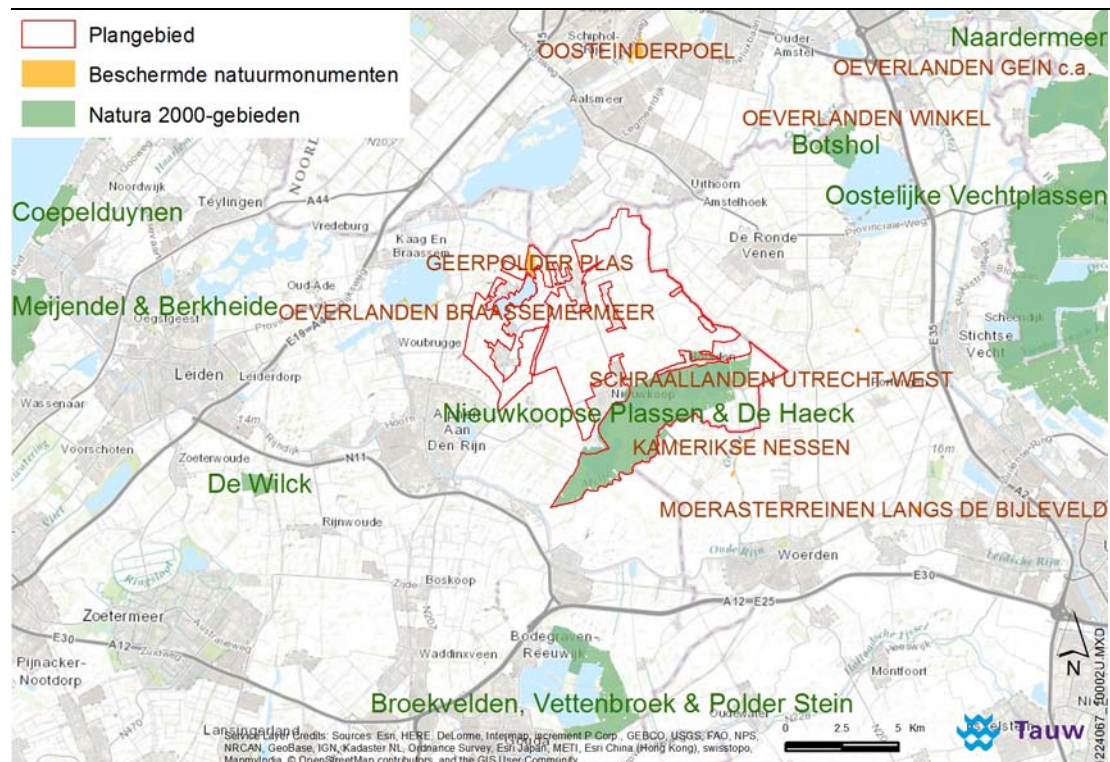
Inpassing in ruimtelijk beleid en toetsing

Beïnvloeding van milieucondities hangt veelal samen met langlopende beleidsambities en ontwikkelingen op landelijke of zelfs internationale schaal. Deze worden niet wezenlijk beïnvloed door het ruimtelijke ordeningsspoor op lokale schaal, en blijven hier verder buiten beschouwing. Vanuit het perspectief van de bestemmingsplannen hanteren wij daarom als uitgangspunt dat de autonome ontwikkeling van natuurwaarden op basis van geldend beleid en geldende wetgeving minimaal neutraal zal (moeten) zijn. Dit betekent concreet dat wij de autonome ontwikkeling gelijk stellen aan de huidige situatie. De toetsing van effecten op natuur vindt daarom plaats op basis van de huidige situatie.

5.2.3 Natura 2000-gebieden

In en rondom het plangebied liggen diverse gebieden die zijn beschermd onder de Natuurbeschermingswet 1998 (zie figuur 5.1 en tabel 5.2). Al deze gebieden zijn definitief aangewezen als Natura 2000 [Ministerie van EL&I, 2013]. Daarom is het niet nodig te toetsen aan de oude gebiedsbescherming van de Beschermden Natuurmonumenten die hierbinnen liggen. Buiten de begrenzing van Natura 2000-gebieden liggen een aantal Beschermden Natuurmonumenten. Er is in het kader van de Natuurbeschermingswet daarom noodzaak te toetsen aan zowel Natura 2000 als Beschermden natuurmonumenten.

Het Natura 2000-gebied Nieuwkoopse Plassen & De Haeck valt binnen de begrenzing van het plangebied. Ook de Beschermden natuurmonumenten Geerpolderplas en deels Schraallanden Utrecht-West (gelegen binnen het N2000 gebied Nieuwkoopse Plassen & De Haeck) vallen binnen het plangebied. Beschermd natuurmonument Kamerikse Nessen grenst direct aan de zuidzijde van het gebied.

Figuur 5.1 Ligging Natura 2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten

Tabel 5.2 Afstanden van het plangebied tot de nabijgelegen Natura 2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten

Natura 2000-gebieden	Type gebied	Afstand tot plangebied (km)
Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	HR + VR	binnen pg
Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein	VR	5
Botshol	HR	8
Oostelijke Vechtplassen	HR + VR	9
De Wilck	VR	10
Kennemerland-Zuid	HR	16
Coepelduynen	HR	18
Meijendel & Berkheide	HR	19
Naardermeer	VR	20

Beschermde natuurmonumenten (Bn)	Afstand tot plangebied (km)
Geerpolder Plas	binnen plangebied
Schraallanden Utrecht-West	deels binnen plangebied
Kamerikse Nessen	0
Oeverlanden Braassemermeer	1
Oosteinderpoel	6
Moerasterreinen langs de Bijleveld	8
Oeverlanden Winkel	11
Oeverlanden Gein c.a.	14

In de navolgende paragrafen is per gebied genoemd in de bovenstaande tabellen benoemd voor welke bijzondere natuurwaarden het gebied is beschermd. Een uitgebreide gebiedsbeschrijving is te vinden op de website 'Beschermde natuur in Nederland' van het Ministerie van Economische Zaken (2015)

Natura 2000-gebied Nieuwkoopse Plassen & De Haeck

Natura 2000-gebied Nieuwkoopse Plassen & De Haeck ligt voor een groot deel binnen het plangebied in de gemeente Nieuwkoop. Het gebied is aangewezen vanuit zowel de Vogel- als de Habitatrichtlijn. De habitattypen, habitatsoorten en Vogelrichtlijnsoorten waarvoor in dit gebied een instandhoudingsdoelstelling geldt, zijn in de volgende tabel benoemd.

Tabel 5.3 Kwalificerende habitattypen, habitatrichtlijnsoorten en vogelrichtlijnsoorten van Natura 2000-gebied Nieuwkoopse plassen & De Haeck

Habitattypen	Habitatrichtlijnsoorten	Vogelrichtlijnsoorten
H3140 Kranswierwateren	H1016 - Zeggekorfslak	<i>Broedvogels</i>
H3150 Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	H1082 - Gestreepte waterroofkever	A021 - Roerdomp
H4010B Vochtige heiden (laangveengebied)	H1134 - Bittervoorn	A029 - Purperreiger
H6410 Blauwgraslanden	H1149 - Kleine modderkruiper	A176 - Zwartkopmeeuw
H6430A Ruigten en zomen (moerasspirea)	H1318 - Meervleermuis	A197 - Zwarte Stern
H7140A Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	H1340 - *Noordse woelmuis	A292 - Snor
H7140B - Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)	H1903 - Groenknolorchis	A295 - Rietzanger
H7210 - *Galigaanmoerassen	H4056 - Platte schijfhoren	<i>Niet-broedvogels</i>
H91D0 - *Hoogveenbossen		A027 - Grote Zilverreiger
		A041 - Kolgans
		A050 - Smient
		A051 - Krakeend

* Prioritair habitatype

Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein

Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein ligt op een afstand van ruim 5 kilometer vanaf het plangebied. Het gebied is aangewezen vanuit zowel de Vogelrichtlijn. De Vogelrichtlijnsoorten waarvoor in dit gebied een instandhoudingsdoelstelling geldt, zijn in de volgende tabel benoemd.

Tabel 5.4 Kwalificerende habitattypen, habitatrichtlijnsoorten en vogelrichtlijnsoorten van Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein

Habitattypen	Habitatrichtlijnsoorten	Vogelrichtlijnsoorten
<i>N.v.t.</i>	<i>N.v.t.</i>	<i>Niet-broedvogels</i>
		A037 – Kleine Zwaan
		A050 - Smient
		A051 - Krakeend
		A056 - Slobeend

Natura 2000-gebied Botshol

Natura 2000-gebied Botshol ligt op een afstand van circa 8 kilometer vanaf het plangebied. Het gebied is aangewezen vanuit de Habitatrichtlijn. De habitattypen en habitatsoorten waarvoor in dit gebied een instandhoudingsdoelstelling geldt, zijn in de volgende tabel benoemd.

Tabel 5.5 Kwalificerende habitattypen, habitatrichtlijnsoorten en vogelrichtlijnsoorten van Natura 2000-gebied Botshol

Habitattypen	Habitatrichtlijnsoorten	Vogelrichtlijnsoorten
H3140 - Kranswierwateren	H1149 Kleine modderkruiper	<i>N.v.t.</i>
H3150 - Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	H1318 Meervleermuis	
H6430A – Ruigten en zomen (moerasspirea)		
H7140B - Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)		
H7210 - *Galigaanmoerassen		
H91D0 - *Hoogveenbossen		

* Prioritair habitatype

Natura 2000-gebied De Wilck

Natura 2000-gebied De Wilck ligt op circa 10 kilometer afstand van het plangebied. Het gebied is aangewezen vanuit de Vogelrichtlijn. De Vogelrichtlijnsoorten waarvoor in dit gebied een instandhoudingsdoelstelling geldt, zijn in de volgende tabel benoemd.

Tabel 5.6 Kwalificerende habitattypen, habitatrichtlijnsoorten en vogelrichtlijnsoorten van Natura 2000-gebied De Wilck

Habitattypen	Habitatrichtlijnsoorten	Vogelrichtlijnsoorten
<i>N.v.t.</i>	<i>N.v.t.</i>	<i>Niet-broedvogels</i>
		A037 – Kleine Zwaan
		A050 - Smient

Natura 2000-gebied Kennemerland-Zuid

Natura 2000-gebied Kennemerland-Zuid ligt op een afstand van circa 16 kilometer vanaf het plangebied. Het gebied is aangewezen vanuit zowel Habitatrichtlijn. De habitattypen en habitatsoorten waarvoor in dit gebied een instandhoudingsdoelstelling geldt, zijn in de volgende tabel benoemd.

Tabel 5.7 Kwalificerende habitattypen, habitatrichtlijnsoorten en vogelrichtlijnsoorten van Natura 2000-gebied Kennemerland-Zuid

Habitattypen	Habitatrichtlijnsoorten	Vogelrichtlijnsoorten
H2110 – Embryonale duinen	H1014 – Nauwe korfslak	-
H2120 – Witte duinen	H1318 – Meervleermuis	
H2130A - *Grijze duinen (kalkrijk)	H1903 - Groenknolorchis	
H2130B - *Grijze duinen (kalkarm)		
H2130C - *Grijze duinen (heischraal)		
H2150 - *Duinheiden met struikhei		
H2160 – Duindoornstruwelen		
H2170 – Kruipwilgstruwelen		
H2180A – Duinbossen (droog)		
H2180B – Duinbossen (vochtig)		
H2180C – Duinbossen (binnenduinderand)		
H21900A – Vochtige duinvalleien (open water)		
H21900B – Vochtige duinvalleien (kalkrijk)		
H21900C – Vochtige duinvalleien (ontkalkt)		
H21900D – Vochtige duinvalleien (hoge moerasplanten)		

* Prioritair habitatype

Natura 2000-gebied Coepelduynen

Natura 2000-gebied Coepelduynen ligt op circa 18 kilometer afstand vanaf het plangebied. Het gebied is aangewezen vanuit de Habitatrichtlijn. De habitattypen waarvoor in dit gebied een instandhoudingsdoelstelling geldt, zijn in de volgende tabel benoemd.

Tabel 5.8 Kwalificerende habitattypen, habitatrichtlijnsoorten en vogelrichtlijnsoorten van Natura 2000-gebied Coepelduynen

Habitattypen	Habitatrichtlijnsoorten	Vogelrichtlijnsoorten
H2120 - Witte duinen	-	-
H2130A - *Grijze duinen (kalkrijk)		
H2160 - Duindoornstruwelen		
H2190B - Vochtige duinvalleien (kalkrijk)		
* Prioritair habitatype		

Natura 2000-gebied Meijendel & Berkheide

Natura 2000-gebied Meijendel & Berkheide ligt op circa 19 kilometer vanaf het plangebied. Het gebied is aangewezen vanuit de Habitatrichtlijn. De habitattypen en habitatsoorten waarvoor in dit gebied een instandhoudingsdoelstelling geldt, zijn in de volgende tabel benoemd.

Tabel 5.9 Kwalificerende habitattypen, habitatrichtlijnsoorten en vogelrichtlijnsoorten van Natura 2000-gebied Meijendel & Berkheide

Habitattypen	Habitatrichtlijnsoorten	Vogelrichtlijnsoorten
H2120 - Witte duinen	H1014 - Nauwe korfslak	-
H2130A - *Grijze duinen (kalkrijk)	H1318 - Meervleermuis	
H2130B - *Grijze duinen (kalkarm)		
H2160 - Duindoornstruwelen		
H2180A - Duinbossen (droog)		
H2180B - Duinbossen (vochtig)		
H2180C - Duinbossen (binnenduinrand)		
H21900A - Vochtige duinvalleien (open water)		
H21900B - Vochtige duinvalleien (kalkrijk)		
H21900D - Vochtige duinvalleien (hoge moerasplanten)		
* Prioritair habitatype		

Natura 2000-gebied Naardermeer

Natura 2000-gebied Naardermeer ligt op circa 20 kilometer vanaf het plangebied. Het gebied is aangewezen vanuit de Habitat- en Vogelrichtlijn. De habitattypen, habitatsoorten en Vogelrichtlijnsoorten waarvoor in dit gebied een instandhoudingsdoelstelling geldt, zijn in de volgende tabel benoemd.

Tabel 5.10 Kwalificerende habitattypen, habitatrichtlijnsoorten en vogelrichtlijnsoorten van Natura 2000-gebied Naardermeer

Habitattypen	Habitatrichtlijnsoorten	Vogelrichtlijnsoorten
H3140 – Kranswierwateren	H1016 - Zeggekorfslak	<i>Broedvogels</i>
H3150 - Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	H1082 - Gestreepte waterroofkever	A017 – Aalscholver
H4010B – Vochtige heiden (laagveengebied)	H1134 - Bittervoorn	A029 – Purperreiger
H6410 – Blauwgraslanden	H1149 - Kleine modderkruiper	A197 – Zwarte stern
H7140A – Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	H1903 - Groenknolorchis	A292 – Snor
H7140B – Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)	H4056 - Platte schijfhoren	A298 – Grote karekiet
H91D0 - *Hoogveenbossen		<i>Niet- broedvogels</i>
		A041 – Kolgans
		A043 – Grauwe Gans

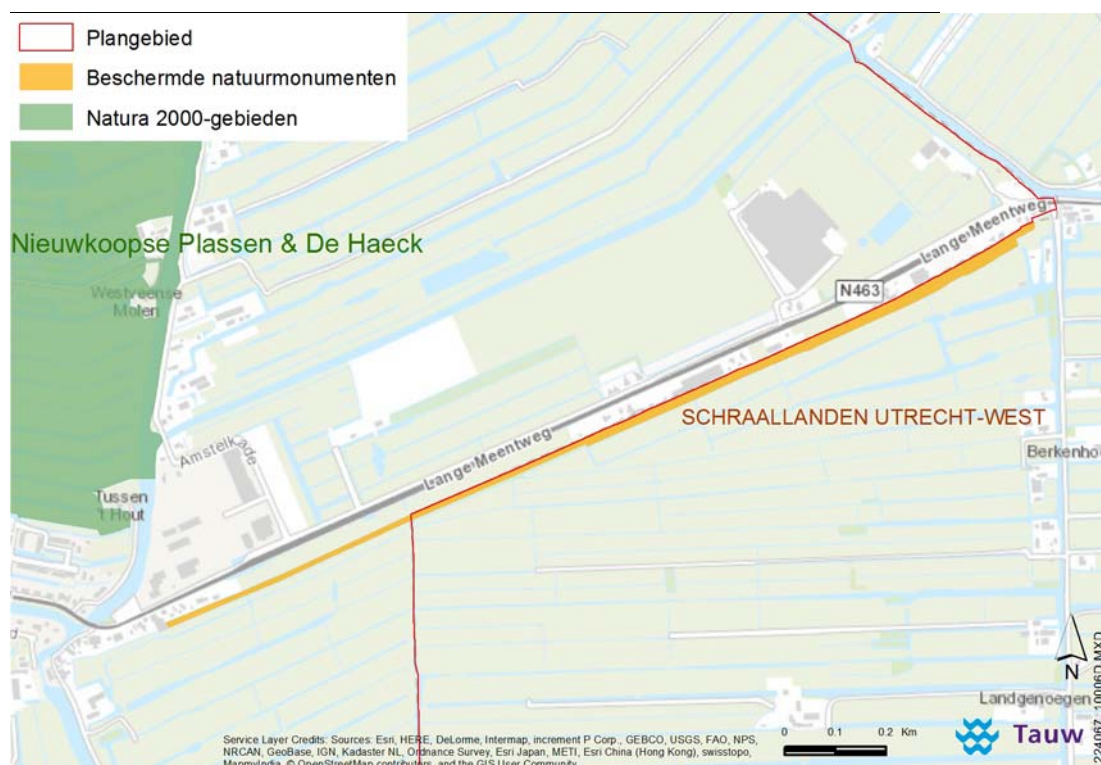
* Prioritair habitatype

Beschermd natuurmonument Geerpolderplas

Het Beschermd natuurmonument Geerpolder plas is gelegen binnen het plangebied. Het natuurmonument heeft een oppervlak van ongeveer 35 hectare. Het terrein bestaat uit de Geerpolderplas (water), oeverlanden en enkele eilanden. De eilanden zijn deels begroeid met schraallandvegetaties, riet en moerasvegetaties. Het gebied is ontstaan door vervening, gevolgd door afslag. De betekenis van het natuurmonument is met name gelegen in het voorkomen van trilveenachtige moerasvegetatie op sommige eilanden. Dit type vegetatie is gevoelig voor stikstof. De provincie Zuid-Holland neemt stikstofeffecten op dit gebied echter niet mee in haar overwegingen voor vergunningverlening.

Beschermde natuurmonument Schraallanden Utrecht-West

Het Beschermde natuurmonument Schraallanden Utrecht-West ligt gedeeltelijk binnen het plangebied (zie onderstaand figuur), namelijk aan de zuid-oostzijde van het plangebied langs de rivier de Meye. Een deel van het oorspronkelijke Beschermde natuurmonument is opgenomen in de begrenzing van Natura 2000-gebied Nieuwkoopse Plassen & De Haeck, het restant blijft vooralsnog (alleen) Beschermde natuurmonument. Het gebied is een veenweidegebied van groot cultuurhistorisch belang. De aanwezige vegetatietypen zijn vochtig en voedselarm van karakter en bevat een aantal bijzondere plantensoorten. Het gebied is daarom gevoelig voor stikstofdepositie. Daarbij is het van groot belang als rust- broed en foerageergebied voor vogels, alsmede voor insecten (in het bijzonder dagvlinders).

Figuur 5.2 Ligging Beschermde natuurmonumenten Schraallanden Utrecht-West ten opzichte van het plangebied

Het deelgebied 'Schraallanden langs de Meye' (verder: de Meye), is het deel van het Beschermd natuurmonument wat zich binnen de begrenzing van het plangebied bevindt. Het ligt aan de zuidoostzijde van het plangebied langs de Lange Meentweg / N463. Het gebied ligt aan de veenrivier de Meye. Dit gebied is vooral van belang vanwege het voorkomen van de karakteristieke vlinders zilveren maan en aardbeivlinder. Daarnaast is het gebied van belang voor broedende weidevogels waaronder kievit, grutto, scholekster, watersnip, wulp en boomvalk. Het gebied is van belang als foerageergebied voor onder andere purperreiger en kiekendief. Tevens is het gebied erg geschikt voor amfibieën. (Ministerie van Landbouw, natuurbeheer en visserij. 1992)

Beschermd natuurmonument Kamerikse Nessen

Het Beschermd natuurmonument Kamerikse Nessen grenst direct aan het plangebied. Het natuurmonument heeft een oppervlak van ongeveer 16 hectare. Het gebied wordt gekarakteriseerd door oeverlanden bestaande uit gras- en hooilanden, moerassige terreinen waaronder rietvelden met plaatselijk houtgewas en delen moerasbos. In het Beschermd natuurmonument zijn blauwgrasland-achtige vegetaties aanwezig, die gevoelig zijn voor stikstof.

Beschermd natuurmonument Oeverlanden Braassemmermeer

Het Beschermd natuurmonument Oeverlanden Braassemmermeer ligt op een afstand van ongeveer 1,5 kilometer vanaf het plangebied. Het natuurmonument heeft een oppervlak van ongeveer 32 ha. Het gebied wordt gekarakteriseerd door een aantal oeverstroken en eilandjes die bezet zijn met enkele van de laatste resten van op boezempeil gelegen broekbos. De vegetatietypen in dit gebied zijn niet gevoelig voor stikstof.

Beschermd natuurmonument Oosteinderpoel

Het Beschermd natuurmonument Oosteinderpoel ligt op een afstand van ongeveer 6 kilometer vanaf het plangebied. Het gebied is een broekbos: het bestaat uit eilandjes bos en open, drassige graslandjes. Bijzondere soorten die hier voorkomen zijn echte koekoeksbloem, dopheide en zonnedauw. Deze planten zijn kenmerkend voor een stikstofarm milieu. Het gebied is daarom gevoelig voor stikstofdepositie.

Beschermd natuurmonument Moerasterreinen langs de Bijleveld

Het Beschermd natuurmonument Moerasterreinen langs de Bijleveld ligt op een afstand van ongeveer 8 kilometer vanaf het plangebied. Het gebied is ontstaan op een voormalige kleiafgraving. In de loop van tijd is hier rietland, moerasbos en halfnatuurlijk grasland ontwikkeld. Het grasland is rijk aan soorten, waaronder zeldzame tot zeer zeldzame planten (waaronder grote getalen moeraswespenorchis en bonte paardenstaart) en schimmels. Het corresponderend habitattypen H91E0B (vochtige alluviale bossen) is gevoelig voor stikstofdepositie.

Beschermd natuurmonument Oeverlanden Winkel

Het Beschermd natuurmonument Oeverlanden Winkel ligt op een afstand van ongeveer 11 kilometer vanaf het plangebied. Het gebied bestaat uit meerdere terreinen waaronder vochtig gras- en hooiland en moerassige terreinen waaronder rietland, gelegen langs het veenriviertje de Winkel. Deze terreinen zijn van grote betekenis voor flora en fauna. Zo is dit gebied aangewezen voor vegetatietypen zoals dotterverbond, moerasspireaveverbond, rietverbond en blauwgraslandachtige vegetaties. Dit type vegetaties is bijzonder gevoelig voor stikstof.

Beschermd natuurmonument Oeverlanden Gein

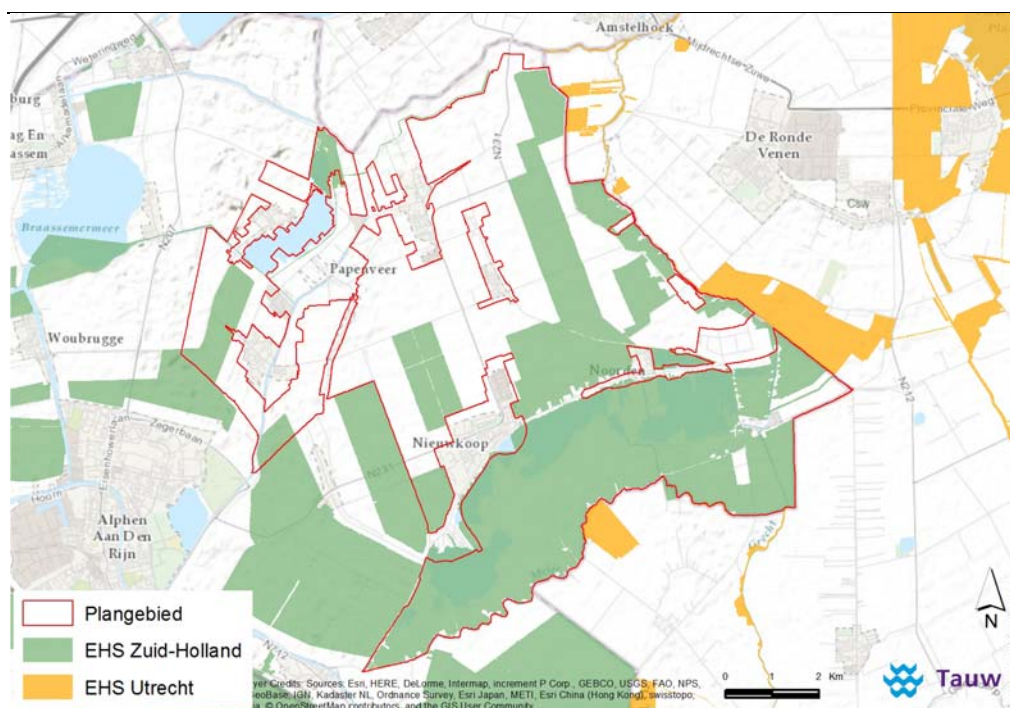
Het Beschermd natuurmonument Oeverlanden Gein ligt op een afstand van ongeveer 14 kilometer vanaf het plangebied. Het gebied bestaat uit gras- en hooiland, moerasstroken en rietland. Het gebied is van groot belang voor zowel flora als fauna. Zo vormt het een belangrijk gebied voor broed- en trekvogels en een belangrijk deel van de migratieroute alsmede nestel- en foerageergebied voor zoogdieren, amfibieën en insecten (met name dagvlinders en libellen). In het gebied komen veel verschillende vegetatietypen voor als droog en nat grasland, ruigtevegetatie, rietzomen en (elzen)broekbosclementen. Het corresponderend habitattypen H91E0B (vochtige alluviale bossen) is gevoelig voor stikstofdepositie.

5.2.4 Provinciale natuurbescherming**Ecologische Hoofdstructuur / Natuurnetwerk Nederland**

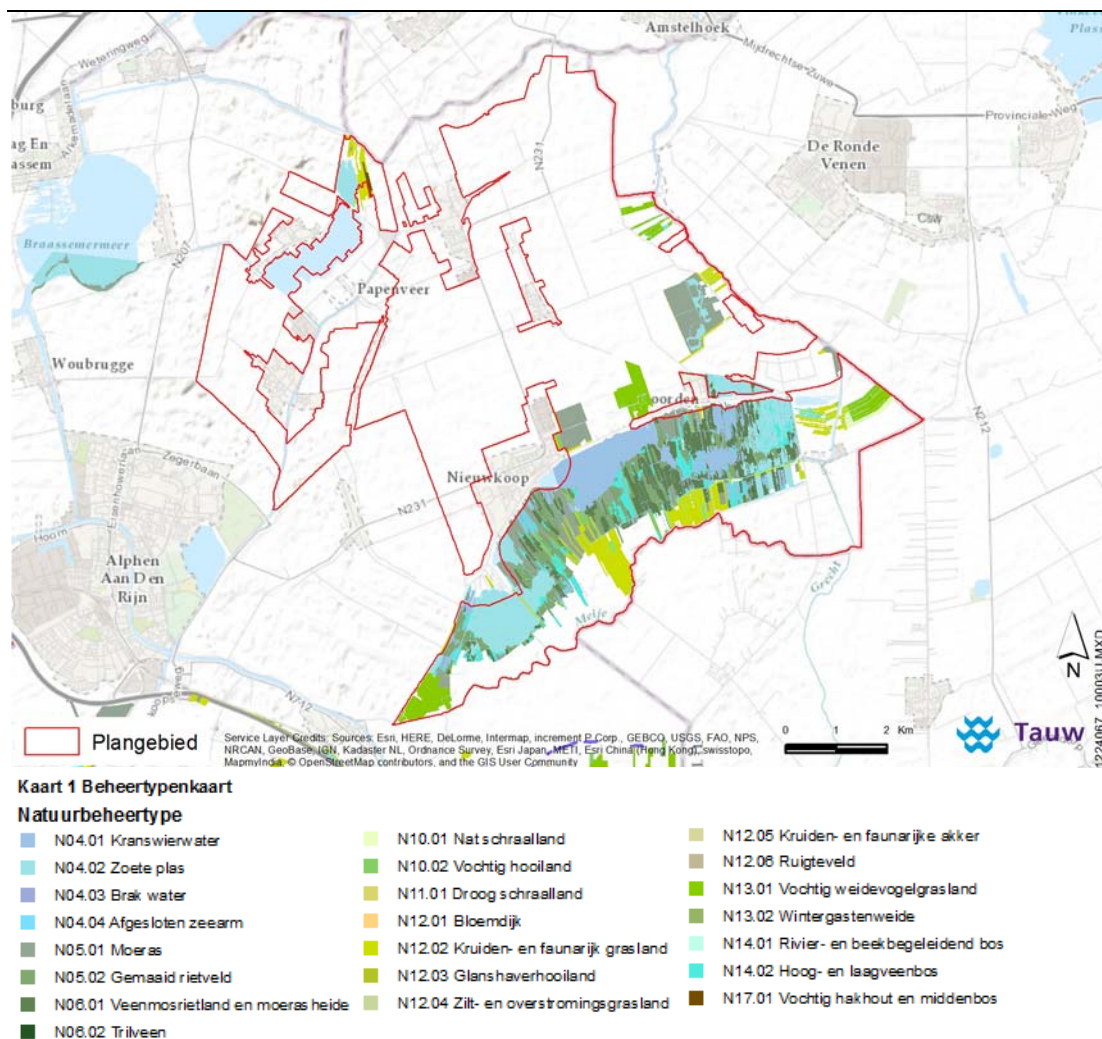
Alle grotere natuurgebieden, ook de gebieden die niet zijn aangemerkt als Natura 2000-gebied of Beschermd natuurmonument, zijn in Nederland planologisch beschermd. Deze gebieden maken veelal deel uit van de *Ecologische Hoofdstructuur* (EHS), het samenhangende netwerk van natuurgebieden in Nederland. De EHS wordt sinds kort ook wel het Natuurnetwerk Nederland genoemd. Omdat de provincie Utrecht echter nog de term EHS hanteert, gaat deze toets ook uit van deze term. De EHS wordt tegenwoordig ook aangeduid met Natuurnetwerk Nederland. Het beleid voor de EHS is gericht op behoud en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden. Daarom geldt in de EHS het 'nee, tenzij'-regime. Ruimtelijke ingrepen in de EHS met negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied zijn in beginsel niet toegestaan. Een dergelijk project kan alleen doorgaan, als er geen reële alternatieven mogelijk zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang. Een initiatiefnemer is in dit geval verplicht om de negatieve effecten te mitigeren. Dit houdt in dat het optreden van negatieve effecten wordt voorkomen of beperkt door aanvullende maatregelen te treffen. Bij overblijvende negatieve effecten is compensatie de laatste stap om de optredende schade te herstellen [Ministerie van LNV, 2007].

Onder eigenschappen van de wezenlijke waarden en kenmerken vallen: kwaliteit van het ecosysteem, aaneengeslotenheid en robuustheid, bijzondere soorten en verbindingen. In de provincie Zuid-Holland zijn de wezenlijke waarden en kenmerken uitgewerkt in het natuurbeheerplan.

In figuur 5.3 is de ligging van de EHS in en rondom het plangebied afgebeeld. Hierbij is de EHS van zowel provincie Zuid-Holland (binnen het plangebied) als die van provincie Utrecht weergegeven. Figuur 5.4 geeft de natuurbeheertypen binnen de EHS in Zuid-Holland weer. De natuurbeheertypen binnen het plangebied zijn vooral: kranswierwater, zoete plas, gemaaid rietland, veenmosrietland en moerasheide en moeras.

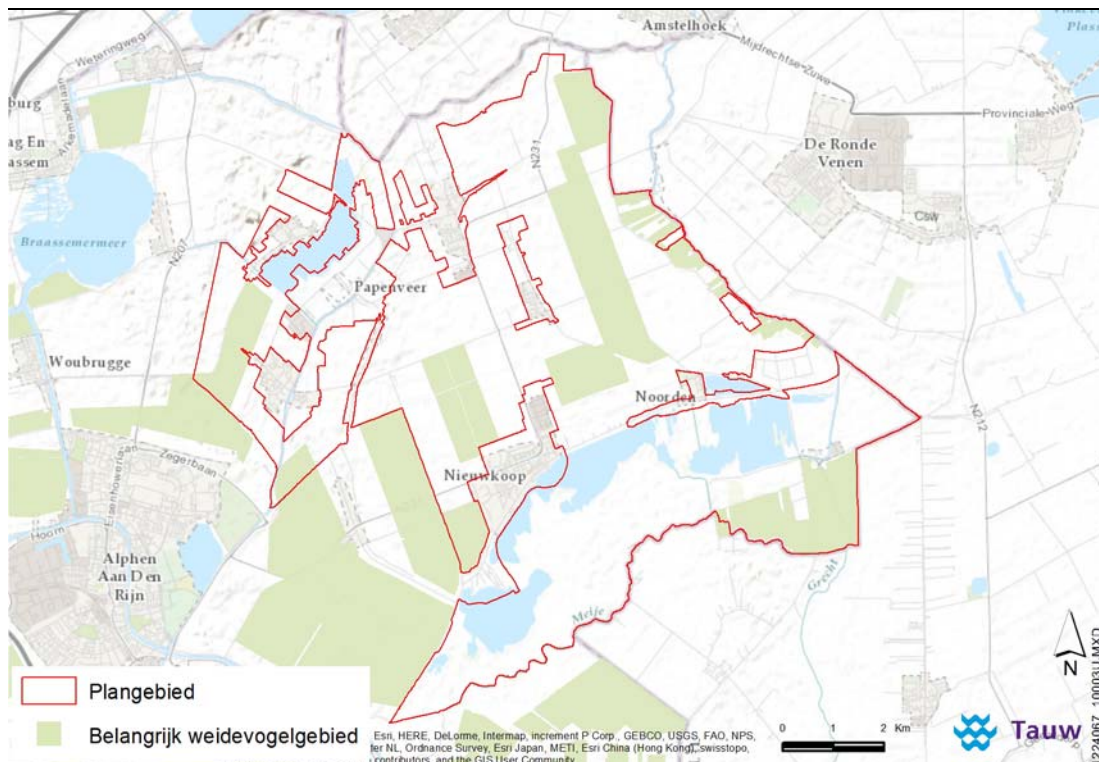
Figuur 5.3 Ecologische Hoofdstructuur in en rondom het plangebied

Figuur 5.4 Aanwezige natuurbeheertypen in EHS (Natuurbeheerplan 2016, Provincie Zuid-Holland)

Overig Provinciaal beleid

Naast de Ecologische Hoofdstructuur liggen er in en rondom het plangebied enkele belangrijke weidevogelgebieden (zie figuur 5.5). Deze zijn aangewezen vanuit de Verordening Ruimte (provincie Zuid-Holland, 2014).

**Figuur 5.5 Aanwezige weidevogelgebieden in en rondom het plangebied
(Provincie Zuid-Holland, 2014)**

5.2.5 Flora- en faunawet

Diverse dier- en plantsoorten zijn door de Flora- en faunawet zwaarder beschermd. Deze soorten zijn genoemd in tabel 2 en 3 behorende bij de Flora- en faunawet. De bescherming houdt in dat bij werkzaamheden of ruimtelijke ingrepen, schade aan deze soorten moet worden voorkomen. Als dit niet mogelijk is, dan moet er worden gewerkt met een ontheffing. Als vogels een nest in gebruik hebben om te broeden, is dit nest altijd beschermd. De nesten van een aantal vogelsoorten zijn ook buiten de broedperiode beschermd. Dit zijn de vogelnesten uit categorie 1 t/m 4 van de Flora- en faunawet [Ministerie van LNV, 2009]. In categorie 5 zijn meer algemeen voorkomende vogels opgenomen. Van deze soorten is voorafgaand aan ruimtelijke ontwikkelingen met mogelijke effecten op natuur, een inventarisatie gewenst. In sommige gevallen is ook van deze soorten jaarronde instandhouding van het nest noodzakelijk. Omdat deze soorten vrij algemeen voorkomen, zijn zij in deze toetsing verder niet afzonderlijk benoemd.

In onderstaande tabel is weergegeven welke zwaarder beschermde soorten (tabel 2 en 3) en jaarrond beschermde vogelnesten (categorie 1 t/m 4) kunnen voorkomen in en in de omgeving van het plangebied. Hierbij is onderscheid gemaakt in soorten waarvoor het agrarisch gebied belangrijk is als leefgebied en soorten die vooral beperkt zijn tot grootschalige natuurgebieden (met grote oppervlaktes moeras, water e.d.). Dit onderscheid is gemaakt omdat het bestemmingsplan vooral ontwikkelingsruimte biedt in het agrarisch gebied. Het belang van het agrarisch leefgebied voor de verwachte soorten is in de navolgende alinea's nader toegelicht.

Tabel 5.11 Zwaarder beschermde soorten (Flora- en faunawet) die in of nabij deelgebied 3 te verwachten zijn.

Niet cursief: soorten die voorkomen in natuurgebied, bosgebied en/of het agrarisch buitengebied

Cursief: soorten die ook kunnen voorkomen in agrarisch gebied

Bronnen: [NDFF; Zoogdiervereiniging, 2012; Ravon, 2012; Sovon, 2012; Naturalis 1999-2010].

Soortgroep	Soortnaam	Wetgeving	Categorie
Vaatplanten	Bijenorchis	Ff-wet	Tabel 2
	<i>Brede orchis (incl. rietorchis & veenorchis)</i>	<i>Ff-wet</i>	<i>Tabel 2</i>
	<i>Gele helmbloem</i>	<i>Ff-wet</i>	<i>Tabel 2</i>
	<i>Gevlekte orchis (incl. bosorchis)</i>	<i>Ff-wet</i>	<i>Tabel 2</i>
	Groenknolorchis	Ff-wet en HR	Tabel 3 en Bijlage IV
	Grote keverorchis	Ff-wet	Tabel 2
	<i>Klein glaskruid</i>	<i>Ff-wet</i>	<i>Tabel 2</i>
	Kleine zonnedaauw	Ff-wet	Tabel 2
	Klokjesgentiaan	Ff-wet	Tabel 2
	Ronde zonnedaauw	Ff-wet	Tabel 2
	Spaanse ruiter	Ff-wet	Tabel 2
	<i>Steenbreekvaren</i>	<i>Ff-wet</i>	<i>Tabel 2</i>
	<i>Tongvaren</i>	<i>Ff-wet</i>	<i>Tabel 2</i>
	Veenmosorchis	Ff-wet	Tabel 2
	<i>Waterdrieblad</i>	<i>Ff-wet</i>	<i>Tabel 2</i>
	Welriekende nachtorchis	Ff-wet	Tabel 2
	Wilde gagel	Ff-wet	Tabel 2
	<i>Wilde kievitsbloem</i>	<i>Ff-wet</i>	<i>Tabel 2</i>
	<i>Zwartsteel</i>	<i>Ff-wet</i>	<i>Tabel 2</i>
Vleermuizen	<i>Baardvleermuis</i>	<i>Ff-wet en HR</i>	<i>Tabel 3 en Bijlage IV</i>
	<i>Watervleermuis</i>	<i>Ff-wet en HR</i>	<i>Tabel 3 en Bijlage IV</i>

Soortgroep	Soortnaam	Wetgeving	Categorie
	<i>Meervleermuis</i>	<i>Ff-wet en HR</i>	<i>Tabel 3 en Bijlage IV</i>
	<i>Laatvlieger</i>	<i>Ff-wet en HR</i>	<i>Tabel 3 en Bijlage IV</i>
	<i>Ruige dwergvleermuis</i>	<i>Ff-wet en HR</i>	<i>Tabel 3 en Bijlage IV</i>
	<i>Rosse vleermuis</i>	<i>Ff-wet en HR</i>	<i>Tabel 3 en Bijlage IV</i>
	<i>Franjestaart</i>	<i>Ff-wet en HR</i>	<i>Tabel 3 en Bijlage IV</i>
	<i>Gewone dwergvleermuis</i>	<i>Ff-wet en HR</i>	<i>Tabel 3 en Bijlage IV</i>
	<i>Gewone grootoorvleermuis</i>	<i>Ff-wet en HR</i>	<i>Tabel 3 en Bijlage IV</i>
	<i>Kleine dwergvleermuis</i>	<i>Ff-wet en HR</i>	<i>Tabel 3 en Bijlage IV</i>
Grondgebonden zoogdieren	<i>Boommarter</i>	<i>Ff-wet en HR</i>	<i>Tabel 3 en Bijlage IV</i>
	<i>Noordse woelmuis</i>	<i>Ff-wet en HR</i>	<i>Tabel 3 en Bijlage IV</i>
	<i>Otter</i>	<i>Ff-wet en HR</i>	<i>Tabel 3 en Bijlage IV</i>
	<i>Waterspitsmuis</i>	<i>Ff-wet</i>	<i>Tabel 3</i>
Vogels	<i>Boomvalk</i>	<i>Ff-wet en VR</i>	<i>Cat. 1-4</i>
	<i>Buizerd</i>	<i>Ff-wet en VR</i>	<i>Cat. 1-4</i>
	<i>Gierzwaluw</i>	<i>Ff-wet en VR</i>	<i>Cat. 1-4</i>
	<i>Havik</i>	<i>Ff-wet en VR</i>	<i>Cat. 1-4</i>
	<i>Huismus</i>	<i>Ff-wet en VR</i>	<i>Cat. 1-4</i>
	<i>Kerkuil</i>	<i>Ff-wet en VR</i>	<i>Cat. 1-4</i>
	<i>Ooievaar</i>	<i>Ff-wet en VR</i>	<i>Cat. 1-4</i>
	<i>Ransuil</i>	<i>Ff-wet en VR</i>	<i>Cat. 1-4</i>
	<i>Slechtvalk</i>	<i>Ff-wet en VR</i>	<i>Cat. 1-4</i>
	<i>Sperwer</i>	<i>Ff-wet en VR</i>	<i>Cat. 1-4</i>
	<i>Steenuil</i>	<i>Ff-wet en VR</i>	<i>Cat. 1-4</i>
	<i>Wespendief</i>	<i>Ff-wet en VR</i>	<i>Cat. 1-4</i>
Amfibieën	<i>Heikikker</i>	<i>Ff-wet en HR</i>	<i>Tabel 3 en Bijlage IV</i>
	<i>Rugstreeppad</i>	<i>Ff-wet en HR</i>	<i>Tabel 3 en Bijlage IV</i>
	<i>Poelkikker</i>	<i>Ff-wet</i>	<i>Tabel 3 en Bijlage IV</i>
Reptielen	<i>Ringslang</i>	<i>Ff-wet</i>	<i>Tabel 3</i>
Vissen	<i>Bittervoorn</i>	<i>Ff-wet</i>	<i>Tabel 3</i>
	<i>Kleine modderkruiper</i>	<i>Ff-wet</i>	<i>Tabel 2</i>
	<i>Rivierdonderpad</i>	<i>Ff-wet</i>	<i>Tabel 2</i>
Kevers	<i>Gestreepte waterroofkever</i>	<i>Ff-wet en HR</i>	<i>Tabel 3 en Bijlage IV</i>
Libellen	<i>Groene glazenmaker</i>	<i>Ff-wet en HR</i>	<i>Tabel 3 en Bijlage IV</i>
Weekdieren	<i>Platte schijfhoren</i>	<i>F-wet en HR</i>	<i>Tabel 3 en Bijlage IV</i>

Vaatplanten

In het agrarisch gebied komen diverse zwaarder beschermde vaatplanten voor. Het betreft enkele muurplanten, (gele helmblom, klein glaskruid, steenbreekvaren, tongvaren en zwartsteel) orchideeën (brede orchis en gevlekte orchis), waterdrieblad en de wilde kievitsbloem. Wilde populaties van de kievitsbloem zijn in de laagveengebieden van Zuid-Holland zeldzaam en grotendeels verwilderd. Restanten van wilde populaties komen alleen voor in de beschermde natuurgebieden, zoals een perceel in de Nieuwkoopse plassen. In het agrarisch gebied worden alleen verwilderde exemplaren van deze soort verwacht. Het is namelijk een populaire tuinplant. De muurplanten komen voor op bouwwerken zoals oude muren, waterkeringen en waterputten. Daarnaast kunnen langs sloten en bermen (vaak met kwel) verschillende soorten orchideeën en waterdrieblad groeien.

Grondgebonden zoogdieren

Van de beschermde zoogdieren wordt alleen de waterspitsmuis in het agrarisch gebied verwacht. De waterspitsmuis komt voor in en langs schoon, niet te voedselrijk, vrij snel stromend tot stilstaand water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers.

Vleermuizen

Diverse vleermuissoorten kunnen voorkomen in het agrarisch buitengebied. Deze soorten maken gebruik van bebouwing of bomen als vaste rust- en verblijfplaats. Daarnaast kunnen alle genoemde soorten gebruik maken van bijvoorbeeld bomenrijen of watergangen als vliegroete of als foerageergebied.

Vogels met jaarrond beschermde nesten (categorie 1 t/m 4)

In het agrarisch buitengebied kunnen een aantal vogelsoorten broeden waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn (categorie 1 t/m 4). De buizerd, gierzwaluw, havik, huismus, kerkuil, ooievaar, ransuil, slechtvalk, sperwer en steenuil worden in het plangebied verwacht. Zo broedt de kerkuil en steenuil in bebouwing o.a. in schuren en de huismus en gierzwaluw onder dakbedekking. Slechtvalk broedt ook in bebouwing maar dan alleen zeer hoge gebouwen zoals schoorstenen van energiecentrales. Boomvalk, buizerd, havik, ransuil en sperwer broeden in bomen, zoals in houtwallen in het agrarisch gebied. Ooievaar broedt op hoge bouwwerken zoals schoorstenen of op palen.

Amfibieën

Binnen het plangebied komen mogelijk heikikker en rugstreeppad voor. Heikikkers worden vooral in de Nieuwkoopse plassen aangetroffen maar de soort kan ook in agrarisch gebied aanwezig zijn, in kleine polderslootjes met een goede waterkwaliteit. De rugstreeppad kan relatief makkelijk tijdelijke habitats bevolken, met name wanneer sprake is van ondiepe wateren en vergraven zandige terreinen. Ook in het agrarisch gebied komt zij voor. De soort gebruikt (polder)sloten als voortplantingsplaats en overwintert vaak onder stenen en dergelijke bij boerderijen.

Reptielen

De ringslang is een watergebonden slang. Deze wordt in en nabij schone wateren aangetroffen waar voldoende schuilmogelijkheden zijn in de vegetatie. Deze soort legt haar eieren in compost, bladhopen en in mestvaalten.

Vissen

Bittervoorn en kleine modderkruiper komen regelmatig voor in waterlopen in het agrarisch gebied; meestal in de wat bredere watergangen met watervegetatie. Daarnaast kan de rivierdonderpad voorkomen op harde substraten zoals (stort)stenen.

Kevers

De gestreepte waterroofkever heeft een voorkeur voor voedselarm, helder, stilstaand of zeer zwakstromend water. De soort leeft vooral in grote plassen en meren zoals de Nieuwkoopse plassen. De soort kan echter ook (zij het sporadisch) in sloten en kanalen in agrarische gebied voorkomen.

Libellen

De groene glazenmaker is een beschermde libellensoort die sterk afhankelijk is van krabbenscheer, zijn waardplant. Het krabbenscheer heeft een voorkeur voor voedselarm, helder, stilstaand of zeer zwakstromend water. Krabbenscheer, en daarmee de groene glazenmaker, komt zowel in de beschermde natuurgebieden als in agrarisch gebied voor.

Weekdieren

De platte schijfhoren heeft een voorkeur voor voedselarm, helder, stilstaand of zeer zwakstromend water met een zeer rijke plantengroei. De soort leeft zowel in grote plassen en meren als in smalle sloten in agrarisch gebied.

5.3 Ecologische effectbeoordeling

5.3.1 Effecten Natura 2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten (Passende Beoordeling)

Bestemming

Binnen het bestemmingsplangebied ligt het Natura 2000-gebied Nieuwkoopse plassen & De Haeck. Dit gebied is merendeels bestemd als 'natuur'. Enkele percelen binnen de begrenzing van dit gebied zijn bestemd als 'agrarisch met waarden'. Gronden met als bestemming 'natuur' zijn aangewezen voor bestemd voor het herstel, het behoud en de ontwikkeling van de ter plaatse aanwezige dan wel aan deze gronden eigen natuurwaarden. Gronden die zijn bestemd als 'agrarisch met waarden', zijn voor zowel agrarische bedrijvigheid als voor behoud etc. van natuurwaarden bestemd. Hiermee is het Natura 2000-gebied binnen de begrenzing van het bestemmingsplangebied gepast verwerkt in het bestemmingsplan. Ook het Beschermde natuurmonument Geerpolderplas ligt binnen de begrenzing van het plangebied. Dit gebied is gepast bestemd als 'natuur'. Het Beschermde natuurmonument Schaallanden Utrecht-West is volgens de verbeelding bestemd als 'agrarisch met waarden'. Hiermee is het behoud van de aanwezige natuurwaarden afgedekt in de planregels.

Effecten van ontwikkelingsmogelijkheden

De ontwikkelingsmogelijkheden die het bestemmingsplan biedt, kunnen van invloed zijn op verschillende typen gevoeligheden van Natura 2000-gebieden. In de navolgende alinea's zijn de effecten toegelicht. De effecten zijn beoordeeld aan de hand van de instandhoudingsdoelen van de nabijgelegen Natura 2000-gebieden.

Hieronder wordt ingegaan op alle relevante ecologische effecten die van belang kunnen zijn voor Natura 2000-gebieden. Per effectcategorie is beschreven in hoeverre deze relevant is voor het bestemmingsplan.

Ruimtelijke effecten: oppervlakteverlies & versnippering

Natura 2000-gebied Nieuwkoopse Plassen & De Haeck en Beschermde natuurmonument Geerpolderplas zijn bestemd als 'natuur' en voor een klein deel als 'agrarisch met waarden'. Binnen de bestemming 'natuur' mogen alleen ondersteunende voorzieningen voor recreatief gebruik worden gebouwd, zoals toiletgebouwen en vogelkijkposten. Deze ontwikkelingen mogen geen afbreuk doen aan natuurwaarden ter plaatse. Op basis hiervan is te stellen dat er geen sprake is van afbreuk aan instandhoudingsdoelen of 'oude doelen' van Natura 2000 respectievelijk Beschermde natuurmonumenten. Binnen de bestemming 'agrarisch met waarden' mag binnen het bouwvlak worden bebouwd.

De bestaande bouwvlakken dienen in de huidige situatie te zijn geëxclaveerd van de begrenzing van Natura 2000 en Beschermde natuurmonumenten. Uitbreiding binnen het bestaande bouwvlak zal daarom niet leiden tot aantasting van instandhoudingsdoelen of 'oude doelen'.

Verontreiniging

Het bestemmingsplan biedt geen ruimte aan ontwikkelingen die verontreiniging in Natura 2000-gebieden veroorzaken. Dit aspect blijft dus verder buiten beschouwing.

Effecten watersysteem: verdroging, vernatting, verandering stroomsnelheid, verandering overstomingsfrequentie, verandering dynamiek substraat

Door het achterwege blijven van wezenlijke (grootschalige) ingrepen in het bestaande watersysteem zijn negatieve effecten niet aan de orde. Bovendien is in het bestemmingplan opgenomen dat kleinschalige ingrepen in Natuur niet is toegestaan zonder omgevingsvergunning. Deze aspecten blijven dus verder buiten beschouwing.

Verstoring door geluid, licht, trilling of optische verstoring

Het bestemmingsplan maakt geen ontwikkelingen mogelijk die leiden tot een toename van verstoring van soorten waarvoor de Natura 2000-gebieden zijn aangewezen. De ontwikkelingen vinden buiten de beschermde natuurgebieden plaats in gebieden waar in de huidige situatie al menselijk gebruik plaatsvindt. Binnen de bestemming 'natuur' is medegebruik ondergeschikt aan de natuur. Er zijn slechts een paar vormen van medegebruik toegestaan en alleen als dit de natuurdoelen niet schaadt. Daarbij zijn nieuwe recreatiewoningen zijn niet toegestaan op bestemmingsvlakken grenzend aan natuur of agrarisch met waarden.

Biotische effecten: verandering in populatiedynamiek & bewuste verandering soortensamenstelling

Deze effecten zijn geen direct gevolg van ontwikkelingen in het bestemmingsplan. Deze aspecten blijven verder buiten beschouwing.

Milieueffecten: verzuring & vermesting

Door bijvoorbeeld verbetering van de waterkwaliteit, meer evenwicht in agrarische bemesting en een sterke afname van de uitstoot van zwavelverbindingen door verkeer en industrie is in veel situaties een gunstige trend waarneembaar als het gaat om vermesting en verzuring van het milieu. Stikstofdepositie draagt op dit moment echter nog sterk bij aan verzuring en vermesting in natuurgebieden. Met name landbouw, industrie en verkeer vormen de belangrijkste bronnen van stikstofuitstoot.

Ook in en nabij de gemeente Nieuwkoop is sprake van een overbelaste situatie waar het gaat om stikstofverbindingen die zowel verzuring als vermesting tot gevolg hebben. Alle ontwikkelingen in het bestemmingsplan die een toename van stikstofdepositie tot gevolg hebben (hoe klein ook) dienen daarom op dit aspect te worden getoetst omdat zij een negatief effect kunnen hebben op de kwaliteit en omvang

In het kader van de passende beoordeling is een modelberekening gemaakt van de stikstofdepositie door de mogelijke ontwikkelingen uit het bestemmingsplan. Hiervoor zijn verschillende scenario's berekend. Hieruit bleek dat (significant) negatieve effecten zijn uitgesloten. Voor de onderbouwing van deze conclusie verwijzen wij naar hoofdstuk 4.

Toename recreatieve druk: verstoring

Ontwikkelingsmogelijkheden voor recreatief gebruik kunnen leiden tot een toename van recreanten in Natura 2000-gebieden, wat kan leiden tot verstoring van kwalificerende Habitat- en Vogelrichtlijnsoorten. Effecten op instandhoudingsdoelen zijn echter uitgesloten omdat:

- De verwachte toename aan recreatief medegebruik is verwaarloosbaar klein ten opzichte van het bestaand recreatief medegebruik
- Recreanten zullen zich vooral beperken tot de bestaande (vaar)wegen en paden in natuurgebieden. Deze liggen niet in de meest verstoringsgevoelige delen van het gebied

Effecten op Beschermd natuurmonumenten

Een negatief effect op Beschermd Natuurmonumenten is uitgesloten omdat:

- Het Beschermd natuurmonument Geerpolderplas gepast is bestemd als 'natuur'. Deze gronden zijn aangewezen voor behoud, herstel en ontwikkeling van aanwezige natuurwaarden
- Net als in Natura 2000-gebieden is hier geen van toename van stikstofdepositie
- De toename van recreatieve druk door ontwikkelingsmogelijkheden van mini-campings en kamperen bij de boer is ten opzichte van de bestaande recreatie dusdanig klein dat deze niet zal leiden tot aantasting van de natuurwaarden van de Geerpolderplas
- Recreanten zullen zich vooral beperken tot de bestaande (vaar)wegen en paden in natuurgebieden. Deze liggen niet in de meest verstoringsgevoelige delen van het gebied

Cumulatie

Een cumulatietoets is alleen aan de orde wanneer sprake is van effecten die afzonderlijk niet significant zijn maar dat in samenhang met andere effecten binnen het plan of effecten van andere plannen en projecten wel kunnen zijn. In dit geval zijn er geen negatieve effecten.

Conclusie

Het bestemmingsplan is aangaande de bescherming van Natura 2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten redelijkerwijs uitvoerbaar. De gebieden zijn gepast bestemd. Ontwikkelingsmogelijkheden zoals uitbreiding van agrarische bouwvlakken en recreatief medegebruik, leiden naar verwachting niet tot (significant) negatieve effecten op instandhoudingsdoelen of 'oude doelen'. Het effect op Natura 2000-gebieden is dus als 'neutraal' beoordeeld.

5.3.2 Effecten op de Ecologische hoofdstructuur en belangrijke weidevogelgebieden

In deze paragraaf is getoetst wat de effecten van het bestemmingsplan zijn op de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS en belangrijke weidevogelgebieden.

Het bestemmingsplan maakt het mogelijk om agrarische bedrijven uit te breiden. Dit kan op twee manieren invloed hebben op de EHS, namelijk:

- Direct, door ruimtegebruik
- Toename stikstofdepositie
- Toename recreatieve druk

Ruimtegebruik

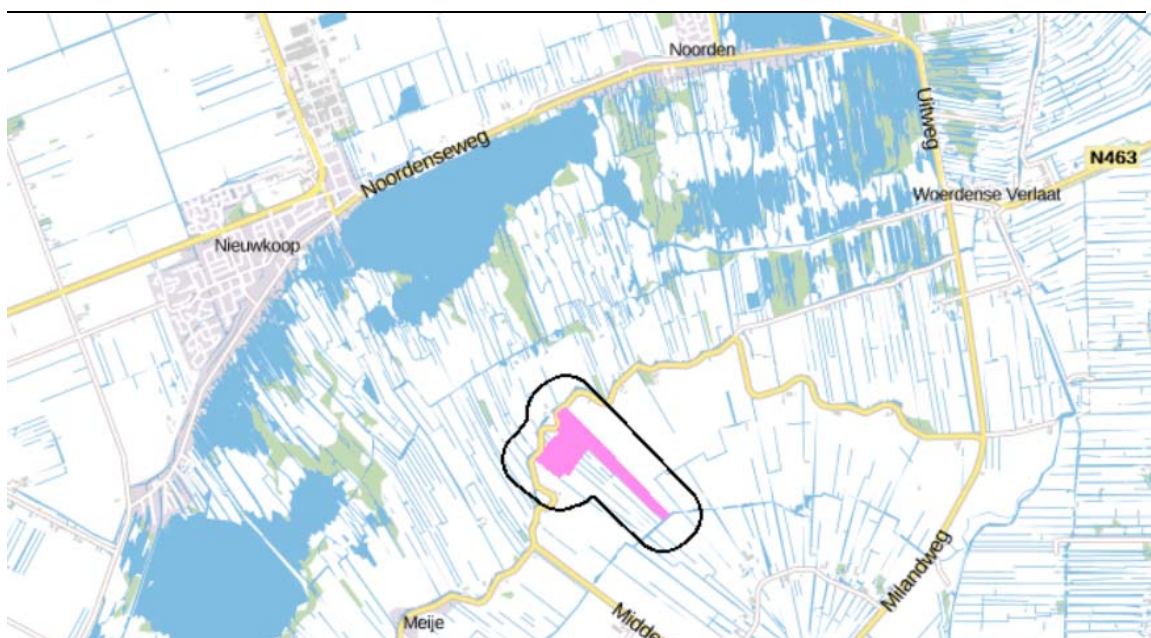
De percelen binnen de EHS waarop een natuurbeheertype rust, alle zijn alle bestemd als 'natuur'. Deze gronden zijn aangewezen voor: 'de instandhouding en ontwikkeling van natuur met ter plaatse voorkomende dan wel daaraan eigen natuurwaarden'. Binnen deze gronden zijn geen gebouwen toegestaan, met uitzondering van enkele bouwwerken zoals toiletgebouwtjes, vogelobservatieposten, nutsvoorzieningen en aanlegsteigers.

De belangrijke weidevogelgebieden binnen het bestemmingsplangebied zijn veelal bestemd als 'agrarisch'. Enkele van deze percelen hebben de bestemming 'agrarisch met waarden'. In de bestemmingsplanregels is de aanduiding 'overige zone - weidevogelgebied' genoemd. Binnen deze zones stellen de planregels voor de bestemmingen 'agrarisch' als 'agrarisch met waarden' enkele restricties voor gebruik en ontwikkelmogelijkheden. Er mogen hier bijvoorbeeld geen tijdelijke teeltondersteunende voorzieningen buiten het bouwvlak worden gebouwd, er mag geen grasland worden gescheurd anders dan voor graslandverbetering of herinzaai, en 'kamperen bij de boer' is hier niet toegestaan. Hiermee wordt rekening gehouden met de wezenlijke waarden en kenmerken van het weidevogelgebied, te weten rust en behoud van biotoop.

Toename stikstofdepositie

Uitbreiding van bouwvlakken kan leiden tot een toename van stikstofemissies. Depositie van stikstof in natuurgebieden kan leiden tot vermesting en daardoor het verdwijnen van stikstofgevoelige vegetatietypen. De EHS in de provincie Zuid-Holland heeft, in tegenstelling tot Natura 2000-gebieden, geen 'externe werking' die een toets van gebruik aangrenzend op het natuurgebied verplicht stelt. De provincie Zuid-Holland heeft ook geen voor verzuring gevoelige gebieden aangewezen (WAV-gebieden). De naastgelegen provincie Utrecht hanteert echter wel externe werking voor de EHS. Dit gaat dan met name om voor verzuring gevoelige WAV-gebieden. Het meest nabijgelegen WAV-gebied binnen de EHS in Utrecht grenst aan het zuiden van het plangebied. De ligging hiervan is in de navolgende figuur weergegeven. Dit gebied grenst direct aan het Natura 2000-gebied Nieuwkoopse Plassen & De Haeck. Daarbij is het aan de 'overzijde' gelegen van dit gebied, ten opzichte van de meeste agrarische percelen binnen het plangebied. Indien stikstofdepositietoename in het Nieuwkoopse Plassen & De Haeck wordt uitgesloten, zijn ook effecten van verzuring door stikstofdepositie in het naastgelegen WAV-gebied uit te sluiten. De overige WAV-gebieden in provincie Utrecht liggen op ruime afstand vanaf het plangebied; met name op de Utrechtse heuvelrug.

Weidevogelgebieden zijn ongevoelig voor stikstofdepositie.

Figuur 5.6 Ligging voor verzuring gevoelig WAV-gebied in de EHS van Utrecht (roze vlak) en de indicatieve 250m buffer (zwarte lijn) daar omheen. Bron: Provincie Utrecht, 2015.

Toename recreatieve druk

Toename van recreatieve voorzieningen in het agrarisch buitengebied kan leiden tot een toename van recreatieve druk binnen de EHS. De ontwikkelmogelijkheden voor recreatieve (neven)activiteiten zijn echter beperkt tot bijvoorbeeld kamperen bij de boer of een minicamping. De gevolgen die deze ontwikkelingsmogelijkheden bieden op de toename van recreatieve druk in de EHS zijn verwaarloosbaar klein. Slechts een deel van de gasten zal namelijk ook een bezoek brengen aan de EHS. Zij die dit wel doen, verspreiden zich over de omgeving. Het areaal aan EHS binnen het plangebied is erg ruim: circa de helft. De eventuele toename zal zich beperken tot recreatieve voorzieningen als wandel- en fietspaden. Deze eventuele toename draagt in verhouding tot de bestaande recreatieve druk dusdanig weinig bij, dat de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS in het gebied niet worden belemmerd.

Om vergelijkbare reden zijn effecten van toename van recreatieve druk op belangrijke weidevogelgebieden uitgesloten. Hierbij komt ook nog dat de belangrijke weidevogelgebieden geen hoge recreatieve functie hebben voor de meeste recreanten.

Conclusie

Het bestemmingsplan heeft de bescherming van de EHS en de weidevogelgebieden voldoende ingepast in de planregels.

De ontwikkelingsmogelijkheden leiden niet tot aantasting van deze gebieden. Het effect is dus als 'neutraal' beoordeeld.

5.3.3 Effecten Beschermde soorten Flora- en Faunawet

Het leefgebied van zwaardere beschermde soorten die kunnen voorkomen in het plangebied is grofweg onder te verdelen in twee groepen (zie ook §5.2.5):

- Grote (bosrijke en waterrijke) natuurgebieden
- Het agrarisch gebied

Grote (bosrijke en waterrijke) natuurgebieden

Effecten op soorten die vooral voorkomen in grote natuurgebieden (zie cursieve regels in tabel 5.8) worden voorkomen door de beperkende bouw- en gebruiksregels in deze gebieden (bestemming natuur). Hierbinnen worden dusdanig weinig ontwikkelingen mogelijk gemaakt, dat er geen belemmeringen zijn voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

Het agrarisch buitengebied

Bescherming van het leefgebied van soorten in overige delen van het agrarisch gebied is in de bestemmingsplanregels slechts beperkt vastgelegd. Dit is ook niet noodzakelijk.

Ontwikkelingsmogelijkheden die effect kunnen hebben op deze soorten zijn vooral beperkt tot agrarische bouwblokken. Lokaal kunnen de volgende typen werkzaamheden effect hebben op beschermde soorten: bouw- en sloopwerkzaamheden, het kappen van beplanting of het kleinschalig aanpassen van ontwatering. Hoewel door het lokale karakter van deze ontwikkelingen de duurzame instandhouding op gebiedsniveau niet snel in het geding is, kan bij uitvoering wel sprake zijn van een overtreding van verbodsbepalingen Flora- en faunawet en een daaruit volgende ontheffingsplicht.

Uitvoeringspraktijk

De uitvoeringspraktijk van de ontheffingverlening Flora- en faunawet leert dat er doorgaans een duidelijke voorkeur is voor het zoveel mogelijk voorkomen of beperken van de negatieve effecten. Dit geldt dan ook als voorwaarde voor het voorkomen van een ontheffingsplicht of het verkrijgen van een ontheffing als dit onverhoopt toch nodig is. Voor alle genoemde beschermde soorten bestaan er in de praktijk ruime mogelijkheden om effecten te voorkomen of te minimaliseren door een passende locatiekeuze, inrichting en uitvoeringstijdstip. Zo nodig kunnen aanvullend ook mitigerende (verzachtende) maatregelen worden getroffen zoals het realiseren van alternatieve broedgelegenheid (bijvoorbeeld nestkasten) of kan de kwaliteit van het omringende leefgebied worden behouden of zelfs verbeterd. Hierbij is het werken volgens een gericht plan of werkprotocol noodzakelijk. Voor tabel 2-soorten kan daarbij worden gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. Voor tabel 3-soorten en vogels zal aangetoond moeten worden dat een overtreding van de verbodsbepalingen effectief kan worden voorkomen.

Tabel 5.14 Inschatting van geschikt leefgebied, effectbepaling en voorbeelden mogelijke mitigerende maatregelen van enkele soorten (niet limitatief).

Soort	Inschatting geschikt leefgebied	Mogelijke effecten	Mogelijke mitigerende maatregelen
Beschermde plantensoorten	Sporadisch zijn geschikte standplaatsen aanwezig in slootoevers en bermen.	Vernietigen standplaatsen door kleinschalige vergravingen of kleinschalige aanpassingen aan waterhuishouding	Verplaatsen van planten naar geschikte standplaatsen. Conform verschillende door het bevoegd Gezag goedgekeurde Gedragscodes.
Waterspitsmuis	In het weidevogelgebied bieden graslanden met ruigtes, schone niet te voedselrijke wateren geschikt leefgebied	Vernietiging van leefgebied bij vergraving van watergangen en oevers	Inventariseren en ontzien van geschikte leefgebieden. Bij effecten: creëren alternatief leefgebied. Eventueel ontwikkelen van nieuw leefgebied.
Buizerd, havik, slechtvalk, sperwer,	Op en direct rond agrarische bouwvlakken is doorgaans	Bij het kappen van hoge bomen op en langs	Niet van toepassing mits voldoende bomen en

Soort	Inschatting geschikt leefgebied	Mogelijke effecten	Mogelijke mitigerende maatregelen
boomvalk	hoogopgaande beplanting aanwezig. Buizerd, havik, sperwer en boomvalk zijn wat minder kritisch qua locatiekeuze kunnen in deze erfbeplanting tot broeden komen. Slechtvalken hebben hoge masten en hoge gebouwen met daarin nestkasten nodig om in te broeden. Deze soort zal incidenteel in het plangebied aanwezig zijn.	agrarische bouwvlakken verdwijnt nestgelegenheid en mogelijk een jaarrond beschermd nest.	bosschages op en rond deze agrarische bouwvlakken blijven staan. Eventueel aanplanten van bomen en bosschages. Zie ook soortenstandaard 15[1].
Ransuil	Bosschages en dichte naaldbomen in tuinen zijn geschikt als nestlocatie en vaste rust- en verblijfplaats. Voldoende nesten van zwarte kraai en ekster die als nest van de ransuil kunnen dienen. Uitgestrekt agrarisch gebied biedt voldoende foerageermogelijkheden.	Door het kappen van bomen verdwijnt broedgelegenheid en mogelijk een jaarrond beschermde verblijfplaats.	Behoud van voldoende bosschages en open landschap om te foerageren. Eventueel aanplanten van bomen in de nabijheid van geschikt foerageergebied.
Steenuil	Het plangebied biedt geschikt leefgebied in de vorm van erven met schuren die in nestgelegenheid voorzien. Boerderijen met bomenrijen, paaltjes, grasland, rommelhoekjes voorzien in geschikt foerageergebied.	Zeer gevoelig voor ruimtelijke ontwikkelingen door de onlosmakelijke samenhang tussen de vaste verblijfplaats en de functionele leefomgeving (foerageergebied) in de directe omgeving van de vaste verblijfplaats.	Inventariseren van territoria van steenuilen. Plekken waar geen steenuilen zitten of waar gebouwd wordt geschikt maken voor steenuilen in combinatie met het aanbieden van alternatieve vaste verblijfplaatsen (nestkasten). Zie ook soortenstandaard.
Kerkuil	Het plangebied biedt geschikt leefgebied in de vorm van erven met schuren die in nestgelegenheid voorzien. Boerderijen met bomenrijen, paaltjes, grasland, rommelhoekjes en uitgestrekt agrarisch gebied voorzien in geschikt foerageergebied.	Gevoelig voor ruimtelijke ontwikkelingen. Vergelijkbaar met steenuil maar kerkuil is in staat om foerageergebieden te bereiken die verder van zijn vaste verblijfplaats af liggen.	Inventariseren van territoria van kerkuilen. Op plekken waar geen kerkuilen zitten of waar gebouwd wordt kan een alternatieve vaste verblijfplaats (nestkast) worden aangeboden in een gebouw dat geschikt is als broedlocatie en binnen het bereik van geschikt foerageergebied ligt. Zie ook soortenstandaard.
Gierzwaluw, huismus en vleermuis	Veel type gebouwen (woningen, schuren etc.) herbergen potentiële verblijfplaatsen. Daarnaast kunnen de bomen op en om agrarische bouwvlakken een rol spelen als paarplaats voor de Ruige dwergvleermuis en als onderdeel van vliegroutes.	Bij aantasting verblijfplaatsen (sloop) kunnen effecten optreden. Het bestemmingsplan maakt dat niet rechtstreeks mogelijk. Kap van bomen kan resulteren in aantasting van vliegroutes of paarplaatsen. Ook	Mitigerende maatregelen bestaan uit het - na inventariseren - aanbrengen van tijdelijke of permanente alternatieve verblijfplaatsen (vogelkasten of geschikte vleermuiskasten). Zie ook soortenstandaard voor huismus, gierzwaluw, gewone en ruige dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis.

¹⁵ Bron: <http://www.hetInVloket.nl/onderwerpen/vergunning-en-ontheffing/dossiers/dossier/flora-en-faunawet-ruimtelijke-ingrepen/soortenstandaards>

Kenmerk R002-1224067FEE-evp-V01-NL

Soort	Inschatting geschikt leefgebied	Mogelijke effecten	Mogelijke mitigerende maatregelen
		renovaties of verbouwingen kunnen verblijfplaatsen aantasten.	Aantasting van vliegroutes kan voorkomen worden door het (her)plaatsen/of planten van bomen of struikgewas. Zie ook soortenstandaard.
Ooievaar	Nestelt op speciale ooievaarspalen of op speciale geprepareerde plekken op daken, bomen in het plangebied lijken niet geschikt te zijn.	Bij aantasting (sloop, renovatie of grote verbouwingen) kunnen effecten optreden. Het bestemmingsplan maakt dat niet rechtstreeks mogelijk.	Mitigerende maatregelen zijn eenvoudig namelijk uit het aanbieden van een nestpaal op een geschikte locatie.
Rugstreeppad	Geschikt leefgebied komt voor in het gehele gebied. Voortplantingswateren bestaan uit de -kleine- watergangen. Landhabitat kan onder andere bestaan uit schuilplaatsen onder of nabij bebouwing.	In staat om snel nieuw leefgebied te koloniseren. Bij de beperkte ruimtelijke ontwikkelingen die het bestemmingsplan toestaat is een kans dat de rugstreeppad het gebied koloniseert, voortzetting van de werkzaamheden is dan in overtreding van de flora- en faunawet. Bij vergraving van watergangen kan schade optreden.	Afschermen van werkgebieden zodat kolonisatie wordt voorkomen. Eventueel aanwezige dieren wegvangen en in tijdelijk alternatief habitat (evt. nieuwe watergangen) uit zetten. Bij vergraving van watergangen dient aangrenzend alternatief leefgebied voorhanden te zijn en/of kunnen de watergangen geschikt gehouden blijven. Zie ook soortenstandaard.
Heikikker	Sporadisch: vrijwel stilstaande (vaak geïsoleerde) zuurderde wateren (voortplantingswater), met voldoende onderwatervegetatie	Bij vergraving van watergangen, poelen en overwinteringshabitat kan schade optreden.	Inventariseren en ontzien van geschikte leefgebieden. Bij effecten: creëren alternatief leefgebied. Eventueel ontwikkelen van nieuw leefgebied. Zie ook soortenstandaard.
Ringslang	Leeft in bredere watergangen met voldoende beschutting van oevervegetatie	Bij vergraving van watergangen of werkzaamheden aan oevers daarvan kan schade optreden.	Inventariseren en ontzien van geschikte leefgebieden. Bij effecten: creëren alternatief leefgebied.
Bittervoorn, kleine modderkruiper en rivierdonderpad	Geschikt leefgebied is aanwezig in alle deelgebieden. Voortplantingswateren bestaan uit de kleinere en grotere (bittervoorn) watergangen.	Bij vergraving van watergangen kan schade optreden.	Mitigerende maatregelen bestaan uit het creëren van geschikt alternatief leefgebied (watergangen) en/of geschikt houden van de te vergraven watergang en tijdens uitvoering voorkomen van verwonding en doding van individuen. Zie ook soortenstandaard.
Groene glazenmaker	Geschikt leefgebied bestaat uit waterpartijen met aanwezigheid van krabbenscheer en de oevers daarvan	Bij vergraving of demping van waterpartijen kan schade optreden.	Inventariseren en ontzien van geschikte leefgebieden. Bij effecten: alternatief leefgebied creëren met voldoende waterkwaliteit en aanwezigheid van waardplanten (krabbenscheer).

Soort	Inschatting geschikt leefgebied	Mogelijke effecten	Mogelijke mitigerende maatregelen
Platte schijfhoeren	Geschikt leefgebied bestaat uit schone, vrijwel stilstaande wateren met voldoende onderwatervegetatie	Bij vergraving van watergangen kan schade optreden.	Inventariseren en ontzien van geschikte leefgebieden. Bij effecten: creëren alternatief leefgebied. Eventueel ontwikkelen van nieuw leefgebied. Zie ook soortenstandaard.

Conclusie

Op basis van de eisen die aan individuele ontwikkelingen worden gesteld en de praktische mogelijkheden om beschermde soorten in te passen in lokale ontwikkelingen, zijn als gevolg van het bestemmingsplan geen wezenlijke effecten op beschermde soorten te verwachten. Dit betekent dat ook geen belemmeringen voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan aan de orde zijn. Het effect is dus als 'neutraal' beoordeeld.

5.4 Samenvatting

In onderstaande tabel is de beoordeling van de effecten op natuur samengevat. De beoordeling is toegelicht in onderstaande paragrafen.

Tabel 5.12 Beoordeling effecten op natuur, per onderdeel.

Legenda: '-' = negatief, '0' = neutraal, '+' = positief

Onderdeel	Beoordeling
Natura 2000	0
Beschermde natuurmonumenten	0
Ecologische Hoofdstructuur en belangrijke weidevogelgebieden	0
Flora- en faunawet	0
Totaal	0

Natura 2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten

In en rondom het bestemmingsplangebied ligt Natura 2000-gebied Nieuwkoopse Plassen & De Haeck en Beschermde natuurmonumenten Geerpolderplas en Schraallanden Utrecht-west. Het bestemmingsplan is aangaande de bescherming van Natura 2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten redelijkerwijs uitvoerbaar. De gebieden zijn gepast bestemd. Ontwikkelingsmogelijkheden zoals uitbreiding van agrarische bouwvlakken en recreatief medegebruik, leiden naar verwachting niet tot (significant) negatieve effecten op instandhoudingsdoelen of 'oude doelen'.

Het effect op Natura 2000-gebieden is dus als 'neutraal' beoordeeld.

Ecologische Hoofdstructuur en belangrijke weidevogelgebieden.

In het plangebied zijn gebieden aangewezen als Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en agrarisch natuurbeheergebied aanwezig. Het bestemmingsplan heeft de bescherming van de EHS voldoende ingepast in de planregels. De ontwikkelingsmogelijkheden leiden niet tot aantasting van de EHS. Ook zijn lokale effecten op belangrijke weidevogelgebieden geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan. Het effect is dus als 'neutraal' beoordeeld.

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet regelt de bescherming van plant- en diersoorten en vogelnesten in Nederland. Het bestemmingsplan heeft een conserverend karakter, en maakt geen ontwikkelingen mogelijk waarvan op voorhand een negatief effect op beschermde soorten wordt verwacht. Incidenteel kunnen ruimtelijke ontwikkelingen die voortvloeien uit het nieuwe bestemmingsplan, een effect hebben op zwaardere beschermde soorten of vogelnesten. In dit geval kan in de planning- en uitvoeringsfase overtreding van de wet worden voorkomen. Afhankelijk van de soort(en) en het project, kan dit door te werken met een ecologische gedragscode, het treffen van mitigerende of compenserende maatregelen, of het aanvragen van een ontheffing. Daarom is het effect op dit onderdeel als 'neutraal' beoordeeld.

6 Milieueffecten overige thema's

In hoofdstuk 5 beschreven wij de effecten voor natuur. Dit hoofdstuk geeft de effecten voor de andere thema's weer. Deze worden zoals eerder genoemd niet op scenario's beschouwd maar zullen de effecten weergeven van de in paragraaf 3.4 genoemde ontwikkelingen. De volgende thema's komen achtereenvolgens aan de orde: Landschap, cultuurhistorie, water en bodem, verkeer en woon- en leefmilieu (geluid, lucht en geur).

6.1 Methodiek effectenonderzoek

De milieueffecten hebben betrekking op het plan- en studiegebied. De reikwijdte van het studiegebied kan per aspect verschillen.

Om effecten correct te kunnen bepalen, moet eerst een goede referentiesituatie worden vastgelegd. Ten opzichte van wat scoren de alternatieven beter of slechter? De referentiesituatie betreft de huidige situatie en de autonome ontwikkeling. Deze zijn eerder in hoofdstuk 3 al globaal beschreven. In dit hoofdstuk wordt voor elk milieuaspect de meer specifieke referentiesituatie toegelicht.

Tabel 6.1 Beoordelingscriteria

Relevante aspecten	Beoordelingscriterium
• Landschap	Aantasting en/of kwaliteitsverbetering waardevolle landschappen en landschappelijke elementen (ruimtelijke kwaliteit)
• Cultuurhistorie / archeologie	Kwaliteitsverbetering c.q. -vermindering waardevolle cultuurhistorische elementen, respecteren archeologische verwachting
• Water en bodem	Mate van beïnvloeding waterstructuren, ontstaan / wegnemen knelpunten waterhuishouding, risico grond- en drinkwaterbeschermingsgebieden
• Verkeer	Toename / afname hinder, knelpunten binnen verkeersstructuur

Relevante aspecten	Beoordelingscriterium
Leefomgeving	Op basis van deskundigen oordeel wordt bepaald of er knelpunten met sectorale normstellingen voor geluid, luchtkwaliteit, geur, externe veiligheid, fijn stof, lichthinder en gezondheid kunnen ontstaan.
Recreatie	Mate van toename recreatiedruk

Wijze van effectwaardering

De te verwachte effecten worden evenals bij het thema natuur in tabellen gewaardeerd (gescoord). Dit gebeurt met behulp van plussen en minnen in een vijfpuntsschaal. De volgende waarderingen worden onderscheiden:

-	negatief effect
0/-	licht negatief effect
0	geen effect (neutraal)
0/+	licht positief effect
+	positief effect

6.2 Landschap

6.2.1 Beoordelingskader

- Mate van aantasting van de landschappelijke karakteristiek

6.2.2 Referentiesituatie

De gemeente Nieuwkoop is gelegen in de Rijnstreek in het noordoosten van de Provincie Zuid-Holland. De Rijnstreek bestaat uit een uitgestrekt veengebied, doorsneden door de Oude Rijn. Het gebied is aangemerkt als cultuurhistorisch topgebied en maakt onderdeel uit van het Nationale Landschap Groene Hart. Deze paragraaf beschrijft de ontstaans- en ontginningsgeschiedenis van het plangebied en de huidige situatie als het gaat om de landschappelijke kenmerken en kwaliteiten.

Landschapsgenese

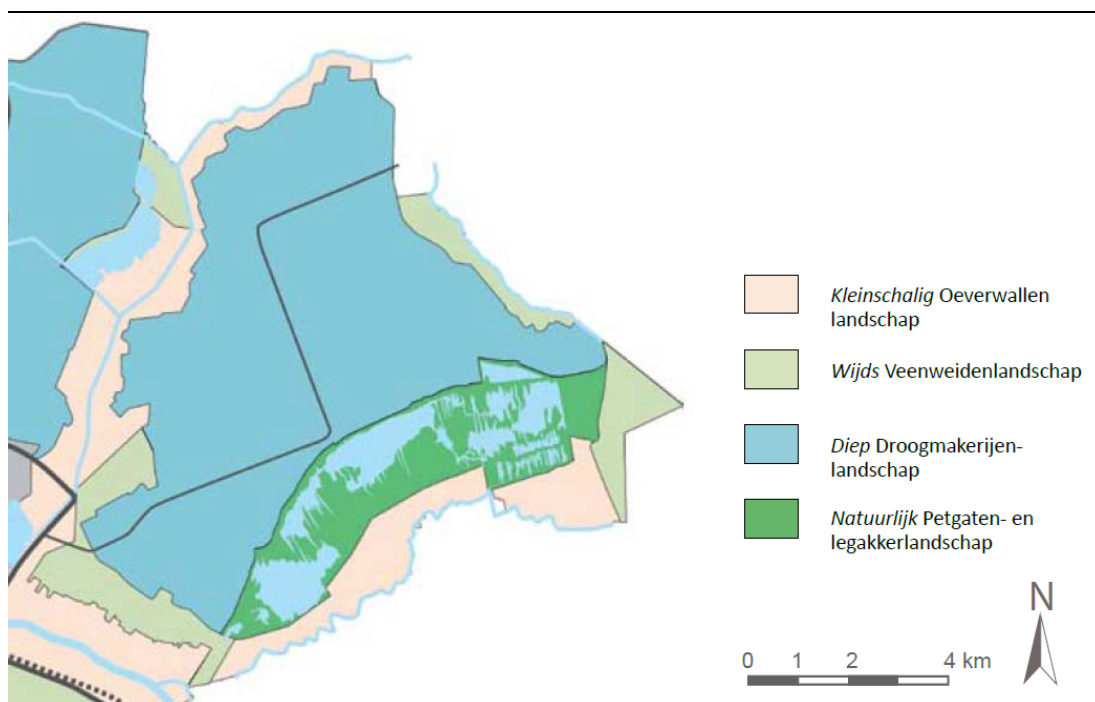
Na afloop van de laatste ijstijd, zo'n 10.000 jaar geleden, steeg de temperatuur stijgen en smolten de ijskappen af. De rivieren veranderden van vlechtende in meanderende rivieren en voerden vooral klei aan, die in de riviervlakte werd afgezet. In de natuurlijke toestand hebben meanderende rivieren een tamelijk smalle bedding. Bij een grote aanvoer van water treedt de rivier al snel buiten zijn oevers. Daar verliest het water snelheid waardoor de grootste en zwaarste korrels het eerst worden neergelegd. Hierdoor ontstonden er direct langs de rivier twee lage, zandige ruggen: de oeverwallen.

De (Oude) Rijn die dwars door de Rijnstreek stroomt wordt aan weerszijden geflankeerd door kleiïge oeverwallen. Over het algemeen is de gehele stroomgordel (de bedding en de beide oeverwallen) twee tot vier kilometer breed.

In het overgrote deel van de Rijnstreek bestaat de bodem verder uit een soms metersdikke laag veen. Veen is een grondsoort die ontstaat doordat plantenresten afsterven, maar als gevolg van de hoge grondwaterstand niet geheel vergaan. Het plantaardig materiaal hoopt zich dan op. Wanneer er genoeg neerslag valt om de vegetatie van moerasplanten en verschillende veenmossoorten in stand te houden ontstaat er in de loop van duizenden jaren een dik veenpakket. De aanwezigheid hiervan in de Rijnstreek leidde tot grootschalige vereningen met uiteindelijk het gevolg dat grote veenplassen ontstonden (bron: Haartsen, A, 2009).

Occupatiegeschiedenis per landschapstype

Binnen het plangebied worden vier landschapstypen onderscheiden: de oeverwallen, de droogmakerijen, het veenweidelandschap en het petgaten- en legakkerlandschap (zie figuur 6.1).

Figuur 6.1 Landschapstypen binnen plangebied (bron: Brons en Partners landschapsarchitecten, 2008)

Oeverwallen

De oeverwallen langs de Oude Rijn vormden gunstige vestigingsplaatsen. Op verschillende plaatsen zijn archeologische vondsten gedaan die op prehistorische bewoning in de Bronstijd, de IJzertijd en de Romeinse tijd wijzen. Na de Romeinse tijd liep de omvang van de bevolking in de regio aanzienlijk terug. Pas in de 10e eeuw begon de bevolking weer zo sterk toe te nemen dat het nodig werd om nieuwe woonplekken te zoeken. Die werden aanvankelijk op de smalle oeverwallen van de rivieren gevonden (bron: Haartsen, A. 2009).

Veengebieden

Vanaf deze periode is men vanaf de oeverwallen langs de Oude Rijn begonnen met de ontginning van het uitgestrekte veengebied. In eerste instantie betrof het kleinschalige, onregelmatige ontginningen. Bestaande waterlopen werden uitgediept en verbreed, en nieuwe sloten en greppels werden gegraven om het veen te ontwateren. De nieuwe sloten en greppels werden haaks op de rivier gegraven op regelmatige afstand van elkaar en evenwijdig aan elkaar, waardoor rechthoekige percelen ontstonden. Het verkavelingspatroon van het veengebied onder Nieuwkoop laat zien dat het gebied vanuit de Meije is ontgonnen. De vrij onregelmatige verkaveling doet vermoeden dat het hier niet gaat om een georganiseerde, van hogerhand geleide ontginning. Nadat de graaf van Holland in 985 rechten kreeg in de veenwildernis, werden de ontginningen grootschaliger en systematischer van aard. Omstreeks 1300 was nagenoeg het hele gebied in cultuur gebracht. Deze strak door de graaf georganiseerde ontginningen noemen we cope-ontginningen die kenmerkend zijn voor het veenweidelandschap. De plaatsnaam Nieuwkoop, bijvoorbeeld, verradt de oorsprong als cope-ontginning. Vanuit een rivier of een gegraven watergang, die als ontginningsbasis diende, werd het te ontginnen gebied volgens een bepaald principe onderverdeeld in lange, rechte kavels van circa 1250 meter lang en 115 meter breed. Ook de voor- en achtergrens van de kavels liggen evenwijdig aan elkaar. De boerderijen werden op vaste afstanden van elkaar langs de ontginningsbasis gebouwd. Aanvankelijk stond op elke kavel één boerderij, doorgaans op de kop van de kavel aan de hoofdwetering. Hierdoor ontstonden de karakteristieke boerderijlinten.

Door de ontwatering en de oxidatie als gevolg van het landbouwkundig gebruik begon de slappe veenbodem snel te dalen. Al snel moesten er maatregelen genomen worden om de waterhuishouding te regelen. Vaak lagen er al achterkaden, tussen het boerenland en het niet ontgonnen veengebied. In eerste instantie werden de ontgonnen gebieden gebruikt voor akkerbouw, maar als gevolg van inklinking van het veen na ontwatering werden de percelen uiteindelijk gebruikt als wei- of hooiland.

Petgaten en Legakkers

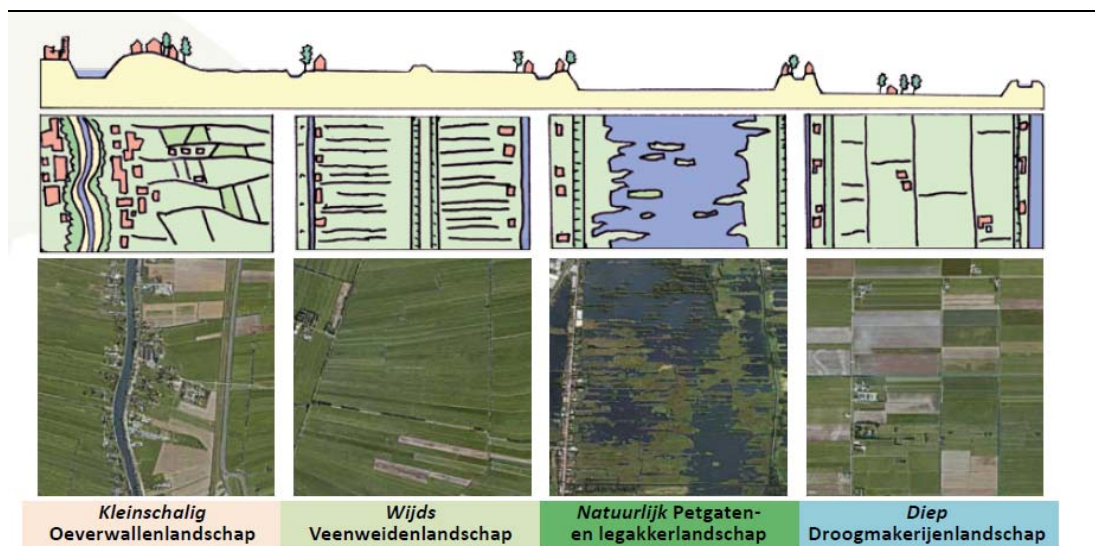
Turf is eeuwenlang de belangrijkste energiebron in Nederland geweest. Aanvankelijk bleef de veenwinning beperkt tot 'droge' vervening: alleen het veen boven de grondwaterspiegel kon worden gewonnen. Dat veranderde toen omstreeks 1530 de baggerbeugel zijn intrede deed en ook het veen onder de waterspiegel gewonnen kon worden. Steeds weer nieuwe landen werden ingestoken en veranderd in een landschap met petgaten, legakkers en veenplassen (bron: Haartsen, A. 2009).

Droogmakerijen

Door de nieuwe wijze van vervening kregen de veenplassen een gevaarlijke omvang en diepte. Door oeverafslag en het afkalven van de legakkers vormden de diep uitgebaggerde veenplassen in toenemende mate een bedreiging voor de omliggende landen, dijken, wegen en dorpen. Op den duur werd duidelijk dat het droogleggen van de veenplassen de enige manier was om de binnenlandse waterwolf effectief te bestrijden. Vanaf de 17e eeuw werden diverse plassen in de regio drooggemalen. Deze droogmakerijen zijn ontstaan door het omkaden en leegmalen van voormalige veenplassen. De grotere droogmakerijen zijn grootschalig ingericht met een haaks op elkaar staand, rechtlijnig patroon van wegen en waterlopen. Kenmerkend zijn de grote openheid, het meestal ontbreken van dorpen en het overheersen van akkerbouw en tuinbouw. De boerderijen in de droogmakerijen hebben vaak eenzelfde indeling als die op het oude land. Deze jongere boerderijen onderscheiden zich echter heel duidelijk van de oudere bedrijfsgebouwen op de bovenlanden door bijvoorbeeld hogere zijgevels en een symmetrische gevelindeling (bron: Haartsen, A. 2009).

Landschappelijke karakteristiek

Het plangebied met daarin de droogmakerijen, bovenlanden en veenplassen heeft een eigen karakter. Heel belangrijk hierbij zijn de veenplassen met verveningsresten en de vele veenrivierviertjes zoals de Meije en de Aar. Als gevolg daarvan zijn er veel overgangen tussen de diepliggende droogmakerijen en de hoger gelegen bovenlanden (niet verveende gebieden). Het landschap is minder grootschalig en wordt als afwisselender ervaren dan het gebied ten zuiden van de Oude Rijn. Een cultuurhistorisch waardevol gebied is de omgeving van Nieuwkoop. Dit gebied is samen met het Aarlanderveen aangewezen als topgebied (topgebied 6, Provincie Zuid-Holland, 2010). In onderstaande figuur is de landschappelijke opbouw van het plangebied weergegeven.

Figuur 6.2 Landschappelijke opbouw landschapstypen binnen plangebied (bron: Brons en Partners landschapsarchitecten, 2008)

Landschappelijke karakteristiek Oeverwallen

Langs de Aar, de Amstel en de Meije liggen de oeverwallen. Het Oeverwallenlandschap binnen het plangebied wordt gekarakteriseerd door:

- Licht glooiende ruggen in het landschap met veelal een kleinschalig en besloten karakter
- Onregelmatige strokenverkaveling loodrecht op de oeverwal
- Doorzichten vanuit het lint op het omliggende veenweidelandschap
- Oude lintbebouwing direct aan het water die het natuurlijke patroon volgen
- De beplanting bestaat vooral uit de geriefhoutbosjes, kleine boomgaarden en de erfbeplanting

Landschappelijke karakteristiek Droogmakerijen

Het grootste deel van het plangebied wordt ingenomen door de grootschalig ingerichte droogmakerijen (de polder Nieuwkoop en de polder Zevenhoven), omgeven door smalle randen bovenland. Karakteristiek voor dit landschapstype is:

- Het centrale deel van het gebied is in grote rechthoekige blokken verkaveld en in gebruik als akkerland
- De rationele verkavelingsstructuur van het gebied en de openheid zijn goed bewaard gebleven
- Langs de randen zijn de gronden in smalle stroken verkaveld en als grasland in gebruik vanwege de wateroverlast door kwel

- Hoogteverschillen tussen de bebouwingslinten op bovenland en de drooggemaakte polders die op sommige plekken vijf meter beneden NAP liggen
- De boerderijen in de droogmakerijen liggen langs de randen en wegen
- Bomerijen langs de wegen en op de erfgronden van solitair gelegen boerderijen

Landschappelijke karakteristiek Petgaten- en legakkerlandschap

Een aantal veenplassen in het gebied is aan bedijking ontsnapt, bijvoorbeeld de Nieuwkoopse Plassen en Polder de Haeck. Sommige zijn uitgegroeid tot grote watervlakten met soms langs de randen nog minimale verwijzingen naar de voormalige veenderij. De meeste hebben echter in het patroon van legakkers en trekgraten de hoofdstructuur van het Middeleeuwse cultuurlandschap bewaard. Het gebied van de Nieuwkoopse Plassen wordt gekenmerkt door:

- Een kleinschalige afwisseling van plassen, petgaten, rietvelden, moerassen en weilanden met een rijke flora en fauna. De petgaten verkeren in verschillende stadia van verlanding
- Geleidelijke overgang van het half besloten petgatenlandschap van de Nieuwkoopse Plassen naar het zeer open veenweidelandschap tussen de Meije en de Oude Rijn

Landschappelijke karakteristiek Veenweidelandschap

Direct ten oosten en ten zuid-westen van de Nieuwkoopse plassen wordt het landschap gekenmerkt door het weidse veenweidelandschap. Het landschap wordt hier gekarakteriseerd door:

- Een grote mate van openheid
- Hoofdzakelijk rationele cope- en/of slagenverkaveling
- Groot contrast tussen de besloten bebouwingslinten en het open veenweidegebied
- Zichtlijnen op en vanuit de bebouwingslint die zijn gesitueerd op de ontginningsassen
- De beplanting is geconcentreerd in de linten en bestaat uit erfbeplanting en boomgaardjes
- In het open landschap zijn enkele landscheidingskaden beplant als achtergrenzen van een ontginningsblok.

6.2.3 Landschap in het bestemmingsplan

Landschappelijke waarden worden in het bestemmingsplan geborgd middels de aanduidingen 'landschapstype droogmakerij', 'landschapstype veenweiden', 'landschapstype oeverwallen' en 'landschapstype petgaten en legakker'. Ter plaatse van deze aanduidingen is het beleid gericht op behoud, herstel en ontwikkeling van de beschreven kernkwaliteiten. Tevens zijn gronden met deze aanduiding in combinatie met de bestemming 'agrarisch', 'agrarisch met waarden' en 'natuur' onder meer zijn bestemd voor het behoud, het herstel en de ontwikkeling van de in het bestemmingsplan aangeduide landschapstypen met bijbehorende kernkwaliteiten. Bij het verlenen van afwijkingen of omgevingsvergunningen en bij wijziging van het bestemmingsplan mogen de te beschermen landschapstypen niet onevenredig worden aangetast.

Het bijbehorende omgevingsvergunningstelsel voor het aanplanten of verwijderen van bebossing en/of opgaande beplanting; het ontgronden, afgraven, egaliseren, diepploegen of ophogen van gronden; het dempen, (ver)graven, verdiepen, of verbreden van sloten of watergangen; het aanbrengen van oppervlakteverhardingen; het aanleggen van kabels of leidingen en het aanleggen van een insteekhaven voorkomt aantasting van de landschappelijke kernkwaliteiten van de in het plangebied aanwezige landschapstypen.

De bouw van tijdelijke teeltondersteunende voorzieningen met een maximale hoogte van drie meter is toegestaan buiten het bouwvlak mits de te beschermen landschapstypen niet onevenredig worden aangetast. Bouwwerken zoals paardenbakken, overkappingen, permanente teeltondersteunende voorzieningen, bouwwerken voor mestopslag, voeropslag, sleuf- en andere silo's, water- en andere bassins en spoelplaatsen zijn uitsluitend binnen het bouwvlak toegestaan.

Ten aanzien van agrarische bouwvlakken is vormverandering of vergroting van het bouwvlak mogelijk, mits de oppervlakte na vergroting niet meer dan 2 hectare bedraagt en het betreffende landschapstypen niet onevenredig wordt aangetast. Tevens moet met een inrichtingsplan zorg gedragen worden voor een zorgvuldige landschappelijke inpassing

6.2.4 Effecten

Relevante ontwikkelingen

Naar verwachting zullen zich in het plangebied twee ruimtelijk relevante ontwikkelingen gaan afspelen. Het betreft enerzijds ontwikkelingen op perceelsniveau en anderzijds ontwikkelingen op gebiedsniveau.

Door verbreding en verdieping van agrarische bedrijfsactiviteiten zullen de aanwezige percelen van functie en (daardoor ook van) aanzien veranderen. Echter, verwacht wordt ook dat een groot deel van de agrarische bedrijven in de komende planperiode beëindigd wordt. Die ontwikkeling vormt, voor de planperiode van dit bestemmingsplan, de meest risicovolle bedreiging voor de kwaliteit van het buitengebied. Aan de ene kant omdat zowel voor de bedrijfsgebouwen als voor de gronden een nieuwe bestemming moet worden gevonden, aan de andere kant omdat de druk om de ontwikkeling toe te staan van met name woonbestemmingen, groot is. De planregels in het bestemmingsplan zijn er op gericht sturing te geven aan deze ontwikkelingen. Zodoende zijn er voor wijzigingsmogelijkheden naar de bestemming wonen en het inrichten van stoeterijen en paardenbakken, strikte randvoorwaarden gesteld om zo te voorkomen dat de landschappelijke karakteristiek wordt aangetast.

Nieuwe verblijfsrecreatie (als hoofdfunctie) wordt niet mogelijk gemaakt. Extensieve recreatie wordt niet als bedreiging van de landschappelijke karakteristiek gezien, zodoende wordt in deze effectbeoordeling alleen ingegaan op de mogelijkheid om op bestaande agrarische bedrijven dan wel in vrijkomende agrarische bebouwing recreatieve nevenfuncties te ontwikkelen.

Nieuwvestiging

Nieuwvestiging van (agrarische) bedrijven in het buitengebied heeft doorgaans een grote landschappelijke impact. Nieuwvestiging is binnen het bestemmingsplangebied Landelijk gebied Nieuwkoop niet mogelijk.

Uitbreiding en wijziging

Agrarische bouwvlakken of gronden bestemd voor glastuinbouw hebben binnen het bestemmingsplangebied de mogelijkheid om via een wijzigingsbevoegdheid uit te breiden tot 2 hectare. Tevens is vormverandering van het bouwvlak mogelijk. De agrarische bedrijven liggen verspreid in de verschillende deelgebieden.

Oeverwallenlandschap

In het oeverwallenlandschap leidt een uitbreiding van het bouwvlak tot een licht negatief effect op de landschappelijke karakteristiek, hier bepaald door: licht glooiende ruggen in het landschap; een kleinschalig en besloten karakter; natuurlijke oude waterlopen; oude lintbebouwing direct aan het water; onregelmatige strokenverkaveling loodrecht op de oeverwal; doorzichten vanuit lint op omliggende veenweiden; bebouwing langs natuurlijke patronen; afwisselend oude en nieuwe boerderijen en woningen; erfbeplanting in de bebouwingslinten; kleine boomgaarden en geriefhoutbosjes tussen de erven. De uitbreidingsmogelijkheid leidt hier mogelijk tot (een beperkt) verlies van erfbeplanting en een (beperkte) aantasting van de bebouwingslinten. De vorm van gebouwen en beplanting vraagt in dit landschap om bijzondere aandacht. De eis om een deugdelijk inrichtingsplan te overleggen waarbij aandacht is voor de (landschappelijke) inpassing van de bebouwing en de bestemming van de bebouwingslinten als cultuurhistorische waarde leidt tot de mogelijkheid de uitbreidingsplannen op deze principes te controleren. Het effect ten gevolge van de uitbreidingsmogelijkheid wordt in het oeverwallenlandschap zodoende als licht negatief beoordeeld.

Petgaten- en legakkerlandschap

Het petgaten- en legakkerlandschap vormt een half-besloten landschap, gekarakteriseerd door verveningsplassen met petgaten en legakkers, de lintbebouwing van Nieuwkoop en Noorden en beplanting op legakkers en enkele percelen. De uitbreidingsmogelijkheid leidt in dit landschapstype tot (een beperkt) verlies van erfbeplanting en een (beperkte) aantasting van de bebouwingslinten. De vorm van gebouwen en beplanting op de erfgrenzen en langs ontginningsassen vraagt in dit landschap om bijzondere aandacht.

De eis om een deugdelijk inrichtingsplan te overleggen waarbij aandacht is voor de (landschappelijke) inpassing van de bebouwing en de bestemming van de bebouwingslinten als cultuurhistorische waarde leidt tot de mogelijkheid de uitbreidingsplannen op deze principes te controleren. Het effect ten gevolge van de uitbreidingsmogelijkheid wordt in het veenweidelandschap zodoende als licht negatief beoordeeld.

Veenweidelandschap

In het veenweidelandschap wordt de landschappelijke karakteristiek bepaald door een grote mate van openheid; een rationele cope- en/of slagenverkaveling; een hoge grondwaterstand; lintbebouwing langs ontginningsassen; grote verschillen tussen besloten bebouwingslinten en open weide gebied; zichtlijnen vanuit en op het lint; beplanting geconcentreerd in de linten; erfbeplanting met solitaire; landschappelijke beplanting zoals griefhoutbosjes en beplante kaden; boomgaardjes in linten en een enkel populierenbos. De uitbreidingsmogelijkheid leidt hier mogelijk tot (een beperkt) verlies van erfbeplanting en een (beperkte) aantasting van de bebouwingslinten. De vorm van gebouwen en beplanting op de erfgrenzen en langs ontginningsassen vraagt in dit landschap om bijzondere aandacht. De eis om een deugdelijk inrichtingsplan te overleggen waarbij aandacht is voor de (landschappelijke) inpassing van de bebouwing en de bestemming van de bebouwingslinten als cultuurhistorische waarde leidt tot de mogelijkheid de uitbreidingsplannen op deze principes te controleren. Het effect ten gevolge van de uitbreidingsmogelijkheid wordt in het veenweidelandschap zodoende als licht negatief beoordeeld.

Droogmakerijenlandschap

In de droogmakerijen leidt een uitbreiding van het bouwvlak tot een licht negatief effect op de landschappelijke karakteristiek, hier bepaald door: een zeer grote mate van openheid; rationele strokenverkaveling; oude ontginningslinten hoger dan de omgeving; zichtlijnen vanuit en op het lint; lintbebouwing langs de oorspronkelijke ontginningsassen; boerderijstroken langs wegen en randen, verspreide boerderijen; bomenrijen langs wegen; lijnbeplanting op de erfgrenzen, solitaire boerderijen en losse erfbeplanting langs ontginningsassen. De uitbreidingsmogelijkheid leidt hier mogelijk tot (een beperkt) verlies van erfbeplanting en een (beperkte) aantasting van de bebouwingslinten. De vorm van gebouwen en beplanting op de erfgrenzen en langs ontginningsassen vraagt in dit landschap om bijzondere aandacht. De eis om een deugdelijk inrichtingsplan te overleggen waarbij aandacht is voor de (landschappelijke) inpassing van de bebouwing en de bestemming van de bebouwingslinten als cultuurhistorische waarde leidt tot de mogelijkheid de uitbreidingsplannen op deze principes te controleren. Het effect ten gevolge van de uitbreidingsmogelijkheid wordt in het de droogmakerijen zodoende als licht negatief beoordeeld.

Effecten op landschap ten gevolge van omschakeling

Omschakeling naar intensieve veehouderij is niet toegestaan in het bestemmingsplan.

Effecten woonbestemming

Op de erven van stoppende bedrijven zal transitie plaatsvinden naar wonen, waarbij per saldo veel stallen gesloopt zullen worden en de erven meestal het karakter van woonerf krijgen. Op de erven van groeiende bedrijven is nu al vaak een behoorlijk met stallen bebouwd bouwblok aanwezig. Op deze groeiende bedrijven zal de bebouwing toenemen binnen het bestaande bouwblok of waar nodig met een vergroting van het bouwblok binnen de mogelijkheden van het bestemmingsplan. Per saldo zal door deze ontwikkeling van stoppende en groeiende bedrijven de hoeveelheid bebouwing in het landschap gelijk blijven tot licht toenemen, voorzover vrijkomende stallen niet gesloopt worden of worden vervangen door ruimte voor ruimte-woningen.

Effecten recreatie

Binnen de agrarische bestemming is het mogelijk kamperen bij de boer te realiseren (maximaal 30 kampeermiddelen). Voorwaarde is dat de activiteit seizoensgebonden is en kleinschalig blijft. Ook mag binnen het agrarische bouwvlak onder voorwaarden een bed & breakfast of vakantieappartement gerealiseerd worden tot maximaal 30% van de vloeroppervlakte, voorzover dit de bedrijfsvoering van omliggende agrarische bedrijven niet aantast. Middels een wijziging kunnen burgemeester en wethouders kamperen bij de boer buiten het bouwvlak toestaan tot een maximumoppervlakte van 5.000m².

Ook is het mogelijk om onder voorwaarden kleinschalige nevenactiviteiten te ontplooiën die ondergeschikt zijn aan het agrarisch bedrijf. Daarbij gaat het onder andere om het realiseren van horeca, zorg, verkoop van aan huis worden geproduceerde of bewerkte landbouwproducten en overige agro-gerelateerde voorzieningen.

Tevens is wijziging van een agrarisch bouwvlak naar de bestemming 'Recreatie' of 'Recreatie-Verblijfsrecreatie' voor het omzetten van een voormalige agrarisch bedrijf naar een dagrecreatieve of verblijfsrecreatieve functie onder voorwaarden mogelijk in het plan. Daarbij geldt dat de nieuwe recreatieve functie omliggende agrarische bedrijven niet in hun bedrijfsvoering mag belemmeren.

Gezien de aard, ligging en beperkte schaal van de mogelijke recreatieve is niet te verwachten dat deze in betekenende mate zullen bijdragen aan een verslechtering van de landschappelijke waarden. Vanzelfsprekend zal de landschappelijke impact bij specifieke gevallen en aanvragen (ontheffingen, wijzigingen) beschouwd moeten worden om specifieke effecten in beeld te krijgen.

Conclusie effectbeoordeling

Ten aanzien van de uitbreiding van bestaande bedrijven is er een kleine kans op aantasting van de landschappelijke kernkwaliteiten in de verschillende deelgebieden. Ondanks de borging van landschappelijke kernkwaliteiten in het bestemmingsplan door middel van aanduidingen voor waardevolle landschappen en bijbehorend omgevingsvergunningstelsel, kan een beperkte aantasting van landschappelijke kernkwaliteiten niet worden uitgesloten. De effecten op het aspect landschap worden zodoende als licht negatief beoordeeld (0/-).

6.3 Cultuurhistorie en archeologie**6.3.1 Cultuurhistorie****Beoordelingskader**

Cultuurhistorie:

- Aantasting of versterking van historisch geografische en bouwhistorische waarden

Aardkunde:

- Aantasting van aardkundig waardevolle gebieden

Referentiesituatie*Historisch geografische waarden*

Aan het verkavelingspatroon en het patroon van wegen, waterlopen, bebouwingslinten en beplantingen kan de ontginningsgeschiedenis van het plangebied worden afgelezen.

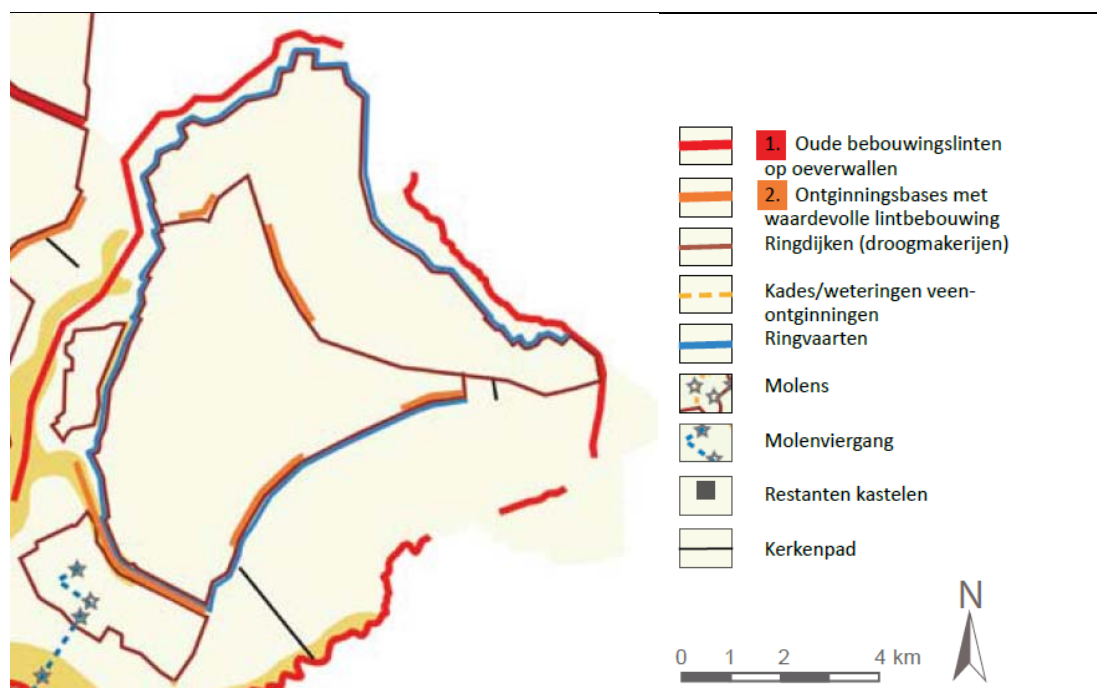
Verschillende landschappelijke structuren en verkavelingspatronen dateren deels nog uit de ontginningsfase. Daardoor vertegenwoordigen deze patronen een grote historisch-geografische waarde. De Cultuurhistorische atlas van de provincie Zuid-Holland en het Landschapsontwikkelingsplan Rijn- en Veenstreek bieden inzicht in de historisch geografische waarden binnen het plangebied. Het betreft:

- De bebouwingslinten op de oeverwallen
- De bebouwingslinten langs de ontginningsbases
- De ringdijken en ringvaarten
- Kades en weteringen in het veenweidelandschap en droogmakerijen

Het boerderijlint langs de Meije is door de provincie Zuid-Holland aangewezen als cultuurhistorisch kroonjuweel. Dit boerderijlint langs de Meije is van zeer hoge waarde vanwege het kenmerkend historische beeld van ijle lintbebouwing met boerderijen en arbeiderswoningen. De onverbrede weg kent een gaaf dwarsprofiel met wegsloten en beplanting. Door ontbreken van achterliggende bebouwing is sprake van sterke relatie met het omringend gebied.

In het Regioprofiel Cultuurhistorie Aarlanderveen, Nieuwkoopse Plassen, Meije worden de specifieke cultuurhistorische waarden verder beschreven. Binnen het plangebied vertegenwoordigen de volgende elementen en structuren een hoge cultuurhistorische waarde:

- Het Meijepad; een kerkepad van de Meije naar Nieuwkoop dwars door de Nieuwkoopse Plassen. Het pad is gevormd door het sparen van het perceel waar deze verbinding al voor de verving op lag
- Inundatiezone van de Oude Hollandse Waterlinie
- Polder De Haeck: een pas vanaf 1755 ontgonnen gebied met afwisselend petgaten, legakkers, moerasbos, rietlanden en hooilanden
- Onderdeel van de polder is een luthof op een oud veenwinningsperceel, in 1933 verworven door de Rotterdamse arts Teupken

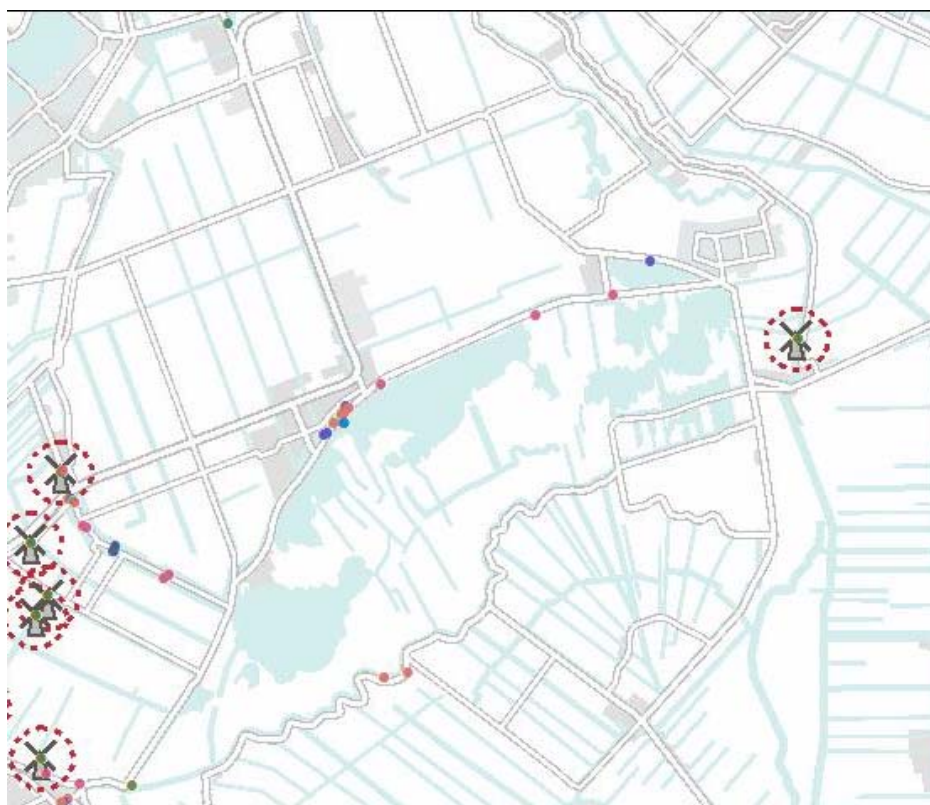
Figuur 6.3 Cultuurhistorisch waardevolle structuren binnen plangebied (bron: Brons en Partners landschapsarchitecten, 2008)

Bouwhistorische (beschermde) waarden

In het plangebied komen op verschillende plaatsen cultuurhistorische elementen voor die kenmerkend zijn voor een bepaalde plek in het gebied. Deze kunnen iets zeggen over de ontstaansgeschiedenis van het landschap. Het betreft met name bijzondere gebouwen en andere bouwkundige elementen. Voorbeelden zijn:

- De watertoren het Potlood (1931) die de toegang tot het kerkepad markeert (Rijksmonument nr. 525044).
- Westveense molen aan de Westveensekade 6 in Woerdense Verlaat (Rijksmonument nr. 39003)

Deze cultuurhistorisch waardevolle objecten zijn op de rijks- en gemeentelijke monumentenlijst vastgelegd. In Nieuwkoop komen voornamelijk oude boerderijen, woonhuizen, bruggen en andere waterwerken (sluizen en gemalen) voor op de monumentenlijst.

Figuur 6.4 Rijksmonumenten en molens binnen het plangebied (bron: Cultuurhistorische atlas Zuid-Holland)

Effecten

Bescherming van deze rijks- en gemeentelijke monumenten gebeurt niet middels het bestemmingsplan, maar vanuit de Monumentenwet of Erfgoedverordening. Dit om dubbele regelgeving te voorkomen en flexibiliteit in het plan te houden. Dit betekent dus niet dat de monumenten zonder meer gesloopt en/of verbouwd mogen worden, maar de bescherming van deze objecten is in andere wet- en regelgeving geborgd.

Voor de molen aan de Kromme Mijdrecht is min of meer een uitzondering gemaakt. Ter bescherming van de molen als werktuig (windbelemmering voorkomen) en als landschapsbepalend element (voorkomen dat het zicht op de molen afneemt) is de bij de molen behorende biotoop middels de gebiedsaanduiding 'vrijwaringszone – molenbiotoop' op de verbeelding van het bestemmingsplan opgenomen.

Behoud van de historische bebouwingslinten op de oeverwallen en langs de ontginningsbases is in het bestemmingsplan mede geborgd door de bescherming van landschappelijke waarden. Het beleid in gebieden met de aanduidingen 'landschapstype droogmakerij', 'landschapstype veenweiden', 'landschapstype oeverwallen' en 'landschapstype petgaten en legakker'. Is immers gericht op behoud, herstel en ontwikkeling van de beschreven kernkwaliteiten, waaronder de ringdijken en ringvaarten, de kades en weteringen in het veenweidelandschap en droogmakerijen en de bebouwingslinten op de oeverwallen en langs de ontginningsbases. Behoud van de watergangen (weteringen) in het veenweidelandschap en de droogmakerijen is tevens geborgd door het verbod op het zonder omgevingsvergunning dempen, (ver)graven, verdiepen, of verbreden van sloten of watergangen.

Conclusie

Op deze wijze, in combinatie met de bepalingen op het gebied van landschap, zijn historische geografische waarden in het gebied geborgd. De bescherming van rijks- en gemeentelijke monumenten in het plangebied geschiedt via sectorale regelgeving in de Monumentenwet 1988 en de gemeentelijke monumentenverordening. Het effect op dit thema is neutraal (0).

6.3.2 Archeologie

Beoordelingskader

Op 1 september 2007 is de Wet archeologische monumentenzorg in werking getreden. Voor archeologische waarden geldt per 1 september 2007 op basis van de gewijzigde Monumentenwet 1988 de wettelijke verplichting om bij vaststelling van een bestemmingsplan rekening te houden met de in de grond aanwezige, dan wel te verwachten monumenten (art. 38a). Voor gebieden waar archeologische waarden voorkomen of waar reële verwachtingen bestaan dat ter plaatse archeologische waarden aanwezig zijn, dient door de initiatiefnemer voorafgaand aan bodemingrepen archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd.

De uitkomsten van het archeologisch onderzoek dienen vervolgens volwaardig in de belangenafweging te worden betrokken.

De archeologische waarden en verwachtingswaarden zijn opgenomen in de archeologische Waardekaart van de provincie Zuid-Holland (zie figuur 6.5).

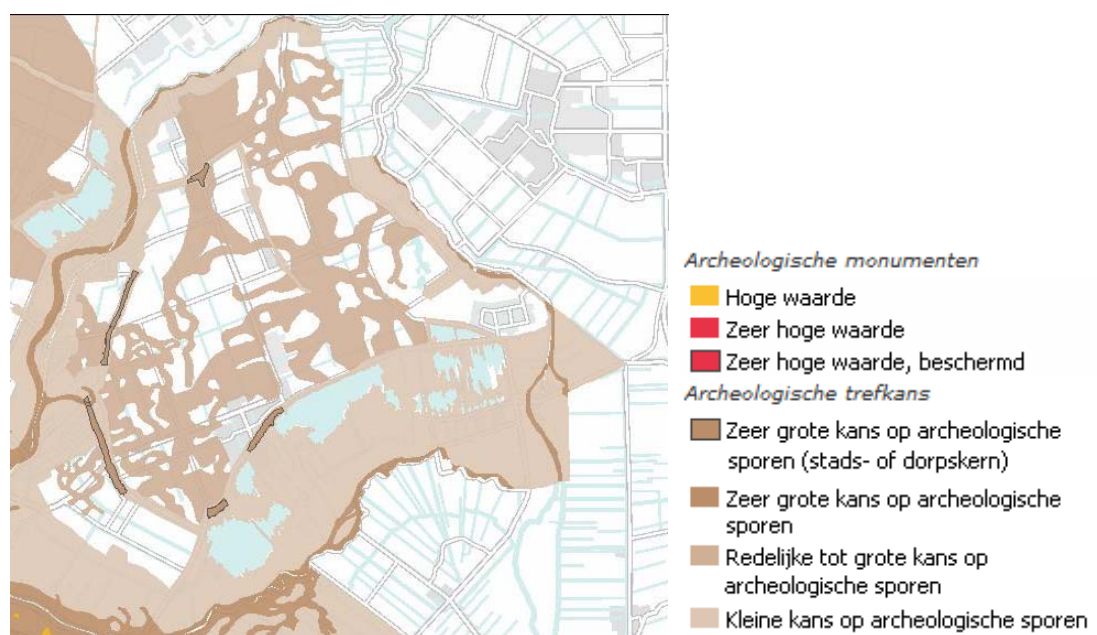
Archeologie:

- Aantasting van archeologische beschermde waarden en vergraven van gebieden met een archeologische (middel)hoge verwachtingswaarde

Referentiesituatie

Archeologische waarden

In het plangebied kennen de geulafzettingen en stroomgordels een middelhoge tot zeer hoge archeologische verwachtingswaarde. Er zijn geen AMK terreinen binnen het plangebied gelegen.

Figuur 6.5 Archeologische waardenkaart (Cultuur historische atlas, provincie Zuid-Holland)

Effecten

Primair dient gestreefd te worden naar behoud “in situ” van de archeologische waarden. Indien wordt besloten wordt tot het opgraven van archeologische waarden of anderzijds het verstoren van waarden heeft dit een negatief effect.

Conclusie

Ten aanzien van uitbreiding van bestaande bedrijven is er een kleine kans op aantasting van archeologische waarden ter plaatse. In het bestemmingsplan worden Archeologische waarden beschermd middels de bestemmingen 'waarde - archeologie 1', 'waarde - archeologie 2', 'waarde - archeologische verwachting 2' en 'waarde - archeologie 3', met bijbehorend omgevingsvergunningstelsel en de verplichting tot archeologisch onderzoek. Daardoor is de kans op aantasting van archeologische waarden zoveel mogelijk beperkt binnen de mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt. Aantasting van archeologische waarden is niet aannemelijk. Het effect is neutraal (0).

6.4 Bodem en water

6.4.1 Beoordelingskader

Op (inter)nationaal niveau zijn er diverse beleidskaders (zie hoofdstuk 2 en bijlage 3 van dit MER). Deze zijn door de gemeente Nieuwkoop, samen met de waterschappen, doorvertaald in een 3 tal watergebiedsplannen.

- Watergebiedsplan Nieuwkoop (2014) (Hoogheemraadschap van Rijnland)
- Watergebiedsplan Zegveld en Oud-Kamerik (2005) (Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden)
- Watergebiedsplan Westelijke Venen (2012) (Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht)

Daarnaast is er het Waterbeheerplan 2010-2015 van de verschillende waterschappen in het plangebied.

Het plangebied is geleden in het beheergebied van drie waterschappen. Dit zijn het Hoogheemraadschap van Rijnland, het Hoogheemraadschap Amstel Gooi en Vecht en het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.

De ingrepen vanuit de waterbeheerplannen zijn doorgaans kleinschalig van aard. Het gaat onder meer om de vervanging van bestaande duikers, het instellen van een flexibel peil met een beperkte fluctuatie (enkele centimeters), het vervangen van stuwen en het verbeteren van de waterkwaliteit door bijvoorbeeld het verbeteren van de doorstroming of het realiseren van natuurvriendelijke oevers. De waterschappen werken bij het uitvoeren van de maatregelen in de watergebiedsplannen nauw samen met de gemeente Nieuwkoop en de grondeigenaren.

Naast de watergebiedsplannen hebben de drie waterschappen elk ook een waterbeheerplan opgesteld. Deze loopt van 2010 tot 2015. Alle waterschappen zijn inmiddels gestart met het opstellen van het Waterbeheerplan 5, voor de periode na 2015.

De waterbeheerplannen gaan over het waterbeheer in het hele beheersgebied van de waterschappen en omvatten alle watertaken van het waterschap: waterkwantiteit, waterkwaliteit, waterkering en waterketen.

Beoordelingscriterium

- Negatieve dan wel positieve effecten op het bestaande watersysteem mede in relatie tot vasthouden en bergen van gebiedseigen water. Mate van verdroging en bereiken van algemene waterkwaliteit. Risico grond- en drinkwaterbeschermingsgebieden.

6.4.2 Referentiesituatie

Bodemopbouw

Voor een groot deel bestaat de bodem in het plangebied uit klei. De niet afgegraven bovenlanden bestaan voornamelijk uit veengronden of moerige gronden met een niet-gerijpte kleilaag. In de droogmakerijen komen afhankelijk van de ontginning verschillende typen gronden voor zoals veengronden en poldervaaggronden.

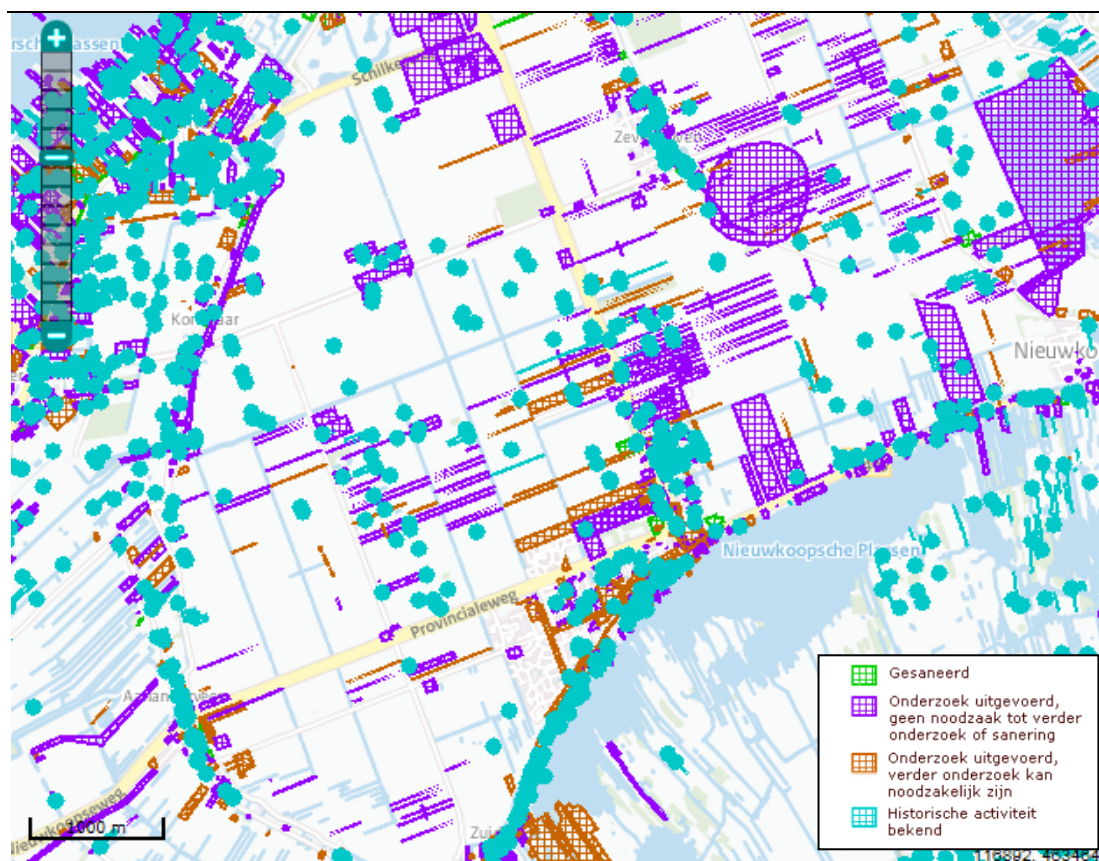
De verschillende polders in het gebied zijn typische droogmakerijen, zoals er vele voorkomen in deze streek. De oude zeeklei die er nu ligt is aan de oppervlakte gekomen, toen de plassen werden drooggemalen. Deze plassen ontstonden door het afgraven en wegbaggeren van de oorspronkelijke veenlaag ten behoeve van de turfwinning.

Het plassengebied, wordt gerekend tot de gedeeltelijk uitgeveende gronden, het zogenaamde trek- of petgatenlandschap. De gevolgen van de werkwijze van het verveningsproces in het plassengebied zijn nog goed zichtbaar.

Bodemkwaliteit

Uit het Bodemloket (www.bodemloket.nl) blijkt dat in delen van het plangebied historische activiteiten bekend zijn die mogelijk hebben geleid tot bodemverontreiniging. Het kan hier bijvoorbeeld gaan om de eerder genoemde ophogingen. Voor het grootste deel van het plangebied geldt dat er onderzoek naar de bodemkwaliteit is uitgevoerd.

Voor het grootste deel van het plangebied geldt dat er geen noodzaak tot verder onderzoek of sanering is. Op verschillende verspreid liggende percelen geldt dat er wel een noodzaak kan zijn tot verder onderzoek of sanering. De locaties waar historische activiteiten bekend zijn, betreffen met name gevallen waarbij demping heeft plaatsgevonden van puin en/of bouw- en sloopaafval. Onderzoek of sanering is aan de orde als op het betreffende perceel ontwikkelingen gaan plaatsvinden.

Figuur 6.6 Bodemkwaliteit (bron: www.bodemloket.nl, bezocht op 16 december 2014)

Water

Het plangebied ligt zoals eerder beschreven in het peilgebied van een drietal waterschappen. Het gebied is opgedeeld in polders, die elk een eigen peilbeheer kennen. Ook binnen de polders is sprake van peilverschillen die middels stuwen en gemalen in stand worden gehouden.

Waterkwantiteit en waterveiligheid

Het Nieuwkoopse Plassengebied beslaat bijna de helft van de oppervlakte van de gemeente Nieuwkoop. Het is een uniek moerasgebied dat grote natuur- en landschapswaarden herbergt en voor het merendeel in beheer is bij Natuurmonumenten. Het gebied herbergt tevens veel gebruiksfuncties zoals rietteelt, visserij, veehouderij, recreatie en jacht. Daarnaast is het een van de weinige voorbeelden van een niet drooggelegd verveningsgebied.

De door veenaufgravingen ontstane droogmakerijen vormen laagten in het plangebied. De plassen en veenweidegebieden liggen vier tot vijf meter hoger. Uit deze hoger gelegen delen zakt water de bodem in. Dit grondwater komt in de droogmakerijen omhoog als kwelwater.

Het plassengebied is een inzijsgebied. Het behoort tot een zoet, hydrologisch systeem. De wegzijging uit het plassengebied en de kwel in de noordelijk gelegen droogmakerij (polder Nieuwkoop) zijn relatief gering door de slechte doorlatendheid van het afdekkende pakket. Direct langs de overgangen van plassen-droogmakerij treedt wel sterke kwel op door de nabije ligging en hogere druk.

In het plangebied zijn verschillende waterkeringen aanwezig. Deze waterkeringen zijn van waterhuishoudkundig belang. Ze beschermen lager gelegen gronden in het gebied tegen overstroming door (boezem)wateren met een hoger peilniveau. Er is sprake van waterkeringen langs waterlopen en van (tussen)boezemwaterkeringen, die niet langs een vaarweg liggen.

Waterkwaliteit oppervlaktewater

Uniek voor het plassengebied was het van oudsher zwak brakke karakter van het water. De kwaliteit van het water is de afgelopen decennia verslechterd. Het plassengebied is voor zijn watervoorziening geheel aangewezen op de neerslag en op het inlaten van oppervlaktewater. Inlaten vindt vrijwel alleen plaats gedurende het zomerhalfjaar. Bij te lage waterstanden wordt ter compensatie boezemwater ingelaten, dat een slechtere kwaliteit heeft dan het gebiedseigen water.

Naast het kwalitatief slechtere gebiedsvreemde water (inlaat), is ook het meststoffengebruik (landbouw) van invloed op de kwaliteit van het water. Op (inter)nationaal niveau zijn hier normen voor gesteld. De waterscheidingen tussen het zuidelijke landbouwgebied en de plassen voorkomen dat met meststoffen verrijkt water het plassengebied bereikt.

In de veenweidegebieden is vaak sprake van onderbemaling. Hierdoor verdroogt de veengrond en klinkt deze in. Daarnaast oxideert het organische materiaal door blootstelling aan de lucht. Dit proces versterkt de bodem inklinking. In de peilbesluiten van de drie hoogheemraadschappen is per peilgebied vastgelegd welk peil wordt nagestreefd. Daarbij wordt rekening gehouden met de geleidelijke maaiveldafval als gevolg van zetting en oxidatieprocessen, in relatie tot het gehanteerde peil.

Lokaal grondwatersysteem

In het plangebied zijn een groot aantal grondwaterwinningen aanwezig. Deze beïnvloeden het ondiepe en diepe grondwatersysteem. Hierdoor treedt op enkele locaties overmatige wegzijging op, wat de inlaat van gebiedsvreemd water noodzakelijk maakt.

6.4.3 Effecten op bodem en water

Bodemkwaliteit

Bij het verlenen van de omgevingsvergunning voor het onderdeel bouwen dient aangetoond te worden dat de bodemkwaliteit voldoende is voor de functie die op het perceel uitgeoefend zal worden. Indien dat voor de toekomstige bestemming nodig is, zal sanering van de verontreiniging plaats vinden. De bodemkwaliteit in het plangebied zal daardoor verbeteren.

In het bestemmingsplan worden geen ontwikkelingen mogelijk gemaakt die bijdragen aan vervuiling van de bodem. Ten aanzien van agrarische activiteiten gelden voorschriften vanuit onder andere het Activiteitenbesluit en het Besluit mestbassins milieubeheer, zoals het toepassen van vloestofdichte vloeren, om bodemverontreiniging te voorkomen. De ontwikkelingen die worden geboden in het bestemmingsplan hebben dan ook geen gevolgen voor de bodemkwaliteit ter plaatse. De effecten van het bestemmingsplan worden als neutraal (0) beoordeeld.

Water

Waterveiligheid / waterkwantiteit

De bestaande watergangen in het plangebied blijven behouden. Ondanks de consoliderende aard van het bestemmingsplan worden wel uitbreidingsmogelijkheden en ontwikkelingsruimten geboden. Als van al deze mogelijkheden gebruik wordt gemaakt, leidt dit tot een toename van het verhard oppervlak. De ontwikkelingsmogelijkheden leiden hierdoor mogelijk tot negatieve effecten op de waterkwantiteit. Voor ontwikkelingsmogelijkheden waarbij sprake is van een toename van verhard oppervlak dient afhankelijk van de oppervlakte watercompensatie plaats te vinden. De mate waarin verschilt per waterschap.

Het hoogheemraadschap van Rijnland hanteert een drempel van 500 m², of minder dan 500 m² indien sprake is van een toename aan verharding in een peilvak waar problemen bestaan met de afvoer van water. Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden hanteert een drempel van 500 m² binnen de bebouwde kom en 1.000 m² buiten de bebouwde kom. Het hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht kent de ruimste bepalingen, pas bij een toename van verharding van meer dan 1.000 m² (stedelijk gebied) en 5.000 m² (overig gebied, waaronder het landelijk gebied) dient er watercompensatie plaats te vinden.

Bij ontwikkelingen wordt de watertoets doorlopen, waarbij de uitbreiding van bouwvlakken wordt onderzocht en maatregelen worden bepaald zodat de ingreep hydrologisch neutraal of positief uitvalt. De effecten van het bestemmingsplan worden, mede gezien de referentiesituatie, als neutraal (0) beoordeeld.

Waterkwaliteit

De ontwikkelingsmogelijkheden voor de landbouw die in het bestemmingsplan worden geboden, kunnen resulteren in groei van de veestapel. Dit kan ertoe leiden dat er meer meststoffen worden verspreid en dat van het oppervlaktewater zwaarder wordt belast met vermestende stoffen (N en P) via af- en uitspoeling. Er vindt geen emissie plaats van (mest-)stoffen naar het oppervlakte- en grondwater mede door het gebruik van vloeistofdichte vloeren bij uitbreidingen. De ontwikkelingsmogelijkheden voor agrarische bedrijven die in het bestemmingsplan worden geboden hebben dus een neutraal effect op de waterkwaliteit (0).

6.5 Verkeer**6.5.1 Beoordelingskader**

Op basis van de Wro dient de aanvaardbaarheid van het effect van nieuwe ontwikkelingen op de verkeersafwikkeling, bereikbaarheid, leefbaarheid en verkeersveiligheid te worden onderbouwd. Tevens is gekeken naar het gemeentelijk verkeers- en vervoersplan uit 2010. In dit plan geeft de gemeente Nieuwkoop haar visie op de gewenste wegenstructuur, afgestemd op de toekomstige ontwikkelingen op het gebied van wonen, werken en recreatie en van het verkeers- en vervoerbeleid van de gemeente.

Gestreefd wordt naar een verkeerssysteem dat intern is afgestemd op de eigen identiteit, ontwikkelingen en (gebieds)kenmerken van de gemeente en extern, aan de randen van de gemeentegrenzen, aansluiting heeft op de belangrijke randstedelijke verkeersaders.

In het navolgende wordt eerst de referentiesituatie beschouwd en daarna een inschatting van de te verwachten effecten gemaakt.

Beoordelingscriterium

- Verandering in de verkeersstromen en verkeersveiligheid als gevolg van verschillende ontwikkelingen.

6.5.2 Referentiesituatie

Vroeger was Nieuwkoop het best over het water te bereiken. De wegen in de gemeente waren hooguit van lokaal belang. Toen het wegverkeer aan betekenis won, werden er nieuwe wegen gerealiseerd en de bestaande wegen verbreed.

Na de droogmaking van de verschillende polders is daar een rechthoekig wegennet aangelegd. De dijken en kaden in de gemeente hadden en hebben nog steeds in eerste instantie een waterkerende functie en zijn daarnaast veelal als weg in gebruik. Het patroon van de dijken en kaden komt dan ook grotendeels overeen met dat van de wegen en waterlopen.

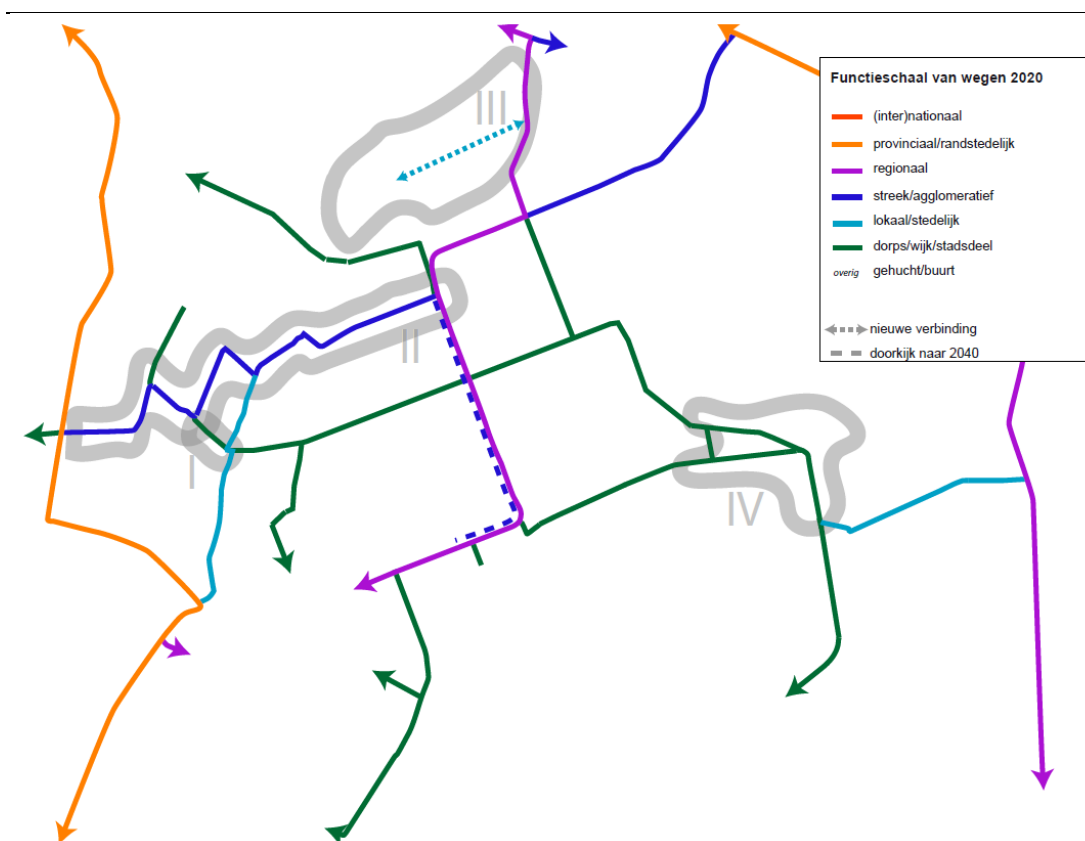
Doorstroming

In het plangebied bevinden zich diverse belangrijke wegen, die fungeren als gebiedsontsluitingswegen. Het betreft de volgende provinciale wegen:

- De N231 (als noord-zuid verbinding)
- de N461, de N462 en de N446 (als verbinding richting het westen)
- N463 (als verbinding richting het oosten)

Tevens lopen er diverse erftoegangswegen door het plangebied, die het landelijk gebied ontsluiten op de gebiedsontsluitingswegen.

Door de gemeente lopen geen Rijkswegen of spoorwegen.

Figuur 6.7 Functieschaal van wegen (Verkeers- en vervoersplan 2010, gemeente Nieuwkoop)

Op erftoegangswegen binnen en buiten de bebouwde kom delen in enkele gevallen fietsers de weg met zwaar gemotoriseerd verkeer zoals vrachtverkeer, agrarische voertuigen en bussen (en ander gemotoriseerd verkeer). Alhoewel dit niet direct tot conflicten hoeft te leiden, dient hier - daar waar mogelijk - rekening mee gehouden te worden bij de inrichting van de weg.

Voor de functies in het landelijk gebied zijn met name de secundaire wegen (onder andere door het lint) van belang. Het zijn de wegen die zijn aangelegd ten behoeve van de (veen)ontginningen. Ook komen binnen de gemeente verschillende wandel- en fietspaden voor. Veel fietsroutes, zowel primair als secundair, worden in de huidige situatie ook vanuit recreatieve doeleinden gebruikt. Naar de toekomst zal dit, vanwege het toenemende recreatieve karakter van met name de ecologische gebieden in de gemeente, alleen maar toenemen.

Vanuit het gemeentelijk verkeers- en vervoersplan wordt in de periode tot 2020 ingezet op:

- Benutten van de N207 als hoofdader voor regionale verkeersstromen en de N231 niet zwaarder belasten
- Gebiedsvreemd verkeer wordt uit de gemeente geweerd en in dat kader wordt niet voorzien in opwaardering van polderwegen
- Ruimte voor recreatieverkeer door verbetering en uitbreiding van recreatieroutes, routeaanduiding en het realiseren van transferpunten
- Versterken en uitbreiden van zowel utilitair als recreatief fietsnetwerk en zorgen voor goede routeaanduiding. Nadruk ligt hierbij op het realiseren van verkeersveilige routes van en naar scholen en sportcomplexen

In het verkeers- en vervoersplan is een maatregelenoverzicht opgenomen met een onderscheid naar prioriteit. De hoog geprioriteerde maatregelen betreffen een mix van lokale ingrepen (verbeteren oversteekbaarheid van een specifiek kruispunt) en aanpassing van bestaande verbindingen of realisatie van nieuwe verbindingen. In de laatste twee gevallen gaat het om grotere ingrepen.

Het nieuwe bestemmingsplan landelijk gebied betreft een bestendiging van de vigerende bestemmingsplannen voor wat betreft het aspect verkeer. Er worden geen nieuwe grootschalige ontwikkelingen mogelijk gemaakt, deze doorlopen een zelfstandige planologische procedure.

Verkeersveiligheid

Op een aantal van de wegen in het plangebied zijn in het verleden, van de rijbaan gescheiden, fietsvoorzieningen gemaakt omdat de drukte (op sommige momenten van de dag), van het autoverkeer gemengd met het langzaam verkeer, te grote risico's opleverde op het gebied van verkeersveiligheid. Ook maken fietsers in enkele gevallen gebruik van parallel wegen, dat is het geval bij de provinciale N-wegen. Van de rijbaan gescheiden fietsvoorzieningen zijn aanwezig op de N231, N461, N462, N463 en de N446.

In het verkeers- en vervoersplan wordt daarnaast ingezet op verschillende maatregelen die de verkeersveiligheid bevorderen (zoals realiseren van vrijliggende fietsvoorzieningen).

6.5.3 Effecten

Doorstroming

De toename van het aantal verkeersbewegingen als gevolg van de uitbreidingsmogelijkheden van de agrarische bedrijven is beperkt en zal voor de capaciteit van de lokale wegen niet tot problemen leiden. Dit geldt ook voor de ontwikkelingsmogelijkheden die worden geboden voor wat betreft nevenfuncties. Functies als restaurants en grootschalige recreatieve voorzieningen worden niet toegestaan in het plangebied, de ontwikkelingsruimte die wordt geboden aan kleinschalige recreatieve voorzieningen kan (in het maximale groeiscenario) leiden tot een beperkte toename van het aantal verkeersbewegingen. Aangezien het hier in alle gevallen kleinschalige ontwikkelingen betreffen leiden ook deze ontwikkelingsmogelijkheden niet tot negatieve effecten op het verkeerssysteem.

Verkeersveiligheid

Aandachtspunt vormt de verkeersveiligheid op het lokale wegennet. Over het algemeen kan worden gesteld dat, mede gezien de huidige situatie, de verkeersveiligheid in elk van de onderzochte scenario's adequaat blijft. Op specifieke locaties kunnen echter door plaatselijke schaalvergroting en de toename van het aantal vrachtverkeersbewegingen op de smalle lokale wegen zonder vrijliggende fietspaden onveilige situaties ontstaan.

Het effect is daarom neutraal (0).

6.6 Woon- en leefmilieu

Onder het thema woon- en leefmilieu worden aspecten geluid, luchtkwaliteit, geur en gezondheid beschouwd. In dit planMER zijn niet de effecten van individuele agrarische bedrijven op de omgeving voor wat betreft concentraties geur en fijn stof bepaald. In het geval van nieuwe ontwikkelingen dient dit per individueel bedrijf in een volgende fase van het planproces te gebeuren.

6.6.1 Geur

Beoordelingskader

De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) bevat het beoordelingskader voor geurhinder van veehouderijen die vergunningplichtig zijn op basis van de Wet milieubeheer (Wm). Het beoordelingskader is als volgt:

- Voor diercategorieën waarvan de geuremissie per dier is vastgesteld (in de Regeling geurhinder en veehouderij (Rgv)) geldt een maximale geurbelasting) op een geurgevoelig object
- Voor andere diercategorieën geldt een minimale afstand van de dierenverblijven ten opzichte van geurgevoelige objecten

Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen concentratiegebieden (conform Reconstructiewet) en niet-concentratiegebieden en tussen situaties binnen de bebouwde kom en buiten de bebouwde kom. De gemeente Nieuwkoop is buiten een concentratiegebied gelegen. De wet beschrijft in artikel 3 de maximale norm voor geurbelasting van een veehouderij ten opzichte van een gevoelig object in vier situaties, deze zijn weergegeven in de onderstaande tabel.

Tabel 6.5 Overzicht geurnormen Wgv

Type gebied	Diercategorie	Norm niet-concentratiegebied
Binnen bebouwde kom	Rgv	max. 2 ouE/m ³
	Overige categorieën	min. 100 m t.o.v. geurgevoelig object
Buiten bebouwde kom	Rgv	max. 8 ouE/m ³
	Overige categorieën	min. 50 m t.o.v. geurgevoelig object

Beoordelingscriterium

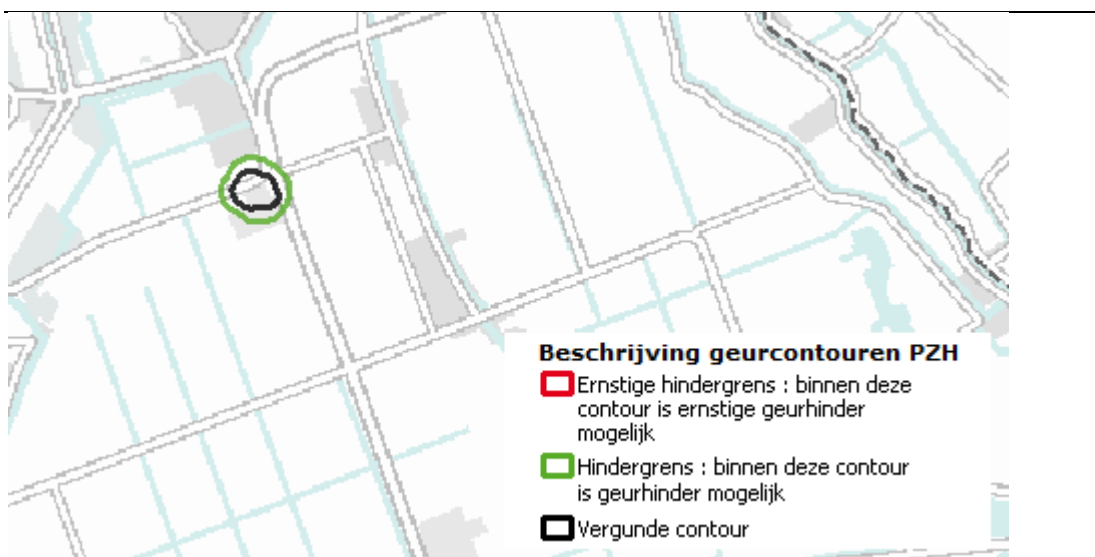
- Toe- / afname geurgehinderden

Referentiesituatie

De Wgv biedt gemeenten de mogelijkheid om afwijkende geurnormen vast te stellen voor (delen van) het grondgebied. Dit om een gewenste ruimtelijke ontwikkeling mogelijk te maken. De vaste afstanden kunnen daarbij worden verkleind. Daarbij geldt binnen de bebouwde kom een minimale afstand van 50 meter tussen een bron en een geur gevoelig object (zoals een woning) en buiten de bebouwde kom een minimale afstand van 25 meter. De noodzaak voor lokaal geurbeleid moet worden onderbouwd, waarbij in elk geval aandacht moet worden besteed aan de gewenste ruimtelijke inrichting van het gebied.

De gemeenteraad van Nieuwkoop heeft op 12 december 2013 de geurgebiedsvisie Nieuwkoop vastgesteld. Daarmee zijn de voorgenoemde afstandsreducties van toepassing.

Direct naast het plangebied ligt de afvalwaterzuiverings installatie (AWZI) Nieuwveen. Binnen de hindergrens liggen geen gevoelige bestemmingen. In het nieuwe bestemmingsplan landelijk gebied zijn hier ook geen nieuwe gevoelige bestemmingen voorzien.

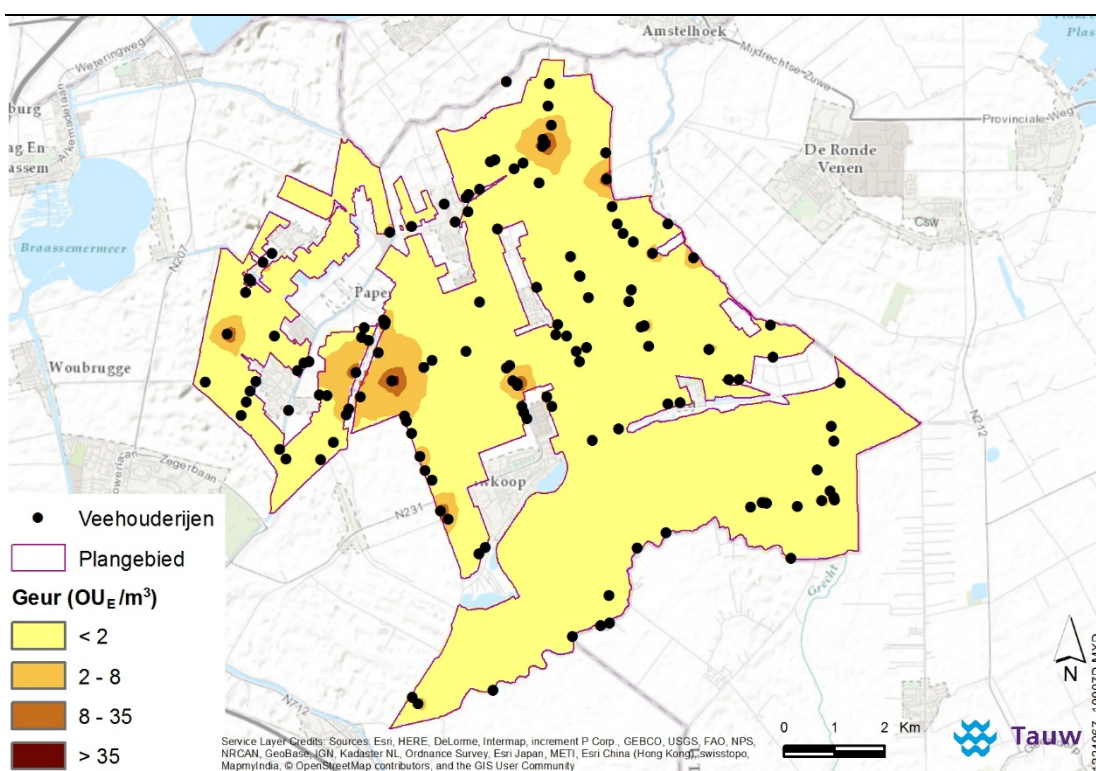
Figuur 6.8 Geursignaleringskaart bron: Geoloket Provincie Zuid Holland)

Effecten op geur

Als gevolg van de geurgebiedsvisie Nieuwkoop (december 2013) is uitbreiding van een stal buiten de bebouwde kom niet mogelijk op een afstand van 25 meter of minder van een geurgevoelig object (zoals een woning). Dit betekent ook dat een bestaande stal die aan vervanging toe is, deze vervanging moet plaatsvinden op een afstand van minimaal 25 meter. Op termijn zullen daarmee steeds minder diervverblijven op minder 25 meter afstand staan en zal het aantal knelpunten afnemen. Een uitbreiding van grondgebonden veehouderij in het plangebied zal dus geen knelpunten opleveren ten aanzien van geur. De uitbreiding van bestaande bedrijven zal plaatsvinden buiten de 25 meter contour. Daarnaast bestaat de kans dat de geursituatie ten aanzien van bestaande woonhuizen in het plangebied verbetert.

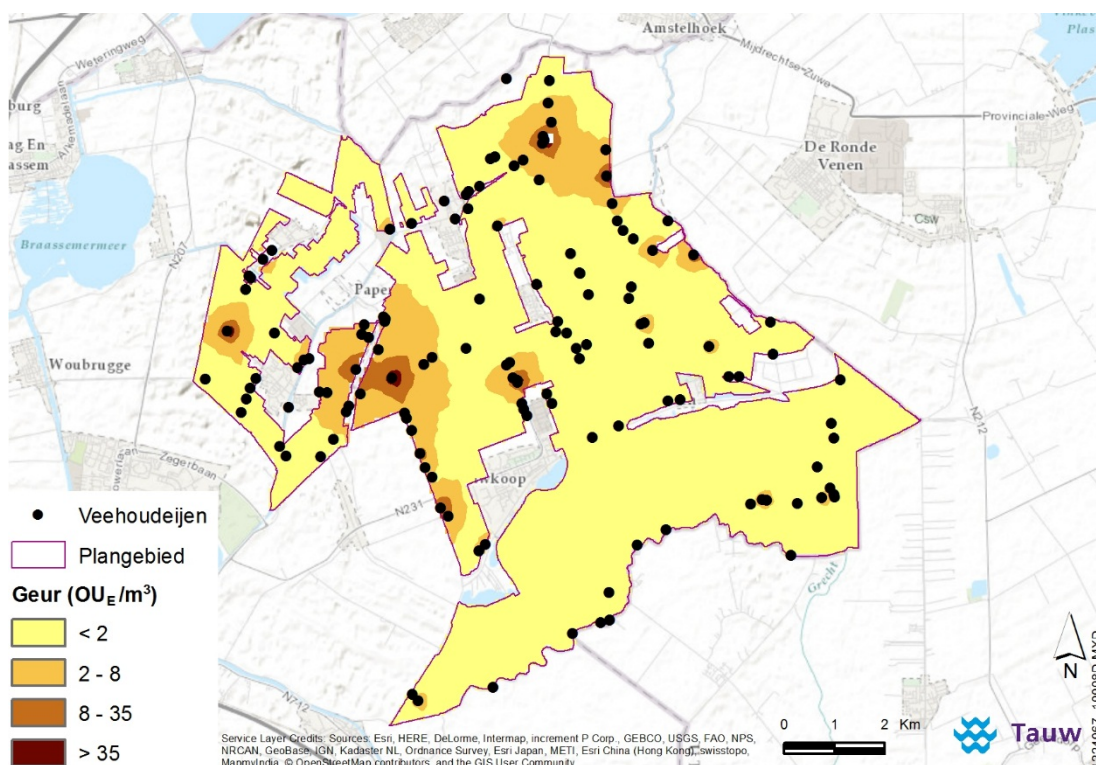
Voor de intensieve veehouderij geldt dat er niet gewerkt wordt met vaste afstanden, maar dat de geurhinder wordt berekend. Met het verspreidingsmodel Vstacks-gebied kan worden berekend wat de gezamenlijke geurbelasting is, vanuit alle intensieve veehouderij samen.

In de onderstaande figuur 6.9 is de achtergrondbelasting weergegeven zoals die is berekend met V-stacks gebied voor de huidige situatie. Deze kaart geeft dus de cumulatie weer van alle veehouderijen zoals die in de huidige situatie operationeel zijn binnen de gemeente, inclusief de bedrijvigheid in een straal van 2 km buiten het plangebied. Duidelijk is dat er slechts op zeer beperkte schaal sprake is van een achtergrond geur belasting die boven $8 \text{ OU}_e/\text{m}^3$ uitkomt. In de bebouwde kom is er nergens sprake van een achtergrond geur belasting die boven de $2 \text{ OU}_e/\text{m}^3$ uitkomt.

Figuur 6.9 Achtergrond geurbelasting in het plangebied in de huidige situatie

Figuur 6.10 laat zien wat het effect zou zijn als alle intensieve veehouderijen in het plangebied volledig gebruik zouden maken van de bouw-mogelijkheden die de wijzigingsbevoegdheid hen biedt, los van de vraag of dit vanuit de ammoniak-benadering tot significant negatieve effecten in de Natura2000 gebieden zou leiden. Een dergelijke ruimtelijke ontwikkeling zorgt voor een merkbare toename van de omvang van het gebied waar de achtergrond geur belasting boven de $2 \text{ OU}_e/\text{m}^3$ uit komt. Hierbinnen valt ook de aaneengesloten woonbebouwing van Papenveer. In het buitengebied is geen groot effect te zien op de gebieden waar de geur van alle bedrijven samen boven de $8 \text{ OU}_e/\text{m}^3$ uit zal komen.

Figuur 6.10 Achtergrond geurbelasting in het plangebied bij volledig gebruik van de wijzigingsbevoegdheden in het plan

Opgemerkt wordt dat er geen normstelling bestaat voor de achtergrond belasting. Daarnaast geldt dat de berekende achtergrond belasting het resultaat is van het implementeren van de worst case, waarbij geen rekening wordt gehouden met de planvoorschriften die - vanuit een stikstof perspectief - er voor zullen zorgen dat een uitbreiding van de diervverblijven tegelijkertijd gepaard zal gaan met een (vergaande) set maatregelen die de emissies (ook van geur) zullen beperken. Een zekere toename van de geurhinder kan echter, binnen de normen voor de voorgrondbelasting, niet worden uitgesloten. Daarom wordt er aan geur vanuit de intensieve veehouderij een licht negatief effect toegerekend.

In het bestemmingsplan wordt de mogelijkheid geboden om middels een wijzigingsprocedure na beëindiging van een agrarisch bedrijf de bestaande bedrijfswoning om te zetten naar een burgerwoning. Milieukundig gezien zijn in dit geval zowel de zoneringen vanuit luchtkwaliteit, geluid en geur een aandachtspunt.

Omdat een agrarische bedrijfswoning niet hoeft te worden beschermd tegenover de eigen bedrijfsactiviteiten, kan een omzetting naar een burgerwoning leiden tot belemmeringen in de bedrijfsvoering voor omliggende agrarische bedrijven. Daarmee kunnen de belangen van omliggende bedrijven worden aangetast en kan er sprake zijn van een onaanvaardbaar woon- en leefklimaat.

Een dergelijke omzetting kan dus niet zomaar geschieden. Omzetting is alleen mogelijk wanneer aan de geldende richtafstanden¹⁶ kan worden voldaan of uit onderzoek is gebleken dat de woning de activiteiten van omliggende bedrijven niet belemmert. Tevens dient sprake te zijn van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat, passend bij een woning in het buitengebied. In het geval dat er in de nabijheid van de woningen zich agrarische bedrijven bevinden, dient een minimale afstand van 50 meter of (binnen het gebied waarop de geurverordening van toepassing) 25 meter aangehouden te worden.

6.6.2 Externe veiligheid

Toetsingskader

Externe veiligheid gaat over het beheersen van de risico's voor de omgeving bij het gebruik, de opslag en het vervoer van gevaarlijke stoffen, zoals vuurwerk, LPG en munitie. In deze paragraaf wordt ingegaan op de risicobronnen die zorgen voor risico's in het plangebied. Dit kunnen ook risicobronnen zijn die buiten het plangebied liggen, maar die mogelijk wel zorgen voor risico's in het plangebied. De risicobronnen zijn onder te verdelen in:

- Risicovolle inrichtingen
- Vervoer van gevaarlijke stoffen
- Buisleidingen

Risicovolle inrichtingen

Belangrijke regelgeving hierbij zijn het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) en de Regeling externe veiligheid inrichtingen (Revi) en het Vuurwerkbesluit. Het Bevi legt veiligheidsnormen op aan bedrijven die een risico vormen voor personen buiten het bedrijfsterrein.

In de Revi staan regels over de veiligheidsafstanden en berekening van het plaatsgebonden risico en het groepsrisico. Op grond van het Bevi zijn in de Revi voor een aantal bedrijfscategorieën (zoals LPG-tankstations, ammoniakkoelinstallaties en opslagplaatsen) vaste veiligheidsafstanden opgenomen.

¹⁶ In de brochure *Bedrijven en Milieuzonering* (VNG, 2009) worden richtafstanden gegeven per categorie en per type bedrijvigheid. Binnen deze richtafstanden is bij een gemiddelde bedrijfsvoering hinder van het bedrijf te verwachten

Naast de risicovolle inrichtingen die onder het Bevi vallen, zijn er inrichtingen met risicovolle activiteiten opgenomen in het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer (Activiteitenbesluit). Het risico van deze inrichtingen is vaak beperkt tot de grens van deze inrichtingen (bedrijven). Deze inrichtingen hebben vaak geen plaatsgebonden risico buiten de grens van de inrichting, dat hoger is dan 10-6/jaar (kans van 1 op 1 miljoen per jaar). Daardoor is er geen sprake van groepsrisico.

Vervoer van gevaarlijke stoffen

Het externe veiligheidsbeleid voor vervoer van gevaarlijke stoffen staat in de Nota en Circulaire Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen. Om te kunnen bepalen of het vervoer van gevaarlijke stoffen over een bepaalde route voldoet aan de externe veiligheidsnormen, moeten ook hier eerst het plaatsgebonden risico en het groepsrisico worden berekend.

Buisleidingen

Het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) is per 1 januari 2011 in werking getreden. Het Bevb vervangt de circulaires Zonering langs hogedrukaardgasleidingen (1984) en Zonering langs transportleidingen voor brandbare vloeistoffen van de K1-, K2- en K3-categorie (1991).

In het Bevb is geen sprake meer van veiligheids-/bebouwings- en toetsingsafstanden zoals deze werden voorgeschreven in de circulaires. Het Bevb gaat uit van grens- en richtwaarden voor het plaatsgebonden risico (PR) en een verantwoordingsplicht van het groepsrisico (GR). De regeling voor buisleidingen is hiermee vergelijkbaar met de regeling voor inrichtingen zoals vastgelegd in het Bevi.

6.6.3 Effecten

Risicovolle inrichtingen

Binnen het plangebied zijn geen risicovolle inrichtingen aanwezig die onder het Bevi vallen.

Vervoer van gevaarlijke stoffen

Hoewel op de bijgaande risicokaart geen wegen zijn aangegeven als risicobron, is binnen de gemeente wel bekend dat provinciale wegen in het plangebied, te weten N231, N446, N460, N461, N262 en N263 zijn vrijgegeven voor het transport van gevaarlijke stoffen en daarmee een potentiële risicobron zijn.

Uit eerdere plantoelichtingen (onder andere bestemmingsplan Noorden, Woerdense Verlaat en Vrouwenakker) en bijbehorende adviezen van de Omgevingsdienst West-Holland blijkt dat het geen transportroutes betreffen waarvoor het aspect externe veiligheid een belangrijk item is. Daarmee wordt er van uitgegaan dat het groepsrisico vanwege het vervoer van gevaarlijke stoffen over de provinciale wegen lager ligt dan 0,01 maal de oriëntatiewaarde voor het groepsrisico.

Gezien het conserverende karakter van het voorliggende bestemmingsplan zal de personendichtheid ook niet noemenswaardig toenemen. Een nadere onderbouwing wordt derhalve niet nodig geacht.

De effecten zijn hiermee neutraal (0).

Buisleidingen

Binnen het plangebied is een regionale ondergrondse hogedrukaardgasleiding aanwezig. Deze leiding (nr. W-529) loopt in zuidoostelijke richting via de kernen Noordeinde, Zevenhoven, Noorden en Noordse Buurt in de richting van Mijdrecht.

Bij een hogedrukaardgasleiding wordt het maatgevend scenario veroorzaakt door leidingbreuk en ontsteking van het uitstromende gas met een fakkelbrands scenario tot gevolg. Op grond van de 'Handboek buisleiding in bestemmingsplannen' (Ministerie IenM, 2010) bedraagt het invloedsgebied / inventarisatieafstand (de afstand tot de leiding waar nog 1% van de aanwezigen kan overlijden, de zogenaamde 1% letaliteitgrens) van deze leiding 140 meter aan beide zijden van de leiding.

Het GR is in de bovengenoemde rapportage berekend en ligt op 0,021 maal de oriëntatiewaarde voor het groepsrisico. Het maximaal berekende aantal dodelijke slachtoffers bedraagt ongeveer 57.

Gezien het consoliderende karakter van het bestemmingsplan, zal de personendichtheid in de omgeving van de gasleidingen niet of nauwelijks toenemen. Hierdoor neemt ook de hoogte van het groepsrisico niet toe.

In het bestemmingsplan is voor de gasleiding de dubbelbestemming 'Leiding – Gas' is opgenomen met een belemmeringstrook van 4 meter aan weerszijden van de leiding. Op de gronden met deze dubbelbestemming is een omgevingsvergunningstelsel voor het uitvoeren van werken en werkzaamheden van toepassing en zijn uitsluitend bouwwerken geen gebouwen zijnde ten behoeve van de gasleiding toegestaan.

De effecten zijn hiermee neutraal (0).

6.6.4 Luchtkwaliteit

Beoordelingskader

Het toetsingskader voor luchtkwaliteit wordt gevormd door de Wet milieubeheer luchtkwaliteitseisen 2007 (ook wel Wet luchtkwaliteit, Wlk). De Wlk bevat grenswaarden voor zwaveldioxide, stikstofdioxide en stikstofoxiden, fijn stof, lood, koolmonoxide en benzeen. Hierbij zijn in de ruimtelijke ordeningspraktijk langs wegen met name de grenswaarden voor stikstofdioxide (jaargemiddelde) en fijn stof (jaar - en daggemiddelde) van belang. De grenswaarden van de laatstgenoemde stoffen zijn in tabel 6.4 weergegeven.

Tabel 6.4 Grenswaarden stikstofdioxide (NO₂) en fijn stof (PM₁₀)

Stof	toetsing van	grenswaarde	geldig
stikstofdioxide (NO ₂)	jaargemiddelde concentratie	60 µg/m ³	2010 tot en met 2014
	jaargemiddelde concentratie	40 µg/m ³	vanaf 2015
fijn stof (PM ₁₀) ¹⁾	jaargemiddelde concentratie	40 µg/m ³	vanaf 11 juni 2011
	24-uurgemiddelde concentratie	max. 35 keer p.j. meer dan 50 µg/m ³	

1) Bij de beoordeling hiervan blijven de aanwezige concentraties van zeezout buiten beschouwing (volgens de bij de Wlk behorende Regeling beoordeling Luchtkwaliteit 2007).

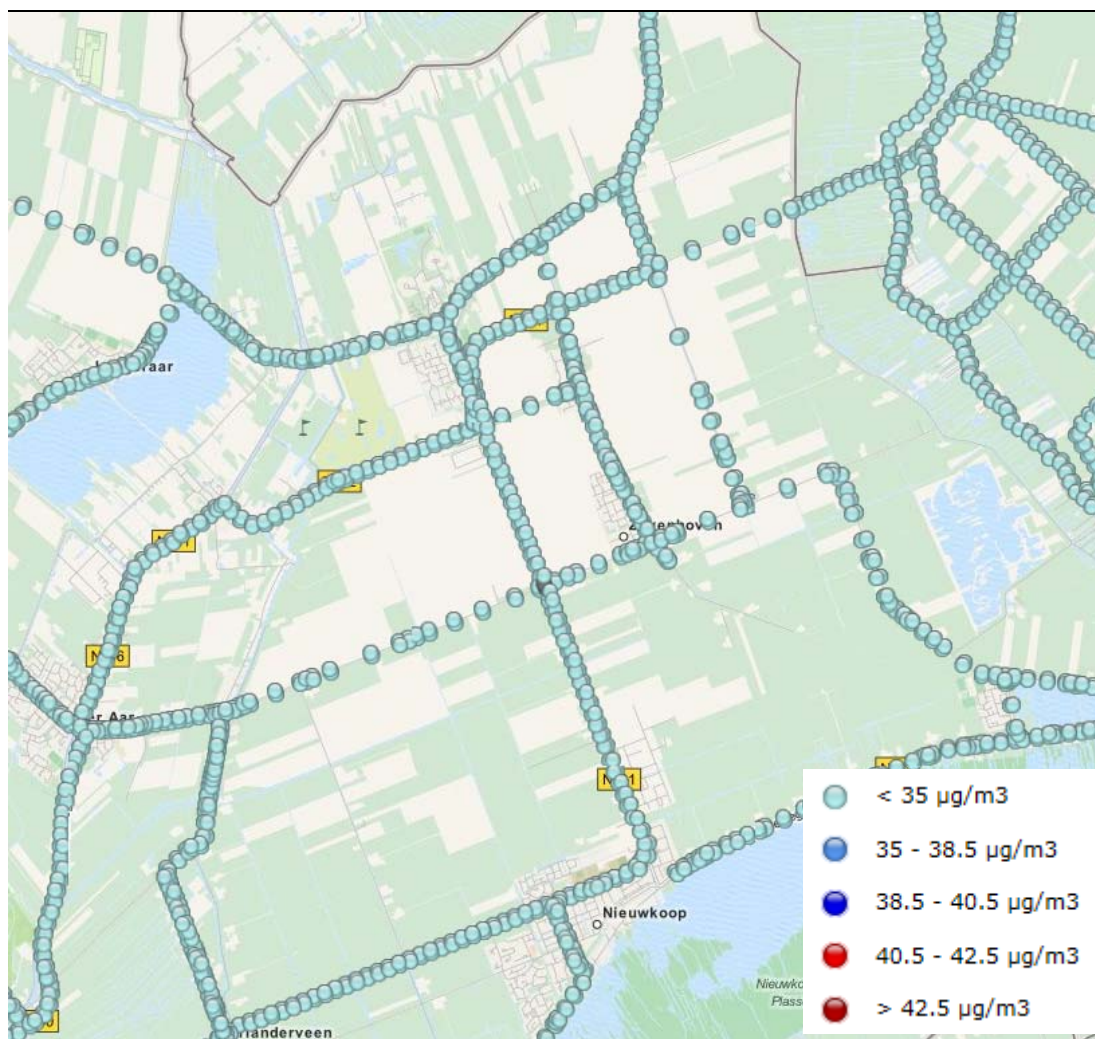
Beoordelingscriterium

- Verbetering/verslechtering van luchtkwaliteit (PM₁₀ en NO₂).

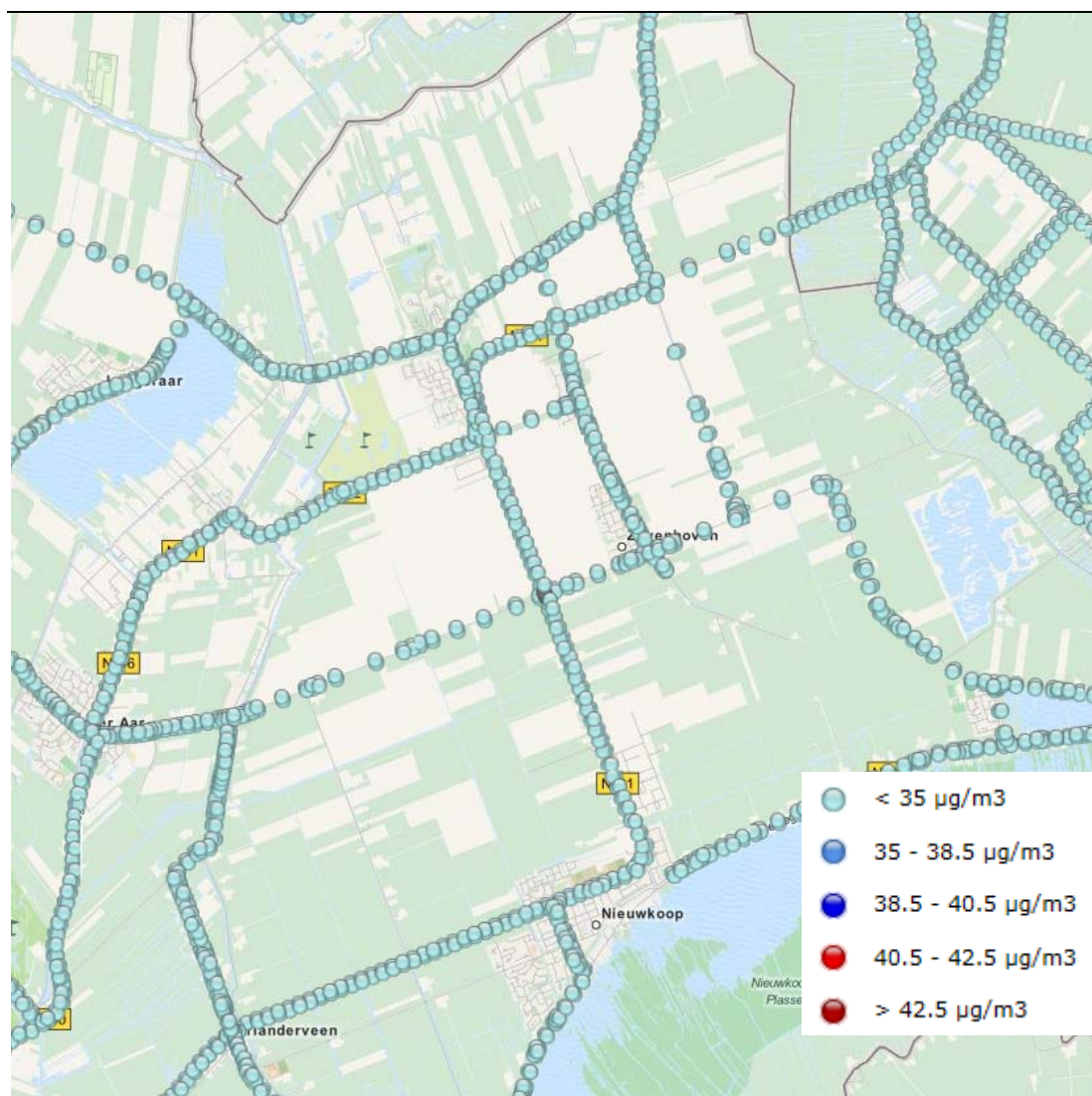
Referentiesituatie

De luchtkwaliteit wordt in het plangebied bepaald door de achtergrondconcentratie NO₂ en PM₁₀. In de achtergrondconcentraties zijn de bijdrages van de bestaande intensieve veehouderijen inbegrepen. In de huidige situatie worden de grenswaarden van fijn stof en stikstofdioxide niet overschreden. Het gaat om fijn stof emissies door vooral wegverkeer en landbouw. Ruimtelijk gezien wordt het grootste aandeel veroorzaakt door het wegverkeer. Het aandeel vanuit de landbouw wordt veroorzaakt door fijn stof emissie vanuit de stallen.

De luchtkwaliteit in het landelijk gebied van Nieuwkoop is goed. De achtergrondconcentraties van fijn stof en stikstofdioxide liggen (ruim) onder de normen (zie onderstaande figuren) voor PM_{2,5} (ultra fijnstof) is het beeld gelijk aan het beeld van PM₁₀.

Figuur 6.11 Concentraties fijn stof (PM10) in 2013 (NSL monitoringstool)

Figuur 6.12 Concentraties stikstofdioxide (NO₂) in 2013 (NSL monitoringstool)

Via een apart traject (zogenaamde inzoomactie) in het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) is onderzoek gedaan naar fijn stof voor intensieve veehouderijen op landelijke schaal. Er is tijdens dit onderzoek (de NSL-monitoringsrondes 2011 en 2012) gekeken naar mogelijke knelpunten binnen iedere gemeente. Deze liggen voor het overgrote deel bij pluimveehouderijen. Pluimvee heeft verhoudingsgewijs namelijk een grotere fijn stof emissie dan andere diersoorten. In Nieuwkoop zijn geen knelpunten fijn stof gevonden.

Effecten op luchtkwaliteit

Met name de fijn stof concentraties kunnen door nieuwe of uitgebreide veehouderijen toenemen. De verwachting is dat de toename echter beperkt zal zijn om de volgende redenen.

In het bestemmingsplan is nieuwvestiging van agrarische bedrijven niet toegestaan. Grotere uitbreidingen van agrarische bedrijven bij wijziging zullen alvorens gerealiseerd te kunnen worden getoetst moeten worden op het aspect luchtkwaliteit. Het aantal bedrijven dat daadwerkelijk zal uitbreiden, zal bovendien beperkt zijn.

De verwachting is dat steeds meer agrarische bedrijven gebruik zullen gaan maken van verbeterde filtertechnieken, gecombineerde luchtwassers, effectievere nabehandelingstechnieken en huisvestingssystemen. Deze technieken en systemen zuiveren de lucht in de stal en zorgen ervoor dat er minder fijn stof wordt uitgestoten.

Het transport van en naar de agrarische bedrijven heeft geen relevant effect op de luchtkwaliteit. Voor de lokale effecten vanuit de stallen geldt dat deze, met de inzet van de techniek, per dossier mitigeerbaar zal zijn, en op basis van sectorale wet- en regelgeving en de aanpak die de gemeente moet opstellen met betrekking tot de bedrijven met de grootste fijn stof uitstoot (knelpuntbedrijven) zal worden gereguleerd.

Het effect op luchtkwaliteit wordt als neutraal beoordeeld (0).

6.6.5 Geluid**Beoordelingskader**

Langs veel wegen, spoorlijnen en industrieterreinen liggen wettelijke geluidszones (Wet geluidhinder). Voor nieuwe woningen en andere geluidgevoelige bestemmingen die binnen zo'n zone liggen, is niet meer geluid toelaatbaar dan de zogenaamde 'voorkeursgrenswaarde' uit de Wet geluidhinder. In sommige gevallen kan de gemeente een hogere geluidsbelasting toestaan door het vaststellen van een hogere waarde.

In de Provinciale Ruimtelijke Verordening zijn regels omtrent stiltegebieden opgenomen. In de gemeente Nieuwkoop (en/of de directe omgeving van het plangebied) is een stiltegebied gelegen (zie figuur 6.16).

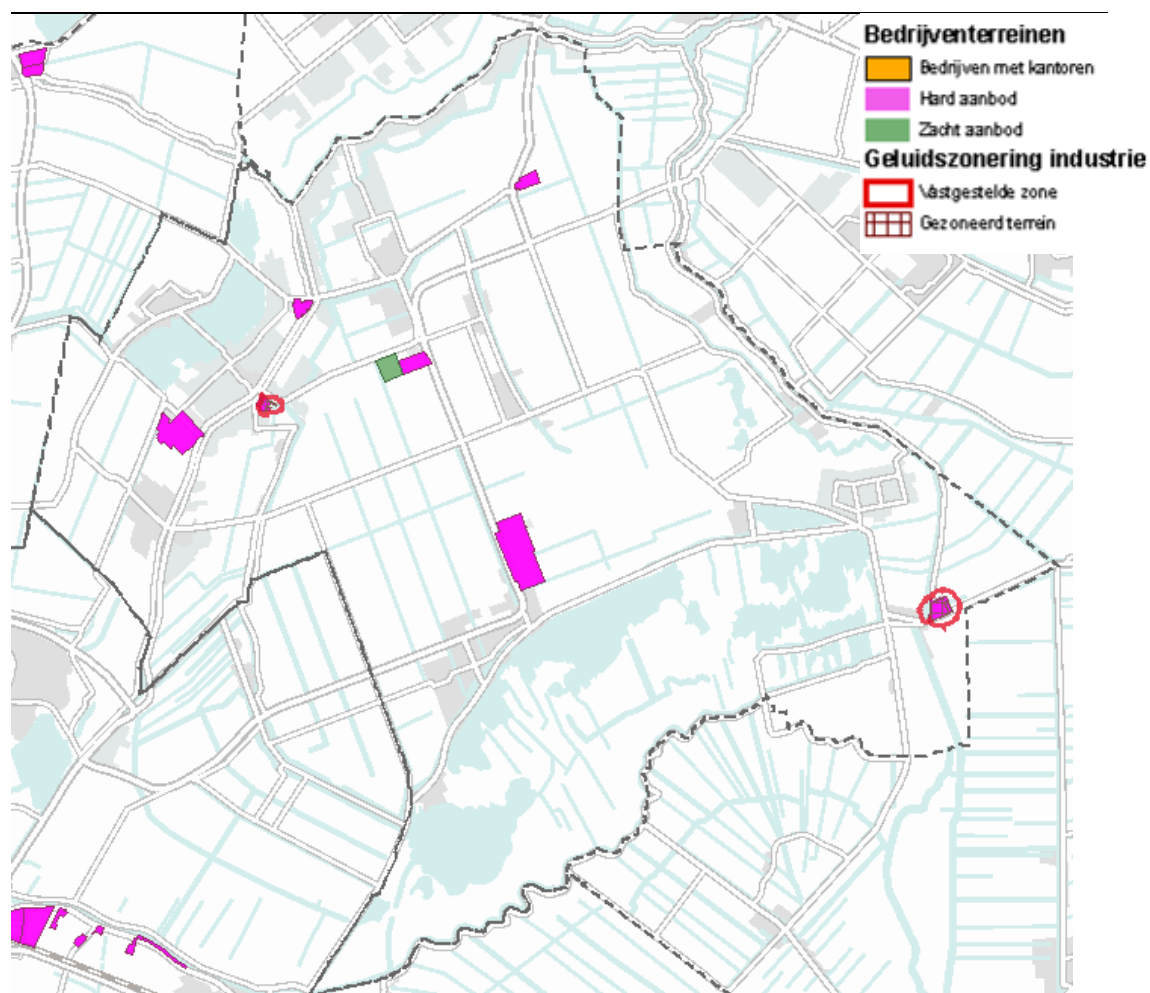
Voor geluid moet onderscheid gemaakt worden tussen het geluid dat afkomstig is van geluidbronnen binnen de inrichtingsgrenzen (vooral ventilatoren, laden en lossen) en geluid afkomstig van verkeer rijdend op de openbare weg (onder andere van en naar de agrarische bedrijven).

Beoordelingscriterium

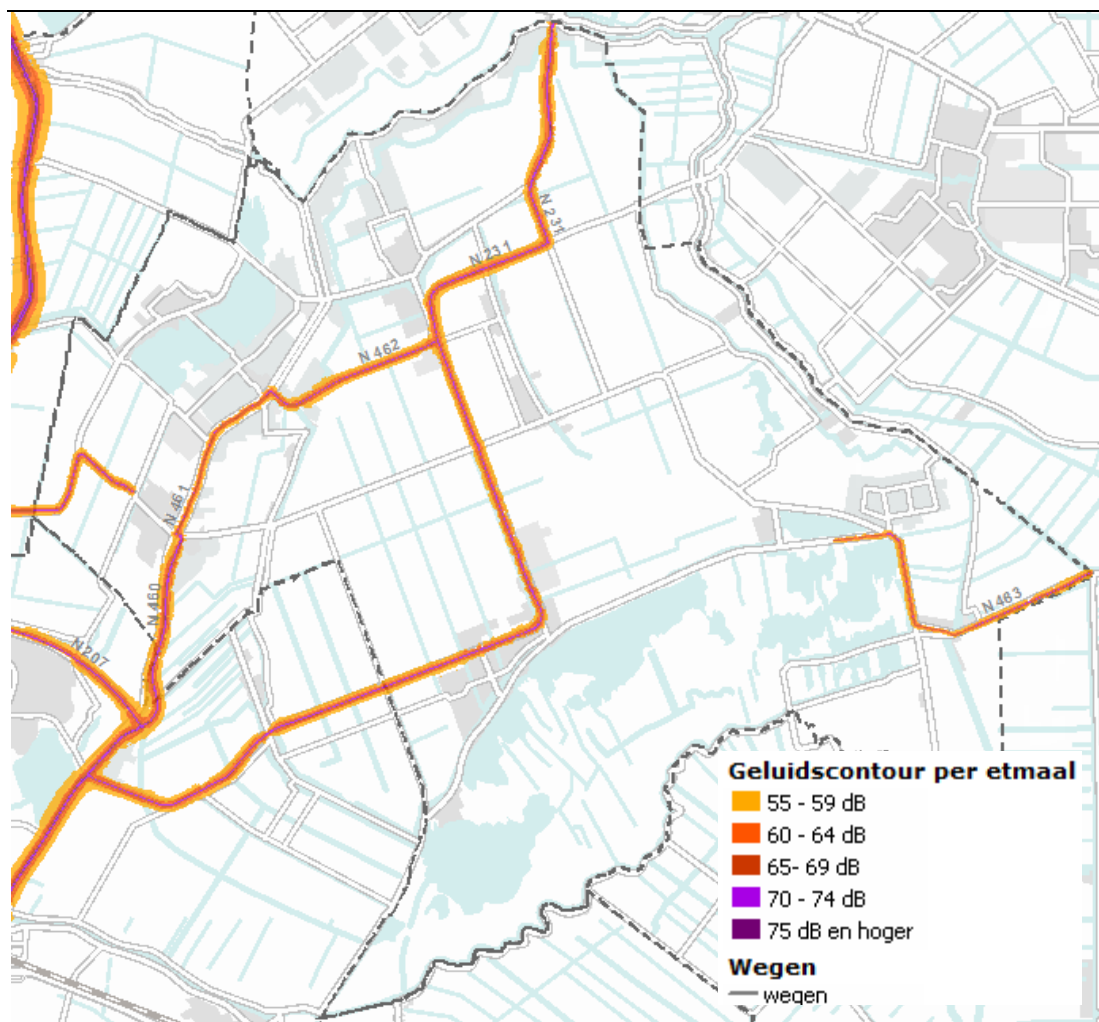
- Verbetering / verslechtering van geluidhinder.

Referentiesituatie

De huidige geluidsbelasting in het gebied komt vooral voort van de verschillende provinciale wegen en de lokale wegen in het plangebied. In figuur 6.13 is de geluidsbelasting in het jaar 2012 weergegeven. Daarnaast reiken enkele geluidszones van buiten het plangebied gelegen bedrijventerreinen over het plangebied.

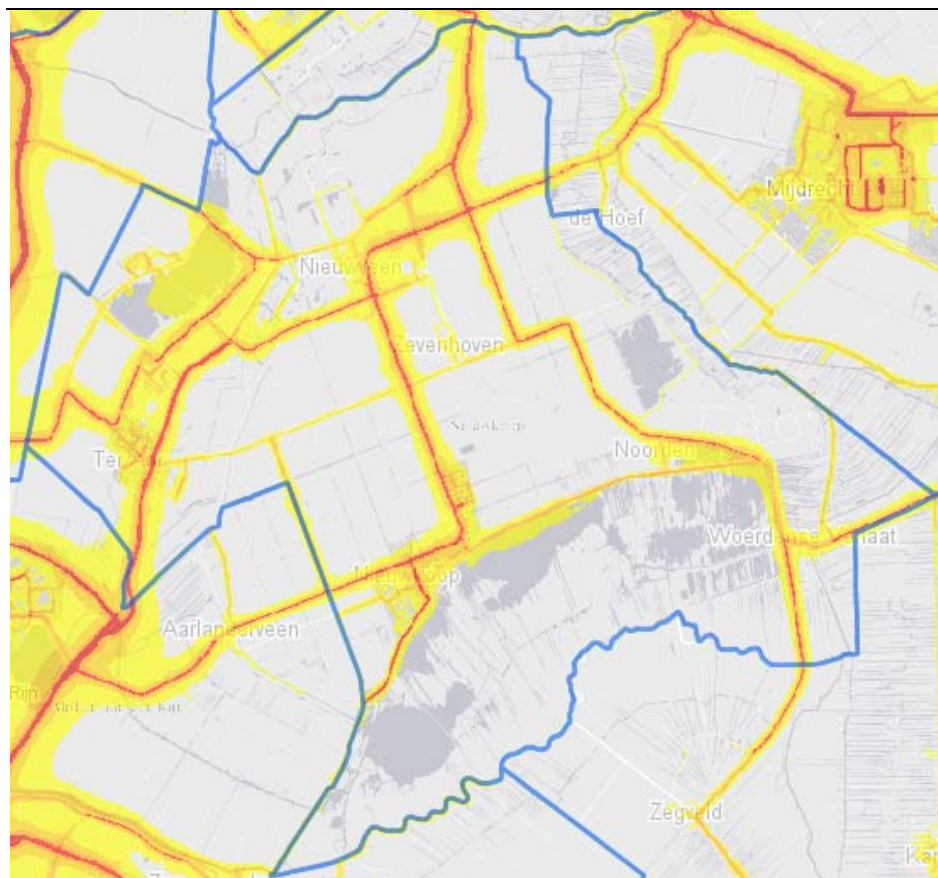

Figuur 6.13 Bedrijventerreinen in de gemeente Nieuwkoop, inclusief geluidszone (bron: Geoloket Provincie Zuid Holland)

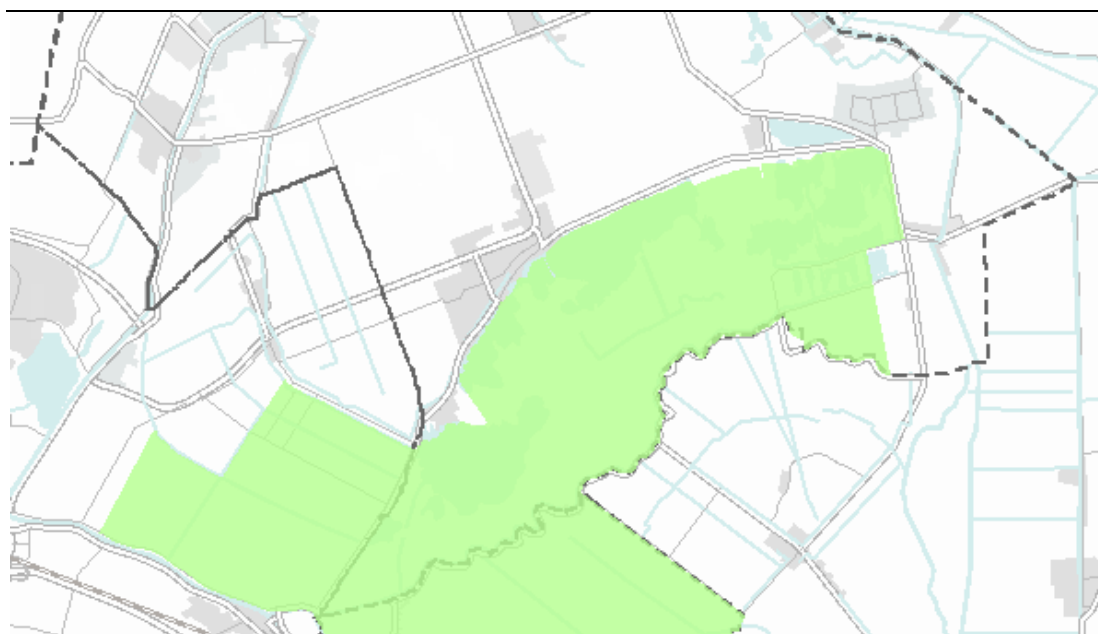
Figuur 6.14 Geluidscoutouren rond provinciale wegen (bron: Geoloket Provincie Zuid Holland)

De Atlas voor de leefomgeving laat ook de geluidscoutouren zien van de lokale (doorgaande) wegen. Zie figuur 6.14. Op basis van de geluidsbelaatingskaarten kan geconcludeerd worden dat de hogere geluidsniveaus vooral zichtbaar zijn rondom de provinciale wegen, de doorgaande lokale wegen en in en rondom de kernen en/of bedrijfslocaties (ook de glastuinbouw).

Figuur 6.15 Gecumuleerde geluidbelasting wegverkeer in 2012 (Atlas voor de Leefomgeving)

Binnen het plangebied is een stiltegebied gelegen, het betreft binnen de gemeentegrenzen van Nieuwkoop de Nieuwkoopse Plassen, zie figuur 6.16. Voor stiltegebieden gelden bijzondere regels, waaronder een lagere grenswaarde van 40 dB(A). Indien er nieuwe ontwikkelingen plaats gaan vinden dient onderzocht te worden of er kan worden voldaan aan deze strengere grenswaarde.

Figuur 6.16 Stiltegebieden (licht groen) in en om het plangebied (Provinciale Verordening Ruimte (provincie Zuid-Holland))

Effecten op geluid

Geluid als gevolg van wegverkeer, waaronder het verkeer van en naar de agrarische bedrijven, valt onder het regiem van de Wet geluidhinder (Wgh). Uit paragraaf 6.5 blijkt dat de toename van het aantal verkeersbewegingen beperkt zal zijn.

Geluid direct afkomstig van de agrarische bedrijven is gereguleerd in de Wet milieubeheer (Wm) en valt onder de noemer industrielawaai. Door middel van geluidgrenswaarden afgestemd op de aard van de omgeving wordt voorkomen dat ondervonden hinder bij geluidgevoelige bestemmingen (zoals woningen en scholen) te hoog wordt. Nieuwvestiging van agrarische bedrijven is in het plan niet toegestaan.

Voor eventuele bedrijfsuitbreidingen blijven in principe dezelfde geluidgrenswaarden (en daarmee het invloedsgebied van geluid) van toepassing. Daardoor kan het wel noodzakelijk zijn dat geluidreducerende voorzieningen aan de geluidbronnen getroffen worden om hieraan te kunnen voldoen. Bij wijziging van een bestemming op basis van een in het plan opgenomen wijzigingsbevoegdheid wordt de voorwaarde toegevoegd, dat wijziging alleen is toegestaan, indien aan de bepalingen van de Wet geluidhinder wordt voldaan.

Het effect als gevolg van het bestemmingsplan op het criterium geluid wordt als neutraal beoordeeld (0).

6.6.6 Gezondheid

Beoordelingskader

Ontwikkelingen in de (intensieve) veehouderij, maar vooral de al lang lopende schaalvergroting en in het bijzonder de ontwikkeling in de richting van megastallen, hebben geleid tot discussies onder omwonenden over de gezondheidsrisico's van de intensieve veehouderij door de verspreiding van zoönosen. Zoönosen zijn infectieziekten veroorzaakt door micro-organismen die kunnen overgaan van dieren op mensen. Door de verschillende griep-uitbraken, de recente Q-koortsuitbraak, die samenhangt met het intensief houden van melkgeiten, en de ontdekking van resistente MRSA-bacterie in de veehouderijketen enige jaren geleden, is deze discussie in een stroomversnelling gekomen.

Beoordelingscriterium

- Verbetering / verslechtering gezondheid.

Referentiesituatie

Ontwikkelingen in de intensieve veehouderij, maar vooral de al lang lopende schaalvergroting en in het bijzonder de ontwikkeling in de richting van megastallen, hebben geleid tot discussies onder omwonenden over de gezondheidsrisico's van de intensieve veehouderij door de verspreiding van zoönosen. Zoönosen zijn infectieziekten veroorzaakt door micro-organismen die kunnen overgaan van dieren op mensen.

Door de verschillende griep-uitbraken, de recente Q-koortsuitbraak, die samenhangt met het intensief houden van melkgeiten, en de ontdekking van resistente MRSA-bacterie in de veehouderijketen enige jaren geleden, is deze discussie in een stroomversnelling gekomen.

De bedrijfsvoering van het merendeel van de (intensieve) veehouderijen is er in de huidige situatie nog niet op gericht om verspreiding van zoönosen te voorkomen. Ook bestaat er nog veel onduidelijkheid met betrekking tot de verspreidingsmechanismen en de kritische factoren die de kans op verspreiding succesvol kunnen beperken. Ondanks veel recent (literatuur) onderzoek¹⁷ is er nog geen (landelijk) beleid ontwikkeld dat op het tegengaan van de verspreiding van zoönosen is gericht. Van een autonome ontwikkeling op dit vlak is dan ook geen sprake.

¹⁷ Voor deze paragraaf is gebruik gemaakt van de volgende drie bronnen: 1: het 2008 RIVM briefrapportnr. 215011002; 2: het onderzoek van IRAS Universiteit Utrecht, NIVEL en RIVM dd 7 juni 2011 naar de mogelijke effecten van intensieve-veehouderij op de gezondheid van omwonenden en 3: het GGD informatieblad Intensieve Veehouderij en Gezondheid Update 2011

Effecten op gezondheid

Voor het criterium gezondheid is een kwalitatieve beoordeling gedaan op de effecten van het bestemmingsplan landelijk gebied Nieuwkoop. De ontwikkelmogelijkheid met de grootst mogelijke impact in het bestemmingsplan is de mogelijkheid voor de veehouderijen in het plangebied (zie paragraaf 2.2) om het bouwvlak te vergroten tot maximaal 2 hectare.

Zoals in paragraaf 4.5.1 is omschreven zal er gedurende de planperiode sprake zijn van een behoorlijke dynamiek in de agrarische sector. Veel van de kleinere bedrijven zullen stoppen. Dat betekent dat veel van de mogelijke bronnen van zoonosen zullen verdwijnen en de afstand tussen de bedrijven toe zal nemen.

Daarnaast zal er op de groeiende bedrijven sprake zijn van een toename van de schaalgrootte. In potentie is dat een risicofactor: hoe meer dieren er op een korte afstand bij elkaar zijn, des te groter het risico op een uitbraak. Echter, de schaalvergroting gaat ook samen met een vermindering van het aantal dierbewegingen, vooral omdat er op een moderne (intensievere) veehouderij, steeds vaker sprake is van een zo lang mogelijke keten binnen hetzelfde bedrijf. Daardoor wordt het risico van de introductie van ziektekiemen uit andere bedrijven sterk terug gebracht.

Ook geldt dat er van een zich niet ontwikkelend bedrijf geen investeringen verwacht kunnen worden die zich richten op de preventie van het verspreiden van ziektekiemen. Bij het bouwen van nieuwe stallen is er ruimte voor proces-geïntegreerde maatregelen die de kans op verspreiding kunnen verkleinen. Vanwege het grote interne belang om uitbraken te voorkomen is het te verwachten dat, ook zonder regelgeving, moderne bedrijfssystemen de kans op een uitbraak zo ver als mogelijk zullen terugdringen.

Het is dus de verwachting dat door de dynamiek in de sector het aantal bronnen af zal nemen, er weliswaar sprake zal zijn van een zekere schaalvergroting op de groeiende bedrijven, maar dat de moderne bedrijfsvoering er zoveel mogelijk op gericht is om het risico van uitbraken te voorkomen. Netto wordt het effect als neutraal (0) beoordeeld.

6.6.7 Lichthinder**Beoordelingskader**

In de definities van het Besluit glastuinbouw behorend bij assimilatiebelichting wordt gesproken over een tweetal periodes waar regels voor gelden.

Ten eerste wordt gesproken over de donkerteperiode. De donkerteperiode is de periode van 1 november tot 1 april van 18.00 - 24.00 uur, van 1 april tot 1 mei en van 1 september tot 1 november van 20.00 - 02.00 uur. Ten tweede kennen wij de zogenaamde nanacht. De nanacht is de periode van 1 november tot 1 april van 24.00 tot het tijdstip van zonsopgang en van 1 april tot 1 mei en van 1 september tot 1 november van 02.00 uur tot het tijdstip van zonsopgang.

Als eerste regel in het Besluit glastuinbouw wordt gesteld dat een glastuinbouwbedrijf waarin assimilatiebelichting wordt toegepast aan de bovenzijde een scherminstallatie moet hebben waarmee tenminste 98 % van de lichtuitstraling wordt gereduceerd. Een bedrijf dat alleen in de dagperiode assimilatiebelichting toepast, hoeft dit scherm niet aan te brengen.

Bedrijven die assimilatiebelichting met een verlichtingssterkte van meer dan 15.000 lux toepassen, moeten een scherminstallatie gebruiken en deze volledig gesloten houden in de donkerteperiode en de nacht. De bedrijven die assimilatiebelichting met een verlichtingssterkte van minder dan 15.000 lux toepassen, moeten in de donkerteperiode hun scherm volledig gesloten houden. In de nacht moet het scherm eveneens worden gebruikt, maar mag er een kier worden getrokken van 25 % tussen de individuele schermdoeken.

Het is verplicht om van zonsondergang tot zonsopgang lichtuitstraling op een afstand van ten hoogste 10 meter van die gevel tegen te gaan tot 95 %. De gebruikte lampen mogen buiten het bedrijf niet zichtbaar zijn.

Referentiesituatie

In de gemeente zijn ook enkele concentraties van glastuinbouw gelegen. Deze concentraties vallen buiten het plangebied van dit bestemmingsplan. Wel liggen er binnen het plangebied enkele solitaire glastuinbouwbedrijven. Deze bedrijven kennen momenteel een bestemmingsplanregeling die de bedrijven beperkt tot een maximale oppervlakte van 2 hectare. Die ruimte wordt in het nieuwe bestemmingsplan overgenomen, zonder het bieden van verdere uitbreidingsruimte.

De glastuinbouwbedrijven dienen te voldoen aan het Besluit glastuinbouw. Daardoor zal er in de referentiesituatie niet meer of andere hinder optreden dan binnen de regelgeving geoorloofd is.

Effecten op lichthinder

Nieuwe kassen buiten het aangeduide glastuinbouwgebied worden alleen toegelaten bij bestaande volwaardige glastuinbouwbedrijven tot een oppervlak van 2 hectare per bedrijf en bij bestaande volwaardige boom- en sierteeltbedrijven tot een oppervlak van 300 m² per bedrijf. Nieuwvestiging van glastuinbouw is niet toegestaan.

Het gebied Nieuw Amstel Oost heeft een agrarische bestemming gekregen in dit bestemmingsplan. Dit impliceert dat de ontwikkeling van glastuinbouw op grond van het plan niet mogelijk is en de bestaande situatie bestemd is. Alleen via partiële herziening van het bestemmingsplan kan de vestiging van glastuinbouwbedrijven in dit gebied mogelijk gemaakt worden.

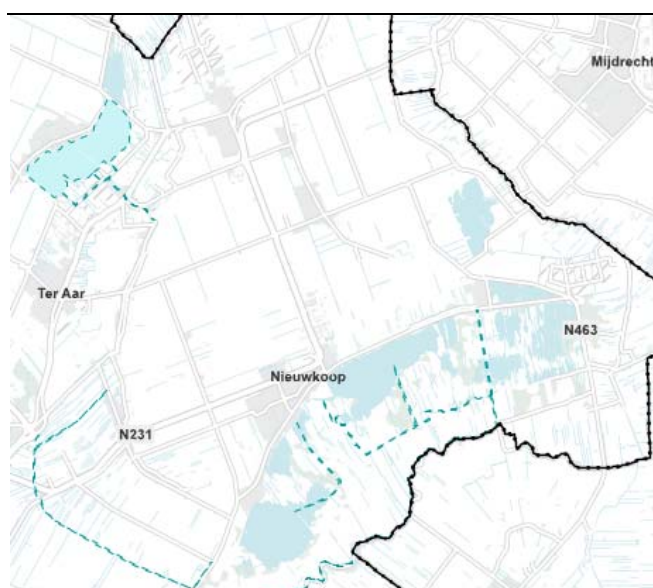
Het effect is neutraal (0).

6.7 Recreatieve ontwikkelingen

6.7.1 Huidige situatie en autonome ontwikkeling

In het plangebied liggen momenteel verschillende recreatieve wandel- en fietsroutes. Ook is binnen de gemeente een groot oppervlak aan water te vinden, waarop een recreatief medegebruik plaatsvindt. De verschillende plassen staan in onderlinge verbinding, er is sprake van een recreatief vaarroute netwerk. Ten behoeve van de recreatievaart zijn rondom (met name) de plassen een groot aantal aanlegvoorzieningen beschikbaar.

In onderstaand figuur is het vaarroute netwerk weergegeven, zoals het is opgenomen in de provinciale verordening ruimte van de provincie.

Figuur 6.17 Recreatieve vaarwegen uit de Provinciale Verordening Ruimte - Gestippeld staan de recreatieve vaarwegen aangegeven.

Binnen het plangebied zijn een aantal recreatieparken gelegen. Hierop is geen permanente bewoning mogelijk, enkel is recreatief gebruik toegestaan. De aanwezigheid van de recreatieparken en de veelal watergebonden recreatieve voorzieningen onderstrepen dat het gebied een belangrijk recreatief toeristische functie vervult, voor zowel de inwoners van de eigen gemeente als voor bezoekers van elders.

In de gemeentelijke structuurvisie (2009) is de ambitie opgenomen tot het verbreden en versterken van het aanbod aan recreatieve voorzieningen.

6.7.2 Effecten

Het nieuwe bestemmingsplan voorziet niet in nieuwe grootschalige recreatieve ontwikkelingen. Het plan is gericht op behoud en versterken van de bestaande recreatief-toeristische functie binnen de gemeente en het op beperkte schaal bieden van ontwikkelmogelijkheden (zoals kamperen bij de boer). Binnen de agrarische bestemming is het mogelijk kamperen bij de boer te realiseren (maximaal 30 kampeermiddelen). Voorwaarde is dat de activiteit seizoensgebonden is en kleinschalig blijft. Ook mag binnen het agrarische bouwvlak onder voorwaarden een bed & breakfast of vakantieappartement gerealiseerd worden tot maximaal 30% van de vloeroppervlakte. Middels een wijziging kunnen burgemeester en wethouders kamperen bij de boer buiten het bouwvlak toestaan tot een maximumoppervlakte van 5.000m².

Kleinschalige nevenactiviteiten zijn onder voorwaarden toegestaan mits deze ondergeschikt zijn aan het agrarisch bedrijf. Daarbij gaat het onder andere om het realiseren van horeca, zorg, verkoop van aan huis worden geproduceerde of bewerkte landbouwproducten en overige agro-gerelateerde voorzieningen.

Wijziging van een agrarisch bouwvlak naar de bestemming 'Recreatie' of 'Recreatie-Verblijfsrecreatie' is in het plan onder voorwaarden mogelijk voor het omzetten van een voormalig agrarisch bedrijf naar een dagrecreatieve of verblijfsrecreatieve functie

Door middel van bovenstaande bepalingen biedt het plan ruimte voor de ontwikkeling van kleinschalige nevenactiviteiten en de verbreding van agrarische bedrijven. Tevens biedt het plan de mogelijkheid om de bestemming van voormalige agrarische bedrijven te wijzigen in naar een dagrecreatieve of verblijfsrecreatieve functie.

Het gebied behoudt ten minste zijn functie voor recreatief medegebruik, waardoor het effect neutraal (0) is beoordeeld.

7 De effecten op een rij

In hoofdstuk 5 en 6 zijn de effecten per milieuaspect beschreven. In dit hoofdstuk worden de resultaten van de effectbeschrijvingen samengevat in een overzichtelijke tabel, tevens worden conclusies getrokken. Vanwege de veelal beperkte omvang van de ontwikkelingen die het bestemmingsplan landelijk gebied mogelijk maakt, zijn de effecten slechts gering. Per aspect wordt kort samengevat hoe tot de waardering gekomen is.

7.1 Conclusies

Van alle mogelijkheden in het bestemmingsplan Landelijk gebied Nieuwkoop hebben de uitbreidingsmogelijkheden die aan agrarische bedrijven worden geboden de grootste milieupact. Met name de situatie van de voor stikstofgevoelige habitats in omliggende Natura 2000-gebieden is kritisch. In dit MER is daarom door middel van reële scenario's onderzocht welke milieuruimte er aan de agrarische bedrijven met groeiwensen en groeipotentie kan worden geboden. Uiteraard is ook de referentiesituatie en de worstcase in beeld gebracht.

Voor alle milieuthema's is vervolgens het effect van de alternatieven ten opzichte van de referentiesituatie (huidige situatie met autonome ontwikkeling) beoordeeld.

Tabel 7.1 Score effectbeschrijving per milieuthema, bestemmingsplan landelijke gebied Nieuwkoop t.o.v. de referentiesituatie(s)

Milieuaspecten	Criterium	Alternatief worstcase Planalternatief		
		Ten opzichte van referentiesituatie	Ten opzichte van referentiesituatie Nbwet Huidig	Ten opzichte van referentiesituatie Wet Milieubeheer
Natuur	Natura 2000-gebieden	- -	0	0
	Beschermde natuurmonumenten	0	n.v.t.	-
	EHS	0	n.v.t.	0
	Soorten	0	n.v.t.	0
	Landschappelijke karakteristiek	0	n.v.t.	0
Cultuurhistorie / archeologie	Archeologie	0	n.v.t.	0
	Cultuurhistorie	0	n.v.t.	0
Verkeer	Verkeerssysteem (doorstroming en veiligheid)	0	n.v.t.	0

Milieuaspecten	Criterium	Alternatief worstcase	Planalternatief	
		Ten opzichte van referentiesituatie	Ten opzichte van referentiesituatie Nbwet Huidig	Ten opzichte van referentiesituatie Wet Milieubeheer
Water en bodem	Waterkwaliteit – en kwantiteit, 0 bodemkwaliteit	0	n.v.t.	0
Leefomgeving	Geur	- -	n.v.t.	-
	Fijn stof	0	n.v.t.	0
	Geluid	0	n.v.t.	0
	Gezondheid	0	n.v.t.	0
	Externe veiligheid	0	n.v.t.	0
Recreatie	Recreatieve gebieden, functies en verbindingen	0	n.v.t.	0

7.2 Uitvoerbaarheid bestemmingsplan

Gezien de huidige achtergronddepositie, die vrijwel overal en voor alle Natura 2000-gebieden hoger is dan de kritische depositiewaarde van tenminste de meest gevoelige habitattypen, is alleen een bestemmingsplan dat de huidige situatie van veehouderijen vastlegt uitvoerbaar. Dat betekent dat er planologische middelen moeten worden ingezet om de huidige situatie vast te leggen. Immers als alle ontwikkelingsmogelijkheden worden gebruikt, zijn negatieve effecten niet uit te sluiten. Dat is in het voorliggende planMER gebleken bij de beoordeling van het alternatief worstcase bestemmingsplan.

Daarom is in het ontwerpbestemmingsplan de keuze gemaakt dat bij recht geen toename van van stikstofemissie plaatsvindt vanuit de betreffende inrichting mag vinden, maar alleen door middel van een afwijkingsprocedure waarbij moet worden aangetoond dat er geen negatieve effecten optreden in omliggende Natura 2000-gebieden, met name ten aanzien van de ammoniakdepositie. Daarmee is de huidige situatie vastgelegd en uitbreiding zodanig aan voorwaarden verbonden dat er geen negatieve effecten kunnen optreden. Dat wil echter niet zeggen dat voor individuele bedrijven er geen uitbreidingsruimte geboden kan worden. Dit vergt evenwel maatwerk per geval.

Doordat het ontwerpbestemmingsplan op deze manier is ingericht, kan worden geconcludeerd dat het voorkeursalternatief geen significant negatieve effecten kan veroorzaken op de nabijgelegen Natura 2000-gebieden.

Ten gevolge van de autonome ontwikkeling (reeds vergunde, maar nog niet gerealiseerde veehouderijen) kan er in enkele Natura2000-gebieden sprake zijn van een licht negatief effect. Dit is een effect dat niet door het bestemmingsplan wordt beïnvloed.

Het voorkeursalternatief (het bestemmingsplan) is daarmee uitvoerbaar conform artikel 19 lid j van de Natuurbeschermingswet 1998 en de gemeenteraad kan dit overwegen bij de vaststelling van het bestemmingsplan landelijk gebied.

8 Leemten in kennis

Leemten in kennis en leemten in informatie

Bij het opstellen van dit rapport is veel informatie verzameld. Het kan voorkomen dat niet alle onderzoeksgegevens beschikbaar zijn of er kunnen onzekerheden zijn in de beschikbare onderzoeksgegevens. In dat geval wordt gesproken van *leemten in informatie*.

Het kan ook voorkomen dat er geen wetenschappelijk basis is om bepaalde effecten te kunnen beoordelen. Ook is er altijd een zekere mate van onzekerheid over het optreden van bepaalde ontwikkelingen in het studiegebied. In dat geval is er sprake van *leemte in kennis*.

- De belangrijkste leemte in kennis betreft inzicht in de toekomstige ontwikkeling van de intensieve veehouderij en de daarbij horende emissiereductie(s). Dat geldt voor de sector als geheel, maar ook voor de situatie in Nieuwkoop
- Modelberekeningen kennen een zekere mate van onnauwkeurigheid, dit is inherent aan de modellen
- Voor dit MER is gerekend met aannames om een inschatting te kunnen geven van de emissievracht uit het gebied op de Natura 2000-gebieden. Deze aannames zijn gebaseerd op wet- en regelgeving
- Zowel de geluidnormen als de geurnormen dienen gerespecteerd te worden op bedrijfsniveau. Hiervoor kunnen in concrete (project)situaties aanvullende berekeningen nodig zijn

Bijlage

1

**Stappen in uitgebreide m.e.r.-procedure en koppeling
m.e.r.-procedure met besluit**

Uitgebreide m.e.r.-procedure

Mededeling van het project
Als het bevoegd gezag niet zelf de initiatiefnemer is dan deelt de initiatiefnemer schriftelijk aan het bevoegd gezag mede dat hij een activiteit wil ondernemen waarvoor de uitgebreide m.e.r.-plicht geldt.

Openbare kennisgeving
Het bevoegde gezag geeft er kennis van dat het een besluit aan het voorbereiden is, waarvoor de uitgebreide besluit-m.e.r. procedure geldt.

Raadpleging en inspraak over reikwijdte en detailniveau
Een ieder kan zienswijzen over het voornemen indienen conform de Awb.
Het bevoegd gezag raadpleegt de betrokken overheidsorganen over de reikwijdte en detailniveau van het MER. Raadplegen van de Commissie m.e.r. is facultatief.

vormvrij

Advies Reikwijdte en detailniveau
Als het bevoegd gezag niet zelf de initiatiefnemer is, geeft het bevoegd gezag advies over de reikwijdte en detailniveau van het op te stellen MER. Dit moet binnen zes weken nadat de mededeling is ontvangen

Milieueffectrapportage (MER)
De initiatiefnemer stelt een MER op.

Kennisgeving en ter inzagelegging MER en ontwerpplan of aanvraag / (voor-)ontwerpbesluit
Het bevoegd gezag geeft kennis van het MER en ontwerpplan of aanvraag / het (voor-)ontwerpbesluit en legt beide ter inzage

Inspraak
Een ieder kan zienswijzen indienen op het MER en het ontwerpplan of aanvraag / het (voor-)ontwerpbesluit conform de Awb.

6 weken

Advisering door de Commissie m.e.r.
De Commissie m.e.r. brengt advies uit over het MER binnen de termijn die ook voor de zienswijzen geldt.

Vaststelling van het plan of besluit en bekendmaking
Het bevoegde gezag stelt het plan vast of neemt een definitief besluit. Daarbij geeft het aan hoe rekening is gehouden met milieugevolgen, inspraakreacties en adviezen. Het plan of besluit wordt bekendgemaakt.

Evaluatie
Evaluatie van de werkelijke optredende milieueffecten.

De procedure

Op 1 juli 2010 is het nieuwe wettelijke stelsel voor m.e.r. in werking getreden. De herziening van de m.e.r.-wetgeving beoogt vereenvoudiging van en meer uniformiteit in de m.e.r.-procedures voor plannen en projecten. In deze paragraaf staan wij kort stil bij de stappen die in het kader van de Uitgebreide procedure moeten worden doorlopen en welke keuzes u hierin kunt maken. De m.e.r.-procedure is op te knippen in de volgende stappen:

- Voorfase
- Opstellen MER
- Toetsingsfase

Voorfase

Bekendmaking en participatie

De m.e.r.-procedure start met een openbare kennisgeving van de gemeente dat de m.e.r.-procedure doorlopen gaat worden voor het bestemmingsplan.

Het is verplicht in de voorfase van de m.e.r.-procedure een ieder in de gelegenheid te stellen tot het indienen van zienswijzen op het voornemen (lees: het bestemmingsplan). Aan deze stap zijn echter geen inhouds- en procedure-eisen verbonden. In onderstaande paragraaf geven wij u wat aandachtspunten ter overweging.

Met betrekking tot de te hanteren procedure adviseren wij in het kader van goed bestuur in elk geval de Algemene wet bestuursrecht (Awb¹⁸) te volgen. Dit betekent dat er uitgegaan moet worden van een inspraaktermijn van zes weken, mits de gemeente dit in haar eigen inspraakverordening anders heeft geregeld.

Voor wat betreft de inhoudelijke randvoorwaarden zijn verschillende lijnen te bedenken oplopend in uitwerkingsniveau. Al naar gelang behoefte en maatschappelijke betrokkenheid moet de insteek van de kennisgeving bepaald worden. Daarbij kan gedacht worden aan de volgende opties:

1. Alleen een aankondiging van het voornemen (de feitelijke bekendmaking)
2. Korte toelichting op het voornemen
3. Uitgebreide onderzoeksopzet conform de voormalige startnotitie

De keuze van het uitwerkingsniveau is afhankelijk van diverse factoren, waaronder de planning en de beschikbare tijd, de maatschappelijke gevoeligheid van het project, de communicatiestrategie van de desbetreffende gemeente, detailniveau van de voorgenomen activiteit, de bandbreedte van oplossingsrichtingen, et cetera.

¹⁸ Een Nederlandse wet die de algemene regels bevat voor de verhouding tussen de overheid en de individuele burgers, bedrijven en dergelijke

Het bevoegd gezag verantwoordt de wijze van participatie achteraf in het besluit (verplicht). Bij het besluit (vaststellen bestemmingsplan) over het project dient de gemeente aan te geven hoe de participatie heeft plaatsgevonden en wat de doorwerking hiervan is.

Commissie voor de m.e.r.

In de voorfase is de Commissie voor de m.e.r. (Commissie m.e.r.) niet meer wettelijk betrokken. Het staat gemeenten echter vrij in de voorfase de Commissie voor de m.e.r. wel te vragen advies uit te brengen over het voornemen (startdocument). Als gemeenten hiervoor kiezen dan wordt hier door het ministerie van VROM EUR 5.000,00 voor in rekening gebracht.

De vrijwillige advisering van de Commissie m.e.r. moet binnen de wettelijke inspraaktermijn plaatsvinden (zes weken) en loopt daarmee waarschijnlijk gelijk op aan de inspraaktermijn die een ieder wordt geboden. Indien de gemeente wil dat de Commissie voor de m.e.r. deze inspraakreacties betreft bij haar advies, dan wordt hier drie weken extra voor gevraagd (in totaal negen weken).

Opstellen MER

Nadat de participatie heeft plaatsgevonden en de Commissie voor de m.e.r. eventueel om een advies is gevraagd kan gestart worden met het feitelijk opstellen van het MER. Aan deze stap zijn geen verdere procedurestappen verbonden. De enige wijziging als gevolg van de nieuwe wetgeving is het vervallen van het verplichte Meest Milieuvriendelijk Alternatief.

Toetsingsfase

Als het definitieve MER is opgesteld, start de toetsingsfase. Het MER is een bijlage bij het ontwerpbestemmingsplan en gaat gezamenlijk met het bestemmingsplan ter inzage. In deze fase is de toetsing van het MER door de Commissie voor de m.e.r. wel een verplicht onderdeel. Ook hier geldt dat het toetsingsadvies van de Commissie binnen de wettelijke inspraaktermijn moet plaatsvinden. Voor het meenemen van de inspraakreacties in het advies wordt drie weken extra gevraagd.

Bijlage

2

Begrippen- en afkortingenlijst

Achtergronddepositie

Dit is de depositiewaarde die er is zonder de ontwikkelingen uit het plan. Het gaat hierbij om de hoeveelheid stikstof veroorzaakt door onder meer landbouw, industrie en autoverkeer.

Alternatief

Een samenhangend pakket van maatregelen die een mogelijke oplossing vormt voor het in de probleemstelling geformuleerde probleem.

Archeologie

Wetenschap van de oude historie op grond van bodemvondsten en opgravingen.

Aspect

Te onderzoeken thema dat relevant wordt geacht voor het beoordelen van alternatieven.

Autonome ontwikkelingen

Ontwikkelingen die zouden plaatsvinden als de voorgenomen activiteit niet wordt ondernomen.

Best beschikbare techniek

Technieken om de emissie te verlagen, bijvoorbeeld door de inzet van luchtwassers.

Bestemmingsplan

Gemeentelijk plan met voorschriften, betreffende de bestemming van een bepaald terrein.

Bevoegd gezag

Overheidsorgaan dat bevoegd is een besluit te nemen over de voorgenomen activiteit.

Commissie voor de m.e.r

Onafhankelijk adviesorgaan, in het leven geroepen door ministeries van VROM en LNV, die op vastgestelde momenten conform Wet milieubeheer advies uitbrengt met betrekking tot m.e.r.- procedures.

Cultuurhistorie

De geschiedenis van de beschaving. In drie wetenschappelijke velden; historische geografie, bouwhistorie en archeologie.

Decibel (dB(A))

Eenheid van geluiddrukkniveau. De toevoeging A duidt erop dat een frequentie-afhankelijke correctie is toegepast in verband met gevoeligheid van het menselijk gehoor.

Ecologie

Wetenschap die de relaties bestudeert van levensvormen en hun omgeving.

Ecologische hoofdstructuur (EHS)

Samenhangend stelsel van natuurkerngebieden, ontwikkelingsgebieden en verbindingzones.

Emissie

Hoeveelheden stoffen of geluid die door bronnen in het milieu worden gebracht.

Fauna

Verzameling van diersoorten die in een gebied wordt aangetroffen.

Flora

Verzameling van plantensoorten die in een gebied wordt aangetroffen.

Gebiedszonering

In de Verordening Ruimte fase 2 is een drietal gebieden aangewezen voor intensieve veehouderijen. Er wordt onderscheid gemaakt in extensiveringsgebieden, verwevingsgebieden en landbouwontwikkelingsgebieden.

Geluidcontour

Lijn getrokken door een aantal punten van gelijke geluidbelasting. Door contouren te berekenen is het mogelijk het gebied vast te stellen dat een bepaalde geluiddruk ondervindt.

Geohydrologie

Wetenschap die de directe relatie tussen hydrologie en geologische opbouw bestudeert.

Gevoelige bestemmingen

Bestemmingen waaraan getoetst wordt in het kader van zonering; bestemmingen waar hinder kan worden ervaren bij het oprichten van nieuwe inrichtingen en dergelijke.

Grondgebonden veehouderij

Alle veehouderijen niet zijnde de veehouderijen. Het gaat bijvoorbeeld om de volgende beesten; paarden.

Initiatiefnemer

Rechtspersoon die de m.e.r.-plichtige activiteit wil ondernemen.

Intensieve veehouderijen (of niet grond gebonden veehouderij)

Het hebben van veehouderijen waar het voedsel niet direct van het land komt. Het gaat bijvoorbeeld om de volgende beesten; pluimvee, runderen en varkens. Niet gebonden aan het land voor de voedselvoorziening (door bijvoorbeeld toedienen van aangevoerd veevoer).

Instandhoudingsdoelstellingen

Instandhoudingsdoelstellingen moeten vastgesteld worden in de aanwijzings-besluiten van de Vogelrichtlijngebieden en Habitatrichtlijngebieden. Deze doelen geven aan voor welke natuurwaarden het gebied belangrijk is en voor hoeveel natuurwaarden er geschikt habitat beschikbaar moet zijn in dat gebied.

Kritische depositiewaarde

Dit is de hoeveelheid ammoniakdepositie die een ecosysteem nog kan verdragen zonder schade te ondervinden.

Meest milieuvriendelijk alternatief (MMA)

Alternatief voor de voorgenomen activiteit, opgesteld vanuit de doelstelling zo min mogelijk schade aan het milieu toe te brengen, respectievelijk zoveel mogelijk verbetering te realiseren, uitgaande van de gegeven doelstelling.

MER

Milieueffectrapport (het fysieke rapport).

m.e.r.

Milieueffectrapportage (de procedure).

Mitigerende maatregelen

Verzachtende maatregelen, waardoor het effect positiever wordt.

Natura 2000

Een Europees beschermd netwerk van waardevolle natuurgebieden.

NO_x

Stikstofoxiden.

NO₂

Stikstofdioxide.

Plangebied

Het gebied waarin de voorgenomen activiteit wordt ondernomen.

PM₁₀

Fijnstof.

Richtlijnen

De richtlijnen zijn bedoeld om specifiek richting te geven aan de inhoud van een op te stellen milieueffectrapport.

Saldering

Interne saldering biedt een ondernemer de mogelijkheid om de emissie uit één of enkele van zijn stallen die nog níet voldoen aan de IPPC-norm, te compenseren met vergaande emissiebeperkende maatregelen in één of meerdere andere stallen.

Significant negatieve effecten

Negatieve effecten die als gevolg hebben dat instandhoudingsdoelstellingen van Natura2000-gebieden niet worden gehaald. Bij negatieve effecten kunnen de instandhoudingsdoelstellingen nog worden gehaald.

Startnotitie

Startdocument van de milieueffectrapportage waarin beschreven staat welke activiteit(en) een initiatiefnemer uit wil voeren.

Stikstofdepositie

Hoeveelheid emissie die terecht komt in de grond

Studiegebied

Het gebied tot waar de milieugevolgen ten gevolge van de aanleg van de voorgenomen activiteit reiken.

Toetsingsadvies

Advies van de Commissie voor de m.e.r. waarin deze het MER beoordeelt op de aanwezigheid van essentiële informatie. De vastgestelde richtlijnen vormen hierbij het toetsingskader.

 $\mu\text{g}/\text{m}^3$

Microgram per kubieke meter.

Vegetatie

Samenhangend geheel van in een gebied voorkomende plantensoorten.

Verkeersafwikkeling

Doorstroming en verwerking van verkeersstromen.

Verkeersintensiteit

Aantal voertuigen dat per etmaal een bepaald punt op een wegverbinding passeert.

Vigerend beleid

Beleid dat door een overheid is vastgesteld en wordt uitgevoerd.

Voorgenomen activiteit

Ontwikkelingsplan / activiteit dat de initiatiefnemer uit wil voeren.

Voorkeursalternatief

De wijze waarop de initiatiefnemer de voorgenomen activiteit wenst uit te voeren.

Waterkwaliteit

Chemische samenstelling van water.

Waterkwantiteit

De hoeveelheid water betreffend.

Watersysteem

Waterkringloop inclusief opgenomen stoffen vanaf het moment dat neerslag valt tot op het moment dat water uit het gebied wordt afgevoerd.

Bijlage

3

Wettelijke- en beleidskaders

In deze bijlage worden de belangrijkste beleidsstukken weergegeven.

Rijksbeleid

Natuurbeschermingswetgeving

De huidige natuurbeschermingswetgeving kan worden onderverdeeld in soortenbescherming en gebiedsbescherming.

- Gebiedsbescherming wordt gewaarborgd door de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw). Deze wet beschermt Natura2000-gebieden en Beschermdenatuurmonumenten. Voor activiteiten met een mogelijk effect op deze gebieden is toetsing aan de Nbw noodzakelijk
- Soortbescherming wordt gewaarborgd door de Flora- en faunawet. Deze wet beschermt inheemse dier- en plantensoorten waarbij onderscheidt wordt gemaakt in verschillende beschermingscategorieën. Voor alle activiteiten met een mogelijk effect op beschermde dier- en plantensoorten is toetsing aan de Flora- en faunawet noodzakelijk
- De planologische bescherming van gebieden aangemerkt als Ecologische Hoofdstructuur vindt primair plaats bij ruimtelijke procedures en andere vergunningaanvragen

Om de biodiversiteit binnen de Europese Unie te behouden en te herstellen is het Natura2000-beleid opgesteld. Dit is een samenhangend netwerk van Beschermdenatuurgebieden op het grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie. Het netwerk is nog in ontwikkeling en omvat alle gebieden die beschermd zijn op grond van de Vogelrichtlijn (1979) en de Habitatrichtlijn (1992).

De relevante Natura2000-gebieden voor dit plan zijn 'Nieuwkoopse Plassen en de Haeck' (grotendeels binnen het plangebied) en de gebieden 'Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein', 'De Wilck', 'Botshol' en 'Oostelijke Vechtplassen'.

Natura2000-gebieden

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. Hiermee is de gebiedsbescherming uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in Nederlandse wetgeving geïmplementeerd. De wet biedt een beschermingskader voor natuurwaarden (leefgebieden en soorten) in Natura2000-gebieden en bepaalt dat projecten en andere handelingen in en nabij beschermde gebieden dienen te worden getoetst op (mogelijke) significant negatieve effecten op deze waarden. De externe werking van Natura2000-gebieden kan gevolgen hebben voor het buitengebied. De dichtstbijzijnde Natura2000-gebieden. Dit heeft als consequentie dat een extra zorgvuldige afweging dient te worden gemaakt (voortoets).

Beschermd natuurmonument

Al onder de Natuurbeschermingswet 1967 werden natuurgebieden beschermd door het aanwijzen van Staats- en Beschermd natuurmonumenten. Met de inwerkingtreding van de Natuurbeschermingswet 1998 vervalt het onderscheid tussen Staats- en Beschermd natuurmonumenten. Beiden worden nu Beschermd natuurmonumenten genoemd.

In Nederland zijn zo'n 200 natuurgebieden aangewezen als Beschermd Natuurmonument. Indien een gebied is aangewezen als Beschermd Natuurmonument is het op grond van artikel 16 lid 1 Natuurbeschermingswet 1998 verboden om zonder vergunning handelingen te verrichten, te doen verrichten of te gedogen, die schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied of voor dieren of planten in het gebied of die het gebied ontsieren. Ook is het verboden in strijd met de bij een vergunning gestelde voorschriften of beperkingen handelingen te verrichten, te doen verrichten of te gedogen. De Natuurbeschermingswet kent ook een externe werking, en kan dus ook van toepassing zijn buiten, maar dichtbij een aangewezen gebied. De belangrijkste onderwerpen in de externe werking zijn in de praktijk de bescherming van de waterhuishouding en de depositie van ammoniak door omringende veehouderijen. Lang niet alle natuurgebieden zijn daar gevoelig voor, en zo niet, dan gelden ook geen verboden.

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet beschermt een groot aantal in Nederland voorkomende wilde dier- en plantensoorten. Uitgangspunt van de wet is dat aantasting van de beschermde soorten moet worden voorkomen. Wanneer dit niet mogelijk is, kan een ontheffing worden verleend door het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). De beschermde diersoorten (vogels, vissen, zoogdieren, amfibieën, reptielen, insecten, et cetera) en ongeveer 100 plantensoorten zijn te vinden in tabellen, die deel uitmaken van de Flora- en faunawet. Niet elke soort is even zwaar beschermd, er wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën: tabel 1-soorten (niet bedreigd), tabel 2-soorten (beschermd) en tabel 3-soorten (strikt beschermd). Voor tabel 1-soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen en bestendig beheer, onderhoud of gebruik. Deze soorten worden in dit rapport niet specifiek benoemd.

Cultuurhistorie

Verdrag van Malta en WaMZ

Volgens het Verdrag van Malta is een zorgvuldige omgang met archeologie gewenst. Ten aanzien van deze omgang moet bij ieder ruimtelijk initiatief rekening worden gehouden met archeologie. Door de ondertekening van het Verdrag van Malta oftewel 'het Europees Verdrag inzake de bescherming van het archeologisch erfgoed' in 1992 is de gang van zaken in de Nederlandse archeologie aanzienlijk veranderd. Het doel van het Verdrag van Malta is om beter zorg te dragen voor het archeologisch erfgoed dat zich in de bodem bevindt.

In het verleden is er veel archeologisch erfgoed verloren gegaan ten gevolge van ruimtelijke ontwikkelingen, omdat er vooraf niet werd onderzocht of er belangrijke archeologische waarden in de bodem aanwezig waren. Het uitgangspunt van het Verdrag van Malta is dat er in de ruimtelijke ordening rekening dient te worden gehouden met het belang van archeologie. Archeologische waarden moeten volwaardig worden meegewogen in de besluitvorming van de ruimtelijke inrichting.

In 2007 is het Verdrag van Malta in Nederlandse wetgeving geïmplementeerd, te weten in de Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz). De Wamz is ondermeer een wijziging van de Monumentenwet van 1988. Hierin is onder meer opgenomen dat de verantwoordelijkheid voor het bodemarchief wordt neergelegd bij de gemeenten, met het bestemmingsplan als centraal instrument. Daarnaast is een duidelijk rollenscheiding in het nieuwe bestel een belangrijke eis.¹⁹

Modernisering Monumentenwet

De Monumentenwetgeving verandert per 1 januari 2010, de huidige wetgeving wordt aangepast. Drie peilers staan centraal in deze aanpassing; cultuurhistorie meewegen in de ruimtelijke ordening, krachtiger en eenvoudiger regelgeving voor monumenten en herbestemmen van historisch waardevolle bebouwing. Voor de eerste peiler betekent dit het Bro wordt aangepast, gemeente wordt verplicht geacht cultuurhistorische informatie te verzamelen en een zichtbare afweging te maken in het kader van het op te bestemmingsplan.

Geluid

Wet geluidhinder (ministerie van VROM, 2007)

De Wet geluidhinder (Wgh) bepaalt vereiste zoneringen voor geluid. Deze wet is onlangs herzien. De Wet geluidhinder bevat een uitgebreid stelsel van bepalingen ter voorkoming en bestrijding van geluidshinder door onder meer industrie, wegverkeer en spoorwegverkeer. De wet richt zich vooral op de bescherming van de burger in zijn woonomgeving en bevat bijvoorbeeld normen voor de maximale geluidsbelasting op de gevel van een huis.

¹⁹ Van Roode 2008

Geur

Wet geurhinder en veehouderij (ministerie van VROM, 2007)

De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) vormt vanaf 1 januari 2007 het toetsingskader voor de milieuvergunning, als het gaat om geurhinder vanwege dierenverblijven van veehouderijen. De Wet geurhinder en veehouderij geeft normen voor de geurbelasting die een veehouderij mag veroorzaken op een geurgevoelig object (bijvoorbeeld een woning). De geurbelasting wordt berekend en getoetst met het verspreidingsmodel. Dit geldt alleen voor dieren waarvoor geuremissiefactoren zijn opgenomen in de Regeling geurhinder en veehouderij. Voor dieren zonder geuremissiefactor gelden minimaal aan te houden afstanden. Bij gemeentelijke verordening kunnen gemeenten afwijken van de wettelijke normen.

Fijn Stof

Wet milieubeheer (ministerie van VROM)

De Wet milieubeheer (Wm) richt zich op verschillende inrichtingen, met name voor bedrijven. De wet van 11 oktober 2007 tot wijziging van de Wet milieubeheer (luchtkwaliteitseisen) is op 15 november 2007 in werking getreden. Op het 'Besluit niet in betekenende mate bijdragen (luchtkwaliteitseisen)' is de 'Regeling niet in betekenende mate bijdragen (luchtkwaliteitseisen)' gebaseerd. Deze regeling geeft regels over de wijze waarop inhoud moet worden gegeven aan het begrip 'niet in betekenende mate bijdragen'. De hoofdregel is dat het initiatief 'niet in betekenende mate' bijdraagt indien door het initiatief de 3 % grens (van de grenswaarde van de jaargemiddelde concentratie van PM10 of NO2, 40 µg/m3, dus 0,4 µg/m3) niet wordt overschreden. In de regeling zijn voorts categorieën van gevallen genoemd die in elk geval als 'niet in betekenende mate' worden aangemerkt. Voor deze categorieën staat namelijk vast dat zij in 'niet in betekenende mate' bijdragen. Het gaat hierbij onder meer om meer grootschalige woningbouwontwikkelingen. Dit wordt in dit bestemmingsplan niet mogelijk gemaakt.

Water

Kaderrichtlijn Water (KRW)

De KRW is een Europese richtlijn met als doel het in stand houden en verbeteren van het aquatisch milieu. Met de uitvoering van de KRW realiseert Nederland een goede ecologische en chemische toestand van het watersysteem. De doelen van de KRW dienen in 2015 te zijn behaald. Het ministerie van Infrastructuur en Milieu heeft hiervoor het Innovatieprogramma KRW en de Stedelijke Synergie regeling KRW gelanceerd. Het Innovatieprogramma KRW richt zich vooral op het stimuleren van innovatieve projecten die vanwege hoge risico's en het ontbreken van een directe probleemeigenaar niet of onvoldoende door de markt worden opgepakt. Zowel kennisontwikkeling als praktijkgerichte projecten zijn mogelijk. Het accent ligt op de praktijkgerichte innovatieprojecten. Daarbij richt het Innovatieprogramma Kaderrichtlijn Water zich vooral op de kwaliteit van het oppervlaktewater.

De kwaliteit van het grondwater kan alleen in een project aan de orde komen als het project een wezenlijke verbetering van het oppervlaktewater beoogt. Het moet in alle gevallen gaan om innovatieve projecten die uitstijgen boven de maatregelen die al genomen worden om de Kaderrichtlijn in te vullen.

Nationaal Waterplan

Het Nationaal Waterplan is het rijksplan voor het waterbeleid en beschrijft de maatregelen die in de periode 2009-2015 genomen moeten worden om Nederland ook voor toekomstige generaties veilig en leefbaar te houden, en de kansen die water biedt te benutten. Onderdeel van het NWP zijn de volgende punten:

- De stroomgebiedbeheersplannen
- Het Noordzeebeleid
- De functies van de rijkswateren

Bodem

Besluit bodemkwaliteit

Het Besluit Bodemkwaliteit (Bbk) stelt de milieuhygiënische randvoorwaarden voor de toepassing van grond, baggerspecie en bouwstoffen in bodem of oppervlaktewater. Het besluit vervangt onder meer het Bouwstoffenbesluit (1999), die middels een ruimte overgangsperiode mede van kracht blijft. Het besluit verandert het bodembeleid ingrijpend; het is gericht op een betere bescherming van de bodem en moet meer ruimte bieden voor nieuwe bouwprojecten, zoals woningen en wegen. Het besluit geeft gemeenten en provincies meer verantwoordelijkheid om de bodem te beheren.

Wet Bodembescherming.

Bevat het wettelijk kader voor het bodembeleid. Op 1 januari 2006 is de Wbb gewijzigd (artikel 46, besluit financiële bepalingen bodemsanering). De grote hoeveelheid verontreinigde locaties maakte dit noodzakelijk. Met de voortzetting van het toenmalige beleid zou het nog zeker honderd jaar duren voordat de Nederlandse bodem 'schoon' is. De nieuwe regels moeten er voor zorgen dat de bodemverontreinigingproblematiek in circa 25 jaar wordt beheerst. Dit door bodemsaneringen beter aan te laten sluiten bij de maatschappelijke dynamiek. Het doel is zo te komen tot een effectiever bodembeleid.

Provinciaal beleidskader

Visie Ruimte en Mobiliteit

De 'Visie ruimte en mobiliteit' (VRM), door Provinciale Staten vastgesteld op 9 juli 2014 en op 1 augustus 2014 in werking getreden, geeft op hoofdlijnen sturing aan de ruimtelijke ordening en maatregelen op het gebied van verkeer en vervoer. De VRM bestaat uit verschillende documenten, de Visie ruimte en mobiliteit, de Verordening ruimte 2014, het Programma ruimte en het Programma mobiliteit.

De Visie ruimte en mobiliteit biedt geen vastomlijnd ruimtelijk eindbeeld, maar wel een perspectief voor de gewenste ontwikkeling van Zuid-Holland als geheel. De visie geeft zekerheid over een mobiliteitsnetwerk dat op orde is en de reiziger en de vervoerder keuzevrijheid biedt, en bevat voldoende flexibiliteit om in de ruimtelijke ontwikkeling te reageren op maatschappelijke initiatieven. Dat geeft houvast voor andere ruimtelijke plannen en voor investeringen in ruimte en netwerk. Het geeft ook duidelijkheid over de randvoorwaarden die de provincie daaraan stelt. Vier rode draden geven richting aan de gewenste ontwikkeling:

1. Beter benutten en opwaarderen van wat er is
2. Vergroten van de agglomeratiekracht
3. Verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit
4. Bevorderen van de transitie naar een water- en energie-efficiënte samenleving

Verordening ruimte 2014

Tegelijkertijd met de 'Visie Ruimte en mobiliteit' hebben Provinciale Staten de 'Verordening ruimte 2014' vastgesteld. De Verordening vormt een juridische vertaling van het beleid uit de genoemde Visie en bevat daartoe regels over de inhoud van bestemmingsplannen. Een belangrijk uitgangspunt daarbij is gebiedsgericht sturen op ruimtelijke kwaliteit. Dit betekent dat de provincie richting en ruimte geeft aan een optimale wisselwerking tussen ruimtelijke ontwikkelingen en gebiedskwaliteit. Om te kunnen bepalen of een ruimtelijke ontwikkeling passend is, is vooral de ruimtelijke impact van belang. De provincie maakt onderscheid tussen drie soorten ontwikkelingen:

1. Inpassing. Dit betreft een gebiedseigen ontwikkeling, die past bij de schaal en de maat van de bestaande kenmerken van een gebied
2. Aanpassing. Dit betreft een gebiedsvreemde ontwikkeling van relatief beperkte omvang, of een (gebiedseigen dan wel gebiedsvreemde) ontwikkeling die niet past bij de schaal en maat van het landschap
3. Transformatie. Bij transformatie gaat het om een verandering van een gebied van dusdanige aard en omvang dat er een nieuw landschap ontstaat

Niet alle onderwerpen zijn geschikt voor opname in een verordening. In het algemeen lenen vooral onderwerpen met heldere criteria en/of spelregels en een zwaarwegend provinciaal belang zich hiervoor. De provincie heeft in de Verordening ruimte 2014 daarom onder meer regels opgenomen voor:

1. Bebouwde ruimte en mobiliteit (onder andere kantoren, bedrijven, detailhandel, glastuinbouw, boom- en sierteelt, bollenteelt, provinciale vaarwegen, recreatieve vaarwegen)
2. Ruimtelijke kwaliteit
3. Landschap, groen en erfgoed (agrarische bedrijven, niet-agrarische bedrijven, ecologische hoofdstructuur, molen - en landgoedbiotopen)
4. Energie, water en bodem (regionale waterkeringen, windenergie, archeologie)

Specifiek voor het voorliggende bestemmingsplan zijn vooral de regels voor de aspecten 'agrarische bedrijven', 'niet-agrarische bedrijven', 'glastuinbouw', 'ecologische hoofdstructuur', 'erfgoed' en 'regionale waterkeringen' van belang.

Regionaal beleidskader

Regionale Structuurvisie Holland Rijnland 2020

Op 24 juni 2009 is de Regionale Structuurvisie 2020 (RSV) door het Algemeen Bestuur van het samenwerkingsorgaan Holland-Rijnland vastgesteld. In april 2010 hebben de Gemeenten Alphen aan den Rijn, Nieuwkoop en Rijnwoude zich aangesloten bij Holland Rijnland. De RSV is hierop aangepast. De eerste partiële herziening is op 28 maart 2012 vastgesteld. De visie vormt het gemeenschappelijke toetsingskader van alle regiogemeenten. De RSV verankert de intergemeentelijke afspraken in een ruimtelijke vertaling naar 2020 met een doorkijk naar 2030. De 'Holland Rijnland gemeenten' willen een aantrekkelijke regio, waar het niet alleen plezierig werken en wonen is, maar waar het ook prettig recreëren is. Ook moet Holland Rijnland goed bereikbaar zijn met het openbaar vervoer en de auto. Verder wil de regio zich onderscheiden in de Randstad en bijdragen aan de internationale positionering daarvan. Onder andere door de toegevoegde waarde op het gebied van landschap, wonen en economie. Een goede balans tussen gebiedsontwikkeling en behoud van het oorspronkelijke karakter van de regio is daarbij het streven.

In de RSV is een aantal keuzes gemaakt die de samenhang tussen de grote deelgebieden van de regio verbeteren: Bollenstreek, Kustzone, Stedelijk gebied en Veenweide en Plassen. Het landelijke gebied van de gemeente Nieuwkoop valt in het deelgebied Veenweide en Plassen. Binnen de Regionale structuurvisie wordt de ruimtelijke positie van de regio bepaald en gekeken hoe dit zich verhoudt tot haar (Randstedelijke) omgeving. De visie bevat zeven kernbeslissingen die uitgaan van een evenwichtige ontwikkeling van wonen, recreatie, infrastructuur en intensief, meervoudig en duurzaam ruimtegebruik.

De kernbeslissingen zijn:

1. Holland Rijnland is een top woonregio
2. Leiden vervult een regionale centrumfunctie
3. Concentratie stedelijke ontwikkeling
4. Groenblauwe kwaliteit staat centraal
5. Het Groene Hart, de Bollenstreek en Duin, Horst en Weide blijven open
6. Twee speerpunten voor economische ontwikkeling: kennis en Greenports
7. Verbetering van de regionale bereikbaarheid

De kernbeslissing Groen-blauwe kwaliteit staat centraal is van belang voor dit bestemmingsplan. Bij alle toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen in de regio staat het groen-blauwe raamwerk centraal. Er zal rekening moeten worden gehouden met de gebruiks- en belevingswaarde van de verschillende landschappen die de regio rijk is. Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen moet de recreatieve bereikbaarheid van het landschap minimaal gelijk blijven, dan wel verbeterd worden. De kernbeslissing het Groene Hart, de Bollenstreek en Duin, Horst en Weide blijven open is relevant voor het voorliggende bestemmingsplan. Het open landschap het Groene Hart (veeteelt en landbouw) is voor Holland Rijnland een kenmerkend landschap waarbij ruimtelijke ontwikkelingen geen inbreuk mogen plegen op de openheid van dit gebied. De agrarische activiteiten zijn drager van het open landschap. Door verbreding met niet-agrarische activiteiten kan de sector versterkt worden en de toegankelijkheid van dit gebied voor recreatie vergroot.

Gemeentelijk beleidskader

Gemeentelijke structuurvisie 2040

Rust en groen enerzijds, randstedelijke drukte en economische ontwikkeling anderzijds. Een contrast waar Nieuwkoop mee te maken heeft, maar wat met het oog op de toekomst juist kansen schept om vanuit de aanwezige gebiedskenmerken een ondernemende, groene en duurzame gemeente met een duidelijk en uniek profiel in de regio neer te zetten. Dat is de rode draad die verweven zit in de structuurvisie 2040. In deze visie vormt het voorgenoemde contrast dan ook het uitgangspunt om te komen tot de volgende driedeling binnen de gemeente:

1. In het noorden de dynamische en economische zone, gekoppeld aan de hoofdinfrastructuur, welke gericht is op economische ontwikkeling. Daardoor zal in dit gebied ook relatief meer woonwerkverkeer aanwezig zijn. Ook de glastuinbouw zal zich verder ontwikkelen met een toename van verkeersbewegingen tot gevolg. Voorwaarden voor deze dynamiek zijn een goede leefbaarheid en veiligheid. De Langeraarse Plassen geven dit deelgebied ook een recreatieve impuls
2. In het midden de luwe, agrarische zone gekoppeld aan de aanwezige droogmakerij, welke gericht is op verbreding van de landbouw. De centrale droogmakerijen zijn kenmerkend voor de gemeente Nieuwkoop. De openheid en uitgestrektheid van het gebied zijn een kwaliteit die de gemeente wil behouden. Ook in 2040 is in dit gebied nog steeds agrarische bedrijvigheid (akkerbouw en veeteelt). De landbouwfunctie draagt dan bij aan de openheid en ruimtelijke kwaliteit van het middengebied. Enkele ontwikkelingen in dit gebied zijn: een Groene Hart Academie, zorgboerderijen, poldersport en productie van streekeigen producten

3. In het zuiden de levendige ecologische zone gericht op natuurontwikkeling en extensieve recreatie. Wonen en werken in het zuidelijke deel van de gemeente Nieuwkoop (Nieuwkoopse Plassen) is verknoopt aan recreatie en toerisme. Deze voorzieningen zullen een trekpleister zijn voor zowel de eigen bevolking als bezoekers van buiten de gemeente. Het dorp Nieuwkoop heeft zijn positie uitgebouwd als centrum voor water- en natuurgebonden recreatie. Het verplaatsen van de glastuinbouw naar het dynamische noorden maakt in de omgeving Noorden en Noordse Dorp een intensievere vorm van verblijfsrecreatie mogelijk

Landschapsontwikkelingsplan Rijn- en Veenstreek

In 2009 hebben de gemeenten Alphen aan den Rijn, Kaag en Braassem, Nieuwkoop en Rijnwoude, gezamenlijk een Regionaal Landschaps Ontwikkelings Plan (LOP) opgesteld. Het LOP is een beleidskader voor het behoud van bestaande landschappelijke kwaliteiten. Samengevat komt dat neer op: "wees zuinig op de karakteristieke landschappen en waarborg de kwaliteit ervan voor de toekomst". Het LOP is een uitwerkingsplan van de gemeentelijke Structuurvisie Nieuwkoop 2040. De raad van gemeente Nieuwkoop heeft het Visiedeel van het LOP op 25 juni 2009 vastgesteld.

In het LOP is de kwaliteit en samenhang van het landschap in de Rijn- en Veenstreek onderzocht. Die kwaliteit en samenhang zit vooral in de grote landschappelijke eenheden. Droogmakerijen en aaneengesloten veenweidegebied vormen met elkaar een heldere hoofdstructuur. Openheid en vergezichten maken die hoofdstructuur zichtbaar. Akkerbouw en melkveehouderij kunnen in deze grote eenheden goed uit de voeten. Versnippering is niet gewenst, stelt het LOP. Zichtlijnen moeten zoveel mogelijk intact blijven. Dit betekent dat toevoegingen aan het landschap, bijvoorbeeld ten behoeve van recreatie en natuur, bij voorkeur aan de randen van deze landschappelijke eenheden plaatsvinden en zoveel mogelijk worden gebundeld.

Bijlage

4

Literatuurlijst

Gemeente Nieuwkoop, 2012 , Rapport 'Risicoberekening Hogedrukaardgasleiding Noorden, gemeente Nieuwkoop', d.d. 12 oktober 2012, kenmerk 2012013917, opgesteld door Omgevingsdienst West-Holland.

Ministerie van Landbouw, natuurbeheer en visserij. 1992. Aanwijzingsbesluit staatsnatuurmonument Schraallanden Utrecht-West.
<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebieden/149/sn%20schraallanden%20utrecht%20west.pdf>

Ministerie van Economische Zaken. 2015. Beschermde natuur in Nederland: soorten en gebieden in wetgeving en beleid. Gebieden.
<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/default.aspx?main=gebieden>
Benaderd op 13 december 2015.

Planbureau voor de Leefomgeving. 2014. Balans van de Leefomgeving 2014 – De toekomst is nú.
http://themasites.pbl.nl/balansvandeleeftomgeving/2014/wp-content/uploads/2014/PBL_2014_Balans-van-de-Leefomgeving-2014_1308.pdf

Provincie Zuid-Holland. 2014. Verordening Ruimte 2014. NL.IMRO.9928.Vr2014-GC01.
<http://www.ruimtelijkeplannenzuidholland.nl/VRM>

Provincie Zuid-Holland. 2015. Natuurbeheerplan 2016. <http://geo.zuid-holland.nl/geoloket/html/atlas.html?atlas=natuurbeheerplan>
Benaderd op 11 december 2015.

Provincie Utrecht. 2015. Webviewer. WAV voor verzuring gevoelige gebieden binnen EHS.
<https://webkaart.provincie-utrecht.nl/viewer/app/Webkaart?bookmark=8ad0a09c4a1ab785014a33da18f9001d>
Benaderd op 14 december 2015.

Bijlage

5

Methodiek van de emissieberekeningen

Deze bijlage bevat een onderbouwing van de gevolgde werkwijze en van de belangrijkste uitgangspunten die aan de gebiedsgerichte modellering van het plangebied van het bestemmingsplan van Nieuwkoop ten grondslag hebben gelegen. Na een toelichting op de gevolgde methodiek geeft deze bijlage een toelichting op de wijze waarop er invulling is gegeven aan het onderzoek naar de gebiedsemissies, als opmaat voor een uiteindelijke selectie van een planalternatief.

1. Generieke toelichting

De gebruikte methode doorloopt een aantal stappen. Begonnen wordt met een inventarisatie van de beschikbare gegevens, deze worden geverifieerd en in een model gevat. Het model kan worden gebruikt om de emissie, en de daaruit voortvloeiende depositie, te berekenen.

1.1 Inleiding

Doel van de modelleringen

De uitgevoerde gebiedsgerichte modellering ter bepaling van de stikstofdepositie heeft ook tot doel om de emissies van landbouwbedrijven uit het plangebied te kwantificeren. Het doel is om inzichtelijk te maken, gebruik makend van het mechanisme van interne saldering, hoeveel groeiruimte er beschikbaar is door emissie-reducerende technieken in te zetten op bestaande (en nieuwe) stallen, zonder dat de emissie uit het plangebied toeneemt. Het emissie-gerichte onderzoek levert een set randvoorwaarden waarvan het effect op de depositie van verzurende en eutrofiërende stoffen in de kwalificerende (dat wil zeggen stikstofgevoelige) habitattypen in de nabijgelegen Natura2000-gebieden zal worden doorgerekend.

Middelen

Door middel van een spreadsheet zijn eerst de gebiedskarakteristieke eigenschappen van het gebied geïnventariseerd. Deze gebiedskarakteristieken worden gebruikt om, met behulp van het programma OPS-Pro versie 4.4.3 (ontwikkeld door PRL, RIVM en ARIS; versie van 19 maart 2014), de depositie van stikstof afkomstig van specifieke bronnen (zoals in dit geval agrarische bedrijven) te berekenen. Het programma kan de depositie van zeer veel stoffen berekenen. Voor de berekeningen in dit onderzoek gaat het om de emissie van ammoniak (NH_3).

Te beschouwen variabelen voor vergunninggegevens

Bij een gebiedsinventarisatie zijn verschillende variabelen onderscheiden. Deze (vergunning)gegevens zijn verzameld en toegespitst op de vergunde situatie. Via een aantal correctiestappen kan worden getracht om de huidige situatie zo goed mogelijk na te bootsen:

- Het uit het bestand verwijderen van de percelen waarvan de gemeente weet dat daar niet langer op bedrijfsmatige wijze dieren worden gehouden

- Als er sprake is van een vergunning die overduidelijk nog niet in gebruik is genomen (omdat het oppervlak van het dierenverblijf veel kleiner is dan dat het volgens de vergunning zou moeten zijn) dan is de emissie van een dergelijk perceel handmatig terug gezet naar de te verwachten huidige situatie;
- Als de verschillen tussen de uitkomsten van onze eigen inventarisatie en de mei-tellingen²⁰ van het CBS groter zijn dan 10-25%, is nagegaan welke verklaring daarvoor kan bestaan, en indien daar aanleiding voor is, is het model aangepast

De volgende parameters zijn geïnventariseerd:

- Het soort dieren dat aanwezig is
- Het aantal dieren
- De omvang van het dierenverblijf (in m²)
- Het staltype volgens de codering van het Rav²¹, en de hierdoor verkregen emissie per dier
- De omvang van het bouwvlak in het vigerende bestemmingsplan
- Mogelijke restricties op het perceel

1.2 Twee referentiesituaties (wordt geïmplementeerd in het definitieve onderzoek)

Het doel van de gebiedsgerichte modelleringen is het effect vaststellen ten opzichte van de referentie situatie. Het gaat dus om het verschil van een ontwikkeling ten opzichte van een vastgestelde referentie. Dat betekent dat een toename, of afname, van de depositie los staat van de (ontwikkelingen in) de achtergronddepositie. Overigens heeft de achtergronddepositie in sommige gevallen wel invloed op de gevoeligheid van een habitatype voor een geringe toename van de depositie.

Vanuit de kaders gesteld in de Nbw 1998 is het verschil berekend ten opzichte van de zo goed mogelijk vastgestelde huidige situatie, op basis van de uitgegeven vergunningen, dus niet op basis van wat er op basis van het vigerende bestemmingsplan gebouwd zou mogen zijn. Daarbij is uitgegaan van de emissies zoals die in de beschikbare vergunningen inventarisaties staan opgenomen (geïllustreerd en nader toegelicht in kwadrant 1 van figuur 1 en de bijbehorende uitleg).

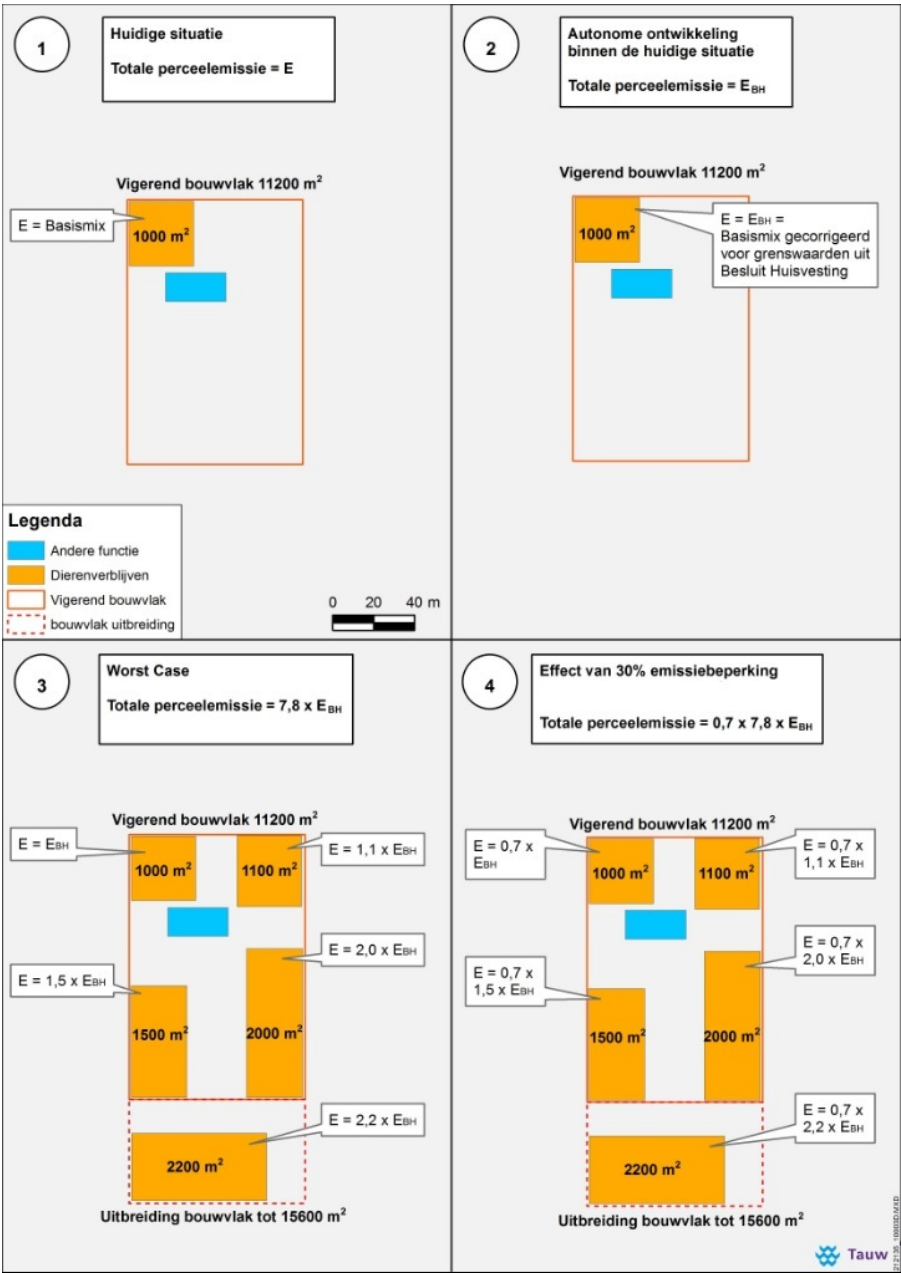
Vanuit de Wm wordt ook gevraagd om de emissies te vergelijken met de autonome ontwikkelingen (zie kwadrant 2 van figuur 1 en bijbehorende toelichting). Vooralsnog is als autonome ontwikkeling aangehouden de verscherpte handhaving van de emissiegrenswaarden van ammoniak zoals vastgelegd in het Besluit huisvesting. In de autonome ontwikkeling neemt de depositie meestal iets af ten opzichte van de huidige situatie.

²⁰ Het betreft de jaarlijkse dierstand telling die agrariërs doorgeven aan het CBS. De gegevens worden geanonimiseerd en per gemeente gerapporteerd.

²¹ Regeling ammoniak en veehouderij; versie die van kracht is geworden met invoering van het PAS

1.3 Beschrijving van de methode in vier kwadranten

In de onderstaande illustratie zijn de vier kwadranten geschetst die in het model zijn te herkennen. In kwadrant 1 is de huidige situatie geschetst, gebaseerd op de geïnventariseerde gegevens. In kwadrant 2 wordt de autonome ontwikkeling weergegeven. Kwadrant 3 geeft aan wat maximaal mogelijk is, op basis van de ruimte die de planregels bieden: de worstcase situatie waarin geen technische maatregelen worden genomen om de emissies verder terug te brengen. In kwadrant 4 staat een voorbeeld op perceelniveau van een inzet van 30% emissie-reducerende techniek, op basis van het principe van interne saldering.

Figuur 1 De werking van het model in vier kwadranten

Kwadrant 1: de huidige situatie

Door een aantal stappen te doorlopen is, op basis van de geïnventariseerde gegevens, de gebiedsemissie vastgesteld voor het huidige gebruik.

Diersoort

Op basis van de vigerende vergunningen is vastgesteld welke dieren er worden gehouden. In sommige gevallen is dit eenduidig omdat er sprake is van één diersoort. Daar waar er in de vergunning sprake is van meerdere diersoorten, bijvoorbeeld bij een melkveehouder die ook een kleine varkensstal heeft, is de dierenmix aan het perceel gekoppeld.

Aantal vergunde dieren

Ook het aantal vergunde dieren is, per diersoort, gekoppeld aan het perceel.

Emissie karakteristiek: de basismix

De totale emissie vanuit het perceel is vervolgens vastgesteld door per diersoort de in de Rav vastgestelde emissiefactoren te hanteren. Op deze manier is voor ieder perceel waarvan is vastgesteld dat er in de huidige situatie dieren zijn gehouden de emissie vastgesteld. In de eerste kwadrant van figuur 1 is dit geïllustreerd. De basismix is een maat voor de totale perceelsemissie (E) vanuit het dierverblijf zoals dat in gebruik is in de huidige situatie.

Kwadrant 2: de autonome ontwikkeling

In principe gaan er in 2015 nieuwe emissiegrenswaarden gelden voor ammoniak uit het Besluit huisvesting voor alle bedrijven.

Ten behoeve van het vaststellen van de autonome ontwikkeling zijn daarom de emissies uit de basismix gecorrigeerd voor de nieuwe grenswaarden uit het besluit huisvesting. In de tweede kwadrant van figuur 1 is deze emissie aangeduid als E_{BH} . Opgemerkt is dat voor het modelleren van mogelijke uitbreidingen ook gebruik is gemaakt van deze emissiegrenswaarden, omdat alle nieuw te bouwen dierenverblijven hier aan moeten voldoen. In verreweg de meeste gevallen zijn de grenswaarden uit het Besluit huisvesting haalbaar door het bouwen van nieuwe, inherent emissiearme stallen.

Kwadrant 3: Worstcase: het alternatief met daarin de maximale mogelijkheden

Het Worstcase alternatief is in het derde kwadrant van figuur 1 getoond. In de worstcase zijn alle plan specifieke uitgangspunten verwerkt in het model. Het resultaat van deze rekenexercitie laat zien wat er zou gebeuren als elk bouwvlak in de gemeente volledig gebruik zou maken van de maximaal aangeboden ontwikkelruimte, zonder dat er technische emissie reducerende maatregelen worden ingezet.

In het voortraject van de planvorming heeft de gemeente een serie uitgangspunten vastgesteld met betrekking tot de ruimtelijke mogelijkheden die er aan de agrarische sector is geboden. Deze bepalen, afhankelijk van de plaats van een bouwvlak in het plan, tot welke omvang een bedrijf mag groeien zonder dat de ruimtelijke randvoorwaarden voor een evenwichtige groei in het gebied in gevaar komen.

Deze kunnen betrekking hebben op de volgende factoren:

- De ligging van een bouwvlak in een zone met mogelijk extra beperkingen dan wel ontwikkelruimte
- Vrijstellingsbevoegdheden tov de omvang van de huidige bouwvlakken
- Wijzigingsbevoegdheden tbv het vergroten van een bouwvlak

Bij het vaststellen van de worstcase geldt als aanname voor het dierenbestand op een perceel dat de verhouding tussen het aantal diersoorten gelijk blijft. Als er in de huidige situatie sprake is van 100% melkvee, dan gaan wij ervan uit dat de uitbreidingen op dat perceel 100% melkvee zullen betreffen. Als er sprake is van een mix van 50 % melkvee, 25 % vlees vee en 25% schapen, dan is er in de worstcase van uitgegaan dat deze mix daar ook geldt.

Vervolgens is in de worstcase uitgegaan van een maximaal mogelijke vulgraad van 50%. Dat betekent dat 50% van het oppervlak in gebruik genomen zal zijn door dierenverblijfplaatsen. Echter, met name voor melkveehouderij bedrijven, die vaak binnen het bouwvlak nog ruimte moeten vinden voor objecten als kuilvoerplaten en groenstroken voor de landschappelijke inpassing is 50% hoog, en alleen onder specifieke omstandigheden haalbaar.

Bij het vaststellen van de totale worstcase emissie neemt de voor het Besluit huisvesting gecorrigeerde basismix recht evenredig toe met de toename van het oppervlak dat in gebruik kan zijn als dierenverblijf. In het voorbeeld dat staat uitgewerkt in kwadrant 3 van figuur 1 neemt het bouwvlak toe tot ongeveer 1,5 ha. Het oppervlak van de dierenverblijven dat daarop zou kunnen passen neemt toe van 1000 m² in de huidige situatie tot 7.800 m² in de worstcase. Daarmee zijn de maximale planologische mogelijkheden tot uiting gebracht. Om de daaruit voortkomende emissie vast te stellen is voor dit perceel een correctiefactor van $7800/1000 = 7,8$ gebruikt.

Kwadrant 4: het planalternatief als basis voor een scenario-onderzoek

In het vierde kwadrant wordt het planalternatief geschetst. In figuur 1 staat een van de vele mogelijkheden van de invulling die daaraan gegeven kan worden: interne saldering met een emissiereductie van 30%. Een belangrijk onderdeel van de scenario's die in dit MER zijn onderzocht is de te verwachten, dan wel afgedwongen inzet van emissie beperkende maatregelen. Dat kunnen stalmaatregelen zijn die bestaan uit het bouwen van moderne, emissie arme stallen, al dan niet uitgerust met gaswassers die de afgezogen ventilatielucht behandelen voordat deze is geëmitteerd (uitgestoten). In het onderzoek is uitgegaan van de emissiefactoren die in de Rav zijn opgenomen voor de verschillende diersoorten.

Inzet van techniek

In het planalternatief dat is gebaseerd op “interne saldering” is voor de emissie uit bestaande stallen en nieuwe stallen uitgegaan van een emissiereductie. De inzet van techniek op de eigen stallen maakt dan ontwikkelingen mogelijk zonder dat de emissie vanuit het gebied toe hoeft te nemen. In de melkveehouderij wordt de BBT²² vooral gezocht in het beperken van de emissies vanuit de mestopslag zoals in de moderne groen-label stallen het geval is. In de intensieve veehouderij heeft BBT meestal betrekking op het plaatsen van gaswassers op een overigens al emissiearme stal waardoor de emissies die vanuit het Besluit huisvesting worden voorgeschreven nog verder worden verlaagd.

Als er sprake is van de inzet van technische maatregelen conform BBT, dan laat het model ook de mogelijkheid om onderscheid gemaakt tussen nieuw te bouwen stallen en bestaande stallen. Als er sprake zou zijn van een scenario dat betrekking heeft op “externe saldering” dan wordt de emissie van de bestaande stal niet gecorrigeerd.

Het planalternatief op basis van interne saldering

Op basis van jurisprudentie geldt dat op plan-niveau alleen van het mechanisme van saldering gebruik gemaakt kan worden als de saldering plaats vindt binnen de eigen percelen. Dit mechanisme wordt ook wel *interne saldering* genoemd. Het mechanisme van interne saldering is gebaseerd op het principe dat er voortschrijdende technieken beschikbaar zijn die de emissies per dier (sterk) doen afnemen. Door die technieken in te zetten op de bestaande dierverblijven ontstaat er ruimte om het aantal dieren toe te laten nemen. Het onderzoek naar het planalternatief is er in eerste instantie op gericht om vast te stellen in welke mate emissie reducerende maatregelen ingezet zullen moeten worden om extra ontwikkelruimte beschikbaar te krijgen zonder dat de gebiedsemissies toenemen. De huidige situatie wordt daartoe aangepast op basis van de volgende uitgangspunten:

- Voor dezelfde diersoort hebben bestaande stallen en nieuw te bouwen stallen dezelfde emissiefactor
- De emissiefactoren zijn nooit hoger dan het besluit huisvesting toestaat
- Voor intensieve veehouderijen wordt een generieke reductiefactor gebruikt die soms zo hoog kan oplopen als 95%
- Die inzet van techniek kan nooit leiden tot een stalemissie die lager is dan dat de laagste emissiefactor die er voor een bepaalde diersoort in de Rav staat opgenomen
- Het reductie-potentieel voor melkveehouderijen is terug te voeren tot drie pakketten, toegelicht in de onderstaande tabel (die vooralsnog is gebaseerd op het oorspronkelijke besluit huisvesting)
- De mate waarin een bouwvlak wordt gebruikt voor dierverblijfplaatsen (de vulgraad) is zo veel mogelijk toegespitst op de lokale situatie

²² Best Beschikbare Techniek

Rav staltype	Omschrijving	Rav emissiefactor (kg/dier/jaar)	Reductie- potentieel t.o.v. een basis-stal	Opmerkingen
A1.100.1	Overige stallen	13		Geldt als basis-stal: veel stallen voldoen hier nu aan
Diverse stallen	Diverse technieken	+/- 9,5	26 %	Met verschillende technieken kan dit worden bewerkstelligd
A.1.9.1	Gesloten rooster met mestschuif	6,0	54 %	Mogelijk om aan te brengen op bestaande ligboxenstal
A.1.17.1	Op basis van onderdruk geventileerde stal met gaswasser	5,1	61 %	Meest vergaande en ingrijpende maatregel tov huidige praktijk

Salderen

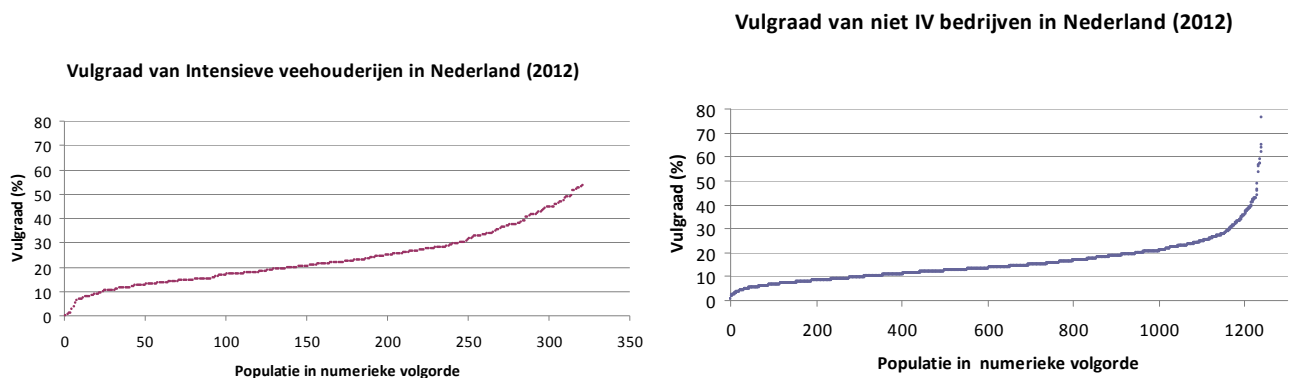
Het planalternatief is gebaseerd op het principe van salderen. Bij salderen wordt de nieuwe emissie verdisconteerd (gesaldeerd) met het wegnemen van een emissie uit de huidige situatie. Bij "extern salderen" geldt dat uitbreiding op projectbasis (binnen de planregels) mogelijk wordt gemaakt door gebruik te maken van de emissies die vrijkomen vanuit een nabijgelegen perceel die de bedrijfsvoering beëindigd. Nadat op 1 juli 2015 het PAS in werking trad is dit echter niet langer toegestaan. Bij "interne saldering" wordt op het eigen perceel een bestaande stal gemoderniseerd waardoor er per dier (veel) minder emissie zal zijn.

1.4 Onderbouwing van de vulgraad van 50% - een landelijk maximum

In de bovenstaande toelichting staat vermeld dat er bij het doorrekenen van het worstcase alternatief is uitgegaan van een vulgraad van 50 % van het bouwblok. Dat betekent dat er bij het modelleren van de ontwikkelingen die het plan maximaal mogelijk maakt is uitgegaan van een eind situatie waarbij 50 % van het bouwvlak in beslag is genomen door dierverblijfplaatsen. Dat wil zeggen stallen met daarin dieren, de overige 50% is dus gebruikt voor overige opstallen, wonen, stalling en manoeuvreren. In het MER is geen onderscheid gemaakt tussen de vulgraad voor de verschillende diergroepen.

Uit de literatuur zijn geen duidelijke en eenduidige kentallen bekend die te gebruiken zijn voor de vulgraad van veehouderijen in Nederland. Daarom hebben wij ons gebaseerd op door Tauw verzamelde praktijkcijfers die voortkomen uit dossiers die wij in 2012 en begin 2013 hebben verzameld ten behoeve van 15-20 procedures die betrekking hebben op het opnieuw vaststellen van een gemeentelijk bestemmingsplan landelijk gebied. De dossiers komen uit de provincies Noord-Brabant, Gelderland, Limburg, Utrecht, Overijssel, Friesland, Utrecht en Noord Holland. In totaal zijn 321 bedrijven met intensieve veehouderij (i.c. kippen- en varkenshouderijen) en 1245 bedrijven met (melk)veehouderij meegenomen. Mede gezien de geografische spreiding, en omdat deze steekproef 5,8% van het totaal aantal hokdierbedrijven²³ en 3,4% van het totaal aantal graasdierbedrijven²⁴ omvat, lijkt er sprake van een redelijk representatieve populatie voor de sector in Nederland.

Van al deze bedrijven is voor de huidige situatie de vulgraad van het bouwvlak vastgesteld. Het oppervlak van de dierverblijven is daartoe uitgedrukt als percentage van de omvang van het vigerende bouwvlak. De onderstaande grafieken laten het verloop van de vulgraad zien binnen de populaties van beide steekproeven. Op de x-as van de grafieken zijn de bedrijven in numerieke volgorde gerangschikt: links staan de bedrijven met een lage vulgraad, naar rechts toe neemt de vulgraad steeds verder toe. Een vergelijking van beide curves laat zien dat er geen grote verschillen zijn tussen beide onderdelen van de veehouderij in Nederland. Wat opvalt is dat er bij de grote melkveehouderijen een aantal bedrijven lijken te zijn met een soms heel hoge vulgraad. Analyse van deze individuele gevallen leert dat er in de meeste van deze gevallen sprake is van illegale bebouwing die zich uitstrekt buiten het planologisch toegekende bouwvlak.

Figuur 2 Vulgraad van de Nederlandse veehouderij in 2012 (bron: verzameling gegevens van 15 Tauw projecten)

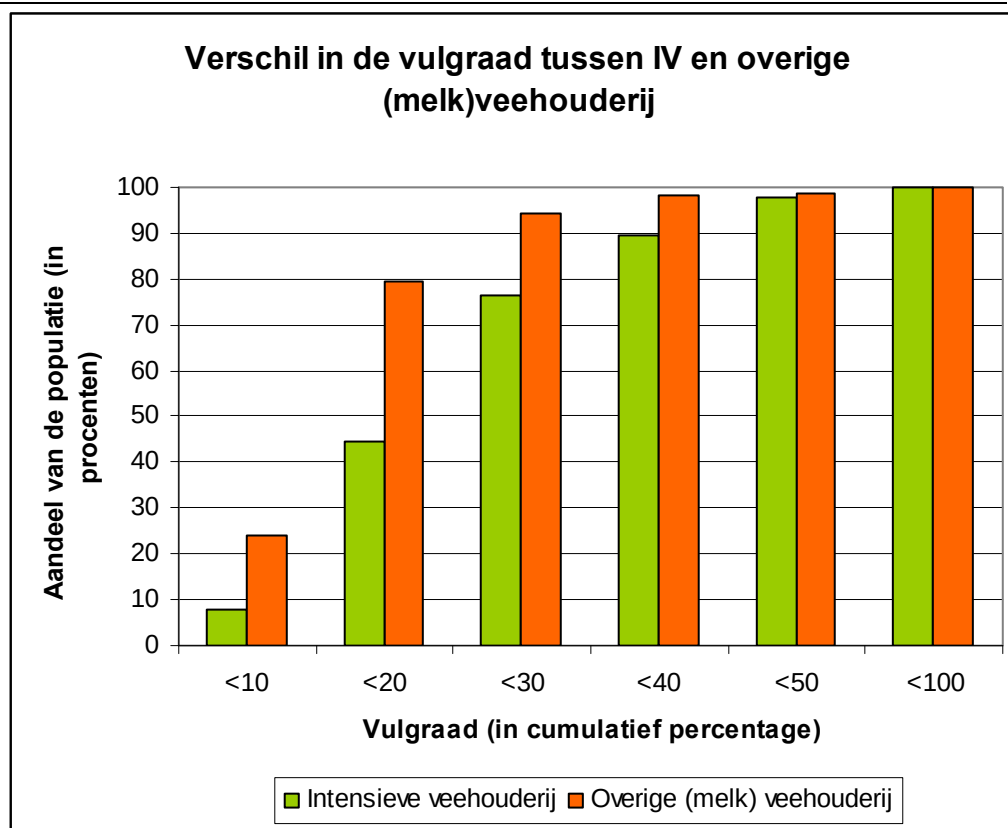
²³ Het totaal aantal hokdierbedrijven in Nederland bedroeg volgens het CBS in 2012 ongeveer 5.500

²⁴ Het totaal aantal graasdierbedrijven in Nederland bedroeg volgens het CBS in 2012 ongeveer 36.500

In een nadere analyse is ingegaan op het verschil in de vulgraad tussen intensieve veehouderij en de overige (melk)veehouderij. Onderstaande staafdiagram (figuur 3) geeft het resultaat weer van die analyse. Uit de staafdiagram is bijvoorbeeld af te lezen dat ongeveer 45 % van de IV-bedrijven in 2012 een vulgraad had van minder dan 20 %. Een vergelijkbare vulgraad was bereikt op ongeveer 80 % van de overige (melk) veehouderijen. Uit de staafdiagram is ook af te lezen dat meer dan 75 % van de IV-bedrijven in 2012 een vulgraad had van minder dan 30 %. Een vergelijkbare vulgraad was bereikt op ongeveer 95% van de overige (melk) veehouderijen. Dus voor de bedrijven met een relatief lage vulgraad geldt dat het aandeel overige melkveehouderijen beduidend groter is dan het aandeel intensieve veehouderijen.

Het doel van de analyse is echter om vast te stellen wat de maximaal haalbare vulgraad zou kunnen zijn. Uit de staafdiagram valt af te lezen dat ongeveer 98% van de IV-bedrijven in 2012 een vulgraad had van minder dan 50 %.

Een vergelijkbare vulgraad was bereikt op 99 % van de overige (melk) veehouderijen. Dus als is gekeken naar de maximaal haalbare vulgraad geldt dat dit (in 2012) ongeveer 50 % is geweest en dat er eigenlijk geen verschil is waar te nemen tussen de intensieve veehouderijen enerzijds en de overige (melk)veehouderijen anderzijds.

Figuur 3 Vershil in de vulgraad binnen twee sectoren van de Nederlandse veehouderij in 2012

Uit deze analyse blijkt dat, onder de huidige omstandigheden, 50 % geldt als een maximaal haalbare vulgraad voor heel Nederland. Er is geen reden om aan te nemen dat deze omstandigheden zo snel zullen veranderen dat de sector er over 10 jaar heel anders uit zal zien. Over 10 jaar zal er namelijk nog steeds een belangrijk deel van het bouwvlak gebruikt moeten zijn voor andere functies dan het houden van dieren. Daarom is dit percentage gebruikt in de worstcase die wordt gepresenteerd in het MER.

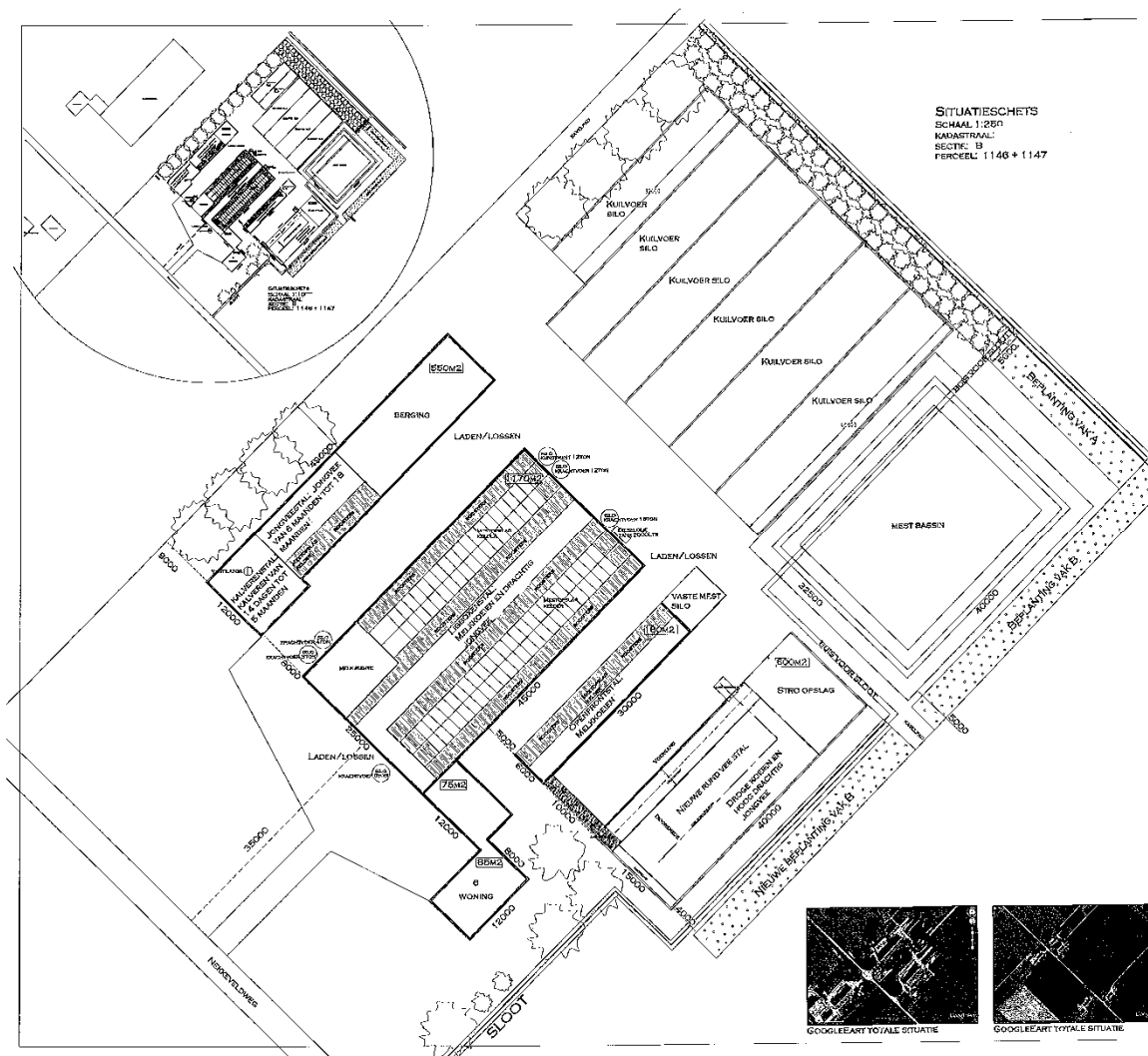
Duidelijk is wel dat er lokale omstandigheden kunnen zijn op basis waarvan een (veel) lagere vulgraad de werkelijkheid ter plaatse beter benaderd, vooral bij de melkveehouderij. Bij de melkveehouderij hangt de maximaal haalbare vulgraad namelijk heel sterk af van de regels in het bestemmingsplan die bepalen welke bouwwerken eventueel ook buiten een bouwvlak gerealiseerd mogen worden.

In de onderstaande figuur is een realistische invulling weergegeven van een nieuw ingerichte melkveehouderij waarbij het voorschrift geldt dat alle silo's binnen een bouwvlak gerealiseerd moeten zijn. In de onderstaande tabel is globaal weergegeven hoe een dergelijke bouwvlakvulling is opgebouwd.

Bouwvlakvulling op een modern bouwvlak met een melkveehouderij

Object	Globaal benodigd oppervlak (m²)
Wonen en tuin	1000
Mest silo's	1500
Voersilo's	1800
loodsen	550
Brandcorridor om melkveestal	1400
Parkeer en manoeuvreer ruimte	540
groenstrook	2000
dierenverblijf	2000
Totaal	10.790
Vulgraad (percentage dierenverblijf op bouwvlak)	19%

De conclusie van deze analyse is dat een vulgraad op een melkveehouderij van 50% nooit haalbaar is als de verschillende silo's die voor de bedrijfsvoering nodig zijn binnen het bouwvlak gerealiseerd moeten worden. Voor nieuw ingerichte bouwvlakken is dan een maximale vulgraad van 20% veel aannemelijker. Op bestaande bouwvlakken in een historisch landschap waarbij rekening gehouden moet worden met landschappelijke elementen is soms sprake van een vulgraad van niet meer dan 10%.

Figuur 4 Configuratie van een modern, nieuw ingericht perceel met een melkveehouderij

1.5 Gebruikte uitgangspunten in de modellering

De totale depositie van stikstof is het gevolg van meerdere bronnen. Naast de lokale veehouderijen, zijn dat de industrie, het verkeer, en de achtergrondbelasting. Omdat het de gebiedsgerichte modellering zijn opgezet ten behoeve van een bestemmingsplan voor het buitengebied is enkel gekeken naar de effecten van de veranderingen in emissie bij de veehouderijen in het plangebied. Er is namelijk geen sprake van noemenswaardige industriële activiteiten die door het plan mogelijk worden gemaakt.

Tenzij lokale omstandigheden zorgen voor een relatief grote toename van de (recreatieve) vervoersbewegingen geldt dat de verschillen in emissies die optreden ten gevolge van de vervoersbewegingen, uitgedrukt in kg emissie/jaar, slechts een heel klein deel (meestal tussen de 0,1 - 1%) uitmaken ten opzichte van de veranderingen in de emissies uit de veehouderij.

Model parameters

Een gebiedsgerichte modellering gaat uit van een zekere mate van standaardisering van de input. De onzekerheidsmarge die daar uit voortkomt is veel groter dan de boven omschreven bijdrage vanuit verkeersbronnen. Daarom blijft de modellering beperkt tot de agrarische bronnen. Een nauwkeuriger beeld van de te verwachten effecten is niet goed te genereren op een abstractieniveau dat past bij een gebiedsgericht plan, waarvoor een gebiedsgerichte modellering is opgezet. Voor individuele projecten, waarbij veel meer details beschikbaar zijn over de afzonderlijke bronnen qua omvang en ligging, kan wel een hogere nauwkeurigheid zijn gerealiseerd. Daar is hier echter geen sprake van.

De gebouwen zijn in het model ingevoerd met allemaal dezelfde hoogte en eenzelfde schoorsteen diameter (namelijk 1 m, kleiner kan niet worden ingevoerd). Variaties in deze parameters hebben hoofdzakelijk kleine lokale effecten. Aanpassen van deze uitgangspunten aan de lokale situatie is redelijkerwijs niet goed mogelijk vanuit de gebiedsgerichte aanpak, en levert alleen in de directe omgeving van de emissiepunten een toename op de nauwkeurigheid.

Met OPS-Pro is de depositie als gevolg van de emissie van één component afkomstig van meerdere bronnen te berekenen. In de berekening spelen de eigenschappen van de component zelf een belangrijke rol (mogelijke omzettingen, gewicht, uitregenbaarheid). Voor de emissie van NH_3 zijn al deze eigenschappen bekend binnen het programma. Daarnaast spelen de ruwheid en het meteoregime een zeer belangrijke rol. Het meteoregime bepaalt namelijk in welke richting de meeste depositie plaatsvindt. De ruwheid bepaald vooral hoever de depositie reikt, of anders gezegd: is de depositie dichtbij hoger, dan is die verder weg automatisch lager. Voor het meteoregime is gebruik gemaakt van de "Long term annual average 1998-2007" zoals dat is gemeten in het deel van Nederland waar de gemeente zich bevindt. Voor de ruwheid is gekozen voor een variabele waarde die binnen het programma OPS zelf is bepaald. Met name de ruwheidsverschillen boven land en boven water kunnen merkbaar invloed hebben op de rekenuitkomsten als het gaat om kleine toenames in de orde grote van 0,05 mol/ha/jaar.

Omvang van de veestapel

Bij het beoordelen van de geïnventariseerde gegevens op realiteitszin is gezocht naar een redelijke maat voor de omvang van een veestapel op een vaak voorkomend bouwvlak. In de provincie Utrecht zijn daar maatstaven voor opgesteld, gebaseerd op info van het LEI en het rapport Grootchalige landbouw in een kleinschalig landschap. Daarbij is van de veronderstelling uitgegaan dat alle bebouwing en alle verhardingen (ook kuilvoerplaten), woning en tuin binnen het bouwperceel liggen. De maatstaven die in Utrecht gebruikt worden zijn de volgende:

- Op een bouwperceel van 1 ha maximaal 200 melkkoeien en 140 stuks jongvee
- Op een bouwperceel van 1,5 ha maximaal 325 melkkoeien en 225 stuks jongvee

- Op een bouwperceel van 2,5 ha maximaal 600 melkkoeien en 420 stuks jongvee
- Op een bouwperceel van 1 ha maximaal 8000 mestvarkens
- Op een bouwperceel van 1 ha maximaal 1150 zeugen
- Op een bouwperceel van 1 ha maximaal 100.000 legkippen
- Op een bouwperceel van 1 ha maximaal 120.000 vleeskuikens

Bij deze maatstaven moeten echter wel kanttekeningen geplaatst worden zoals blijkt als bijvoorbeeld een bouwperceel van 1 ha met een melkveehouderij nader wordt geanalyseerd. Zoals hierboven is aangegeven geldt voor een modern ingerichte melkveehouderij een maximale stalomvang van 2.000 m² op een bouwvlak van 10.000 m². Op basis van de boven genoemde Utrechtse maatstaven zouden er in die stal van 2000 m², 200 melkkoeien worden gehouden die dan 10 m² leefruimte per dier ter beschikking zouden hebben (zonder rekening te houden met het jongvee). Dit lijkt een achterhaald kental. De maatlat duurzame veehouderij (MDV) gaat namelijk al uit van 10 m² loopruimte in een duurzame stal²⁵. Uit overleg met LTO blijkt dat een kental van 17 m² per dierplaats voor een moderne duurzame melkveestal veel realistischer is. Naast 10 m² loopruimte is er dan ruimte voor ruim 3 m² ligruimte per dier, maar ook ruimte voor de steeds breder wordende voergang en de andere stalruimtes als de melkstal en de afkalfruimte.

Uitgaande van een dergelijke duurzame stal is het voor een melkveehouderij dan ook veel realistischer om uit te gaan van ongeveer 120 melkkoeien op een bouwvlak van 10.000 m².

1.6 De mogelijkheden binnen het plan alternatief: welke factoren zijn er bij betrokken

Bij de zoektocht naar een representatief scenario (dat nog past binnen de gebiedseigenschappen van het plangebied) en de daarbinnen maximaal mogelijke planologische ruimte is rekening gehouden met een aantal bepalende factoren. Dit zijn onder andere de veebezetting en best beschikbare technieken. Hieronder gaan wij nader in op deze factoren afzonderlijk.

1. Veebezetting grond gebonden veehouderij

Een bestemmingsplan laat soms heel veel ruimte om op een bouwvlak tot verdere ontwikkeling te komen. Deze ruimte wordt, binnen daartoe aangewezen zones, geboden aan alle bouwvlakken. Bepalend daarbij zijn de ruimtelijke overwegingen: welke mate van bebouwing past er nog in een bepaalde zone. Ervaring leert dat, als alle bouwvlakken in een bepaald gebied gebruik maken van de ruimte die het bestemmingsplan hen vanuit planologische overwegingen biedt, daar een heel hoge veebezetting uit voort kan komen. Daarmee komt het grondgebonden karakter van de (melk)veehouderij onder druk te staan. Zonder gebruik te maken van krachtvoer kan in Nederland een gebied ongeveer een veebezetting aan van 2 melkkoeien per hectare. Omdat er al wel sprake is van het bijvoeren met krachtvoer is de veebezetting in de praktijk vaak hoger, ongeveer 3 melkkoeien per hectare. Het is gangbaar om in dergelijke gevallen nog steeds te spreken van grondgebonden landbouw.

²⁵ Bron: WUR brochure Moderne huisvesting melkvee (2009)

Voor het plangebied is vastgesteld, op basis van het areaal beschikbare landbouwgrond zoals gerapporteerd door het CBS, in combinatie met de gebiedspopulatie, wat de veebezetting is in de huidige situatie. Voor elk van de scenario's is dan vastgesteld wat de daarbij behorende veebezetting zou zijn. Bij het beoordelen van de realiteitszin van de verschillende scenario's is ook de veebezetting betrokken.

2. *Best Beschikbare Technieken*

Gedurende de planperiode zal een aantal bedrijven investeren, dit zijn de groeiers. Bij de gebiedsgerichte modelleringen is ervan uitgegaan dat deze investeringen in meer of mindere mate gepaard zullen gaan met de inzet van techniek. Deze reductie kan in de intensieve veehouderij worden behaald door het bouwen van emissie arme stalsystemen dan wel door het inzetten van luchtbehandelingssystemen. In de grondgebonden (melk)veehouderij zijn er mogelijkheden om de emissies terug te brengen door de bouw van nieuwe, emissiearme stallen. Overigens houdt het PAS ook rekening met het nemen van maatregelen in het voerspoor die de emissies nog verder kunnen beperken; deze lijken vooralsnog echter niet goed handhaafbaar te zijn.

In de gebiedsgerichte modelleringen is voor de in te zetten technieken op stallen uitgegaan van de gecertificeerde systemen zoals die voor de belangrijkste diergroepen zijn opgenomen in de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav). Voor vleesvarkens en –kippen gaan die systemen uit van een reinigingsrendement van ten minste 70%. Systemen met een rendement van 85% procent komen ook voor. In de Rav staan ook systemen die uitgaan van een reinigingsrendement van 95%. Dergelijk vergaande maatregelen staan nu nog te ver af van de ontwikkelingen die plaatsvinden in de sector om meegenomen te zijn in een gebiedsgerichte modellering. Alleen in heel specifieke gevallen, voor individuele vergunningverlening, kan het voorkomen dat een ondernemer ervoor kiest dergelijke vergaande technische maatregelen toe te passen.

Gezien de aard van de bedrijfsvoering worden geen maatregelen voorzien op bijvoorbeeld paardenhouderijen en schapenschuren.

1.7 Een vooronderzoek op basis van de gebiedsemissies

Het uiteindelijke doel van de gebiedsgerichte modellering is het vaststellen van effecten op de depositie nadat het plan eenmaal is vastgesteld. De depositie is echter in belangrijke mate afhankelijk van het emissieprofiel, de totale gebiedsemissie. Om de omvang van de hoeveelheid rekenwerk te beperken, en niet elk mogelijk scenario in OPS door te hoeven rekenen, is er in de methodiek een stap tussen gebouwd die de gevoeligheid van de gebiedseigenschappen bepaald voor de veranderingen in de emissievracht. Uitgangspunt daarbij is dat als de gebiedsemissie substantieel toeneemt dit ook zal zorgen voor een toename van de depositie. Voor dergelijke scenario's is het niet nodig iedere keer een depositieberekening uit te voeren. Alleen voor het Worstcase alternatief wordt deze wel uitgevoerd om de maximaal mogelijke effecten vast te kunnen stellen.

2. Resultaten van het vooronderzoek

Op basis van de boven beschreven werkwijze is het onderzoek naar de emissies, en de daaruit voortvloeiende deposities, uitgevoerd. In dit tweede deel van deze bijlage wordt eerst toegelicht van welke specifieke kentallen is uitgegaan. Vervolgens wordt op emissieniveau weergegeven hoe gevoelig het gebied is voor bepaalde aannames. Tot slot worden een aantal geselecteerde alternatieven doorgerekend, vooruitlopend op de volgende, en definitieve, versie van het MER, dat samen met het ontwerp bestemmingsplan naar buiten gebracht zal worden.

2.1 Plangebied specifieke kentallen

De eerste stap in de gebiedsgerichte modellering voor Nieuwkoop is het vaststellen van de huidige gebiedsemissie. Die is ongeveer 118.000 kg ammoniak per jaar. Deze emissie is voor drie kwart afkomstig uit de grondgebonden (melk)veehouderij.

Een worst-case berekening, die uitgaat van het maximaal opvullen van de ruimte die de planvoorschriften bieden tot 2 hectare, zonder dat de bestaande stallen worden aangepast, geeft aan dat de gebiedsemissie dan kan toenemen tot ongeveer 350.000 kg/jaar.

2.1 Onderzoek op basis van gebiedsemissies

Op basis van het mechanisme van interne saldering op gebiedsniveau is er in principe ruimte voor generieke groei van alle in het plangebied aanwezige bouwvlakken. In het model wordt uitgegaan van een passende inzet van emissie reducerende technieken. Voor de Intensieve Veehouderijen wordt uitgegaan van 70%, 85% en 95% emissiereductie. Een dergelijke reductie kan worden bewerkstelligd door het installeren van een gaswasser als nageschakelde techniek, een redelijk gangbare techniek in dit deel van de sector (al zijn gaswassers die een emissie reductie van 95% realiseren nog niet gangbaar).

Voor melkveehouderijen wordt uitgegaan van een range aan emissie reducerende technieken, nader omschreven in paragraaf 1.3 van deze bijlage.

Voor het plangebied Nieuwkoop is onderzocht, op basis van een door de gemeente uitgevoerde inventarisatie, of een gebiedsgericht model inzicht kan geven in de ontwikkelmogelijkheden van agrarische bouwvlakken. Met dit model is onderzocht hoe de inzet van techniek op de percelen invloed kan hebben, gebruik makend van het principe van gebiedsgerichte interne saldering, op de mate waarin de bouwvlakken kunnen groeien.

Om niet een veelvoud aan mogelijkheden die er binnen het plangebied bestaan te moeten doorrekenen met het verspreidingsmodel OPS is er een vooronderzoek gedaan naar de effecten van de verschillende mogelijke combinaties aan technische maatregelen binnen het gebied, in combinatie met planologische restricties. In de onderstaande matrix is het resultaat van het vooronderzoek naar de effecten op de gebiedsemissies samengevat.

Huidige gebiedsemissie: 118.000 kg/jaar					
emissie reductie %		uitbreiding tot maximaal (in hectares)			
Intensieve veehouderij	Melkvee houderij	huidig bouwvlak	1.0	1.5	2.0
0	0	126,836	136,663	160,730	206,795
0	26	100,980	109,271	129,180	166,434
0	54	73,135	79,773	95,202	122,970
0	61	66,173	72,398	86,707	112,103
70	0	114,444	122,469	142,375	182,552
70	26	88,588	95,077	110,825	142,192
70	54	60,743	65,579	76,847	98,727
70	61	53,782	58,205	68,352	87,861
85	0	112,019	119,666	138,726	177,735
85	26	86,163	92,275	107,175	137,375
85	54	58,318	62,777	73,197	93,910
85	61	51,357	55,402	64,703	83,044
95	0	111,195	118,717	137,504	176,126
95	26	85,339	91,326	105,953	135,766
95	54	57,494	61,828	71,975	92,301
95	61	50,532	54,453	63,481	81,435

Duidelijk is dat als er geen techniek wordt ingezet, noch in de intensieve veehouderij, noch in de melkveehouderij, dat de gebiedsemissie toe zal nemen zodra de bestaande activiteiten volledig gebruik gaan maken van de bouwvlakken die bij recht al zijn toegekend. De gebiedsemissie zou dan stijgen van ongeveer 118.000 kg/jaar tot bijna 127.000 kg/jaar.

Groei tot 1 hectare

De melkveehouderij is verantwoordelijk voor bijna drie kwart van de totale gebiedsemissie. Om de hele sector ruimte tot ontwikkeling te kunnen bieden is het duidelijk dat er in ieder geval in de melkveehouderijen maatregelen genomen dienen te worden. Want als alleen de dierverblijfplaatsen voor de intensieve veehouderij met emissie reducerende maatregelen worden voorzien, zal dat (bij de inzet van de meest zware gaswassers) hooguit de mogelijk bieden aan de sector om de bouwvlakken die nu bij recht zijn aangewezen volledig te gaan benutten. Een groei van de kleinsten tot 1 hectare zou al aanleiding geven tot een toename van de emissies uit het plangebied.

Groei tot 2 hectare

Om een ontwikkeling tot bouwvlakken van 2 hectare mogelijk te maken zijn maatregelen noodzakelijk in beide sectoren van de veehouderij. Als op de dierverblijfplaatsen voor intensieve veehouderij (bestaande en nieuwe) gaswassers zouden worden geplaatst met een emissie reductie van 70% (= BBT), en als er in alle ligboxenstallen ten minste emissie beperkende roosters worden aangebracht (waardoor de emissie met 54% kan afnemen), dan maakt interne saldering een groei van de bouwvlakken mogelijk tot een omvang van 2 ha. Het model laat zien dat de gebiedsemissie in dit scenario af zal nemen tot bijna 94.000 kg/jaar.

